

Årsredovisning

2011

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Omslagsbild

Samiskt konstverk. Foto: Denny Calvo.

Utgiven av

Länsstyrelsen Jämtlands län
Februari 2012

Beställningsadress

Länsstyrelsen Jämtlands län
831 86 Östersund
Telefon 063-14 60 00

Ansvarig

Ulf Johansson

Tryck

Länsstyrelsens tryckeri, Östersund 2012

Löpnummer

2012:8

Diarienummer

111-1729-2012

Publikationen kan laddas ner från Länsstyrelsens hemsida
www.lansstyrelsen.se/jamtland

Innehållsförteckning

Resultatredovisning	5
Landshövdingen har ordet	5
Tillståndet i Jämtlands län.....	5
Länsstyrelsen.....	6
Organisation	9
Länsstyrelseinstruktion 2 §.....	10
Det nationella målet utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft.....	13
Länsstyrelsens arbete att åstadkomma en god vattenmiljö	15
Länsstyrelseinstruktion 3 §.....	17
Trafikföreskrifter (25*)	17
Volym och prestationer samt andra väsentliga insatser	17
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28*) ...	18
Volym och prestationer samt andra väsentliga insatser	18
Återrapportering regleringsbrev.....	20
Lantbruk och landsbygd (60*)	21
Volym och prestationer samt andra väsentliga insatser	22
Projektverksamhet inom sakområdet lantbruk/landsbygd.....	25
Internationella kontakter inom sakområdet.....	26
Återrapportering regleringsbrev.....	26
Genomförande av Landsbygdsprogrammet i länet.....	28
Fiske (62*)	32
Volym och prestationer samt andra väsentliga insatser	32
Återrapportering regleringsbrev.....	35
Vilt- och rovdjursförvaltning (218* och 5118*).....	36
Regional tillväxt (30*)	37
Återrapportering regleringsbrev.....	38
Genomförda insatser	47
Uppnådda resultat.....	48
Beviljat finansiellt stöd.....	48
Infrastrukturplanering (34*)	51
Volym och prestationer samt andra väsentliga insatser	51
Energi och klimat (42*)	53
Återrapportering regleringsbrev.....	54
Insatser och medelsanvändning	57
Hållbar samhällsplanering och boende (40*och 41*)	60
Volym och prestationer samt andra väsentliga insatser	61
Återrapportering regleringsbrev.....	64
Naturvård, miljö- och hälsoskydd (5*)	67
Volym och prestationer samt andra väsentliga insatser	67
Återrapportering regleringsbrev.....	69
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45*)	85
Volym och prestationer samt andra väsentliga insatser	85
Återrapportering regleringsbrev.....	87
Kulturmiljö (43*)	91
Volym och prestationer samt andra väsentliga insatser	91
Återrapportering regleringsbrev.....	97

Folkhälsa (70*)	98
Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser	98
Återrapportering regleringsbrev.....	100
Jämställdhet (80*)	100
Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser	100
Återrapportering regleringsbrev.....	101
Integration (85*).....	101
Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser	102
Återrapportering regleringsbrev.....	102
Organisationsstyrning	112
Länsstyrelseinstruktion 4-6 §	113
4 § Länsstyrelsens uppgifter omfattar också.....	113
5 § Länsstyrelsen ska	113
Barnkonventionen.....	116
Förenkla för företag.....	121
6 § Vissa länsstyrelser har särskilda uppgifter	123
Rennäringen.....	123
Härjedalsförhandlingarna	124
Fjällförvaltningen	126
Personaluppgifter	131
Kompetensförsörjning ÅR 2011	131
Året i siffror	134
Sammanställning över väsentliga uppgifter	152
Resultaträkning.....	154
Balansräkning.....	155
Anslagsredovisning.....	157
Noter.....	161

Resultatredovisning

Landshövdingen har ordet

Tillståndet i Jämtlands län

NÄRINGSLIVET

Trots lågkonjunktur har länets främsta tillväxtnäring, besöksnäringen fortsatt i stort sett i oförminskad styrka och genomfört stora investeringar i liftanläggningar, nedfarter, stugbyar, hotell, restauranger och kringaktiviteter för att utveckla länets traditionella vinterdestinationer till åretruntdestinationer. Tillväxt sker också i företag som har startats och vuxit för att tillgodose behov inom turism, sport och friluftsliv. Exempel är tillverkning och försäljning av produkter inom Outdoor Equipment.

Inom området mathantverk sker en kraftfull och småskalig tillväxt och länet har inom detta område intagit en ledande ställning. Det nationella centret Eldrimner, som drivs av Länsstyrelsen, har omfattande verksamhet i hela landet. Länet har också uppmärksamrats inom matområdet genom att Östersund dels har fått UNESCO:s utnämning City of gastronomy, dels blivit utsedd till Sveriges mathuvudstad av regeringen inom ramen för Matlandetsatsningen. Många matevenemang har genomförts under året.

Länets mjölkproducenter kunde andas ut i slutet av oktober då fusionen mellan Milko och Arla godkändes av Konkurrensverket. Den konsekvensutredning Länsstyrelsen genomfört visar nämligen att utan en fusion hade flertalet av länets mjölkproducenter gått i konkurs. Mjölkproduktionen är dock satt under stark press på strukturrationalisering och antalet producenter minskar stadigt.

BEFOLKNING OCH SYSSELSÄTTNING

Befolkningen i länet har under de tre första kvartalen minskat med 360 personer från 126 691 till 126 330 personer. De största minskningarna har skett i Bräcke, Härjedalen och Ragunda kommuner men även Åre har minskat med drygt hundra personer vilket kan vara ett trendbrott. Det kan också bero på säsongsvariationer då inflyttning till vinterns turistsäsong inte finns med i statistiken ännu.

Länet har fortfarande endast hälften så stor andel utlandsfödda som riket. Invandringen måste öka då den har en avgörande betydelse för att bryta den nedåtgående befolkningsutvecklingen. Jämtlands län har en besvärande midja i befolkningspyramiden där andelen unga är mindre och andelen äldre högre än riket. Länet behöver speciellt öka andelen unga kvinnor i familjebildande åldrar.

Länet står också inför en kompetensförsörjningsproblematik. Fram till 2025 kommer 22 000 personer att lämna arbetsmarknaden och det finns bara 15 000 unga som kan ta deras plats. Detta är ett stort problem i hela landet och i hela västvärlden och leder till att konkurrensen om kompetens kommer att hårdna. Problemet är störst utanför storstadsområden. I det korta perspektivet har länet relativt stora ungdomskullar de närmaste åren vilka kan fylla upp behovet. En

förutsättning är att de kan förse med den kompetens som efterfrågas. Stora avgångar kommer att ske inom vård och utbildning men även högre teknisk kompetens och chefer kommer att bli bristyrken.

Arbetslösheten är fortfarande hög i länet men en vändning i positiv riktning har kommit under året. Antalet öppet arbetslösa personer i december var 2 838 mot 3 167 för ett år sedan. 3 105 personer var inskrivna i program med aktivitetsstöd mot 3 622 i december 2010. Totalt 5 943 var således utan arbete eller i åtgärder. Andelen unga som är utan arbete är hög, 1 726 av de ovanstående är mellan 18 och 24 år. 1 025 personer födda utomlands var arbetslösa eller i åtgärder, vilket är en hög andel. 73 personer var drabbade av varsel om uppsägning i oktober vilket inte är en så alarmerande siffra. En viss allmän oro för hur sysselsättningen kommer att utvecklas kan dock skönjas utifrån den höga skuldbördan i många EU-länder och USA samt finanskrisen inom euroområdet.

Jämtlands län har stora inomregionala skillnader. Befolkningsminskningen på landsbygden medför att servicen i länets glesast befolkade områden är hotad. I länets tillväxtområden, Åredalen, Östersund och de angränsande områdena av Krokoms kommun råder bostadsbrist, liksom i länets starka turistdestinationer. Det förväntade bostadsbyggandet under de kommande två åren i dessa länsdelar bedöms inte vara tillräckligt för att möta efterfrågan på bostäder.

Länsstyrelsen

GODA SAMARBETEN

Länsstyrelsen har goda relationer och ett gott samarbete med en lång rad andra myndigheter och organisationer. Tillsammans med grannlänet Västernorrland finns ett etablerat samarbete i konkreta verksamhetsfrågor, där länen bereder ärenden åt varandra, backar upp varandra vid sjukdom och semester, arrangerar utbildningar och driver utvecklingsprojekt.

Länsstyrelsens vattenlaboratorium är ett gott exempel på länsstyrelser i samverkan där syftet är att åstadkomma högkvalitativa analyser inom kalkeffektuppföljningen till lägsta möjliga kostnad. Laboratoriet är ackrediterat enligt Svensk standard. För närvarande finns samarbetsavtal med sju länsstyrelser, Västerbotten, Västernorrland, Jönköping, Kalmar, Västra Götaland, Värmland samt Kronoberg. Länsstyrelserna i Blekinge och Skåne län önskar också ansluta sig till samarbetet.

Myndighetssamverkan i Östersund genomförs med Arbetsförmedlingens Af-resor när det gäller resebyråttjänster, Polisen och Folkhälsoinstitutet bland andra i utbildningsfrågor. Länsledningen har regelbundna överläggningar med kommunalråden i länets alla kommuner och även med länets riksdagsledamöter. Under året har Länsstyrelsens Näringslivsråd bildats, med direkt medverkan från företagen, inte företagens intresseorganisationer. Genom Näringslivsrådet kan företagens syn på verksamheter inom Länsstyrelsen smidigt fångas upp.

Närheten till Norge medför frekventa kontakter och samarbeten med grannfylkena i Nord- och Sör-Trøndelag. Här utgör Interregprogrammet Sverige-Norge en värdefull bas för finansieringen. Gemensamma Interregprojekt bedrivs till exempel för att upprätta gränsöverskridande GIS-underlag, gemensam information om

biologisk mångfald, förvaltning av skyddade naturområden och bevarande av fjällräv.

Under 2011 har förhandlingarna mellan berörda samebyar och markägare i Härjedalen lett fram till att avtal kunnat tecknas om betesrätter för renarna utan civilrättsliga processer. En samverkansgrupp har bildats med representanter från de tre samebyarna och från markägarna där Länsstyrelsen har rollen som ordförande. Gruppens uppgift är att följa utvecklingen i Härjedalen och hur avtalet efterlevs.

Länsstyrelsen har, på många nivåer och på olika sätt, bistått det nybildade Regionförbundet Jämtlands län i dess etableringsfas, sedan det övertagit det regionala utvecklingsansvaret i länet från 1 januari 2011.

VILTFÖRVALTNINGSARBETET

En ny regionaliserad rovdjursförvaltning infördes i Sverige från 2010 och som ett led i denna reform inrättades viltförvaltningsdelegationer vid Länsstyrelserna för att brett belysa och sammanväga olika intressen och öka acceptansen för rovdjuren. Med två års erfarenhet kan Länsstyrelsen konstatera att konsekvenserna av regionaliseringen och av ökande rovdjursstammar, är omfattande. Viltförvaltningsarbetet är mycket resurskrävande. Rovdjursfrågorna är konfliktfyllda och kräver dialog och tid för de processer som ska vara utgångspunkten för det ökade lokala inflytandet. Länsstyrelserna måste tillföras medel för att klara de omfattande arbetsuppgifter som den nya rovdjursförvaltningen medför. Länsstyrelserna i norra och mellersta rovdjursförvaltningsområdena har därför i december 2011 lämnat in en skrivelse till Miljödepartementet angående behov av medel för den regionaliserade förvaltningen genom en förstärkning dels av berörda länsstyrelsers anslag och dels av en förstärkning av Naturvårdsverkets 1:3 anslag.

17 300 ÄRENDEN HAR AVGJORTS

Länsstyrelsen har fattat beslut i närmare 17 300 diariet förda ärenden under 2011, vilket är cirka 800 stycken fler än under 2010, motsvarande en relativ ökning med 4.8 %. Detta trots att viss verksamhet har övergått till Regionförbundet Jämtlands län. Antalet ärenden äldre än två år har minskat från 177 till 161 stycken. Äldre ärenden utgör dock en ytterst liten andel av den totala ärendemängden. Öppna ärenden följs upp varje kvartal samt i samband med den årliga redovisningen till Justitiekanslern.

ORGANISATIONEN

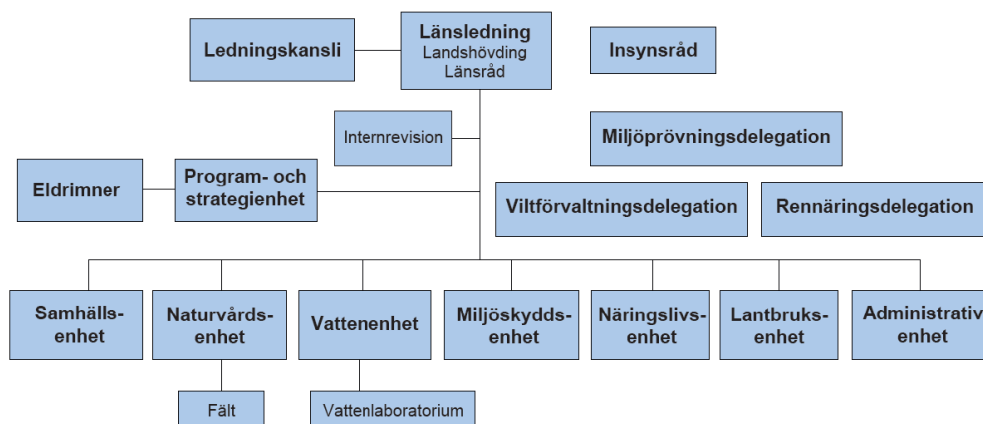
Det interna utvecklingsarbete som inleddes 2009, under namnet Vision 2013, har implementerats, bland annat med införandet av en ny organisation från 2011. Den nya organisationen är plattare än den tidigare, genom att en nivå har tagits bort, varvid det totala antalet chefer har minskat från 26 till 12. Den nya organisationen har sju satts och aktiviteterna, särskilt under första halvåret, handlade främst om att lösa praktiska ting och få den formella infrastrukturen på plats. Under senare delen av året har arbetet alltmer koncentrerats på utveckling av de mjuka delarna såsom genomlysning av arbetssätt, ärendeflöden, beslutsprocesser, mötesstruktur, för att uppnå bättre intern samverkan, högre resurseffektivitet, kvalitet, arbetsmiljö och samhällsnytta.

Under året har mycket arbete ägnats åt att utarbeta ett besparingspaket för att anpassa Länsstyrelsens kostnader till förväntad långsiktig anslagsnivå. Det har resulterat i ett besparingspaket som innebär att cirka 13 årsarbetskrafter ska avvecklas senast under 2013 för att nå ekonomisk balans från 2014. Avvecklingen kommer att kunna genomföras med olika former av naturlig avgång. En av förklaringarna till personalreduceringen är att Miljöprövningsdelegationens verksamhet och vissa förvaltningsuppgifter överförs från Länsstyrelsen i Jämtlands län till Västernorrlands län, den 1 juni respektive 1 juli 2012. En annan är att anslagsuppräknningen inte motsvarar löneutvecklingen. Ytterligare en orsak till besparingarna är att anslagsfinansieringen utgör en allt mindre andel av verksamhetens finansiering. Det senare leder också till att det blir allt svårare att genomföra en långsiktig planering.

OMVÄRLDENS SYN PÅ LÄNSSTYRELSEN

Länsstyrelsen har även 2011 deltagit i en brukarundersökning, tillsammans med alla andra länsstyrelser. Resultatet av brukarundersökningen visar att Länsstyrelsen i Jämtlands län får ett sammanvägt Nöjd-Index som är lika eller bättre än genomsnittet för alla länsstyrelser.

Organisation

Ledningskansli

Länsråd, biträdande länsråd, husfru, internrevision, administrativt stöd

Projekt- och strategienhet

Programarbete, tillväxt och näringslivsutveckling, internationalisering och rennärning. Koordinering av arbetet med Länsstyrelsens profilområden, Det interna förbättringsarbetet och egna utvecklingsinitiativ, dessutom projektet Eldrimner.

Samhällsenhet

Samhällsplanering- och boende, infrastrukturplanering, samhällsberedskap, jämställdhet, integration, alkohol, narkotika, dopning och tobak, folkhälsa, miljömål, energi- och klimatfrågor, juridik och rätts inklusive markupplåtelser, upphandling och kulturmiljö.

Naturvårdsenhet

Naturskydd, naturförvaltning, Naturum, vilt- och jaktfrågor inklusive upplåtelser dessutom fältarbetsgrupp.

Vattenenhet

Miljöövervakning, kalkning och fiske inklusive upplåtelser.

Miljöskyddsenhet

Miljöbalken.

Näringslivsenhet

Interreg, strukturfonder, projekt- och företagsstöd och landsbygdsprogram.

Lantbruksenhet

Lantbruksstöd, djurskydd, livsmedelskontroller och veterinära frågor.

Administrativ enhet

Ekonomi, controller, personal, informationsfrågor, arkiv, diarium, reception och växel, lokalvård och vaktmästeri.

Länsstyrelseinstruktion 2 §

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346).

1. Länsstyrelsen ska redovisa sina insatser och göra en bedömning av uppnådda resultat för sin uppgift att verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

SAMORDNING KRING FRÅGOR SOM BLAND ANNAT BERÖR FLERA NATIONELLA MÅL

Länsstyrelsen har under 2011 organiserat om sitt interna tvärsektoriella samordningsarbete. Samrådsforum är inrättat som ett regelbundet, varannan vecka, återkommande forum för hantering av tvärsektoriella frågor. Länsrådet leder detta arbete. Detta forum har resulterat i större fokus på att hantera frågor där många enheter berörs utifrån ett helhetsperspektiv. Länsstyrelsen har till exempel tagit fram en promemoria kring sin tvärsektoriella syn på planerna att bygga en ny turiststation i Sylarna och dess påverkan på Sylarnaområdet. Genom detta arbetssätt bedöms Länsstyrelsen kunna bli tydligare i tvärsektoriella bedömningar av olika frågor.

Länsstyrelsen har också skapat ett näringslivsråd med nio representanter från företag i länet. Syftet med detta råd är att direkt med företag kunna diskutera frågor som berör länets företag inom ramen för Länsstyrelsens alla verksamhetsområden. Ett möte har genomförts där frågor kring kompetensförsörjning, integrationsinsatser, företagsstöd och kommande strukturfondsprogram behandlades. Genom detta råd bedöms Länsstyrelsen kunna samordna tvärsektoriella frågor gentemot företagen på ett bättre sätt.

MILJÖMÅLSARBETET

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem. De nationella miljömålen har brutits ned till regionala miljömål och här ges några exempel på miljömål som Länsstyrelsen varit särskilt aktiv inom under 2011.

Bara naturlig försurning: Länsstyrelsen har arbetat för att motverka försurning i sjöar och vattendrag samt skapa goda livsbetingelser för flodpärlmussla och utter enligt upprättade planer.

Ingen övergödning: Insatser pågår inom ramen för vattensystemåtgärdsplanerna för kunskapsuppbyggnad om läckage av fosfor och kväve, övergödning, förhållanden i fjällområden och läckage från skogsmark.

Levande sjöar och vattendrag: Under året har arbete genomförts med bland annat inventering av vandringshinder och vägtrummor, samt restaurering och biologisk återställning. Vidare pågår arbete inom ramen för vattensystemåtgärdsplanerna.

Grundvatten av god kvalitet: Arbete har utförts och pågår inom vattenförvaltningens ramar.

Levande skogar: Huvuddelen av arbetet har ägnats åt att fullfölja skogsskyddet utifrån strategierna för formellt skydd av skog. Tre områden med en total areal på 1 864 hektar, varav 1 345 hektar produktiv skogsmark, har avsatts som naturreservat under 2011.

Ett rikt odlingslandskap: Inom området livsmedelsproduktion pågår arbete för att öka nyttjandet av Jämtländskt vatten för odlad livsmedelsproduktion av regnbåge och röding. Länet har för närvarande Sveriges största vattenbruksanläggning, 3 200 ton per år, placerad i Vattudalen.

Storslagen fjällmiljö: Länsstyrelsen har tillsammans med Naturvårdsverket deltagit i arbetet med att påbörja en förstudie för bildandet av nationalparken Vålådalen-Sylarna, vilken är prioriterad i Naturvårdsverkets nationalparksplan samt i regionalt och nationellt miljömålsarbete. Länsstyrelsen har också medverkat i flera lokala utvecklingsprojekt som berör Sylarnaområdet med syfte att skapa hållbar tillväxt inom natur- och kulturturismen.

Ett rikt växt- och djurliv: Arbete pågår inom vattenförvaltningens ramar med åtgärder inom hållbart nyttjande av biologisk mångfald och biologiska resurser.

En stor del av uppdraget med att förankra miljömålen och stimulera åtgärdsarbetet i länet går ut på olika typer av kommunikation. Detta görs bland annat genom webbportalen Miljöwebben som är en webbportal för miljöarbete i Jämtlands län. Den beskrivs närmare längre fram i årsredovisningen.

MÅL FÖR NATIONELL ROVDJURSPOLITIK

I den av riksdagen antagna propositionen *Sammanhållen rovdjurspolitik*¹ anges nationella mål för de stora rovdjursstammarnas storlek. Antalet rovdjur i länet ökar och från rennäringen upplevs det samlade rovdjurstrycket som ett stort problem och hot. Samtidigt ökar intresset för rovdjursfrågorna från allmänheten. Länsstyrelsen och dess Viltförvaltningsdelegation har arbetat med att ta fram förvaltningsmål och övergripande riktlinjer för länet som stöd för anpassningen av rovdjursstammarna till målen för det norra rovdjursförvaltningsområdet.

¹ Proposition 2000/01:57

JÄMSTÄLLDHETSMÅLET KVINNOR OCH MÄN SKA HA SAMMA MAKT ATT FORMA SAMHÄLLET OCH SINA EGNA LIV

Länsstyrelsens jämställdhetspolitiska arbete består av stöd och samordning och bedrivs dels direkt till externa aktörer, dels indirekt genom att integrera jämställdhet i sin egen verksamhet, se vidare i kapitel Länsstyrelseinstruktion 4-6 § under 5 § punkterna 1 och 2.

Målet för Länsstyrelsen är att *Kvinnor och män i Jämtlands län ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv*. Länet har en skev befolkningsstruktur med brist på unga och då framför allt unga kvinnor. Detta har bland annat kopplingar till arbetsmarknaden och den kommande kompetensförsörjningsproblematiken. Bedömningen är att jämställdhetspolitiken kan bidra till ökad attraktivitet för unga och specifikt kvinnor. Under 2011 har flera underlag utformats och seminarier genomförts i syfte att synliggöra utmaningarna varav en är att rekrytera från hela befolkningen.

Länsstyrelsen har tagit fram en kalender i fickformat *Kvinnor och män i Jämtlands län* där könsuppdelad statistik redovisas. Den har marknadsförts och redovisats för företrädare för regionförbund, kommuner, arbetsförmedling, gymnasieskolor och näringsliv med flera. Inom ramen för projektet *Konkurrenslyftet*, ett samverkansprojekt mellan länsstyrelsen i Västernorrlands och Jämtlands län, har forskare i samverkan med särskilt sakkunniga i jämställdhet gjort en genusanalys av statistiken *Gamla mönster och nya utmaningar*. Analysen, samt en populärversion omarbetad av länsstyrelserna, presenterades vid en regional konferens i Sundsvall. I Konkurrenslyftets rapport *Jobbpuls*, om utbildning, sysselsättning och generationsväxling redovisas fakta könsuppdelad. Dialog har förts om detta i olika kommuner.

Länsstyrelsen har förutom att bidra till en ökad medvetenhet velat visa på hur man går från ord till handling. *ESF-Jämt* är ett nationellt länsstyrelseprojekt som ger andra projekt inom EU:s Socialfond stöd i jämställdhetsintegrering. Länsstyrelsen är representerad i styrgruppen. I länet har ett flertal projekt fått stöd. Det har också genomförts 15 workshops, där 120 kvinnor och 50 män deltagit.

Länsstyrelsen har under 2011 utvecklat ett samarbete med Forum för genusvetenskap vid Mittuniversitetet MIUN i syfte att tillvarata aktuell forskning inom områden relevanta för Länsstyrelsens olika sakområden, till exempel genusperspektiv på kulturmiljö, folkhälsa med mera. Dessutom har Länsstyrelsen pekat på hur genuskunskapen praktisk kan användas av olika aktörer i länet. Det kan vara analyser, följeforskning, verksamhetsutveckling i skolan med mera. Samverkan har även bidragit till diskussioner inom MIUN om behovet av att ha ett genusperspektiv på olika utbildningar.

ETT AV DE JÄMSTÄLLDHETSPOLITISKA DELMÅLEN ÄR ATT MÄN VÅLD MOT KVINNOR SKA UPPHÖRA

Länsstyrelsen har under året fortsatt att stödja samordningen i länet av insatser som syftar till att motverka våld i nära relationer. Den myndighetsgemensamma styrgrupp² som leds av landshövdingen har undertecknat en regional

2 Styrgruppen består av myndighetschefer inom Polismyndighet, Åklagarmyndighet, landsting och regionförbund

överenskommelse där samtliga parter ska prioritera arbetet med att motverka våld i nära relation inom respektive verksamhet. Styrgruppen initierade en workshop i mars på temat *Vågar du fråga, agera och samverka?* i syfte att öka samverkan.

Under året har betydande insatser från Länsstyrelsen genomförts i syfte att vidmakthålla den kommunala centrumverksamhet som statade 2010. Länsstyrelsen har lämnat information om syftet för statliga utvecklingsmedel på hemsida och till media, deltagit i ett flertal informationsträffar med företrädare för länets kommuner, politiker och kvinnojour. Arbetet har varit framgångsrikt. Kommunernas avsikt är nu att bygga upp och förvalta kunskap för en framtida permanent verksamhet. Målet är att *Centrum mot våld* ska vara ett fysiskt resurscentrum för våld i nära relationer och fungera som ett samlande nav i dessa frågor för hela länet.

Det nationella målet utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft

INTERNATIONELL REGIONAL UTVECKLINGSKONFERENS

Länsstyrelsen har under 2011 genomfört den andra internationella regionala utvecklingskonferensen *The Regional Development Conference 2011, RDC2011*. Den första konferensen, RDC2009, genomfördes under det senaste svenska ordförandeskapet i EU. Temat för konferensen var *Hur kan förnyelsebar energi och miljöteknik bidra till Europa 2020-strategin*.

Konferensen samlade 220 deltagare bland andra politiker, tjänstemän, företagare, akademiker från 32 regioner i 14 länder. Det gav stora möjligheter för framför allt regionens företagare att visa sina produkter och tjänster för en bred internationell publik. Samtidigt gavs möjlighet att förmedla budskap till de politiska nivåerna nationellt och europeiskt i form av en deklaration från konferensen. På lång sikt bedöms ett ökat affärsmässigt utbyte mellan de företag som var representerade på konferensen och att inspel från konferensen påverkar dels den nationella, regionala tillväxtpolitiken, dels den europeiska sammanhållningspolitiken.

SAMVERKAN MED REGIONFÖRBUNDET JÄMTLANDS LÄN

Regionförbundet Jämtlands län bildades den 1 januari 2011. I och med detta fördes väsentliga delar av det regionala tillväxtansvaret över till Regionförbundet från Länsstyrelsen. För Länsstyrelsens del har det därför varit angeläget att medverka till att det regionala tillväxtarbetet fortsatt kan drivas effektivt. Det har skett framför allt genom kunskapsöverföring och en samverkan brett mellan företrädare för Regionförbundet och Länsstyrelsen, mellan ledningarna och mellan handläggare inom olika områden. Under hösten 2011 har Länsstyrelsen även i ett samarbetsavtal ställt en tjänsteman till Regionförbundets förfogande för arbetet med regionala prioriteringar. Därutöver finns ett avtal om samarbete och arbetsfördelning när det gäller det proaktiva arbetet med energi- och klimatfrågor.

Länsstyrelsens samverkan med regionförbundet under året bedöms lägga grunden för ett väl fungerande samarbete i frågor kring regional tillväxt i länet såsom arbetet med länets regionala utvecklingsstrategi RUS.

De nationella målen: Ett dynamiskt och konkurrenskraftigt näringsliv i hela landet som präglas av öppenhet och mångfald. De gröna näringarna är miljö- och resurseffektiva och har en nyckelroll i Sveriges energiproduktion. De gröna näringarna utmärks av omtanke, ansvarstagande och hög etik

THE PRODUCTION OF RENEWABLE ENERGY AS A REGIONAL DEVELOPMENT POLICY IN RURAL AREAS

Länet deltar via Länsstyrelsen i OECD:s studie om den förnyelsebara energins betydelse för regional-/landbygdsutveckling. Studien, som inbegriper ett femtontal regioner i Europa och Nordamerika, heter *The Production of Renewable Energy as a Regional Development Policy in Rural Areas*. Länsstyrelsen har lämnat en underlagsrapport under år 2011, arrangerat en så kallad mission, ett regionalt möte med OECD:s företrädare, och arbetet kommer att fortsätta under år 2012.

Länets arbete med förnyelsebar energi, främst vindkraft och bioenergi, har rönt stor uppmärksamhet internationellt. Insatsen bedöms på längre sikt leda till att länets företag som engagerar sig i förnyelsebar energi får en vidgad marknad. Samtidigt kommer länet, och andra delar av Sverige, att kunna tillgodogöra sig kunskaper och erfarenheter från övriga deltagande regioner i Europa och Nordamerika.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN FUSION MILKO OCH ARLA

Länsstyrelsen har utarbetat en konsekvensbeskrivning för länets jordbruksnäring utifrån en situation där en fusion mellan mejeriföreningarna Milko och Arla inte skulle bli genomförd, *Konsekvenser vid utebliven fusion mellan Milko och Arla*. Konsekvensbeskrivningen redovisar också möjliga åtgärder för att lindra eventuella skador för länets lantbrukare av den över tid utdragna fusionsprocessen och även vid en helt utebliven fusion. Rapporten har presenterats för Landsbyggsdepartementet, Konkurrensverket och Jordbruksverket.

Med bland annat Länsstyrelsens rapport som grund blev fusionen verklighet. Det i sin tur innebär att mjölkproduktionen, det vill säga den absolut viktigaste delen av länets jordbruksproduktion kan leva vidare. Rapporten har också bidragit till att uppmärksamma förutsättningarna för jordbruket i Jämtlands län på EU-nivå.

HANTERING AV LANTBRUKSSTÖDEN

Lantbruket i Jämtland är en mycket viktig näring, både för att uppnå regionala miljömål och för att upprätthålla sysselsättningen men även för samhället i stort, till exempel för att göra landskapet attraktivare såväl för turism som för åretruntboende. Lantbruket har även en stor del i att sköta landsbygdens infrastruktur, framförallt under vinterhalvåret. Det är därför av största vikt att lantbruket får sina EU-stöd i tid. Länsstyrelsen har under 2011 överträffat de nationella målsättningarna om antalet utbetalda ärenden. Nationella målet för Gårdsstödet var 95 % utbetalda ärenden, Länsstyrelsen lyckades nå 98 %.

I Jämtlands län är miljöersättningarna och kompensationsbidraget ännu viktigare än Gårdsstödet eftersom det handlar om mer pengar. Även där hade Länsstyrelsen en hög utbetalningsnivå och vid slututbetalningen i december hade 99,7 % av ansökningarna betalats ut. Under hösten riskerade Milko att gå i konkurs om fusionen med Arla inte kom till stånd. Under denna tid arbetade

Länsstyrelsen med de medel som stod till buds för att underlätta så långt som möjligt för mjölkproducenterna. Länsstyrelsen agerade för en tidigareläggning och höjning av beloppet vid förskottsutbetalningen av miljöersättningarna. Länsstyrelsen informerade också om landsbygdsprogrammets möjligheter till stöd vid investeringar som blev till följd av fusionen och nya förutsättningar i den nya föreningen. Länsstyrelsen arbetar också för en effektiv och rättssäker handläggning samt för att de beslut som fattas ska vara lätta att förstå. På lång sikt är det viktigt för Lantbruksföretagen att veta och känna en trygghet i att få ersättningarna utbetalda när de utlovats.

Länsstyrelsens arbete med att bidra till utbyggnad av vindkraft i länet
Den nationella planeringsramen för vindkraft, antagen av riksdagen i juni år 2009, innebär en produktion om 30 Twh år 2020, varav 10 Twh havsbaserad.

En kraftfull utbyggnad av vindkraft har inletts i länet och intresset för fortsatt utbyggnad är stort. Ett drygt hundratal verk finns redan i drift. Den största anläggningen, Havsnäs i Strömsunds kommun, omfattar 48 verk. Det var år 2011 den största anläggningen i landet. Länsstyrelsen har för närvarande följande redovisning över läget i länet för olika stadier i prövningsprocessen:

- » Tillstånd: 11 anläggningar om 472 verk varav tre anläggningar med 86 verk under byggande.
- » Under prövning: 11 anläggningar om 491 verk
- » Under samråd: cirka 20 anläggningar om 392 verk

Under de senaste åren har länets kommuner kompletterat sina översiktsplaner med områden för utbyggnad av vindkraft och 2011 har samtliga kommuner i länet antagna översiktsplaner för vindkraft. Om de områden som redovisas i dessa tas i anspråk till 50 % kan en ytterligare utbyggnad motsvarande uppemot 10 Twh uppnås i länet. Skulle en utbyggnad ske i den omfattningen fram till år 2020 motsvarar det således hälften av den nationella planeringsramen för landbaserad vindkraft!

Vindkraftsutbyggnaden har varit, och är fortsatt, en prioriterad fråga för Länsstyrelsen. Samtidigt kan Länsstyrelsen konstatera att nätkapaciteten ofta utgör en flaskhals för utbyggnaden. Det kan också konstateras Miljöprövningsdelegationens tillståndsprövning kräver stora resurser hos Länsstyrelsen och att det varit svårt att genomföra prövningarna den i den takt som varit önskvärt.

Länsstyrelsens arbete att åstadkomma en god vattenmiljö

För att utveckla, effektivisera och ytterligare integrera Länsstyrelsens vattenmiljöarbete, har en särskild Vattenenhet inrättats. Enheten har dessutom skapats för att profilera Jämtlands län som en Inlandslänsstyrelse med särskild hög kompetens inom fjäll- och inlandsvattenfrågor. Inom Vattenenheten utarbetas, med utgångspunkt från vattenförvaltningen, åtgärdsplaner för hanterbara vattensystem det vill säga ett avrinningsområde på 1000-7000 km² i ett helhetsperspektiv. De inbegriper förutom vattendirektivsarbetet, fiskevård/fiskeförvaltning, kalkning, miljömålsarbete, Natura 2000-förvaltning och annat vattenskydd samt miljöövervakning.

Länsstyrelsens vattenenhet har bland annat bidragit med sakkunskap till miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp som under två dagar i maj besökte länet med syftet att följa upp vilka insatser som görs för att bevara och återskapa den biologiska mångfalden i rinnande vatten som är påverkad av vattenkraftsutbyggnad. Utvärderingsgruppen har lämnat en rapport i frågan 2011/12:RFR1, *Biologisk mångfald i rinnande vatten och vattenkraft - En uppföljning*.

Som ett konkret exempel på problematiken att via miljöbalken kunna åstadkomma förbättringar för vandrande fisk och skapande av vandringsvägar kan nämnas att Jämtkraft AB för Billsta kraftverk i juli 2009 meddelades dom om tillstånd till utrivning av befintligt kraftverk samt uppförande av nytt kraftverk i Billstaån i Bergs kommun. Denna dom saknade villkor om anordnande av fungerande fiskväg. På initiativ av Länsstyrelsen och i samverkan med Bergs kommun och närliggande fiskevårdsområden har särskilda medel från Havs- och vattenmyndigheten sökts och beviljats för projektering av en fiskvandringssväg invid Billsta kraftverk.

Som en positiv effekt av debatten kring biologisk mångfald och vattenkraft så har Jämtkraft AB under 2011 instiftat en särskild miljöfond. Fonden ska bidra med finansiering av åtgärder som ska skydda och återskapa hotade biologiska värden. Jämtkraft anslår en grundplåt till fonden om 2 mnkr och kommer årligen att avsätta pengar ur de merintäkter som genereras av kunders val av ursprungsmärkt förnybar energi.

Länsstyrelseinstruktion 3 §

Trafikföreskrifter (25*)

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,06	0,03	0,03
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,65	0,59	3,80
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	629	735	2 771
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,36 %	0,41 %	1,51 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	161	429	9 242
Antal beslutade ärenden	252	321	10 364
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	2
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	0	0	0

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 25*

Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser

Enligt Transportstyrelsens förordning 2007:231 ansvarar länsstyrelserna numera för att elektroniskt kungöra vissa trafikföreskrifter på Transportstyrelsens webbplats. Det har varit ett omfattande arbete vid Länsstyrelsen under åren 2009 och 2010 med att publicera alla föreskrifter i den rikstäckande databasen för trafikföreskrifter RDT. Trafikverkets införande av de nya hastighetsgränserna under samma period ökade kraftigt behovet av lokala trafikföreskrifter.

Antalet ärenden har minskat under år 2011 och bedöms minska ytterligare något under kommande år.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28*)

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män 1)	0,97	0,94	1,18
Årsarbetskrafter kvinnor 1)	5,30	4,99	5,50
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	5 919	5 737	6 243
Andel av totala verksamhetskostnader (%) 2)	3,35 %	3,18 %	3,40 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	939	1 425	918
Antal beslutade ärenden	944	1 459	848
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	2	1
Bidragsutbetalningar (tkr) 3, 4)	0	0	0
Nöjdindex brukarundersökning 2011 – verksamhet 282, Djurskydd 5)	77 %	-	-

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 28*

5) Nöjdindex från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2011 av verksamhet 282.

Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg.

Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 77 %. Nöjdindex är en sammanvägning av tre frågor. Värdet för den enskilda frågan "Totalt sett är jag nöjd..." är 84 % vilket är högre än snittet för samtliga länsstyrelser som är 76 %.

Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser

Djurskyddskontrollen, och kontroll av primärproduktion av foder och livsmedel har prioriterats under 2011. Under året har de satta målen för djurskyddskontrollen och kontroll i primärproduktionen uppfyllts.

Länsstyrelsen har utfört 296 djurskyddskontroller, fördelat på 36 % anmälningsärenden, 43 % planerade kontroller av i huvudsak lantbruksdjur, 7 % tillståndsärenden och 13 % uppföljande kontroll. Resultatet av Länsstyrelsens djurskyddskontroll är att en överlag god regelefterlevnad har kunnat påvisas. Där djurskyddet har brustit har Länsstyrelsen följt upp att nödvändiga åtgärder vidtagits, när så krävts med förelägganden eller förbud. Sju stycken uppenbara brott mot djurskyddslagen har anmälts till åklagare.

När det gäller kontroll av primärproduktion av foder och livsmedel har Länsstyrelsen stort överträffat de nationella målen i antal kontroller då 46 livsmedelskontroller och 28 foderkontroller har utförts.

Därutöver har revisioner av kommunal livsmedelskontroll samt kontroll av framför allt läkemedelshandling hos veterinärer och på gårdar med livsmedelsproducerande djur utökats. Kontroll har även utförts av hästpass och transport av animaliska biprodukter.

Vissa brister har konstaterats inom livsmedelskontrollen, läkemedelskontrollen och kontrollen av animaliska biprodukter vilket medför att dessa områden kommer att prioriteras 2012.

Efter att under åren 2007 till 2010 ha genomfört revision av livsmedelskontrollen hos samtliga åtta kommuner i länet har Länsstyrelsen under 2011 inlett en uppföljande ny omgång revisioner av alla kommuner. Turordningen har planerats efter analys av risken för kvarvarande brister. Volymen revisionsverksamhet, takten i arbetet, har ökat jämfört med tidigare år. Under 2011 har tre kommuner reviderats. I samtliga fall har vissa tidigare brister iakttagits på nytt. Rekommendationer har lämnats till respektive behörig kommunal myndighet. Slutliga rapporter har överlämnats till Livsmedelsverket.

Länsstyrelsen har medverkat till ett för länsstyrelserna gemensamt yttrande över utredningen av revision av livsmedelskedjans kontrollmyndigheter och även medverkat vid en uppföljning av General Audit 2010 från Food and Veterinary Office FVO liksom i hanteringen av de samlade omdömena om medlemslandets offentliga kontroll av livsmedelskedjan, i de delar länsstyrelserna berörs. En slutrapport från FVO är aviserad till början av 2012.

BRUKARUNDERSÖKNINGEN 2011 VÄS-KOD 282 DJURSKYDD TILLSTÅND § 16 DJURSKYDDSLAGEN

Det genomsnittliga Nöjd-Indexet NI är 77 % för Länsstyrelsens arbete med tillstånd enligt 16 § djurskyddslagen och det ligger på det genomsnittliga NI för alla länsstyrelser. *Totalt sett nöjd* är 84 % jämfört med 76 % för riksgenomsnittet. Störst andel med höga betyg får *bra information om resultatet vid djurskyddskontroll* och att *Länsstyrelsen ger den information som behövs och har tydliga motiv till sina ställningstaganden*. Störst andel med låga betyg får att *det är lätt att hitta på Länsstyrelsens webbplats* och hur nöjd man är med *tiden det tar att få svar på e-post*. Länsstyrelsen kommer att arbeta för att förbättra de områden där brukare i dag upplever brister.

Återrapportering regleringsbrev

TABELL 1.1 VERKSAMMA VETERINÄRER OCH DJURSKYDDSSINSPEKTÖRER

Länsfakta	2011-12-31		2010-12-31		2009-12-31	
Antalet verksamma veterinärer i länet	48		43		29	
– varav män/kvinnor	11	37	9	34	7	22
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	11					
Antal inspektörer inom djurskyddskontroll, st/åa varav	5	0	5	4,5	5	4,7
– män	0	0	0	0	0	0
– kvinnor	5	0	5	4,5	5	4,7
Antal inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen, stycken/årsarbetskrafter varav	5	0	5	0,5	5	0,3
– män	0	0	0	0	0	0
– kvinnor	5	0	5	0,5	5	0,3
Antalet under året meddelade djurförbud	6		0		2	
– varav föranledda av anmälan	4					
Antalet under året beslutade omhändertaganden av djur	15		21		18	
– varav föranledda av anmälan	11					
Antalet genomförda djurskyddskontroller	297		352		400	
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	3		1		0	
Antal kontroller av hästpass	23					

Kommentar tabell 1.1

Av antalet verksamma veterinärer tillhör inte alla djurhälsopersonalen.

Lantbruk och landsbygd (60*)

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	11,11	8,84	9,88
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	25,78	25,18	24,95
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	36 079	33 587	37 764
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	20,43 %	18,62 %	20,54 %
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	142	0	23
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	9 516	7 677	7 774
Antal beslutade ärenden	9 183	7 614	7 677
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	37	6	0
Varav Jordbrukarstöd, VÄS 601*			
Antal behandlade SAM-ansökningar (st)	1 597	1706	2 203
Antalet utbetalningar (st)	4 798	4956	5831
Direkta verksamhetskostnader vht 601* (tkr)	5 282	5065	4 923
Direkta kostnader per SAM-ansökning (kr/st)	3 307	2 969	2 235
Direkta kostnader per utbetalningsärende (kr/st)	1 101	1 022	844
Varav Landsbygdsstöd, VÄS 602*			
Summa antal beslutade ansökningar om företagsstöd och ansökningar om utbetalning av företagsstöd (st)	345	230	229
Direkta verksamhetskostnader vht 6020 (tkr)	970	915	1 298
Direkta kostnader per beslutad ansökan om företagsstöd och ansökan om utbetalning av företagsstöd (kr/st)	2 812	3 978	5 668
Summa antal beslutade ansökningar om projektstöd och ansökningar om utbetalning av projektstöd (st)	289	213	111
Direkta verksamhetskostnader vht 6021 (tkr)	356	340	441
Direkta kostnader per beslutad ansökan om projektstöd och ansökan om utbetalning av projektstöd (kr/st)	1 232	1 596	3 973
Summa antal beslutade ansökningar om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (st)	195	157	135
Direkta verksamhetskostnader vht 6022 (tkr)	376	249	201
Direkta kostnader per beviljad ansökan om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (kr/st)	1 928	1 586	1 489
Nöjdindex brukarundersökning 2010 – verksamhet 601 ⁵⁾	-	74 %	

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 60*

5) En gemensam brukarundersökning mellan 19 länsstyrelser genomfördes 2010 för verksamhet 601 Stöd till jordbruket, enligt EG:s förordningar. Genomsnittet för samtliga länsstyrelser var 71 %. Värdet 74 % motsvarar andelen nöjda (värde 4 eller 5) på den avslutande frågan "Totalt sett är jag nöjd med Länsstyrelsens sätt att hantera min ansökan om stöd".

Volym och prestationer samt andra väsentliga insatser

AREAL- OCH DJURBASERADE STÖD

Under 2011 hanterade Länsstyrelsen 1 597 SAM³-ansökningar. Under 2011 har antalet SAM-ansökningar minskat med 109 stycken och Gårdsstödsansökningar med 29 stycken. Av landsbygdsprogrammets miljöersättningar och kompensationsstöd går den största ersättningen till stöden Kompensationsstöd, åtgärd 211 och 212, Vallodling och Betesmarker och slåtterängar, åtgärd 214. Det är också dessa stöd som har flest ansökningar.

Ekologisk produktion har haft stor omfattning i länet tack vare gynnsamma produktionsförutsättningar och fördelaktig produktionsinriktning. Andelen ansökningar för ersättning för ekologisk produktion var under tidigare stödperiod mycket hög i länet. Sedan nya stödregler infördes 2007 har såväl arealen som ingår i stödet som antal stödsökande kraftigt minskat. De stödsökande som finns kvar har större enheter. De nya ersättningarna har gynnat anslutningen till olika kontrollorgan som SMAK⁴ och KRAV⁵.

Efter revisionsbesök från Jordbruksverket under hösten 2010 framkom att större noggrannhet vid mätningar och dokumentation krävdes vid de areella fältkontrollerna. Det innebär att det under 2011 har behövts mer tid till genomförandet av fältkontrollerna. Under 2011 blev fler gårdar med större areal uttagna för kontroll mot tidigare år. Detta innebär att varje kontroll i sig har tagit längre tid att genomföra. I jämförelse har Länsstyrelsen kontrollerat 4106 skiften om cirka 7 273 hektar under 2011 jämfört med 3 195 skiften om cirka 5 500 hektar år 2010.

Då kraven på noggrannhet ökar samtidigt som att Länsstyrelserna ska utföra ett antal slutbesiktningar och ajourhållning av block med begränsat antal resurser så ökar behovet av samordning. Arbete är påbörjat för att så långt som möjligt samordna fältarbetsuppgifterna. Det medför även en ökad miljöhänsyn och en minimering av antalet besök hos brukarna.

Samordningsvinster och även vinster i likabehandling och samsyn uppnås genom att Länsstyrelsen har gemensamma fältkurser med de andra fyra norrlandslänen. Detta för att effektivisera och spara. De norra länen turas om att ordna fältkurserna. Kontrollansvariga i norrlandslänen har regelbundna telefonmöten för att utbyta erfarenheter.

Det är viktigt i arbetet att hålla en hög kvalitet och att använda tekniskt bra lösningar. Därför deltar Länsstyrelsen aktivt i utformningen av applikationer för kontroll genom att ha en representant i krav och testgruppen för mobilkontroll och även en representant i den externa arbetsgruppen för införandet av mobil djurkontroll. Jämtland var också pilotlän inför införandet av handdatorer vid djurkontroller av nötk.

3 Samordnad ansökan om EU- stöd för ett jordbruksföretag.

4 SMAK certifierar företag som hanterar ekologiska livsmedel, det vill säga förädlare, grossister, lagerhållare och importörer.

5 KRAV är en miljömärkning för ekologisk mat.

LANTBRUKSDIREKTÖRSNÄTVERKET

Länsstyrelsen har en representant i nätverket för lantbruksdirektörerna LDnätverket och har deltagit vid alla möten under året. Utöver engagemanget kring lantbruksfrågorna som i huvudsak handlar om administrationen och strategiska frågor kring de olika stöden har Länsstyrelsen lyft de tvärsektoriella frågorna och lantbruks- och landsbygdsfrågor inom andra sakområden som till exempel inom planfrågor/strandskydd, miljöfrågor/bevarande av åkermark och situationen för mjölkproduktionen i allmänhet och i norra delarna av landet i synnerhet.

LANTBRUKSDAGARNA

Som en direkt följd av tidigare års seminarium och aktiviteter kring mjölkproduktionen i länet genomfördes Lantbruksdagarna första helgen i maj. Det var ett samarrangemang mellan Lantbrukarnas riksförbund LRF och Länsstyrelsen med syfte att stärka näringen och samtidigt ett tillfälle att visa upp lantbrukets många sidor för allmänhet och företag/organisationer. Det hela blev en succé. En dag hade fokus på lantbruksföretagarna med många olika typer av föredrag och seminarier. Under båda dagarna visade jordbruket upp sig genom att bygga upp och visa på många av jordbrukets aktiviteter på en gård placerad på Stortorget mitt i centrum av Östersund. En efterföljare 2012 planeras redan.

KONSEKVENsutREDNING KRING EN UTEBLIVEN FUSION OCH ANDRA ÅTGÄRDER FÖR ATT UNDERLÄTTA FÖR MJÖLKPRODUKTIONEN.

Under våren/sommaren 2011 påbörjades en fusion mellan mejeriföreningarna Milko och Arla. Det visade sig att fusionen var den enda möjliga utväg från ett mycket ansträngt ekonomiskt läge för Milko. Olika åtgärder sattes in däribland ett kraftigt sänkt mjölkpris till mjölkproducenterna inom Milko. Fusionen var av en sådan storlek att den blev föremål för granskning av Konkurrensverket, en tidsödande process.

Under hösten riskerade Milko att gå i konkurs om fusionen inte kom till stånd. Under denna tid arbetade Länsstyrelsen med de medel som stod till buds för att underlätta så långt som möjligt för mjölkproducenterna. Länsstyrelsen agerade för en tidigareläggning och höjning av beloppet vid förskottsutbetalningen av miljöersättningarna. Länsstyrelsen informerade också om landsbygdsprogrammets möjligheter till stöd vid investeringar som blev till följd av fusionen och nya förutsättningar i den nya föreningen. Tillsammans med Jordbruksverket genomfördes också en utredning om konsekvenserna för jordbruket och länet i allmänhet och för mjölkproduktionen i synnerhet vid en utebliven fusion. Denna visade på stora konsekvenser inte bara för jordbruket utan även för länet som sådant. Fusionen fick dock godkänt i slutet av oktober och mjölkproduktionen i länet går nu i huvudsak till mejeriföreningen Arla.

Konsekvensutredningen visade också på förslag till åtgärder för att underlätta för mjölkproduktionen framöver, en viktig produktionsinriktning för Jämtlands län. Ett av förslagen har vidareutvecklats av Jordbruksverket och skickats till Kommissionen. Förslaget handlar om en modell för utdelning av medel från den nationella reserven till mjölkproducenter i vissa områden där risken för nedläggning av jordbruksmark bedöms vara stor.

LIVSMEDELSSTRATEGI MATRUS

Länsstyrelsen har under året medverkat i arbetet med att utarbeta en regional matstrategi 2012-2017. Strategiarbetet drivs av Matlandethuvudstaden och utgår från den struktur som definierats i regeringens program för *Sverige – det nya matlandet* med pelarna Offentlig mat, Primärproduktion, Förädling inom mathantverk, Restaurang och Turism. Avsikten är att matstrategin ska bli en integrerad del i länets regionala utvecklingsprogram RUP.

RAPPORT OM EFFEKTERNA AV KLIMATFÖRÄNDRINGEN

Under 2011 slutförde Länsstyrelsens sakkunniga inom lantbruk en rapport⁶ om effekterna av klimatförändringen för det jämtländska jordbruket. Rapporten är en del i en större rapport som görs av Länsstyrelsen.

BEHÖRIGHETSUTBILDNING

Länsstyrelsen har ansvar för att genomföra utbildningar och besluta om tillstånd för behörighet att använda kemiska bekämpningsmedel yrkesmässigt inom jordbruket. Under senare år har detta uppdrag genomförts i samarbete med Västernorrlands län så att Västernorrland har ansvarat för utbildningar såväl i sitt län som i Jämtlands län. Tillståndsgivning har dock skett ifrån Jämtlands län för länets deltagare. Det har varit framgångsrikt kostnadseffektivt att lösa uppgiften på detta sätt då omkostnaderna för kurserna blir lägre per deltagare ju fler kurser som genomförs och ju fler deltagare som deltar. Dock är systemet sårbart när få kursledare är behöriga att hålla utbildningarna. Det visade sig under 2011 att båda länsstyrelserna stod utan behörig utbildare inför kurssäsongen.

Samtidigt var efterfrågan på grundkurs stor, något som det inte varit på många år. Länsstyrelsen tog därför tillbaka uppdraget och köpte utbildning från Gävleborgs länsstyrelse. En grundkurs och en repetitionskurs genererade 30 deltagare, långt fler än de senaste åren. Samtidigt har nu Länsstyrelsen utbildat egna kursledare för kommande säsonger för att minska sårbarheten framöver.

TILLSYNSÄRENDEN INOM VÄXTODLING OCH BISJUKDOMAR

Länsstyrelsen har tillsyn på ljus och mörk ringröta på potatis, potatiskräfta och flyghavre. Rapportering har gjorts till Jordbruksverket har kring förekomsten av flyghavre och hur Länsstyrelsen hanterar länets förekomst av potatiskräfta.

Länsstyrelsen ansvarar för bitillsynen för både Jämtlands och Västernorrlands län. En ökad spridning av varroakvalster i Västernorrlands län under året har rapporterats till Jordbruksverket. Under året påbörjades en översyn av tillsynszoner och synpunkter omkring detta har lämnats till Jordbruksverket.

BEVAKNING I PLANÄRENDEN OCH HANTERING AV ANSÖKNINGAR OM FÖRVARV AV LANTBRUKSENHET

Enheten bevakar jordbrukets och landsbygdens möjligheter i olika planfrågor som intern remissinstans. Länsstyrelsen har också stor andel ärenden kring förvärv av lantbruksenheter i länet. Länsstyrelsen har handlagt 31 förvärvstillståndsärenden Jordförvärvslagen (1979:230) för juridisk person och 189 ärenden för fysisk person. Till detta kommer dessutom fem stycken yttranden till Jordbruksverket som är beslutfattare i ärenden om juridiska personer med köpeskilling som överstiger 10 mnkr.

⁶ Jordbruket utifrån ett förändrat klimat, dnr 451-1534-2011

LANDSBYGDSUTVECKLING I ÖVERSIKTSPLANERINGEN

Det pilotprojekt som drivits via Boverket om Landsbygdsbygdsutveckling i översiktsplaneringen avslutades under början av 2011. Slutprodukten är en rapport där Länsstyrelsens sakkunniga på landsbygdens utveckling liksom samhällsbyggnad i Jämtlands, Västernorrland och Kalmar län ingått. Länsstyrelsen deltog också och redovisade resultatet på Plan- och bostadsdagarna i Falun i maj.

BREDBAND

Länsstyrelsen har under året arbetat tillsammans med kommuner och Regionförbundet Jämtlands län för att kraftsamla och för framtagande av en strategi för bredbandssatsningar i länet. Under hösten har Länsstyrelsen skrivit fram projektdirektiv för ett projekt med målet ta fram en strategi samt samordna kommunernas insatser och behov av stöd på området. Se också kapitel Länsstyrelseinstruktion 3 § Lantbruk och landsbygd (60*), uppdrag 11 samt Regional tillväxt (30*) uppdrag 32 och Infrastrukturplanering(34*) *Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser.*

Projektverksamhet inom sakområdet lantbruk/landsbygd

PROJEKTET RIKARE ODLINGSLANDSKAP

Projektet arbetar med kompetensutveckling av brukare av jordbruksmark inom miljöområdet och finansieras med medel från Landsbygdsprogrammet. Syftet är att bevara länets jordbruksmark och hålla dess kulturmiljöer i hävd och att stimulera till resurshållande jordbruk. Målen utgår ifrån de nationella miljömålen och har stort fokus på betande djur. Projektet pågår till 2013 och innehåller grupp- och individuell rådgivning, information via hemsidan⁷ och olika typer av mötesplatser för lantbrukare eller blivande sådana.

PROJEKT KLIMATSMARTARE PRODUKTION – I JORDBRUKET I JÄMTLANDS LÄN

Projektet är ett systerprojekt till *Rikare odlingslandskap*, vilket betyder att mycket samverkan sker, men målgruppen och syftet är ett annat. Projektet visar bland annat på vad som är stort och smått i jordbrukens klimatpåverkan som exempelvis kväveeffektivisering, markbördighet, utfodring, energieffektivisering och därigenom inspirera till åtgärder som minskar klimatpåverkan. Anpassning till ett förändrat klimat ingår också. Målgruppen är primärproducenter av livsmedel och arbetet genomförs med rådgivning på gårdsnivå samt via möten i varje kommun i samarbete med Energikontoret. Projektet påbörjades hösten 2011 och pågår till 2013.

PROJEKTET MATSKRÅET

Länsstyrelsen driver projektet Matskrået som syftar till att inspirera fler att starta företag inom mathantverk. Vidare jobbar Länsstyrelsen med nätverksbyggande mellan mathantverkare i Jämtlands län samt med att bearbeta marknader för dessa företagens produkter. I det kartmaterial som är utarbetat i samband med Smaklustmässan 2009 finns 159 företag i länet kopplade till mathantverk.

Projektet har utvärderats av oberoende utvärderare. Av utvärderingen går att läsa att uppställda mål i huvudsak uppnåtts. Förberedelser för en fortsatt verksamhet pågår.

⁷ www.rikareodlingslandskap.se

NATIONELLT CENTRUM ELDRIMNER

Länsstyrelsen driver Eldrimner som är ett nationellt centrum för småskaligt mathantverk. Under 2011 har detta i huvudsak finansierats via landsbygdsprogrammet med medel direkt från Jordbruksverket. Eldrimner ger kunskap, stöd och inspiration till småskaliga mathantverkare i hela Sverige. I såväl starten som i utvecklingen av företag stöds företagaren genom rådgivning, seminarier, studieresor, utvecklingsarbete och erfarenhetsutbyte för utveckling av det småskaliga mathantverket. Under året har förutsättningarna för en mer långsiktig och stabilare finansiering undersökts. Utförlig redovisning av det nationella centrat hittas på hemsidan www.eldrimner.com.

Internationella kontakter inom sakområdet**OECD**

Länet deltar, via Länsstyrelsen i Jämtlands län, i OECD:s pågående studie om den förnyelsebara energins betydelse för regional-/landsbygdsutveckling. Studien, som inbegriper ett femtontal regioner i Europa och Nordamerika, heter *The Production of Renewable Energy as a Regional Development Policy in Rural Areas*. Länsstyrelsen har lämnat en underlagsrapport under år 2011 och arbetet kommer att fortsätta under år 2012.

Länets medverkan i projektet bygger, förutom på det faktum att länets arbete inom detta område uppmärksammas internationellt, på insikten att förnyelsebar energi, främst vindkraft och bioenergi, är av fundamental betydelse för landsbygdens framtida utveckling.

På lång sikt bedöms insatsen leda till att länets företag som engagerar sig i förnyelsebar energi får en vidgad marknad. Samtidigt kommer länet, och andra delar av Sverige, att kunna tillgodogöra sig kunnande och erfarenheter från övriga deltagande landsbygdsregioner i Europa och Nordamerika.

Återrapportering regleringsbrev

8. Länsstyrelserna ska på ett kostnadseffektivt och för företagen enkelt sätt samt med minimerad risk för sanktioner genomföra uppgifterna som åligger dem ifråga om direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder. Länsstyrelserna ska, tillsammans med Jordbruksverket, säkerställa att direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder iså hög utsträckning som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter. Länsstyrelserna ska dessutom särskilt arbeta med återkrav och under 2011 hantera de återkrav som är en följd av kommissionens ställningstagande om sanktion för åren 2005–2008.

Det goda resultatet för årets arbete har lett till att Länsstyrelsen i oktober i delutbetalningen av miljöersättningar och kompensationsbidrag kunde betalas ut till 95 % av ansökningarna. Arbetet på Länsstyrelsen genererade även att utbetalningsnivån höjdes från 2010 års nivå på 65 % av stödsumman till 75 % av stödsumman, vilket var nödvändigt på grund av det besvärliga läget för länets mjölkbönder. Till Gårdsstödsutbetalningen den 1 december kunde Länsstyrelsen betala ut 98 %. De återstående ansökningar som inte kom med i utbetalningen

var uteslutande stödrättsärenden som hanteras av Jordbruksverket. Inför slututbetalningen av miljöersättningar och kompensationsbidraget betalades ersättning ut till hela 99,7 % av ansökningarna den 28 december.

Länsstyrelsen har under 2011 upprättat åtagandeplaner till 57 stycken lantbrukare där 91 block för betesmarker, slåtterängar, skogsbeten, restaureringsmarker samt fäboddar har ingått.

Länsstyrelsen har arbetat löpande med återkraven genom åren och 2008 hade Länsstyrelsen arbetat ikapp tidigare eftersläpningar. Jordbruksverkets Blockinventeringsprojekt 2009 har dock medfört att det återigen blivit en stor mängd ärenden som släpar. Återkraven för 2009 och 2010 har Länsstyrelsen, i de delar som uppkommit direkt i handläggning och på grund av ändringar i åtaganden eller liknande, arbetat löpande med under året. De återkrav som uppstår efter administrativa kontroller och fältkontroller tas om hand snarast.

Länsstyrelsen försöker i möjligaste mån hantera så många återkrav som möjligt så att de ska vara delgivna innan alla utbetalningar är klara. Detta för att minska räntebördan för den sökande. Under 2010 hann Länsstyrelsen inte riktigt med alla återkrav men under 2011 hanterades många återkrav under sommaren som är en lugnare handläggningsperiod.

TABELL: RESULTATET AV ARBETET FÖR ÅTERKRAV GÄLLANDE 2009-2010 ÄR FÖLJANDE:

År	Antal uppkomna återkrav	Summa återkrav tkr	Återkrävt tkr
2009	155	1 213,4	1 138,5
2010	789	1 868,5	1 802,1
2011	930	2 308,1	1 500,1

GÅRDSSTÖDET

För de återkrav som gäller Gårdsstödet 2005 till 2008 som Jordbruksverket gett arbetsnamnet *GårdÅter* eller *GÅS* har Länsstyrelsen hittills endast kunnat arbeta med 2005 till 2007 enligt den plan och de system som Jordbruksverket tagit fram. Länsstyrelsen har haft en extra personal anställd för arbetet. Länsstyrelsen har hittills kunnat hantera alla ärenden som framkommit i länet. Länsstyrelsen har hanterat totalt 404 stycken återkravsärenden avseende *GårdÅter*, 148 av dessa var återkravsärenden, resterande 256 stycken avskrevs då de understeg ett återkravsbelopp på 900 kr.

TABELL: ÅTERKRAV PERIODEN 2005 TILL 2007 FÖR GÅRDSSTÖD

År	Summa återkrav tkr
2005	268,6
2006	233,9
2007*	351,9

* varav 115,5 utan sanktion och 236,3 med sanktion.

Vid årsskiftet var det 14 ärenden som inte var färdighanterade hos Jordbruksverket och de har därför inte kunnat beslutas. Dock är alla sanktionsärenden beslutade.

9. Länsstyrelserna ska följa Jordbruksverkets styrning över stödprocessen avseende administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Länsstyrelserna ska löpande rapportera handläggnings och kontrolläge till Jordbruksverket enligt av verket fastställd rapportplan, samt bistå Jordbruksverket i att under stödåret uppnå en bättre uppföljning av handläggnings- och kontrolläge av ovan nämnda stöd.

Länsstyrelsen anser att Jordbruksverkets och länsstyrelsernas gemensamma plan över styrning och uppföljning av SAM, den så kallade SUSS8-planen, fungerar bra och är ett bra hjälpmedel i handläggning och kontroll av ärenden. Länsstyrelsen har deltagit aktivt i framtagandet av planen och har en representant i projektgruppen sedan SUSS startade 2010. Under 2011 har SUSS-planen följts och i handläggningen har alla mål nåtts vid uppföljningspunkterna. På kontrollsidan har 25 av 30 uppföljningspunkter klarats i tid. De fem uppföljningspunkter som inte nåtts vecka 39 och 41 hade nåtts vid den efterföljande uppföljningen vecka 44.

10. Länsstyrelserna ska genom ett effektivt regionalt genomförande av Landsbygdsprogrammet för Sverige åren 2007–2013 uppnå de i programmet angivna målen. Länsstyrelserna ska vidare enligt Jordbruksverkets riktlinjer rapportera om programmets genomförande, resultat och effekter. Länsstyrelserna ska även vara regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i förberedelserna för ett nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020.

Genomförande av Landsbygdsprogrammet i länet

Länsstyrelsens genomförande av Landsbygdsprogrammet har under året haft starkt fokus på möjliga effektiviseringar i processerna. Detta för att klara av den ökande ärendeinströmmingen. Målsättningen har varit en rättssäker hantering med måluppfyllelse avseende länets genomförandestrategi samt hög ambitionsnivå gällande service till stödsökande.

INSATSER I ANSLUTNING TILL LÄNETS GENOMFÖRANDE AV LANDSBYGDSPROGRAMMET

Revidering av genomförandestrategin

En uppdatering av genomförandestrategin gjordes under våren. Det handlade framförallt om omfördelningar i budget för att höja effektiviteten i måluppfyllelsen i programmet. Mindre justeringar och kompletteringar infördes också.

Medverkan i utvärdering

Länsstyrelsen har medverkat i utvärderingen av Landsbygdsprogrammet framförallt genom att delge kopior av alla fattade beslut till programledningens utvärderare och i övrigt varit behjälpliga vid frågor.

Budgetmöte

Under våren deltog Länsstyrelsen i det budgetmöte om Landsbygdsprogrammet som Jordbruksverket arrangerade. Det resulterade i omfördelningar dels inom den regionala genomförandestrategin och dels mellan länen inom programmet i syfte att få en hög målpuppfyllelse och bättre nyttjande av medlen.

Partnerskapsmöte

Under året har två partnerskapsmöten hållits. Under det första informerades om genomförandestrategins innehåll efter revidering och komplettering som bland annat innehåller omfördelning av budget. Vidare informerades om kommande landsbygdsprogram och om det tekniska underlag som Skogsstyrelsen och Jordbruksverket fått i uppdrag att ta fram. Vid det andra mötet genomfördes en studieresa med partnerskapet till olika företag och projekt som fått stöd från Landsbygdsprogrammet. Då diskuterades hur de olika stöden stimulerat och möjliggjort en utveckling. Partnerskapet svarade också på en enkät utsänd från projektet Tulpan om det kommande Landsbygdsprogrammet.

RAPPORTERING AV LANDSBYGDSPROGRAMMET I LÄNET

Den årliga rapporteringen av läget i Landsbygdsprogrammet har genomförts och godkänts av Jordbruksverket likväl som den årliga kvalitetskontrollen.

KOMMANDE LANDSBYGDSPROGRAM 2014-2020

Länsstyrelsen i Jämtlands län ingår med en representant i styrgruppen och en representant i projektgruppen i Skogsstyrelsens och Jordbruksverkets uppdrag att ta fram ett tekniskt underlag för nytt Landsbygdsprogram, projekt Tulpan. Länsstyrelsen har också aktivt deltagit genom att lämna synpunkter i enkäter, dialogforum, tankesmedjor med mera.

11. Länsstyrelserna ska redovisa:

– *Handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar samt hur länsstyrelsen arbetar för att minska handläggningstiderna*
 – *vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka insatser länsstyrelsen vidtagit för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2011.*

HANDLÄGGNINGSTIDER

Länsstyrelsen har under flera år arbetat med att förkorta handläggningstiderna. Arbetet har under de första åren gett gott resultat men under 2011 har tiderna ökat. Länsstyrelsen ligger för närvarande under de nivåer som sätts upp som förbättringsmål i LB-SUSS⁹ avseende medelvärden.

TABELL: HANDLÄGGNING, MEDELVÄRDE I ANTAL DAGAR

Landsbygdsprogrammet	Ansökan om stöd	Ansökan om utbetalning
Axel 1	54	26
Axel 2	75	43
Axel 3	86	40
Axel 4	214	58

Källa: DAWA

Handläggningstiderna ökar tyvärr och förklaringen till detta är att ärendeströmningen fortfarande ökar. Det finns förbättringspotential i att för enstaka ärenden se till att oacceptabelt långa handläggningstider inte uppstår. Det handlar främst om att avsluta ärenden där kompletteringar drar ut på tiden.

För insatser inom Leader är det fortfarande mycket långa handläggningstider för ansökan om stöd. Länsstyrelsen har under 2011 fört dialog med Leaderkontoren för att ta reda på orsakerna till att handläggningstiden blir lång. Svaret står främst att finna i hur ofta LAG¹⁰-grupperna har sina beslutsmöten. De flesta områden har fyra till fem möten per år och det innebär att handläggningstiderna kan bli mycket långa. Länsstyrelsen har löpande beslutshantering.

ÅTGÄRDER MED LÅG EFTERFRÅGAN OCH ÅTGÄRDER FÖR ATT ÖKA EFTERFRÅGAN

Åtgärder för samarbete inom gröna näringar, infrastruktur och grundläggande service förutom bredband har haft fortsatt låg efterfrågan i länet och fram till dess att insatserna drogs in gjordes insatser för att öka efterfrågan.

I april 2011 genomförde Länsstyrelsen en träff med samtliga länets kommuners näringslivsutvecklare/landsbygdsutvecklare. Länsstyrelsen informerade om läget i Landsbygdsprogrammet och informerade särskilt om åtgärder med låg anslutning vilket har genererat en del förfrågningar om stöd. Tyvärr aktualiserades dessa samtidigt som meddelande kom om att samarbetsåtgärden och infrastrukturåtgärden drogs in.

Grundläggande service - bredband

Efterfrågan på stöd ur landsbygdsprogrammets för utbyggnad av bredband på landsbygden har varit begränsad men Länsstyrelsen ser en begynnande ökning i efterfrågan allteftersom information om stödmöjligheterna når ut i bygderna.

⁹ Styr- och uppföljningssystem för SAM

¹⁰ Lokal utvecklingsgrupp LAG

En omfördelning av budgeten samt tillskott i nationell fördelning har inneburit en kraftigt ökad medelstillgång för stöd till bredband. De åtgärder som nu tagits beräknas innebära att utbyggnaden ökar kraftfullt i länets landsbygdsområden. Förutom stöd ur landsbygdsprogrammet har Länsstyrelsen också möjligheter att bevilja så kallad kanalisationsstöd som stöd för bredbandsutbyggnad på landsbygden. Se också Länsstyrelseinstruktion 3 § Regional tillväxt (30*) uppdrag 32 och Infrastrukturplanering(34*) *Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser.*

SAMARBETE MED LEADER-GRUPPERNA

Länsstyrelsen i Jämtlands län hanterar fyra av de sex leaderområden¹¹ som länet berörs av. Samarbetet med Leadergrupperna berör i det dagliga arbetet verksamhetskontoren på fyra orter i länet. Under 2011 har Länsstyrelsens samordnare för Leader och handläggare besökt LAG¹²-grupperna och fört dialog kring budgetläget, handläggningstider, programavslut samt planering inför nästa programperiod.

Den årliga kvalitetskontrollen ska lämnas in senast den 31 mars. Två områden lämnade in i tid och två ansökte om dispens att lämna in senare vilket godkändes. Rapporten ska säkerställa att varje LAG har god intern kontroll i verksamheten. Den utgör bland annat grund för Länsstyrelsens möjligheter att göra utbetalningar till LAG:s verksamhet. Under hösten har svar lämnats till LAG och samtliga områden har godkänts även om det finns en del förbättringspotential.

I juni 2011 bjöd Länsstyrelsen in till ett möte med verksamhetsledare och ordföranden för att diskutera aktuella frågeställningar. Mycket fokus lades på utbetalningsläget och rutiner kring utbetalningsärenden. Länsstyrelsen gjorde under 2010 en överenskommelse med samtliga LAG-grupper om att de ska förhandsgranska stödmottagarnas projektredovisningar. Detta för att förkorta handläggningstider och minimera sanktioner på grund av felredovisningar.

Handläggare av rekvisitioner har arbetat med att informera LAG-gruppernas personal om rutiner för granskning av projektredovisningar, förtydligande av regelverk och så vidare. Tyvärr har detta inte fungerat tillfredsställande och flera projekt har fått felaktiga anvisningar från Leaderkontor vilket lett till sanktioner, överklaganden och tidskrävande handläggning. Länsstyrelsen har därför förtydligat granskningsarbetet genom att Leaderkontoren enbart utgår från en checklista framtagen av Jordbruksverket för ändamålet. Förhoppningen är att detta ska leda till färre felaktiga redovisningar och redan nu kan en förbättring ses.

11 Leader: "Liaisons Entre Actions de Développement l'Economie Rurale". Fritt översatt till "Samverkande åtgärder som verkar för att utveckla landsbygdens ekonomi".

12 Lokal utvecklingsgrupp inom Leaderprogrammen

Fiske (62*)

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,87	5,29	5,71
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,15	0,30	0,18
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 757	4 854	4 457
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,13 %	2,69 %	2,42 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	553	636	664
Antal beslutade ärenden	572	659	633
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	17	3
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	863	2 165	1 372

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 62*

Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser**INTEGRERAT ARBETE AVSEENDE VATTENFRÅGOR**

Länsstyrelsen har inrättat en vattenenhet med särskilt hög kompetens inom fjäll- och inlandsvattenfrågor som arbetar integrerat med utgångspunkt från vattenförvaltningen, åtgärdsplaner för hanterbara vattensystem, det vill säga ett avrinningsområde på 1 000 till 7 000 km² i ett helhetsperspektiv. Ansvarsområdet inbegriper vattendirektivsarbetet, fiskevård/fiskeförvaltning, kalkning, miljömålsarbete, Natura 2000-förvaltning och annat vattenskydd samt miljöövervakning.

UTVECKLINGEN AV TURISTFISKET

Det samlade fisket i länet har sett över en längre tidsperiod ökat stadigt. En tydlig avmattnings har dock noterats de senaste åren. Problem med höga vattenflöden, sen isläggning och konkurrensen från övriga län med turistfiskesatsningar har medfört att andelen fisketurister med långa reseavstånd minskat. En högst preliminär prognos för 2011 visar ändå på en viss återhämtning eller att den vikande trenden avstannat.

På fiskeområdet utgör fiskekortsstatistiken som insamlas årligen sedan 1960 ett värdefullt uppföljningsinstrument som är styrande för prioriteringarna i arbetet med utveckling av turistfisket. Återföring av resultat och analyser har under 2011 skett löpande vid tre fisketing i kommunerna Härjedalen, Bräcke och Krokom och vid årsstämmor i fiskevårdsområdena.

VATTENBRUK

För fiskerinäringen har möjligheten till stöd för investeringar i vattenbruk och förädling varit en positiv utvecklingsfaktor även under 2011. Stödgivningen via Europeiska fiskefonden har möjliggjort vidareutveckling och rationalisering inom befintliga företag. Länsstyrelsens utvecklingsarbete på vattenbruksområdet

är främst inriktat på att ta tillvara länets förutsättningar för odling av röding men också regnbåge. Rödingproduktionen uppgick under 2011 till cirka 381 ton och regnbågsproduktionen till cirka 2 100 ton. En stor potential för expansion av fiskodlingsverksamheten finns i länets stora regleringsmagasin.

Verksamheten vid Vattudalens Fisk AB i Strömsunds kommun fortskrider och man beräknar att full produktion, 3 200 ton, kommer att uppnås under 2012. Företaget har i dagsläget tio anställda och planer finns på att bygga ett fiskslakteri under 2012. Vattenbrukssektorn utvecklas positivt och fler nyetableringar kommer under 2012. Som exempel på nyetablering har en försöksodling för produktion av rakfisk startats i Brunflovisen, Storsjön.

Vattenenheten har medverkat i en nationell gruppering som arbetat med ett regeringsuppdrag för att bland annat förändra/förenkla regelverket för vattenbruksverksamhet.

TURISTFISKE

Jämtlands län är ett av Sveriges främsta län vad gäller turistfisket och dess utveckling. För att marknadsföra turistfiskefrågorna har nya samlade grepp tagits bland annat genom framarbetande av webbaserad lättillgänglig fiskeinformation¹³ med fiskekortsförsäljning och upplåtelser som omfattar hela länet inklusive fisket på renbetesfjällen.

Under 2011 har utvecklingsprojektet avseende fisketurism som pågått 2008 till 2011 avslutats och resultatet redovisats till Jordbruksverket. Totalt har 202 delprojekt genomförts till en sammanlagd kostnad av 9 110 tkr. En mängd fiskevårdsområden har arbetat hårt med att bygga upp service kring fisket såsom vindskydd, skyltar, toaletter med mera. Restaureringsåtgärder i form av återställning efter flottledsrensning och avlägsnande av vandringshinder har genomförts i flera vattendrag under projektperioden. Sammantaget har projektet medverkat till att minskningstakten i antalet sålda fiskekort har stannat upp och förhoppningsvis planar ut på en för länet rimlig nivå.

En ansökan om ett nytt turistfiskeprojekt för perioden 2012 till 2014 har lämnats in och ett positivt beslut har lämnats i december. Det nya fiskeprojektet omfattar hela länet med en särskild satsning på 15 utvalda större fiskeområden. Den totala projektbudgeten på 9 170 tkr omfattar bland annat serviceåtgärder, restaurering av vattendrag och framtagande av fiskepaket/fiskeplaner för respektive fiskeområde.

I det nätverksbyggande arbetet har Länsstyrelsen bidragit med rådgivning, deltagit vid möten i kommunala fiskegrupper samt i debatter rörande det turistiska fisket i länet.

ANSÖKAN OM INTERNATIONELLT FISKEARRANGEMANG

Ett annat trevligt sätt att marknadsföra turistfisket inom länet är att arrangera Flugfiske-EM för seniorer. Det internationella Flugfiskeförbundet, FIPS-Mouche fattade beslut på ett möte i Rom i april att låta Jämtland få EM-arrangemanget under en vecka i juli 2014. Tävlingarna kommer att genomföras i Öravattnet, Ösjön

¹³ <http://www.fiske.jamtland.se>

och Ammerån. Huvudarrangör är Hushållningssällskapet. Det beräknas att cirka 20 länder kommer att delta med cirka 5 tävlande per land. Kringeffekter blir att flera länder kommer med sina tävlande för att under 2012 och 2013 provfiska i de utpekade vattendragen.

FISKE PÅ RENBETESFJÄLL

Länsstyrelsens arbete med upplåtelser av det allmänna fisket på renbetesfjällen har resulterat i 8 508 sålda fiskekort under 2011. Antalet sålda fiskekort ligger på samma nivå som för 2010. Huvuddelen av upplåtelseverksamheten sköts numera via en Internet-applikation¹⁴ som utvecklats av Länsstyrelsen. Återförsäljare, tillsynsmän, fångstrapportering, fakturaunderlag och statistik administreras snabbt och effektivt genom applikationen. Även länsstyrelsen i Västerbotten är användare av applikationen samt medverkande i utvecklingsarbetet. Tillsynen av vattnen utförs av naturbevakare samt övriga fisketillsynsmän om totalt 71 stycken.

Arbetet med kunskapsuppbyggnad kring skötsel och funktion hos länets vatten fortsätter. Samarbetet med forskare vid Umeå universitet kring produktion i fjällsjöar har fortsatt och data av gemensamt intresse samlas in, bland annat via de serier av nätprovfisken som har utförts. Under 2011 har fyra stycken nätprovfisken genomförts. Dessa kunskaper i kombination med lämnade fångstrapporter och uppgifter om fisketrycket ger ännu bättre möjligheter att förvalta länets vatten på ett bra sätt. Dessutom sker i samarbete med Länsstyrelsens miljöövervakning gemensamma insatser inom utveckling av metodik för övervakning av fjällsjöar ur klimatsynvinkel. I första hand gäller det ljusmätningar och bestämning av fiskproduktion och biomassa.

VATTENDRAGSRESTAURERING

Länsstyrelsens arbete under 2011 med vattendragsrestaurering inom miljömålet levande sjöar och vattendrag har haft mycket svåra yttre förutsättningar på grund av höga vattenflöden. Fortsatt biotopvårdsarbete har finansierats via anslaget för biologisk återställning och det statliga fiskevårdsanslaget. Totalt har trots svåra förhållanden två biotopvårdsprojekt, Sjättvattsån och Linan, genomförts under 2011 med inriktning på återställning efter flottledsrensningar.

VANDRINGSHINDER

Arbete med att identifiera och åtgärda vandringshinder har fortsatt i projektet *Vägtrummor och vandringshinder*. Projektet är ett samarbete med Vägverket och Länsstyrelsen som huvudaktörer och medverkan av Skogsstyrelsen, skogsnäringen och berörda kommuner. Projektet har på ett värdefullt sätt bidragit till gemensamt ansvarstagande och ökad privat finansiering av genomförda åtgärder. Under 2011 har 681 objekt inventerats i Lången. Totalt har 57 av dessa bedömts utgöra vandringshinder. Vattenenheten har också samverkat med Bräcke kommun i ett LONA¹⁵-projekt där sammanlagt tre vandringshinder avlägsnats varav ett i Täckelsjöån och två i Rotån.

¹⁴ <http://fjallfiske.nu/jamtland/index.html>

¹⁵ Lokala naturvårdsprojekt, LONA. Tilldelning av lokalt naturvårdsbidrag styrs av Förordning 2003:598 om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt

BIOLOGISK ÅTERSTÄLLNING

Inom ramen för biologisk återställning i kalkade vatten har biotopvård genomförts i de två vattendragen Sjöttvattsån och Linan.

JÄMSTÄLLDHET

Länsstyrelsen uppdaterar varje år sitt föreningsregister över länets samtliga fiskevårdsorganisationer. Vid uppdateringen tas samtidigt fram statistik över andelen kvinnliga styrelseledamöter i föreningarnas styrelser. För 2011 är andelen kvinnliga ledamöter 10,8 % det vill säga i reella tal 105 kvinnor av totalt 969 ledamöter. En minskning med 0,6 % sedan 2010.

Återrapportering regleringsbrev

14. Länsstyrelserna ska redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige perioden 2007–2013.

Länsstyrelsen har medverkat till att vattenbruksföretaget Svensk Fjällröding i Landösjön erhållit cirka 1,5 mnkr ifrån företagsstöd som hanteras av Länsstyrelsens näringslivsenhet. Detta då Europeiska fiskefonden under 2011 haft brist på medel för investeringar.

15. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Länsstyrelsen har aktivt deltagit i den utredning om vattenkraft och biologisk mångfald som genomförts av riksdagens miljö- och jordbruksutskott. Detta dels genom att stå som värd vid utskottets studieresa i länet och dels genom att ta fram underlagsmaterial och redovisa Länsstyrelsens syn på dessa frågor. Länsstyrelsen har också stått värd för ett nationellt möte som bland annat handlade om omprövning av tillstånd för vattenkraft. Mötet hölls i Östersund och förutom länsstyrelser från hela landet deltog vattenmyndigheterna Kammarkollegiet, SMHI, Havs- och vattenmyndigheten samt SLU.

Länsstyrelsen arbetar också inom ramen för vattenförvaltningen med åtgärdsplaner för enskilda vattensystem, där framtida omprövningsobjekt prioriteras utifrån bland andra miljönytta, ekonomi och juridiska förutsättningar. Länsstyrelsen har också tillsammans med en rad andra aktörer arbetat med underlag för omprövning av tillstånd vid Bågede och Ulriksfors kraftverk samt vid Håckrens regleringsmagasin. Länsstyrelsen bedriver för närvarande inga omprövningar på eget initiativ. Däremot sker viss bevakning av ärenden i domstol vid prövning av olika frågor i anledning av ansökan eller liknande. Arbetet med åtgärdsplanerna kan ligga till grund för ett framtida arbete med att på eget initiativ driva frågor om omprövning av vattendomar. Samverkan bör ske inom området mellan flera Länsstyrelsen för att samnyttja juridiska resurser.

TABELL 1.2: FISKE

Länsfakta inom fiskeområdet	2011	2010	2009
Antal fiskevårdsområden	163	163	163
Antal yrkesfiskelicenser	1	1	1
Antal fartygstillstånd	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	2*	2	4

Kommentarer Tabell 1.2

Antalet ansökningar om stöd ur Europeiska fiskefonden hade sitt toppår runt millennieskiftet. De sökta beloppen i respektive ansökan har ökat och de tar procentuellt en större andel av de medel som finns kvar för produktutveckling inom vattenbruket ur ett nationellt perspektiv.

** Jämtlands Ädelfisk AB och Vattudalens Fiskodling AB.*

Vilt- och rovdjursförvaltning (218* och 5118*)

ÅTERRAPPORTERING REGLERINGSBREV

18. Länsstyrelserna ska utarbeta regionala planer för utvecklingen av vildsvinsstammarna med ledning av den nationella förvaltningsplanen för vildsvin.

Jämtlands län har inte någon vildsvinsstam varför Länsstyrelsen inte har tagit fram någon regional förvaltningsplan.

19. Länsstyrelserna ska dela in länen i älgförvaltningsområden och förordna ledamöter till älgförvaltningsgrupper senast 1 oktober 2011. För dessa grupper ska länsstyrelserna genomföra utbildningsinsatser med undervisningsmaterial från Sveriges lantbruksuniversitet.

Efter samråd med berörda intressen har Länsstyrelsen tagit fram underlag för att bilda älgförvaltningsområden och att utse ledamöter i älgförvaltningsgrupperna. Lagstiftningen har fördröjts och beslut om dessa frågor tas i januari 2012. Länsstyrelsen har förberett utbildningsinsatser om den nya förvaltningen för älgförvaltningsgrupper och viltförvaltningsdelegationen.

Regional tillväxt (30*)

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	6,59	8,32	9,47
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	6,33	7,55	9,24
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	15 193	17 025	19 300
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	8,61 %	9,44 %	10,50 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	315	435	366
Antal beslutade ärenden	331	438	350
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	6	5	3
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	157 045	161 727	142 266

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 30*

VOLYMER OCH PRESTATIONER SAMT ANDRA VÄSENTLIGA INSATSER

Fram till 2010/2011 har ärenden avseende både projekt- och företagsstöd finansierade av regionalpolitiska medel hanterats på Länsstyrelsen. Vid årsskiftet fördes hanteringen av projekt över till det Regionförbundet Jämtlands län. Förutom regionalpolitiska anslagsmedel har även personella resurser överförts till Regionförbundet för att handlägga dessa ärenden. I ovanstående tabell syns förändringen med minskningar både på antalet årsarbetskrafter för män och för kvinnor samt antal inkomna och beslutade ärenden i den omfattning projekthanteringen har haft. Kvar på Länsstyrelsen av projekthanteringen är rekvisitionsgranskning och utbetalningar för projekt beslutade till och med 2010. Nivån på utbetalningar är därför relativt oförändrad. Noteras kan att efter förändringen är fördelningen lika mellan män och kvinnor som hanterar medel för regional utveckling på Länsstyrelsen.

Under året har 136 ärenden avseende beslut om företagsstöd hanterats. Av dessa är 97 preliminära beslut om företagsstöd, sex ärenden avser yttranden till Tillväxtverket och resterande 33 ärenden, cirka 25 %, är avslag och återkallade ärenden. Förutom dessa ärenden som avser beviljande av medel hanteras även utbetalningar genom del- och slutliga beslut löpande för de preliminära beslut som tagits under året och tidigare år och som redovisat genomförda investeringar. Dessutom hanteras beslut rörande säkerhetsändringar, ägarförändringar, och andra typer av ändrings- och uppföljningsbeslut för hela stocken av ärenden.

Totalt har det beslutats om 76 023 tkr i företagsstöd fördelat på de 97 preliminära besluten. Dessa medel genererar beräknade investeringar på totalt 314 170 tkr, vilket ger en genomsnittlig stödnivå på 24 %.

Det är inom ramen för Regionalt Investeringsstöd som merparten av medlen beviljats, 55 402 tkr, medan 13 271 tkr beviljas i form av Regionalt Bidrag till företagsutveckling. Till så kallade såddfinansiering har 7 350 tkr beviljats.

Det är turismen som under en rad år genererat merparten av de investeringar som beviljas stöd, och det är likadant 2011. Knappt 50 % av de regionala utvecklingsmedlen har beviljats till länets basindustri turismen med 37 965 tkr vilket genererar investeringar i den branschen med 144 881 tkr. De två andra huvudbranscherna för företagsstöd, verkstadsindustri och träindustri, har beviljats 22 % respektive 7 % av medlen.

Det är turistbranschen som under senare år varit fortsatt stora vad gäller investeringar och ansökningar om företagsstöd, vilket har gjort att hela budgetutrymmet använts trots den lågkonjunktur som varit. En förändring har märkts under hösten med färre inkomna ärenden och med information från företagen om en ökad restriktivitet från banker att finansiera större investeringar, särskilt inom turismen.

Återrapportering regleringsbrev

21. Länsstyrelserna ska följa upp och redovisa hur andra statliga myndigheter tillämpar länets regionala utvecklingsstrategi.

Ingen heltäckande uppföljning av statliga myndigheters tillämpning av länets regionala utvecklingsstrategi RUS har genomförts under 2011. Utan en systematisk uppföljning, vilket planerades inför 2011, men som eventuellt kan genomföras 2012, är det svårt att dra heltäckande slutsatser om hur myndigheterna använder länets RUS. Större kraft har ägnats åt samverkan med det nybildade Regionförbundet. Länsstyrelsen återger därför endast några myndigheters arbete som har RUS som grund.

- » Tillväxtverket följer länets utvecklingsstrategi i sitt prioriteringsarbete av projekt i det regionala strukturfondsprogrammet för Mellersta Norrland.
- » Länsstyrelsen i Västernorrlands län följer länets regionala utvecklingsstrategi i arbetet att samverka kring kompetensförsörjningsfrågor, i kartläggning av miljöteknikområdet i mellersta Norrland och för övrigt i flera återkommande kontakter mellan länen kring regional tillväxt.
- » Länsstyrelsen har i diskussioner med Naturvårdsverket inför ett eventuellt bildande av nationalpark i Sylarna – Vålådalen framhållit hur utvecklingen speciellt inom turism och rennäring kan kombineras med skydd av naturvärden. Dessa diskussioner har länets Regionala Utvecklingsstrategi som grund.
- » Vinnova har under 2011 genomfört en större internationell utvärdering av innovationssystemet Peak Innovation. I detta arbete har länets RUS ingått som underlagsmaterial.

22. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker inom det regionala tillväxtarbetet samt hur samverkan utvecklats.

Ansvaret för det regionala tillväxtarbetet gick över till Regionförbundet Jämtlands län den 1 januari 2011. Detta har medfört att Länsstyrelsen och Regionförbundet vid flera tillfällen under 2011 diskuterat rollfördelningen, bland annat gentemot statliga myndigheter, där Länsstyrelsens roll successivt ändras till att

tydligare samordna staten i länet och verka för att statliga mål får genomslag. Hållbarhetsaspekterna i tillväxtarbetet blir de frågor som Länsstyrelsen fokuserar på.

Länsstyrelserna i Jämtlands och Västernorrlands län driver projektet Konkurrenslyftet med syfte att ta fram underlag för samt utveckla åtgärder för förbättrad kompetensförsörjning i de två länen. Inom ramen för detta arbete har Länsstyrelsen samverkat med Arbetsförmedlingen och Mittuniversitetet för att ta fram och analysera fakta kring utbildning och arbetsmarknad i länet. Detta samarbete har resulterat i en gemensam konferens kring kompetensförsörjning i september 2011 och en rapport, *Jobbpuls*, som redovisar fakta i regionen nedbruten på kommunnivå där detta är möjligt.

Länsstyrelsen hade i november ett möte med ett tiotal statliga myndigheter i länet där bland annat kompetensförsörjningsfrågorna och integration för ökad tillväxt togs upp.

Länsstyrelsen har deltagit i de av Tillväxtverket anordnade träffarna kring Regional Kontakt. Vid ett av dessa tillfällen gjorde Länsstyrelsen en presentation av hur man ser på kommande strukturfondsprogram. I dessa möten diskuteras löpande aktuella tillväxtfrågor.

Jämtlands län och Västernorrlands län deltar i en OECD¹⁶-studie med ett femtontal andra regioner i Europa och Nordamerika kring hur ökad produktion av förnybara bränslen kan bidra till regional tillväxt. Vid OECD:s besök i regionen deltog Tillväxtanalys och Tillväxtverket i möten med OECD:s representanter. Denna samverkan kommer att leda fram till en OECD-rapport som presenteras under 2012.

Länsstyrelsen har under 2011 haft möten med Tillväxtanalys och Tillväxtverket för att planera ökad samverkan. Diskussioner pågår för samverkan kring utvecklingsarbete inom ramen för hållbar tillväxt med fokus på hur hållbarhetsaspekterna kan få ökad tyngd och förbättringar av systemen för att följa hur hållbarheten i tillväxtarbetet utvecklas över tid. Detta arbete kan leda till fördjupad samverkan under 2012 där Tillväxtverket, Tillväxtanalys, Länsstyrelsen i Västernorrlands län och Länsstyrelsen i Jämtlands län genomför ett pilotprojekt kring dessa frågeställningar.

Länsstyrelsen har under 2011 haft omfattande diskussioner med Naturvårdsverket, där även Tillväxtverket deltagit, kring hur en eventuell nationalpark i Sylarnaområdet skulle kunna komma till stånd och hur tillväxtaspekter skulle kunna vävas in i en nationalparksprocess. Dessa diskussioner har resulterat i flera andra processer såsom utformning och uppbyggnad av en ny fjällstation i Sylarna, hur ökad samverkan med Trondheims turistförening skulle kunna utveckla turismen över landgränsen mot Norge i Sylarnaområdet och hur samisk turism kan utvecklas i samverkan med andra turistoperatörer. Dessa diskussioner har resulterat i att målkonflikter kring tillväxt lyfts upp på ett konstruktivt sätt där rennäringens förutsättningar och villkor

16 Organisation for Economic Co-operation and Development

speciellt beaktats och där gemensamma värden kring Sylarnaområdet lyfts fram. Arbetet har också resulterat i att Länsstyrelsen i samverkan med Naturvårdsverket kommer att driva en förstudie kring bildande av en nationalpark. Länsstyrelsen har också, som tidigare nämnts, tagit fram en promemoria där olika aspekter på utveckling kring Sylarnaområdet tas upp med avsikt att kunna kommunicera detta såväl internt som externt.

26. Länsstyrelserna ska redovisa varför aktuella prioriteringar gjorts vid beslut om medel inom ramen för ändamålen inom anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.

Traditionellt har fördelningen av regionala utvecklingsmedel prioriterats med en större budgeterad andel till företagsstöd och kommersiell service. Cirka 60 % av budgeten har tidigare år avsett dessa åtgärder, medan cirka 40 % av budgeten avsatts för projektmedel med en prioritet på medfinansiering av strukturfondsprojekt. Från årsskiftet 2010/2011 har projekthanteringen övertagits av Regionförbundet Jämtlands län. Anslagsmedel kommer under en flerårsperiod stegvis i en ökande andel överföras dit. Den stegvisa anpassningen av anslaget är för att anslagsmedel avseende utestående åtaganden vad avser projektbeslut ska kunna betalas ut utan att menligt påverka budgetutrymmet för företagsstöd.

Den fortsatta prioriteringen av medel har från och med i år därför koncentrerats på företagsstöd och kommersiell service. Länsstyrelsen har möjlighet att även fortsättningsvis fatta projektbeslut inom områden där Länsstyrelsen har ett huvudansvar. När det gäller företagsstödet har medlen prioriterats för de ärenden som i en allt kärvare finansmarknad behövt bidragsmedel för att överhuvudtaget få en bankfinansiering, för att därmed kunna genomföra investeringen.

31. Berörda länsstyrelser ska, i enlighet med prioriteringarna i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013, innefattande tydliggörandena i regeringens skrivelse Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221), ge en sammanfattning av verksamheten inom regional tillväxt. Sammanfattningen ska vara uppdelad på prioriteringarna i den nationella strategin och innehålla de viktigaste insatserna under året. För prioriteringen Strategiskt gränsöverskridande samarbete ska särskilt aktiviteter inom ramen för Östersjöstrategin redovisas. Sammanfattningen ska innehålla en bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna.

Länets regionala tillväxtprogram RTP från 2009 följer i huvudsak prioriteringarna i den nationella strategin för konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning. Ansvar för länets RTP gick över till Regionförbundet Jämtlands län vid ingången av 2011. Inga revideringar av RTP har gjorts under året. För Länsstyrelsen styr länets RTP främst hanteringen av företagsstöd. Länsstyrelsen redovisar följande uppdelat på prioriteringarna i den nationella strategin:

1. INNOVATION OCH FÖRNYELSE

De flesta beviljade företagsstöden ryms inom denna prioritering. Totalt har Länsstyrelsen beviljat 76 023 tkr i företagsstöd fördelat på 97 preliminära beslut. Dessa medel genererar beräknade investeringar på totalt 314 170 tkr. Alla dessa ärenden avser i huvudsak utveckling av befintliga företag där förnyelsen i verksamheten kan avse en utökad produktion, användning av nya produktionsmetoder, utveckling av nya produkter och/eller bearbetning av en utökad marknad. Förutom utveckling av befintliga företag har även etablering av 17 nya företag beviljats regionalpolitiskt företagsstöd.

Länsstyrelsen har också ansvaret för att fullfölja hanteringen av de projektmedel som fanns inestående vid årets början. Totalt var då åtagandena knappt 108,7 mnkr fördelade på 111 ärenden. Under året har knappt 46,2 mnkr betalats ut och 38 ärenden avslutats. I de avslutade ärendena har drygt 2 mnkr i återvinster redovisats. Utestående åtaganden vid årets slut var drygt 60,4 mnkr.

Inom ramen för programmet främja kvinnors företagande har Länsstyrelsen i samråd med Regionförbundet startat ett speciellt projekt för att stödja kvinnor som driver företag genom så kallade tillväxtcheckar. Dessa checkar innebär att Länsstyrelsen kan bevilja speciella stöd till företag som drivs av kvinnor. Stödet kan användas för immateriella investeringar såsom utbildning, produktutveckling, marknadsutveckling eller liknande. Projektet omsluter 5 586 tkr och stöd kan lämnas med 50 %. Efter informationsinsatser har intresset för checken ökat och totalt har 21 ansökningar hanterats, med en total omslutning av 2 510 tkr. Av dessa är åtta bifall, fyra avslag och nio under handläggning.

Länsstyrelsen deltar i projektet *Vindkraftcentrum.se* som drivs av Strömsunds kommun. Huvudsyftet är att skapa tillväxt för företag i länet genom de omfattande vindkraftinvesteringar som planeras. Totalt finns realistiska planer på att uppföra 800 till 1 000 vindkraftverk i länet fram till år 2020. Insatser i projektet har hittills varit att skapa samverkansintresse för företag så att de kan delta i de omfattande upphandlingar som börjar komma till stand.

Länsstyrelsen arrangerade den andra europeiska regionala utvecklingskonferensen i juni i Östersund, RDC2011. Den första konferensen arrangerades sommaren 2009 under det svenska ordförandeskapet i EU. Konferensen är ett gemensamt arrangemang mellan Landsting och Länsstyrelse i Västernorrland och Regionförbund och Länsstyrelse i Jämtland som är huvudansvarig. Därutöver har ett drygt tiotal nationella och europeiska partners knutits till arrangemanget. Konferensen, som ska vara policyskapande regionalt, nationellt och europeiskt, behandlade frågan om hur förnyelsebar energi och miljötekniksträvanden kan bidra till regional tillväxt. Cirka 220 personer från 14 länder deltog på konferensen. En rapport med slutsatser, rekommendationer och policyinspel har tagits fram. I rapporten redovisas förslag på regelförändringar europeiskt och nationellt, budgetprioriteringar och, framför allt, förslag på hur regioner ska kunna arbeta effektivt med regionala tillväxtfrågor.

2. KOMPETENSFÖRSÖRJNING OCH ÖKET ARBETSKRAFTUTBUD

Länsstyrelsen har under 2011 i samverkan med Länsstyrelsen i Västernorrlands län drivit projektet Konkurrenslyftet, strategisk kompetensförsörjning för tillväxt, som handlar om insatser för förbättrad kompetensförsörjning. Detta samarbete har resulterat i en gemensam konferens i Sundsvall i september 2011 och en rapport, Jobbpuls, som redovisar fakta om regionen kring utbildning, sysselsättning, generationsväxling med mera nedbruten på kommunnivå där detta är möjligt. Länsstyrelsen har i detta projekt också besökt flera kommuner för fördjupade diskussioner kring dessa frågor, haft två möten i Sveg och Strömsund inom ramen för kraftsamlingsarbetet, det tidigare varselsamordningsarbetet, där fokus varit frågor kring varsel, arbetslöshet och utbildning.

3. TILLGÄNGLIGHET

Länsstyrelsen deltar i projektet North East Cargo Link NECL¹⁷ II inom ramen för Östersjöprogrammet. Detta projekt leds av länsstyrelsen i Västernorrlands län och sträcker sig över hela Mittnorden. Arbetet innebär insatser för att utveckla en öst- västlig transportkorridor. Länsstyrelsen fokuserar på insatser kring förbifart Brunflo/Pilgrimstad, kombiterminal i Östersundsområdet och förbättringar och elektrifiering av Meråkerbanan. Under 2011 har diskussioner främst förts med Östersunds kommun om projektering av en kombiterminal i Lugnvik. Länsstyrelsen har under 2011 medverkat i den referensgrupp för infrastrukturfrågor som Regionförbundet Jämtlands län inrättat. I denna referensgrupp ingår också representanter från bland annat Trafikverket, Handelskammaren, Inlandsbanan, skogsnäringen, turistnäringen, åkernäringen och kollektivtrafiken. Genom Länsstyrelsens medverkan har erfarenheter kunnat överföras från tidigare planupprättare till Regionförbundet som från och med 2011 ansvarar för Länstransportplanen. Länsstyrelsen medverkan är också viktig då Länsstyrelsen fortfarande har en roll då det gäller den fysiska utformningen av de planerade objekten i Länstransportplanen.

4. STRATEGISKT GRÄNSÖVERSKRIDANDE SAMARBETE

Länsstyrelsen är dels förvaltningsmyndighet för det gränsregionala Sverige-Norgeprogrammet, dels beredningssekretariat för delprogrammet Nordens Gröna Bälte NGB omfattande Jämtlands län och Nor- och Sör-Tröndelags fylken.

Hittills under programperioden har partnerskapet i NGB beviljat 43 huvudprojekt, 19 små projekt, och 20 initieringsprojekt. Av dessa var fem av huvudprojekten regionöverskridande, av småprojekten var det två och av initieringsprojekten var det ett som var regionöverskridande. Projektverksamhet för över 306 mnkr har skapats. EU-stödet från Europeiska Regionala utvecklingsfonden uppgår till nästan 87 miljoner Sek. och stödbelopp InterReg-midler uppgår till nästan 65 miljoner Nok.

Under 2011 har tolv huvudprojekt beviljats varav ett regionöverskridande, där framförallt projektet Green Highway bidrar till Östersjöstrategin genom att arbeta för en fossilbränslefri transportkorridor. Vidare har fyra små projekt och tre initieringsprojekt också beviljats stöd under 2011. Partnerskapets två möten har varit förlagda till Levanger i Nord-Tröndelag och Funäsdalen i Härjedalen.

¹⁷ North East Cargo Link

Detta samarbete har under 2011 främst lett till ökade kontakter med Nord- och Sörtröndelag för förbättrade kommunikationer, en fossilbränslefri transportkorridor, borttagande av gränshinder, turistiskt samarbete, forskningssamverkan och samarbeten inom kulturområdet.

32. Berörda länsstyrelser ska redovisa exempel på och kommentera inom vilka områden samverkan sker mellan länsstyrelsen och det organ som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet i länet samt hur denna samverkan utvecklats.

Länsstyrelsen initierade vid två träffar med Regionförbundet Jämtlands län att samverkan skulle behöva utvecklas på ledningsnivå. Detta för att stämma av gemensamma frågor, för att åstadkomma en smidig övergång av det regionala tillväxtansvaret och tydliggöra vilka frågor respektive organisation hanterar. Dessa möten har följts av ledningsmöten mellan Länsstyrelsen och Regionförbundet varvid det identifierats tolv områden för avstämning.

Inom följande områden med koppling till området regional tillväxt har samverkan kommit igång:

KLIMAT OCH ENERGI.

Ett samverkansavtal mellan Länsstyrelsen och Regionförbundet finns framtaget. Framför allt lägger avtalet fast hur samarbetet och arbetsfördelningen mellan Länsstyrelsen och Regionförbundet ska gå till för ett effektivt arbete med kunskapsinsamlande med mera. Samarbetet fungerar bra.

INFRASTRUKTUR FÖR BREDBAND

Regionförbundet Jämtlands län har ambitioner att ta ett strategiskt ansvar på länsnivå för bredbandsutbyggnaden. Länsstyrelsen handlägger enskilda stödärenden i landsbygdsprogrammet och inom ramen för kanalisationsstödet. Länsstyrelsen, Regionförbundet och länets kommuner har haft ett gemensamt möte i juni 2011 för att diskutera strategiska insatser för fortsatt bredbandsutbyggnad.

Utifrån detta möte har Länsstyrelsen beslutat om projektdirektiv för att utarbeta en strategi för fortsatt bredbandsutbyggnad i länet. Länsstyrelsen kommer att driva detta projektarbete under 2012. Se också Länsstyrelseinstruktion 3 § Lantbruk och landsbygd (60*), uppdrag 11 samt Infrastrukturplanering(34*) Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser.

INFRASTRUKTUR FÖR FYSISKA KOMMUNIKATIONER

Regionen har ett huvudansvar på länsnivå för strategier och planer. Länsstyrelsen deltar i arbetet som sammanhållande representant för staten. En referensgrupp har startats.

LÄNSPARTNERSKAPET

Länsstyrelsen har i löpande diskussioner informerat om sitt arbete med länspartnerskap och förespråkat att Regionförbundet formar ett bredare partnerskap med fast representation från näringsliv, ideell sektor med flera utöver den politiska representationen. Länsstyrelsen har tillhandahållit sina partnerskapslistor och utifrån dessa har Regionförbundet bjudit in till två möten där man främst diskuterat prioriteringar av projekt i samband med ansökningar till

de regionala strukturfondsprogrammen för mellersta Norrland. Länsstyrelsen har deltagit i dessa möten.

Vidare har Länsstyrelsen och regionförbundet diskuterat samverkan kring:

- » *Kompetensplattformar* – där Länsstyrelsen fullföljer sitt deltagande i projektet Konkurrenslyftet och Regionförbundet, deltar i arbetet med att ta fram en behovsanalys. Det formella uppdraget att skapa så kallade kompetensplattformar ligger från årsskiftet 2010/2011 på Regionförbundet.
- » *Interreg Sverige-Norge*. Inför programperioden 2014-2020 har diskussioner förts kring hur förhandlings- och förankringsarbete ska fördelas mellan Länsstyrelsen och Regionförbundet inför att det ska skrivas ett nytt program och en genomförandeorganisation ska byggas upp.
- » *Integrationsarbetet*. Regionförbundet deltar i de regelbundna samordnarträffar som Länsstyrelsen håller med kommunerna och Arbetsförmedlingen. Regionförbundet deltar i diskussioner om att utarbeta en regional överenskommelse för mottagnings- och etableringsarbetet. Regionförbundet har successivt tagit ett större samordningsansvar för kommunernas arbete kring mottagning och etablering. Medel har beviljats Regionförbundet för detta arbete. Regionförbundet ansvarar för att utarbeta en integrationsstrategi. Detta samarbete har resulterat i att synen på att integrationsfrågorna är viktiga för länets tillväxt har stärkts.
- » *Kvinnors företagande*. Samverkan har utvecklats mellan Almi Företagspartner Mitt AB, Regionförbundet och Länsstyrelsen i hur programmet ska genomföras.
- » *Analys- och statistiksamverkan*. Både Länsstyrelsen och Regionförbundet har ett behov av länsomfattande statistik av olika slag och diskussioner har påbörjats om hur denna samverkan ska utvecklas för största möjliga effektivitet för länets tillväxt.
- » Arbetet med *OECD* samt *RDC-konferensen* har inneburit samverkan kring miljö och energifrågor i det regionala tillväxtarbetet.

Länsstyrelsen och Regionförbundet anordnade också gemensamt med länsstyrelsen i Västernorrlands län ett möte med infrastruktur- och regionminister Anna Karin Hatt där regionens frågor inför kommande strukturfondsperiod behandlades.

Regionförbundet har under 2011 fått erbjudande från regeringen att identifiera och redovisa prioriteringar avseende länets framtida regionala tillväxtarbete efter 2014. Detta arbete har genomförts i ett brett partnerskap där Länsstyrelsen deltagit. Länsstyrelsen har också genom ett speciellt samarbetsavtal med Regionförbundet aktivt medverkat till framtagandet av prioriteringar.

Sammanfattningsvis kan sägas att samverkan med Regionförbundet Jämtlands län varit omfattande, att samarbete sker på många plan och att samverkan utvecklas på ett bra sätt.

33. *Berörda länsstyrelser ska redovisa hur ett jämställdhetsperspektiv har integrerats i länsstyrelsens verksamhet inom det regionala tillväxtarbetet. Redovisningen ska innehålla en redogörelse för med vilka aktörer samverkan sker, hur samverkan utvecklats samt vilken roll lokala och regionala resurscentra för kvinnor har i arbetet.*

Utifrån den länskonferens om kvinnors företagande som genomfördes december 2010 har Länsstyrelsen genomfört följande insatser för att integrera/förbättra jämställdhet i tillväxtarbetet. Inför denna konferens hade Länsstyrelsen gjort en kartläggning kring hur mäns och kvinnors företagande såg ut i länet och hur stöd till mäns och kvinnors företagande fördelats.

Tillsammans med Regionförbundet Jämtlands län och Almi Företagspartner Mitt AB diskuterades hur genomförande av programmet *Främja kvinnors företagande* kunde utformas på bästa sätt i länet för den nya perioden, 2011-2014. Detta resulterade i den så kallade Tillväxtchecken där Länsstyrelsen genom direkta stöd till kvinnor som driver företag ska kunna stimulera utveckling och tillväxt. Reflektioner hittills är att processen skiljt sig något från den process som ses i den vanliga stödhanteringen vilket blir intressant att följa upp. Detta arbete ska således kunna leda till insatser som sedan genomförs inom ramen för ordinarie företagsstöd.

Länsstyrelsen har deltagit i diskussioner med resurscentra Åtigårn ekonomiska förening om strukturella insatser för att synliggöra kvinnliga företagares villkor, skapa innovativa miljöer för kvinnor, se över hur stöd till företag fördelas mellan kvinnors och mäns företagande med mera. Stöd har beviljats Åtigårn resurscentra av Tillväxtverket och Länsstyrelsen deltar löpande i detta projekt med representant från Länsstyrelsens näringslivsenhet. Syftet är att få underlag för att kunna bedöma om stöd till mäns och kvinnors företagande är likställt, att eventuella begränsningar inom ramen för stödförordningarna identifieras och att jämställdhet ska integreras i stödhanteringen fullt ut.

Länsstyrelsen har också i samråd med Regionförbundet Jämtlands län, förutom i ovanstående projekt, yttrat sig till Tillväxtverket över projektet *Resurscentraaktiviteter* i Strömsunds kommun från Flåsjöjäntans lokala resurscentra. Detta projekt syftar till att integrera ett jämställdhetsperspektiv i tillväxtarbetet på lokal nivå.

Länsstyrelsens näringslivsenhet, som består av företagsstöd, projektstöd inom landsbygdsprogram samt EU:s Interregprogram, har genomfört en kartläggning av sina uppdrag och kopplingar till jämställdhetspolitiken. Företagsstöd använder möjligheten att ställa krav på jämställdhetsplaner hos företagen. I samband med att företag ansöker om företagsstöd ska en av Länsstyrelsen framtagna blankett som beskriver resultat och förväntade effekter bifogas. Förutom ekonomiska prognoser får företaget även beskriva om det har utfört särskilda åtgärder eller hur planerade investeringar kommer att påverka extern miljö, jämställdhet och integration. Länsstyrelsen har noterat att företagen ser positivt på insatsen, när den väl är genomförd. Vinster är ökad medvetenheten om företagets struktur, bra underlag i bedömningar av kvalifikationer, prestationer och löner. Medarbetare vid Länsstyrelsen har i syfte att öka förmågan till dialog med företagen deltagit i en

konferens om den könsuppdelade arbetsmarknaden. Länsstyrelsen har under året även deltagit i ett utvecklingsarbete tillsammans med Tillväxtverket hur man kan beakta hållbarhetsfaktorer i stödhandläggningen. En speciellt framtagen blankett har använts på prov. Efter en utvärdering av försöken har beslutats om en fortsatt utveckling av metoden.

Interreg Sverige-Norgeprogrammet har informerat nya projektägare med tips och råd om hur aktiviteter i projekten kan bli mer jämställda. Detta har inte gett några märkbara avtryck än. Troligen behövs ett krav på jämställdhetsaktiviteter i beslutsprocessen. Medarbetarna har tagit del av metodstödet *Dragkraft* både vid ett seminarium som vid eget personalmöte i syfte att öka sin egen kunskap i dialog med projektägare.

Länsstyrelsens jämställdhetsexpert deltar i övervakningskommittén för de regionala strukturfondsprogrammen för Norra Norrland och Mellersta Norrland. Genom detta arbete har diskussioner kring integrering av jämställdhetsinsatser förts. I programmet för mellersta Norrland har detta resulterat i att man gjort en speciell utlysning under 2011 där insatser för unga kvinnor prioriterats. Genom detta förväntas man få till stånd åtgärder som minskar den demografiska obalans som finns i regionen.

Länsstyrelsen har vidare drivit jämställdhetens betydelse i tillväxtfrågorna genom att medverka i olika enkäter, intervjuer och seminarier. Nämnas kan aktivt deltagande i Tillväxtverkets uppdrag *Att välja jämställdhet*, inventering av behovet av regional jämställdhetsstatistik samt referensgrupp för följeforskning inom Övervakningskommittén för EU:s regionala fond. Länsstyrelsen har deltagit operativt i arbetet med att bredda innovationsbegreppet med utgångspunkt i genusperspektiv på innovationer. Detta har resulterat i att så kallade sociala innovationer bland annat lyfts vid ett seminarium under Almedalsveckan. Dessutom i Övervakningskommittén för EU:s regionala utvecklingsfond.

Förutom att bidra till en ökad medvetenhet har Länsstyrelsen velat visa på hur man går från ord till handling. ESF-Jämt är ett nationellt länsstyrelseprojekt som ger andra projekt inom EU:s Socialfond stöd i jämställdhetsintegrering. Länsstyrelsen är representerad i styrgruppen. I länet har ett flertal projekt fått stöd. Några har varit särskilt framgångsrika och de presenterades vid ett seminarium på Länsstyrelsen. Syftet, förutom att visa på goda exempel, var även att sprida materialet som utformats inom projektet.

Dragkraft består av en bok och CD-skiva med filmklipp med exempel på projekt som arbetat framgångsrikt med jämställdhetsintegrering samt exempel på metoder. Alla filmer finns att se på Youtube. Vid detta seminarium deltog bland annat representanter från EU:s Interreg-program, Socialfondens regionkontor, Regionala fondens nationella Programstöd samt följeforskare från Mittuniversitetet MIUN och Länsstyrelsens företagsstöd. ESF-Jämt har även genomfört fyra nationella fördjupningsseminarier varav ett i Östersund under 2011. Det är ännu för tidigt att dra några slutsatser i vilken omfattning materialet använts.

34. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska berörda länsstyrelser redovisa och kommentera:

- » vilka insatser som genomförts, hur insatserna genomförts, vilka aktörer som deltagit i genomförandet samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet,
- » vilka resultat genomförda insatser har haft på utvecklingen av tillgång till kommersiell service för medborgare och företag, samt
- » vilket finansiellt stöd inklusive regionala projektmedel som beviljats för utveckling av kommersiell service. Redovisningen ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

Genomförda insatser

KOMMERSELL SERVICE

Förutom den ordinarie hanteringen med stödinsatser till Kommersiell service har mer specifika insatser gjorts. Under året har det i länet genomförts fyra butiksbesök tillsammans med berörda kommuners näringslivsrepresentanter. En av länets kommuner, Krokoms kommun, har bjudit in sina handlare till träff med kommunen och Länsstyrelsen. Det har också genomförts informationsträffar som Länsstyrelsen har bjudit in till.

När det gäller stödformen servicebidrag har det i år skett en ökning av antalet ansökningar. Det är en oroväckande utveckling. I samband med att servicebidrag beviljas sätts alltid åtgärder in för att genomlysas företagets ekonomi för att se hur verksamheten kan stärkas. Stöd har lämnats för att utveckla en samordning av service i Backe, Strömsunds kommun, vilket motsvarar intentionerna i länets Serviceprogrammet Näringslivsenheten har under 2011 deltagit i en referensgrupp på nationell nivå för att påverka arbetet med översynen av förordningen för stödet till kommersiell service SFS (2000:284).

BEVAKNING AV GRUNDLÄGGANDE BETALSERVICE

Länsstyrelsen har uppdraget att arbeta med bevakningen av grundläggande betalservice. Under 2011 har Länsstyrelsen varit representerad i den nationella arbetsgruppen för detta arbete och även medverkat till att skriva material om Motivationsfaktorer för nyttjande av nya elektroniska betaltjänster, vilket varit ett särskilt uppdrag inom arbetsgruppen. Dessutom har den länsvisa rapporteringen gjorts till Länsstyrelsen Dalarna, Rapport 2011:27 Länsstyrelsen i Dalarnas Län. Länsstyrelsen deltar också i ett utvecklingsprojekt med Posten och Kupongiölsen, Länsstyrelserna i Norrbotten, Västernorrland, Gävleborg och Uppsala med inriktning mot det nationella uppdraget.

Under 2011 har det parallellt arbetats med att hitta former för ett betaltjänstprojekt. Resultatet av projektet beror mycket på hur det företag som är tänkt att erbjuda servicen ställer sig till det koncept som är framtaget. Ny teknik är en stor del av detta projekt.

KARTLÄGGNING AV DAGSKASSEHANTERING I JÄMTLANDS LÄN

Ett projekt har under slutet av året påbörjats för att kartlägga dagskassehanteringen i länet. Projektet finansieras av medel från Post- och Telestyrelsen samt särskilda projektmedel för insatser inom området kommersiell service i gles- och landsbygder 2011-2014. Projektet ska slutredovisas 2012 och återrapporteras till uppdragsgivaren Post- och Telestyrelsen. Diskussioner har påbörjats med en av länets banker för att hitta en bra lösning för dagskassehanteringen på en av länets större turistorter.

Uppnådda resultat

Den ordinarie stödhanteringen har stärkt landsortsbutikerna i länet. De särskilt genomförda butiksbesöken har resulterat i ytterligare ansökningar om investeringsstöd, men också om servicebidrag.

Där länet deltagit i den nationella referensgruppen för att förändra så att skrivningen i förordningen om kommersiell service ska vara bättre anpassad till dagens förutsättningar finns nu ett anpassat förslag. Förslag på ny förordningstext ligger klar för beslut.

De mentorsinsatser som har genomförts på alla butiker där servicebidrag har beviljats har inneburit att respektive butik medvetandegjorts om sin situation och om vilka åtgärder som måste till för att få en förbättring i verksamheten till stånd. En av butikerna som fick servicebidrag tidigt under 2011 lades ner under sommaren, men verksamheten återupptogs inom kort av annan entreprenör. Inga andra butiker eller drivmedelsstationer som erhållit stöd har lagts ner i länet under året.

Beviljat finansiellt stöd**INVESTERINGSSTÖD**

Under 2011 har 15 investeringsstöd beviljats med totalt 2 600 tkr. Två av ärenden avser stöd till nya tankstationer för alkylatbensin. Att stötta investeringar till förnyelsebart drivmedel finns som ett aktivitetsmål i Länsstyrelsens Serviceprogram. Många av stöden har gått till utbyte av gamla kylar och frysar för att få ner energiförbrukningen och stöd har också beviljats till utbyte av gamla returmaskiner, det är åtgärder som också ligger i linje med intentionerna i den regionala utvecklingsstrategin för Jämtlands län.

SERVICEBIDRAG OCH HEMSÄNDNINGSBIDRAG

Servicebidrag har beviljats med 600 tkr fördelat på sex ärenden. Hemsändningsbidrag har beviljats med 600 tkr. Alla åtta kommuner har sökt och bidragsnivåerna mellan varje kommun varierar. Det är de till ytan stora kommunerna med långa avstånd som har en högre kostnad för hemsändningsbidraget. Stödet till kommunernas hemsändningsbidrag har sjunkit 2011 i förhållande till vad som beviljades i 2010. När det gäller hemsändningen har några butiker själva valt att inte erbjuda den tjänsten till sina kunder.

39. Länsstyrelserna ska redovisa vilka insatser som har gjorts på konkurrensområdet, i enlighet med konkurrensförordningen (2008:604).

Enligt konkurrensförordningen ska länsstyrelserna verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig sektor till nytta för konsumenterna. Länsstyrelserna ska därvid särskilt:

- » informera om konkurrensfrågor
- » uppmärksamma konkurrensverket på förhållanden som tyder på överträdelser av konkurrensbestämmelserna
- » uppmärksamma regleringar som hindrar en effektiv konkurrens
- » lämna förslag till och, efter samråd med konkurrensverket, följa upp avregleringsåtgärder
- » uppmärksamma olika typer av hinder för en effektiv konkurrens i offentlig förvaltning och lämna förslag till åtgärder för att undanröja dessa, samt
- » verka för att konkurrensaspekter beaktas hos Länsstyrelsen och i regionala och lokala organ.

Länsstyrelsen har verkat för en effektiv konkurrens i samband med de upphandlingar av varor och tjänster som gjorts under året. En sådan åtgärd är att utforma förfrågningsunderlagen så att de passar olika typer av leverantörer och inte utesluter några. Bland annat har de små företagens förutsättningar i upphandlingsprocessen beaktats. Komplexiteten kring regelverken för offentlig upphandling och vikten av att verka för en effektiv konkurrens ställer krav på särskilda resurser inom detta område. Under slutet av år 2011 har en dialog inletts med andra statliga myndigheter i länet för att finna samverkanslösningar med effektivare resursutnyttjande inom detta viktiga område.

Konkurrensförordningen beaktas också ständigt i den löpande handläggningen av företagsstöd vid Länsstyrelsen. Det innebär bland annat att företag som har sin verksamhet på en lokal/regional marknad och som har alla sina konkurrenter på samma lokala/regionala marknad inte beviljas företagsstöd då detta riskerar att snedvrider konkurrensen på marknaden.

TABELL 3.1: KOSTNADER FÖR STRUKTURFONDSADMINISTRATIONEN, PROGRAMPERIOD 2007-2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	1 695,8	1 695,8	4,25
– varav Förvaltande myndighet	1 099,9	1 100,0	2,15
– varav Attesterande myndighet	35,6	35,6	0,09
– varav Kontroller i territoriella program	560,3	560,3	2,01

Källa:

Kommentarer Tabell 3.1

* I kostnader för förvaltande myndighet ingår även kostnader för styrkommittén samt kostnader för delområdessekreterariatet och regionalt prioriterande partnerskap i Nordens Gröna Bälte.

TABELL 3.2: LÄNSFAKTA INOM EU-STÖD

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2011	2010	2009
Bidrag ⁽¹⁾ , vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	55 452,2	43 279	29 050
– varav Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	261 943	227 966	236 012
Landsbygdsprogrammet	185 705	153 226	152 517
– varav Leader	11 438	2 190	1 699
– varav miljöersättningar	80 475	80 265	75 082
– varav kompensationsbidrag (LFA)	56 816	56 976	53 993
– varav företagsstöd	24 435	11 548	19 858
– varav projektstöd	9 399	2 247	1 885
– varav miljöinvesteringar	3 142	-	-
Gårdsstöd	76 238	74 740	83 495

Källa: (1) Agresso, Exelerator. Övriga Dawa.

Infrastrukturplanering (34*)

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,07	0,33	1,17
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,19	0,31	0,10
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	266	603	1 265
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,15 %	0,33 %	0,69 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	19	45	52
Antal beslutade ärenden	16	53	46
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	18	18	10
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	13 564	1 487	8 054

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 34*

Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser

Regionförbundet Jämtlands län tog i januari 2011 bland annat över ansvaret för den länspan för regional transportinfrastruktur som Länsstyrelsen fastställde i juni 2010. Denna länstransportplan togs fram i bred samverkan med bland annat olika delar av länets näringsliv, åkerinäringen, Länstrafiken, kommunerna och landstinget. Det har underlättat ett överförande av ansvaret för dessa frågor till Regionförbundet.

Många andra frågor med koppling till länets transportinfrastruktur har också förts över till Regionförbundet. Då Länsstyrelsens tidigare arbete med dessa frågor präglades av ett nära samarbete med bland annat kommunernas och landstingets politiska företrädare har överföringen av huvudansvaret för dessa frågor till Regionförbundet gått smidigt. Även om huvudansvaret för Länstransportplanen, och frågor kopplade till denna, övergått till Regionförbundet har Länsstyrelsen en fortsatt roll i dessa frågor, inte minst som samordnare av statliga intressen i länet. Länsstyrelsen har därför ingått i den referensgrupp för denna typ av frågor som Regionförbundet bildat. De yttranden som Länsstyrelsen under 2011 lämnat över olika utredningar och förslag med koppling till infrastrukturen till och inom länet har regelmässigt utformats i nära samverkan med Regionförbundet.

Länsstyrelsen har också medverkat i den stora konferens om infrastrukturfrågor som Regionförbundet och Länstrafiken anordnade i oktober och november. Vid denna konferens deltog bland andra Infrastrukturministern, generaldirektören för SJ och ledande företrädare för Trafikverket. Företrädarna för den nationella nivån fick vid denna konferens en tydlig bild av den samsyn som råder i länet kring de största behoven vad gäller transportinfrastruktur och kommunikationer. Vidare tydliggjordes det stora behovet av en revidering av systemet för fördelning av investeringsmedel för transportinfrastruktur i landet. Fortfarande väger den folkbokförda befolkningens tyngst i de fördelningsmodeller som används.

Modellerna måste revideras så att också den trafik som alstras av turismen, och de dynamiska effekter som en växande turistnäring har för samhällsutvecklingen, vägs in.

Utanför länets tätortsområden bedöms cirka 85 % av länets invånare ha tillgång till bredband¹⁸. Den utbyggnad av bredband som skett under senare år hade inte varit möjlig utan de statliga stöd som funnits till bredbandsutbyggnad i länet. Fortfarande finns emellertid vissa vita fläckar eller områden som helt saknar tillgång till bredband. Såväl länets kommuner som Länsstyrelsen bedömer att en utbyggnad av bredbandskapacitet i dessa områden inte kommer att kunna ske på marknadsmässiga grunder. För att erbjuda företag och invånare i samtliga delar av länet bredbandskapacitet behövs därför ett fortsatt samhälleligt engagemang. Att tillgång till bredband finns i alla delar av länet är viktigt för att ge företag likvärdiga konkurrensvillkor. Det är också viktigt för att göra fler delar av länet attraktiva för både besökare, inflyttare och boende.

Länsstyrelsen har stöttat kommuner, byalag och föreningar med såväl så kallat kanalisationsstöd från Post- och Telestyrelsen (PTS) och projektstöd ur landsbygdsprogrammet för att underlätta bredbandsutbyggnad i byar och områden där denna utbyggnad inte bedöms komma till stånd på marknadsmässiga villkor. Genom en samordnad information och samlad handläggning har de olika stödformerna använts så att de sökande getts bästa möjliga förutsättningar för att bygga ut bredband i sina byar. Kanalisationsstödet har i många fall använts som den offentliga medfinansiering som krävs i landsbygdsprogrammet. Efterfrågan på kanalisationsstöd ökade kraftigt då kravet på samförläggning togs bort. Jämtkrafts satsning på utbyggnad av fiber till flera byar i de kommuner de verkar i har också skapat behov av utbyggnad av fiber inom de aktuella byarna. Här har både kanalisationsstödet och projektstödet i landsbygdsprogrammet haft stor betydelse. Tillgängliga medel för kanalisationsstöd förbrukades i beslut under år 2010. Av de tio olika beviljade projekten under år 2010 har sju färdigställts och slutredovisats under år 2011. Att regeringen under 2011 beslutat om ytterligare medel för bredbandsutbyggnad där sådan inte bedöms komma till stånd på kommersiella villkor är mycket positivt för länet. Ett projekt tillsammans med länets kommuner planeras nu för att få största möjliga effekt av tillgängliga medel i de områden behoven är som störst.

Jämtkraft AB, som är ett energibolag med tre av länets kommuner som ägare, har under året 2009 beviljats uppemot 39 mnkr i strukturfondsmedel för utbyggnad av fibernät i länets västra delar. Utbyggnaden har pågått under både 2009, 2010 och 2011. Denna utbyggnad har fött behov av och möjliggjort utbyggnad av bredband inom de byar som Jämtkraft bygger fiber till.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har också under år 2011 via särskilda medel från Post- och Telestyrelsen medverkat till ökad robusthet i bredbandsnäten. Detta år har robusthetsåtgärder i form av nyetablering av fiber skett i delar av Strömsunds och Härjedalens kommuner. Se också Länsstyrelseinstruktion 3 § Lantbruk och landsbygd (60*), *Volym och prestationer samt andra väsentliga insatser och uppdrag* 11 samt Regional tillväxt (30*) uppdrag 32.

¹⁸ Enligt den tidigare definitionen om minst 2 Mbit/sek i vardera riktningen.

Energi och klimat (42*)

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,44	0,12	0,73
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,79	0,78	0,72
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 264	810	1 559
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,72 %	0,45 %	0,85 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	5	5	2
Antal beslutade ärenden	0	4	3
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	2	2	0
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	111	78	60

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna omfattar verksamhetskod 42*

VOLYMER OCH PRESTATIONER SAMT ANDRA VÄSENTLIGA INSATSER

Länet deltar, med Länsstyrelsen som huvudman, i en OECD-studie med namnet *The production of renewable energy as a regional development policy in rural areas* tillsammans med ytterligare ett tiotal regioner i Europa och Nordamerika. Studien görs för Jämtlands läns del tillsammans med Västernorrlands län. Deltagandet i studien kommer att generera ny baskunskap om länets energisituation och ge nya erfarenheter från övriga regioners arbete med dessa frågor. Detta förväntas kunna bidra med fortsatta underlag till den planerade regionala arbetsmodellen för energi- och klimat, när studien är slutförd inom några år.

Länsstyrelsen har också deltagit i det länsstyrelsegemensamma nätverket för energi- och klimatarbete. Länsstyrelsens energi- och klimatstrateg har under 2011 deltagit i nätverkets arbetsgrupper samt ansvarat för den webbaserade gemensamma samarbetsplatsen.

Länsstyrelsen har en hemsida med adress www.miljowebben.se. Den fungerar som ett länsgemensamt forum för miljö-, energi-, och klimatintressenter i syfte att dela information, omvärldsbevakning och skapa möjligheter till samverkan. Miljöwebben är ytterligare ett sätt att arbeta med de i energi- och klimatstrategin utpekade framgångsfaktorerna kunskap, samarbete och kommunikation.

Under år 2011 har ett samverkansavtal kring ett samlat energi- och klimatarbete i Jämtlands län träffats mellan Länsstyrelsen och Regionförbundet. Syftet med avtalet är att säkerställa största samhällsnytta och effektivisering inom området.

Ett problem när det gäller att följa upp pågående arbete i länet är bristen på relevant statistik inom vissa områden när gäller energiomställning. Länsstyrelsen och Energikontoret vid Regionförbundet har diskuterat eventuella nödvändiga gemensamma åtgärder för att undanröja detta problem.

Återrapportering regleringsbrev

43. Länsstyrelserna ska redovisa:

- » insatser som genomförts för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan
- » insatser för att vidareutveckla och genomföra arbetet med regionala klimat- och energistrategier i samverkan med berörda lokala och regionala aktörer i syfte att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi och ökad energihushållning
- » insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete
- » insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft.

STRATEGISKT SAMORDNA OCH LEDA DET REGIONALA ARBETET INOM ENERGIOMSTÄLLNING OCH MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

Länsstyrelsen har under 2011 involverat länets aktörer i att ta fram en handlingsplan till länets energi- och klimatstrategi. Som en del av Länsstyrelsens tvärsektoriella arbete, samt för att ta ett helhetsgrepp om klimatfrågan, så har detta arbete involverat Länsstyrelsens tre uppdrag om regionala miljömål, energi- och klimatstrategi samt klimatanpassning. Samarbetet benämns MEK.

Det gemensamma arbetet inom MEK syftar framför allt till ökad tydlighet och trovärdighet, resursoptimering, erfarenhetsutbyte och metodutveckling. Parallellt med framtagande av handlingsplan till energi- och klimatstrategin har därför en arbetsmodell för länets gemensamma klimatarbete tagits fram. Modellen har utarbetats tillsammans med en samverkansgrupp där representanter från näringsliv, sektorsmyndigheter, politiker, forskning och energikontor deltagit. Modellen används för att på ett strategiskt och systematiskt sätt arbeta med aktiviteter och följa upp länets arbete inom energiomställning samt klimatanpassningsfrågor kopplade till detta. Arbetet med såväl handlingsplanen som arbetsmodellen fortsätter under 2012. Se också redovisning punkt 44 nedan.

Insatser för att vidareutveckla och genomföra arbetet med regionala energi- och klimatstrategin med berörda lokala och regionala aktörer

Länsstyrelsen har tillsammans med berörda aktörer i länet, vilka identifierades i en aktörsanalys 2010, arbetat med att ta fram en handlingsplan till länets Energi- och klimatstrategi. Arbetet har inom arbetsmodellen bedrivits inom fyra klimatområden; Transporter, Mark och vatten, Samhällsplanering och Kunskapsuppbyggnad. Inom respektive område har möjligheter, hinder och problemställningar diskuterats och aktiviteter föreslagits. Sammanlagt fyra stycken heldagsmöten och 18 stycken halvdagsmöten har hållits under 2011. Därefter sammanställdes föreslagna aktiviteter och skickades ut på två stycken interna remisser. Den första remissen till respektive klimatområde och den andra remissen var gemensam för alla fyra klimatområdena. Remissvaren från den andra remissen kommer att behandlas under januari-februari 2012 och därefter kommer en extern remiss att skickas ut.

Enligt gällande tidplan kommer den länsgemensamma handlingsplanen beslutas av Länsstyrelsen i april 2012.

Under 2011 har dessutom Länsstyrelsen samverkat med ett flertal aktörer i olika projekt, nätverk och arbetsgrupper inom energi- och klimatområdet i syfte att stödja aktörer och projekt samt förankra energi- och klimatstrategin och konkretiserandet av denna. Detta har skett bland annat genom deltagande:

- » som adjungerad i styrelsen för det regionala energikontoret,
- » i styrgrupp för projekt EnergyZER. Det är ett samverkansprojekt mellan flera aktörer kring energifrågor som drivs av energikontoren i Västernorrlands- respektive Jämtlands län, i styrgrupp för projekt Energisamverkan Norr, samverkansprojekt mellan de fyra länsstyrelserna i Västernorrland, Västerbotten, Norrbotten och Jämtlands län kring gemensamma energifrågor i Norr. Fokus i projektet är informationsspridning och nätverksbyggande inom energieffektivisering, hållbart byggande samt utvecklingsmöjligheter för små- och medelstora företag.
- » i nätverk för Hållbart byggande med bland annat Mittuniversitet, Östersunds kommun och Energikontoret i kärngruppen.
- » i samarrangemang mellan Länsstyrelsen, Länsförsäkringar Jämtland, Energikontoret, Östersunds kommuns verksamhet Grön Trafik av det årliga Klimatseminariet. Årets seminarium hade tema Transporter. Knappt 200 personer besökte seminariet.

INSATSER FÖR ATT STÖDJA NÄRINGSLIVETS OCH KOMMUNERNAS ENERGI- OCH KLIMATARBETE

Näringslivet och kommunerna har varit inbjudna att delta i framtagande av den länsgemensamma handlingsplanen för energi- och klimatarbete.

Under 2011 har sex av länets åtta kommuner, samt landstinget, tagit fram en aktuell energi- och klimatstrategi för att vara berättigad till energieffektiviseringsstödet. Länsstyrelsen och Energikontoret driver tillsammans ett nätverk för dessa kommuner och landstinget om energieffektiviseringsstödet och det arbete som följer med detta. Syftet med nätverket är att skapa möjligheter till utbyte av goda exempel mellan kommunerna och landstingen samt för att fånga upp kommunernas och landstingets specifika behov av stöd kring energieffektiviseringsstrategier och även angränsade energifrågor som uppstår. Under 2011 har fyra stycken nätverksträffar hållits. En av träffarna skedde via videokonferens och i samband med en annan träff gjordes också ett studiebesök på en nybyggd energismart skola i Ås som ligger i Krokoms kommun.

**INSATSER FÖR ATT VERKA FÖR EN ÖKAD ANDEL FÖRNYBAR ENERGI, SÄRSKILT
AVSEENDE INSATSER FÖR ATT UPPNÅ PLANMÄSSIGA FÖRUTSÄTTNINGAR INOM
PLANERINGSRAMEN FÖR VINDKRAFT**

Vindkraft fortsatte att vara en aktuell och viktig fråga för Länsstyrelsen även under verksamhetsåret 2011. Just nu är närmare 500 verk under tillståndsprövning och ytterligare cirka 400 under samråd. De planmässiga förutsättningarna för vindkraft konkretiserar sig i de kommunala översiktsplanerna. Under 2011 antog de två sista kommunerna sina fördjupade tillägg till översiktsplan. Potentialen av elproduktion från vind i utpekade områden i översiktsplanerna kan beräknas till upp emot 10 TWh per år från cirka 1 900 verk.

I arbetet med handlingsplanen till länets Energi- och klimatstrategi har fokusområdet *Vindkraft* diskuterats flitigt och det finns ett antal förslag på aktiviteter som berör vindkraften i det förslag till handlingsplan som just nu är på internremiss.

Europeiska regionala utvecklingskonferensen RDC2011

Länsstyrelsen arrangerade den andra europeiska regionala utvecklingskonferensen i juni i Östersund, RDC2011. Den första konferensen arrangerades sommaren 2009 under det svenska ordförandeskapet i EU. Konferensen är ett gemensamt arrangemang mellan Landsting och Länsstyrelse i Västernorrland och Regionförbund och Länsstyrelse i Jämtland som är huvudansvarig. Därutöver har ett drygt tiotal nationella och europeiska partners knutits till arrangemanget. Konferensen, som ska vara policyskapande regionalt, nationellt och europeiskt, behandlade frågan om hur förnyelsebar energi och miljötekniksträvanden kan bidra till regional tillväxt. Cirka 220 personer från 14 länder deltog på konferensen. En rapport med slutsatser, rekommendationer och policyinspel har tagits fram. I rapporten redovisas förslag på regelförändringar europeiskt och nationellt, budgetprioriteringar och, framför allt, förslag på hur regioner ska kunna arbeta effektivt med regionala tillväxtfrågor.

44. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och medelsanvändning med anledning av uppdraget att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

Insatser och medelsanvändning

BAKGRUND

Varje länsstyrelse svarar för att samordna klimatanpassningsarbetet i det egna länet. För att kunna byta erfarenheter och skapa samordningsvinster länen emellan har länsstyrelsernas klimatanpassningssamordnare bildat ett nationellt nätverk. Nätverket som helhet träffas två gånger per år. Ordförandeskapet för nätverket delas av tre län. Ordförandeskapet är roterande och varje år byts ett av länen ut. Länsrådsgrupp 1 har det övergripande ansvaret för nätverket. Inom nätverket sprids information och diskuteras gemensamma frågeställningar. Vid behov tillsätts även arbetsgrupper för angelägna länsgemensamma frågor.

En särskild insats under 2011 var framtagandet av en länsgemensam skrift med rekommendationer kring klimatanpassning i den fysiska planeringen. En annan var att utarbeta två händelsescenarier, värmebölja och skyfall, som länsstyrelser och kommuner kan använda i sitt risk- och sårbarhetsreducerande arbete. Det har även funnits grupper som särskilt ska bevaka vissa intressen, till exempel en referensgrupp gentemot SMHI. Länsstyrelsen deltar i arbetsgruppen för biologisk mångfald.

Länsstyrelsen påbörjade arbetet med anpassning till ett förändrat klimat redan 2008 med projektet *Anpassning till ett förändrat klimat - krishantering och medvetenhet*. Med bakgrund i projektet har arbetet med anpassning till ett förändrat klimat indelats i följande fyra delar och omfattning:

1. Krishantering Samhällsviktigt ur ett krishanteringsperspektiv	Omfattar analysområde: » Vattenförsörjning och avloppshantering. » Energiförsörjning, värme, kyla och el. » Kommunikationer, vägar, järnvägar, tele-/datanät, radio och tv. » Hälsa, vård och omsorg. » Fysisk planering och bebyggelse. » Riskerna för skred, ras, erosion och översvämningar.
2. Naturberoende näringar	Omfattar analysområde: » Turism » Jordbruk » Skogsbruk » Rennäring
3. Samhällsplanering	Omfattar framtagande av planeringsunderlag för hantering av risker för framtida bebyggelse samt analysområde kulturmiljöer.
4. Övergripande och styrning	Omfattar beskrivning av klimatscenarier samt hur arbetet i stort styrs och genomförs i länet och på Länsstyrelsen.

Anpassning till ett förändrat klimat är åtgärder eller insatser som minskar samhällets och dess medborgares sårbarhet inför förändringarna. Det handlar även om att utvecklas med förändringarna och att ta till vara de eventuella fördelar som förändringarna medför.

INSATSER OCH EFFEKTER UNDER 2011

Fokus har lagts på förankring och samverkan både internt på Länsstyrelsen och i länet under hela perioden.

För arbetsområde *Krishantering* har underlagsrapporter tagits fram på områdena energiförsörjning och människors hälsa. Dessa rapporter kommer att färdigställas i januari 2012. Inom område fysisk planering har ett underlag arbetats fram nationellt, vilket kommer att användas i länets arbete. Dessa rapporter förväntas länets kommuner och övriga aktörer inom området ha stor nytta av i sina verksamheter, för att kunna planera och förbereda samhället på de risker och möjligheter ett förändrat klimat innebär.

För arbetsområde *Naturberoende näringar* är en inventering och analys genomförd under 2011 inom område jordbruk. För områdena skogsbruk och rennäring pågår arbete där rapporterna beräknas vara färdiga under första delen av 2012. Rapporten om jordbruk har använts av flera aktörer inom området bland annat inom projektet Rikare Odlingslandskap som Länsstyrelsen driver.

För arbetsområde *Samhällsplanering* har en kartläggning av risken för slamströmmar genomförts med stöd av Statens geotekniska institut, SGI, vilket har färdigställts under år 2011. Kartläggningen har använts i ett planeringsunderlag för både kommuner och Länsstyrelsen avseende risken för ras och skred samt översvämning. Arbetet med inventering och analys av området skogs- och gräsbrand är påbörjat och ska färdigställas under januari 2012. Planeringsunderlaget har länets kommuner redan under år 2011 använt och kommer att fortsätta använda i arbetet med kommunens översiktsplan.

För arbetsområde *Övergripande och styrning* har samarbetet och samordningen mellan Länsstyrelsens tre uppdrag; regionala miljömål, energiomställning och klimatanpassning fortsatt under 2011. Samarbetet som internt kallas för MEK¹⁹ medför ökad tydlighet, trovärdighet, resursoptimering, erfarenhetsutbyte och metodutveckling inom energi- och klimatområdet. Inom samarbetet har en arbetsmodell för länets energi- och klimatrelaterade frågor tagits fram i samverkan med ett flertal representanter från länet. Det är representanter från näringsliv, sektorsmyndigheter, politiker och forskning.

Stor vikt har lagts på arbetet med att ta fram och förankra arbetsmodellen och för att belysa, analysera och förankra arbetet med klimatanpassning. Det arbetet har Länsstyrelsen sett som en nödvändig insats för att skapa de förutsättningar som krävs för ett långsiktigt och strategiskt arbete på området energi och klimat. Under 2011 har arbetet fokuserats på att ta fram en handlingsplan för energi och klimatfrågor i länet tillsammans med länets aktörer. Arbetet har bedrivits i fyra arbetsgrupper, inom områdena Transporter, Samhällsplanering, Kunskapsuppbyggnad samt Mark och Vatten. Inom respektive område har möjligheter, hinder och problemställningar diskuterats och aktiviteter föreslagits. Sammanlagt fyra stycken heldagsmöten och 18 stycken halvdagsmöten hölls under året. Handlingsplanen remissas brett i länet och kommer att fastställas i april 2012. Se också redovisning under föregående punkt 43.

¹⁹ MEK, Miljömål, Energi- och klimatstrategi samt Klimatanpassning

Inom samarbetet för MEK finns även en hemsida²⁰ för det gemensamma arbetet med länets energi- och klimatarbete. Det är ett läns-gemensamt forum för miljö-, energi-, och klimatintressenter i syfte att dela information, omvärldsbevakning och skapa möjligheter till samverkan. Miljöwebben är ytterligare ett sätt att öka kunskapen och kommunicera energi- och klimatfrågor.

Under 2011 har även kommunbesök genomförts i sex av länets kommuner under november-december. Syftet med besöken har varit att informera om Länsstyrelsens arbete med klimatanpassning, samt informera om tillgängligt kunskapsunderlag. Syftet har även varit att ta del av det arbete som kommunerna har genomfört och planerar att genomföra med avseende på effekterna av ett förändrat klimat samt diskutera behovet av ytterligare planeringsunderlag. Detta har lett till att kommunerna ser över sin verksamhet utifrån dessa frågor, samt en bättre samverkan och dialog mellan kommunerna och Länsstyrelsen.

Information till allmänheten har även skett genom medverkande i lokala medier, där effekter av klimatförändringar diskuterats. Detta för att öka medvetenheten om detta i länet.

Länsstyrelsen har även deltagit i flera seminarier under 2011. Bland annat kan dessa nämnas:

- » Östersunds bostäder/Mittuniversitetets seminarium Hållbart boende.
- » Miljöaktuellt konferens Klimatanpassning Sverige 2011.
- » Folkhälsoinstitutets konferens Climate change and health effects.
- » Jämtland Härjedalen Turisms konferens Infrastruktur & Tillgänglighet.

Detta har inneburit en kompetenshöjning på området vilket har använt i arbetet med underlagsrapporterna samt i klimatanpassningsarbetet i stort.

MEDELSANVÄNDNING

Medlen har använts till projektledarens lön, annonsering och trycksaker, resor, seminarier samt konsultkostnader. Länsstyrelsens ledningsgrupp har varit styrgrupp för arbetet med anpassning genom samarbetet inom MEK. Energi och klimat är ett av Länsstyrelsens prioriterade arbetsområden inom Vision 2013²¹.

KOSTNADER OCH INSATSER FÖR KLIMATANPASSNING 2011 I TKR.

Insatser	Specificering	2011
Lönekostnader inkl OH	Projektledning, projektanställd med flera	1 180
Annonsering och trycksaker	Annonsering om klimatseminarium samt om energi- och klimatarbete på Länsstyrelsen i Energipoolen (MEK) Skogsstyrelsen	2
Resor, kurser, seminarier egna		20
Seminarier, träffar och möten länet	Klimatkommunikation (MEK)	
Total kostnad		1 420

²⁰ www.miljowebben.se

²¹ Länsstyrelsen visions- och strategidokument kallat Vision 2013

Insatser	Specificering	2011
Samverkan Mittuniversitetet	Studie om medvetenhet	200
Konsulter samt övriga kostnader	MEK-samarbete Länsstyrelsen Rapportlayout	18
Total kostnad		1 420

45. Länsstyrelserna ska samordna planeringen för i vilken prioritetsordning som begränsning eller avbrytande av överföring av el till elanvändare inom länet ska genomföras i händelse av förutsedd eller plötsligt uppkommen elbrist samt, på förslag från kommunerna, sammanställa underlag om vilken rangordning av elledningar som ska gälla.

Länsstyrelsen har i enlighet med uppdraget initierat, lett och samordnat arbetet med att ta fram underlag för prioritering av elanvändare vid en bristsituation. Länsstyrelsens arbete bygger på att kommunerna identifierat vilka viktiga samhällsfunktioner som finns inom respektive kommuns geografiska område. Länsstyrelsen har därefter överlämnat kommunernas material till elnätsföretagen som analyserat vilka möjligheter de har att styra tilldelningen till vissa användare. Elnätsägarna har därefter gjort en planering för fränkoppling.

Samordningen har skett genom återkommande möten med kommunerna och elnätsföretagen. Arbetet har även samordnats mellan de sex nordligaste länen genom återkommande telefonmöten. Länsstyrelsen har slutligen sammanställt en rangordning av elledningarna för respektive elnätsföretag.

Hållbar samhällsplanering och boende (40*och 41*)

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,56	4,13	3,89
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,39	2,50	2,28
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	5 628	6 516	5 232
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,19 %	3,61 %	2,85 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	1 029	1 359	1 507
Antal beslutade ärenden	1 097	1 435	1 542
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	3
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	0	359	0

1) 1 årsarbetskraft = 1 760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamheterna 40* och 41*

Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser

NYA PLAN- OCH BYGGLAGEN

Länsstyrelsen har, tillsammans med kommuner och regionförbundet, genomfört fyra regionala utbildningar i *Nya PBL, Plan- och Bygglagen*. Därutöver har Länsstyrelsen genomfört PBL-utbildningar i samband med seminarier om energiomställning, klimatförändring och miljömålen samt även internt på Länsstyrelsen. Totalt har cirka 160 personer genomgått de regionala utbildningarna i *Nya PBL* i länet. Några kommuner har dessutom genomfört egna interna utbildningar. Under hösten har fördjupningsutbildningar i form av webbseminarier genomförts, med god representation från länets kommuner. Länsstyrelsen har under 2011 också förmedlat resultaten från de åtta pilotprojekten som genomfördes under 2010 i samband med Boverkets särskilda satsning på PBL-kompetens.

INTERNA PROCESSER

Länsstyrelsen har i sitt Visionsarbete 2010 till 2013 särskilt lyft fram vikten av att utveckla processer, genom processkartläggning för att rättssäkra, samordna och effektivisera och integrera de tvärsektoriella uppdragen i verksamheten. Under 2011 har arbetet fortsatt med uppdatering, strukturering, sammanställning och tillgängliggörande av planeringsunderlag. Länsstyrelsen medverkar även i en nationell arbetsgrupp för att ta fram gemensamma arbetsformer och riktlinjer för arbetet med planeringsunderlag enligt regleringsbrevets uppdrag 49. Länsstyrelsen har för att förbättra samspelet mellan tillväxtarbetet och den fysiska planeringen sammanställt *Sammanfattande redogörelse inför kommunernas aktualiseringsförklaring av översiktsplanerna* till länets samtliga kommuner.

VATTENPLANERING

Länsstyrelsen har i samråd med Östersunds kommun inbjudit kommunerna runt Storsjön för att diskutera behov av samordning omkring vattenplanering, enligt vattendirektivet omfattande bland annat vattenskydd, vattenkvalitet, friluftsliv, turism, bebyggelse, strandskydd, miljö kvalitetsnormer, åtgärdsprogram med mera. Målet är att hitta samarbetsformer samt ta fram ett gemensamt underlag för och kring Storsjön som blir användbart till exempel i kommunernas översiktsplanering.

BOSTADSMARKNAD

Länsstyrelsen har utifrån resultatet från den årliga bostadsmarknadsenkäten genomfört en analys av situationen på bostadsmarknaden. Resultatet visar att det i länet har bildats två tillväxtregioner, Östersundsregionen bestående av delar av Krokoms och Östersunds kommun samt Åreregionen. Inom tillväxtregionerna ökar invånarantalet medan det minskar i övriga delar av länet. Inom tillväxtregionerna är det brist på bostäder och svårt för de flesta hushållsgrupper att hitta en lämplig bostad. Nyproduktion av bostäder inom tillväxtregionerna har ökat de senaste åren men har inte varit tillräcklig för att tillgodose efterfrågan.

Det förväntade bostadsbyggandet på sammanlagt 650 lägenheter under åren 2011 till 2012 bedöms inte vara tillräckligt för att möta efterfrågan på bostäder de närmaste åren. Länsstyrelsen bedömer att bostadsmarknadsanalysen är ett viktigt planeringsunderlag och har för avsikt att fortsätta att utveckla detta arbete under 2012 med fördjupningar avseende möjligheterna för flyktingar att finna boenden i länets kommuner.

ÖVERSIKTSPLANER

För närvarande är tillägg till översiktsplanerna med tema *Landsbygds-utvecklingsområden i strandnära lägen*, LIS en av de viktigaste planeringsfrågorna i kommunerna. Samtliga kommuner i länet har tagit beslut om att upprätta tillägg LIS till sina översiktsplaner. Arbetet med LIS-teman har startat i kommunerna genom inrättande av arbetsgrupper samt kontakter med föreningar och byutvecklingsgrupper för att förankra arbetet på lokal nivå.

Östersunds, Krokoms och Strömsunds kommuner håller på att ta fram nya kommunomfattande översiktsplaner som även kommer att peka ut LIS. Härjedalen, Bergs och Åre kommuner har eller håller på att peka ut LIS i några av de fördjupade översiktsplanerna. Bergs och Ragunda kommuner håller på att ta fram förslag till kommunomfattande tema LIS-planer. Bräcke kommun har antagit tillägg med tema LIS under hösten 2011. Länsstyrelsen har aktivt informerat och deltagit i diskussioner om tolkning av det Nya strandskyddet, bland annat genom deltagande i nationella konferenser samt i en paneldebatt *Länets stränder i framtiden?* som genomfördes under våren 2011.

Under tidigare år har tillägg till översiktsplanerna med tema vindkraft varit en av de viktigaste planeringsfrågorna i kommunerna. Länsstyrelsen har deltagit i den kommunövergripande styrgruppen för projektet *Vindbruk i Jämtlands län*. Detta har inneburit att ge information om nationella mål och som har kunnat förmedlas direkt in i planeringsarbetet. Tillägg till översiktsplanen med tema vindkraft är nu antagna i länets samtliga kommuner. Tilläggen med tema vindkraft betraktas som en avgörande förutsättning för den fortsatta utbyggnaden av vindkraften i hela länet och regionen.

TILLSYN

Länsstyrelsen har beslutat om en tillsynsplan 2010-2013 med omfattande ökade gemensamma insatser, effektivisering, samordning, förberedelse, uppföljning, utvärdering samt återrapportering till de kommuner där tillsyn genomförts. Samordnad tillsyn har genomförts i Krokoms och Bräcke kommuner under 2011. Tillsynen har bland annat omfattat vilka resurser kommunen avsätter för fysisk planering och byggverksamheten. Tillsynen har i övrigt behandlat hur kommunerna i byggprocessen tillgodoser krav enligt PBL samt tillsyn och kontroll över användningen av bostads- och energistöd samt hur kommunerna lever upp till kraven om bostadsförsörjningsansvar. Länsstyrelsen genomför även kontinuerlig tillsyn vid kommunsamråd samt vid samråd och granskning av planer. Enligt Länsstyrelsens bedömning finns i kommunerna kompetens och resurser inom de områden som omfattas av tillsynen och att kommunerna uppfyller samhällskraven.

Fokusfrågor som Länsstyrelsen har lyft fram vid samråd och granskning är planering av trygg och säker boendemiljö för kvinnor, män, barn, äldre, funktionshandikappade och andra utsatta grupper. Andra fokusfrågor i tillsynen har varit natur- och kulturmiljöer, energihushållning, strandskydd - LIS, bredbandsutbyggnad samt risker för ras, skred och översvämningar samt undantag/dispenser från strandskyddet. Två av de kommunala strandskyddsdispenserna vid bygglov har överklagats/överprövats av Länsstyrelsen under året. Sammanställning av statistik för strandskyddsdispenser har genomförts fördelat på kommuner, ändamål och grunder för besluten

i plan- och byggprocessen. Antalet beviljade dispenser har minskat med cirka 48 % under 2011 till följd av att lagstiftningen har skärpts och i väntan på att LIS-planerna ska antas. Länsstyrelsens bedömning är att strandskyddsbestämmelserna efterlevs efter en period som präglats av osäkerheter i den kommunala handläggningen.

Östersunds kommun beviljades projektmedel 2009 från Boverket för åtgärder för att stärka tryggheten i stads- och tätortsmiljöer ur ett jämställdhetsperspektiv. Projektet avser stöd till strategiska och metodutvecklande åtgärder som har genomförts under 2010. All personal på Länsstyrelsen har erbjudits och genomgått kurs i jämställdhetsanalyser och detta har lett till en mer strukturerad granskning i de kommunala planerna. Östersunds kommun har även blivit beviljad projektmedel från Boverket och Trafikverket för åtgärder i Torvalla för att öka barn och ungdomars inflytande i samhälls- och trafikplaneringen. Syftet har varit att ta fram goda exempel hur barns erfarenheter och kunskaper tas tillvara. Barnen presenterade sina idéer och synpunkter vid en utställning under hösten 2011.

Länsstyrelsen har under verksamhetsåret kraftsamlat kring frågan om Barnperspektiv i samhällsplaneringen och bland annat deltagit i seminarium om Hållbart boende samt workshops om Trygghets- och jämställdhetsperspektivet i den fysiska planeringen under året. Syftet med kraftsamlingen har i första hand varit att öka medvetenheten om hur barns situation påverkas av olika samhällsutvecklingar och att öka kunskapen om hur barn kan bli mer delaktiga i samhällsplaneringen. Länsstyrelsen bedömer att denna granskning lett till ett ökat antal påpekanden vad gäller barnperspektivet.

Tillsynen i planerna har även breddat perspektiven på miljö kvalitets- och folkhälsomålen med de sociala aspekter som delaktighet, trygghet, tillgänglighet och diskrimineringsgrunderna. Länsstyrelsen har även påbörjat arbetet med översynen av det utökade strandskyddet och deltagit i ett nationellt projekt med fokus på Landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

Länsstyrelsen beslutade under 2010 om ett förordnande enligt 12:4 i Östersunds kommun. Förordnandet berör del²² av ett område av riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap 6 § miljöbalken, Länsstyrelsen har prövat samtliga beslut om lov och förhandsbesked inom området. Länsstyrelsen har inte omprövat något av dessa beslut under året.

Länsstyrelsens tillsyn visar att det finns kunskap och kompetens i kommunerna, genom det utvecklade samarbetet mellan kommunerna i länet. Samtidigt framgår av tillsynen att det finns ett behov av kompletterande utbildning i och med de nya kraven enligt PBL. Länsstyrelsen som ska genomföra tillsyn och ge tillsynsvägledning till kommunerna saknar dock i dag byggteknisk kompetens efter pensionsavgångar och minskade anslag. För att hantera denna brist har diskussioner om samverkan med länsstyrelsen i Västernorrlands län inletts.

²² Z27, Östersunds stad.

Återrapportering regleringsbrev

TABELL 4.1

Bidrag för vilka Länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2011	2010	2009
Boverket: Engångsbidrag	3 700	11 593	24 018
Boverket: Periodiska bidrag totalt	597	1 526	2 579
Totalt	4 297	13 119	26 597
– varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år	0	120	133 (295)

Källa: Boverket

Kommentarer Tabell 4.1:

Som ett led i avvecklingen av engångsbidrag och periodiska bidrag fortsätter antalet beslut att minska.

TABELL 4.2

Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2011	2010	2009
Komplett	0	0	0
Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet	2011	2010	2009
Komplett	0	0	0
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	0	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0 %	0 %	0 %
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dgr)	0	1 442	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0 %	100 %	0 %
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dgr)	0	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0 %	0 %	0 %

Källa: Boverket

TABELL 4.3

Beslut om stöd (antal första beslut)	2011	2010	2009
Reguljära stöd			
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	0
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	0
Radonbidrag egnahem	71	84	27
Tillfälliga stöd			
Konvertering från direktverkande elvärme	52	172	308
Konvertering från oljevärme	0	0	0
Bidrag till solvärme	33	30	53
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0	0
Solvärme till kommersiella lokaler	0	0	0
Investeringsbidrag till hyresbostäder	0	2	0
Investeringsstimulans till hyresbostäder	0	0	0
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	0	0	2
Investeringsstöd äldre bostäder	1	1	
Stöd för installation av energieffektiva fönster och bio-bränsleeldade uppvärmningssystem i småhus	0	0	
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	20	5	10
Beslut om avslag/avskrivning	36	24	55
Beslut om återkallande	80	7	64
Beslut om utbetalning	225	439	527
Beslut om omprövning efter utbetalning	1	2	1

Källa: Boverket

Kommentarer Tabell 4.3

Som ett led i avvecklingen av tillfälliga stödformer fortsätter antalet beslut att minska

TABELL 4.4: PRÖVNING ENLIGT PLAN- OCH BYGGLAGEN (PBL)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Del av sakområde	Ingående balans 11-01-01	Antal inkomna/Initierade ärenden under 2011	Antal beslutade ärenden under 2011	varav upphävida beslut enligt PBL 12:3	Utgående balans 11-12-31 (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2011	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	12	54	65	-	1				5,6	0
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403)	0	15	15		0	7	3	1	221	0
Överklagande av beslut om bygglov och förhands-besked enl. PBL (403)	22	43	24		41	9	5	3	110	0

Källa: Diabas och Platina

Kommentarer Tabell 4.4

Kolumnerna B, C, D, E och F avser överklagande av kommunala beslut. Kolumnerna G och H avser överklagande av Länsstyrelsens beslut.

Naturvård, miljö- och hälsoskydd (5*)

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	41,23	42,03	41,68
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	22,12	21,16	21,40
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	76 665	76 935	69 790
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	43,42 %	42,65 %	37,97 %
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	18 885	22 619	6 277
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	2 137	1 942	1 912
Antal beslutade ärenden	2 090	1 902	1 807
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	53	75	96
– varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet, VÄS 555*	0	0	0
Beslutade tillsynsärenden, (st)	489	532	430
Totala verksamhetskostnader inkl OH vht 555*, (tkr)	1 506	912	641
Kostnad per tillsynsärende, (kr/st)	3 079	1 714	1 492
Nöjdindex brukarundersökning 2011 – verksamhet 535, Tillsyn av vattenverksamhet ⁵⁾	76 %	-	-
Nöjdindex brukarundersökning 2010 – verksamhet 521, Tillstånd och dispenser avseende naturskydd, ⁶⁾	-	78 %	-

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 5*

5) Nöjdindex från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2011 av verksamhet 535. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 71 %. Nöjdindex är en sammanvägning av tre frågor. Värdet för den enskilda frågan "Totalt sett är jag nöjd...." är 56 % vilket är lika som genomsnittet för samtliga länsstyrelser.

6) En gemensam brukarundersökning mellan 19 länsstyrelser genomfördes 2010 för verksamhet 521, Tillstånd och dispenser avseende naturskydd. Genomsnittet för samtliga länsstyrelser var 66 %. Värdet 78 % motsvarar andelen nöjda (värde 4+5) på den avslutande frågan "Totalt sett är jag nöjd med Länsstyrelsens sätt att hantera min ansökan om tillstånd/dispens". Något sammanvägt Nöjdindex fanns inte i 2010 års undersökning

Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser**BRUKARUNDERSÖKNING 2011 OM VÄS-KOD 535 ANMÄLAN OM VATTENVERKSAMHET**

Det genomsnittliga Nöjd-Index är 76 % för Länsstyrelsens arbete med anmälan om vattenverksamhet för alla intervjupersoner. Det är högre än det genomsnittliga Nöjd-Index, vilket uppgår till 71 %, för alla länsstyrelsernas arbete med anmälan om vattenverksamhet. Störst andel med höga betyg får *Länsstyrelsens tydliga motiv till sina ställningstaganden*. Därefter följer *personalens kompetens* och att det är *lätt att förstå skriftliga beslut och yttranden*. Störst andel med låga betyg får *hur lätt det är att nå rätt person inom Länsstyrelsen på telefon*. Därefter följer *hur lätt det är att hitta på webbplatsen* och att *blanketten är lätt att använda*.

Länsstyrelsen kommer att arbeta för att förbättra de områden där våra kunder i dag upplever att det finns brister.

ÄRENDEPRIORITERING

Länsstyrelsens miljöskyddsenhet har under året prioriterat äldre ärenden inom Väs-koderna 525, 551, 555, 562 för att söka avsluta dessa om möjligt. Detta har gett som resultat att antalet obeslutade ärenden äldre än två år har minskat men samtidigt har den planerade maxtiden för ärenden har överskridits, se vidare tabell D.2. Vidare har ärendeflöden fortsatt att kartläggas och genomgång av processflöden för att söka effektivisera handläggningen.

TILLSTÅNDSPRÖVNING

Under 2011 har samråd och tillståndsprövning för vindkraftsanläggningar prioriterats. Intresset för etablering och utveckling av vindkraft inom länet är mycket stort. Vidare har en prioritering skett av ansökningar om täkter.

TORVKONCESSION

Under 2011 har elva ärenden avgjorts avseende koncession för brytning av energitorv. Därtill har cirka 20 samråd om kommande ansökningar om koncession för brytning av energitorv handlagts.

MINERALLAGEN

Under 2011 har frågan om undersökningstillstånd samt brytningskoncession enligt minerallagen varit högaktuell för en rad olika mineraler. Främst har frågan om undersökningstillstånd och nyttjande av undersökningstillstånd avseende uran varit kontroversiell och väldigt aktuell och i fokus. Länsstyrelsen har för avsikt att under kommande år bjuda in kommuner tillsammans med berörda myndigheter i frågan.

TILLSYN

Länsstyrelsen har år 2011 inte arbetat fram eller beslutat om någon behovsutredning enligt reglerna i miljötillsynsförordningen. Tillsynen, den egeninitierade, har till viss del fått stå tillbaka till förmån för hantering av ärenden avseende klagomål, ansökningar, prövningar av tillstånd, anmälningar och så vidare. Kostnaderna per tillsynsärende har ökat markant delvis på grund av att Länsstyrelsen prioriterat tillsyn på plats främst av täkter och vindkraftsparker under uppbyggnad.

SAMORDNING OCH SAMVERKAN I TILLSTÅNDSPRÖVNING

Tillståndsprövningsarbetet har utvecklats till ett nära samarbetet med Västernorrlands länsstyrelse bland annat genom att ha gemensam ordförande i Miljöprövningsdelegationen.

Återrapportering regleringsbrev

50. Länsstyrelserna ska svara för den regionala samordningen av arbetet med miljö kvalitetsmålen. Det innebär bl.a. att i bred förankring i länet utveckla regionala åtgärdsprogram för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa insatser för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- » Viktigare insatser inom de miljöpolitiskt prioriterade områdena: klimat, havsmiljö (i berörda län), biologisk mångfald samt giftfri miljö,
- » viktigare insatser i arbetet med att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ska öka.

ÖVERSIKTLIG REDOVISNING AV VIKTIGA INSATSER

Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen fastställde regionala miljömål för Jämtlands län år 2006. Därefter har arbetet löpt på för att förankra målen, stimulera till åtgärdsarbete, och följa upp miljömålsarbetet i länet. De regionala miljömålen har numera etablerat sig relativt bra inom verksamheten på Länsstyrelsen, medan de ännu inte nått tillfredsställande förankring hos länets övriga aktörer.

En stor del av uppdraget med att förankra miljömålen och stimulera åtgärdsarbetet i länet går ut på olika typer av kommunikation. Detta görs bland annat genom Miljöwebben²³ som är en webbportal för miljöarbete i Jämtlands län. Syftet med Miljöwebben är att skapa kontaktytor, samverkan, kunskapsutbyte och erfarenhetsutbyte mellan miljöaktörer i länet. Portalen håller på att bli en naturlig mötesplats där de olika miljöaktörerna i länet håller innehållet ajour med information om sina planer, utförda aktiviteter och kontaktuppgifter. Ett länsgemensamt kalendarium hålls uppdaterat med miljöaktiviteter såsom seminarier, utbildningar, workshops och möten. Kalendariet underlättar planering av aktiviteter, då bland annat datum krockar mellan arrangemang med samma målgrupp kan undvikas eller att arrangörer kan kraftsamla och förlägga liknande arrangemang nära varandra i tiden för att skapa högintensiv kommunikation i en viss fråga. På sidan presenteras också de regionala miljömålen, miljömålsuppföljningen och miljömålsrelaterade aktiviteter i länet. Miljöwebben är även en naturlig plattform för relaterade uppdrag som Länsstyrelsen har, inte minst samordningsuppdragen inom energiomställning och klimatanpassning.

En annan viktig kommunikationsinsats är de omfattande klimatdialoger som skett inom *Ett fossilbränslefritt län 2030*. Där anlätades under våren en processledare för att säkra upp arbetsprocessen med att hitta gemensamma arbetsformer för klimatarbetet i länet. Arbetet har resulterat i att ett stort antal aktörer har samlats i fyra så kallade klimatområden samt att en mindre samordnargrupp har bildats för klimatarbete i länet.

Ytterligare en viktig kommunikationsinsats som genomförts under 2011 är bland annat att arrangera det årligt återkommande klimatseminariet i Östersund. Seminariet hölls i september och hade cirka 200 deltagare. Länsstyrelsen har även deltagit i Miljömålsdagarna i Västerås samt i det årliga tvådagarsmötet kring RUS, Regional Utveckling och Samverkan i miljö målssystemet. Vid

23 www.miljowebben.se

mötet kallat Nobelmötet deltar i först hand regionala miljömålshandläggare. Miljömålshandläggaren deltar också i Länsstyrelsens interna grupper, referensgrupp för projektet Rikare Odlingslandskap, SOLA-gruppen²⁴ samt den interna arbetsgruppen för Energi- och klimatfrågor kallad MEK²⁵.

Miljömålsarbetet i Jämtlands län följs upp genom indikator- och åtgärdsuppföljning. Tre aktiviteter är etablerade och återkommer från år till år.

Den första aktiviteten är uppdateringen av de regionalt och kommunalt nedbrutna indikatorer som administreras av länsstyrelsernas samverkansorgan för miljömålsuppföljning, RUS. Uppdateringen av RUS-indikatorerna sker varje vår och höst och engagerar ett stort antal personer och ämnesområden inom Länsstyrelsen.

Den andra återkommande aktiviteten för uppföljning är den årliga rapporteringen till Naturvårdsverket, som består av bedömningar av måluppfyllelsen för samtliga regionala miljömål. Miljömålsbedömningarna 2011 utfördes med samma djupa förankring som tidigare år. I oktober och november samordnades möten med nio tvärssektoriellt sammansatta grupper med handläggare och chefer från Länsstyrelsens olika enheter.

Även i år var Skogsstyrelsen aktiv i bedömningsarbetet genom att delta i gruppen för miljö kvalitetsmålet *Levande skogar*. Varje regionalt delmål analyserades med hjälp av tillgänglig data och regionalt nedbrutna indikatorer, samt med stöd av medverkande sakområdeskompetens. Bedömningarna finns publicerade på Miljömålsportalen i december 2011 och sammanställningar finns publicerade i rapportform på Länsstyrelsens hemsida. Arbetet med bedömningar av miljömål är en intensiv och ganska resurskrävande aktivitet under hösten, men arbetet är kunskapshöjande för alla delaktiga personer. Det ger inte bara en nyttig uppföljning av miljömålsarbetet utan dessutom identifieras utvecklingsbehov och det främjar tvärssektoriellt arbete och dialog mellan olika funktioner.

Den tredje återkommande aktiviteten är åtgärdsuppföljning av Länsstyrelsens interna åtgärdsprogram för regionala miljömål. Detta arbete har vilat under år 2011 med planen att revidera arbetssätt och de regionala miljömålen år 2012 och återkomma med nytt åtgärdsprogram i verksamhetsplaneringen inför år 2013.

VIKTIGARE INSATSER INOM DE MILJÖPOLITISKT PRIORITERADE OMRÅDEN: KLIMAT, BIOLOGISK MÅNGFALD SAMT GIFTFRI MILJÖ

Miljömålsarbetet har under år 2011 samordnats inom områdena energiomställning och klimatanpassning i den så kallade MEK-gruppen. Syftet med gruppen är att hitta samordningsvinster mellan dessa tre regeringsuppdrag, både i Länsstyrelsens interna och externa klimatarbete.

En stor arbetsinsats har under 2011 ägnats den processledning som skett i klimatdialogerna *Fossilbränslefritt län 2030*. Processen har resulterat i att ett stort antal aktörer har samlats i fyra klimatområden samt att en samordnargrupp har bildats för klimatarbete i länet. I arbetet ingår att utveckla en arbetsmodell och en

²⁴ Tvärssektoriell grupp inom Länsstyrelsen med gemensamma frågor kring odlingslandskapet.

²⁵ MEK Miljömål-Energiomställning-Klimatanpassning.

handlingsplan för klimatarbete i Jämtlands län. Arbetet ska vägledas av nationella och regionala miljömål, länets Energi- och klimatstrategi samt ta hänsyn till det kommande arbetet med länets samhällsanpassning till ett förändrat klimat.

Länsstyrelsen har under år 2011 redovisat del 1 av projektet *RIS²⁶-variabler som indikatorer för biologisk mångfald* samt fortsatt projektledningen av del 2. Projekten finansieras av miljömålsmedel från Naturvårdsverket och kommer att slutredovisas i mars 2012. Syfte med projektet är att utveckla indikatorer för uppföljning av biologisk mångfald, utifrån Riksskogstaxeringens data RIS. Projektgruppen har förutom Länsstyrelsen bestått av representanter från Skogsstyrelsen samt Artdatabanken och Riksskogstaxeringen på Sveriges Lantbruksuniversitet.

Under året har också ett ramprogram för miljömålsåtgärder kallat Miljömålmiljonen avslutats och redovisats.

VIKTIGARE INSATSER I ARBETET MED ATT ANDELEN PRIVATFINANSIERADE ÅTGÄRDER NÄR DET GÄLLER EFTERBEHANDLING AV FÖRORENADE OMRÅDEN SKA ÖKA

Länsstyrelsen dokumenterar verksamheter som kan ha medfört föroreningsskador. Dessa uppgifter kommuniceras med berörda och tillsynsmyndigheter för att informera om risken och behovet av ytterligare kontroll och eventuella åtgärder.

Länsstyrelsen har under 2011 satsat på undersökningar, utredningar, tillsyn samt tillsynsvägledning som stärker tillsynsarbetet. Inom Ope-depån²⁷ har ansvarig utfört ytterligare rivningar och undersökt markområdet med avseende på föroreningar. Ett omfattande tillsynsarbete har utförts vid ombyggnationen av Hissmofors kraftstation. Ansvarsutredningar utförs/granskas för tillsynsobjekt och bidragsobjekt.

Tillsynsvägledningen har bestått av direktkontakter med kommunen, vidareförmedling av vägledande information samt anordnande av kurs. Vid träffar med enskilda kommuner diskuteras specifika förorenade områden för att fastställa tillsynsansvar och konkret tillsynsarbete. Länsstyrelsen och kommunerna samarbetar kring checklistor och har bedömningsdiskussioner för att effektivisera inventering av pågående verksamheter. Under hösten 2011 har även initiativ tagits till att starta upp ett länsgemensamt projekt för kommunernas inventering av pågående verksamheter som de har tillsyn över.

Vidareförmedling av vägledande domar och annan information har skett. Två kurser har anordnats för kommunerna angående ansvarsutredningar respektive riktvärdesmodellen med tillhörande beräkningsprogram.

Länsstyrelsen har granskat ett mycket stort antal detaljplaner och översiktsplaner för att kontrollera att uppgifter om förorenade områden använts i planarbetet och att ansvariga och exploatörer bekostar nödvändiga undersökningar och åtgärder. Länsstyrelsen har även granskat anmälningsärenden inom vattenverksamhet samt tillståndsansökningar med avseende på föroreningssituationen.

²⁶ RIS riksskogstaxeringen

²⁷ Tidigare petroleumdepå

Länsstyrelsen har deltagit i kompetenshöjande konferenser och seminarier bland annat Naturvårdsverkets nationella tillsynsträff samt seminarium om nya analyser av organiska ämnen.

51. Länsstyrelsernas miljötillsynsarbete ska bidra till att miljökvalitetsmålen nås och att uppkomsten av miljöskador motverkas. Arbetet med tillsynsvägledning ska bland annat ske genom regional miljösamverkan. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

- » *Tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras, samt*
- » *årsberättelsen från Miljösamverkan Sverige och respektive regional Miljösamverkan i de län där sådana projekt finns.*

OPERATIV TILLSYN

Som grund för årets operativa tillsyn enligt miljöbalken finns en beslutad tillsynsplan. Länsstyrelsen har nationellt sett många egna tillsynsobjekt, cirka 1 000 anläggningar. Det stora antalet egna tillsynsobjekt medför att Länsstyrelsen koncentrerar tillsynsarbetet till de anläggningar som kan medföra stora miljö- och hälsorisker samt anläggningar med stor påverkan på miljömålen. Tillsynen har berört avloppsanläggningar, deponier och länets A-verksamheter²⁸. Även avslutade verksamheter med koppling till säkerheter, täktärenden, har tillsynats. Syftet med täkttillsynen är att se till att efterbehandlingsinsatserna verkligen blir genomförda på ett för naturmiljön positivt sätt. Inkomna miljörapporter och årsrapporter under 2011 har granskats.

Länsstyrelsen har fortsatt dialogen med kommunerna gällande upprättande av nya vattenskyddsområden och revidering av gamla områden och dess skyddsföreskrifter. Ambitionen är att uppfylla vattendirektivets krav och att så långt som möjligt infria de regionala miljömålen.

Länsstyrelsens egenplanerade tillsyn, sedd i ett regionalt perspektiv, har fått stå tillbaka till förmån för ärendehandläggning såsom tillståndsprövning och anmälnings- och klagomålsärenden samt nationella uppgifter, exempelvis remisser, utredningar, redovisningar, enkäter med mera. Om ytterligare resurser kunde disponeras för operativ tillsyn skulle prioritering ske av dammsäkerhetstillsyn och miljöfarlig verksamhet. En väg att tillföra medel för tillsyn är att den tillsynsavgift som Länsstyrelsen debiterar verksamhetsutövare även får disponeras av Länsstyrelsen. Det finns även skäl att se över reglerna om miljötillsynsavgift, avgifterna för tillsyn av fiskodlingar synes inte vara motiverad. Länsstyrelsen har inte genomfört någon behovsutredning för år 2011.

²⁸ A-verksamhet är miljöfarlig verksamhet som måste ha en miljödomstols tillstånd för att kunna bedrivas.

TILLSYNSVÄGLEDNING

I den tillsynsvägledning som omfattar uppföljning och utvärdering av kommunernas operativa tillsyn har under 2011 särskilt fokus legat på utvärdering av Bräcke och Krokoms kommuner. Hos båda kommunerna har noterats brister i institutionella förhållanden som regelverk, personella och ekonomiska resurser, organisation och kompetens för att leva upp till de formella åligganden som gäller för myndigheten. De av Länsstyrelsen noterade utvecklingsbara delarna av kommunernas operativa tillsyn har sammanställts i rapporter som delgivits kommunen skriftligt. En sammanställd rapport över Länsstyrelsens tillsyn och tillsynsvägledning över ovan nämnda kommuner kommer att sammanställas och skriftligen och muntligen redovisas för respektive kommun under februari 2012.

För att komma tillrätta med brister i den kommunala tillsynen bör ändring i lagstiftningen komma till stånd. Länsstyrelsen saknar stöd i miljöbalken med formella möjligheter att förelägga kommuner om att vidta och åtgärda briser i den operativa tillsynen eller i organisationen. Visserligen kan överlåten miljöbalkstillsyn återkallas men i Jämtlands län har tillsyn endast i ringa omfattning överlåtit så den åtgärden ger inget genomslag i förbättrande syfte. De två kommuner som besöktes under år 2011, Bräcke och Krokoms, har inte övertagit någon tillsyn. Vidare ser Länsstyrelsen stora utvecklingsmöjligheter i ökad samverkan mellan kommunerna främst vad gäller nyttjande av personella resurser och utbyte av kompetens.

Kraft- och regleringsdammar är per definition vattenverksamhet enligt miljöbalken. I praktiken skiljer sig tillsynen på kraft- och regleringsdammar från tillsynen för exempelvis miljöfarlig verksamhet, trots att det i stort är samma regler som gäller enligt miljöbalken. Skillnaden ligger främst i att branschen läser miljöbalken i den gamla vattenlagens anda, vilket gör att det är svårt för tillsynsmyndigheten att få insyn och förståelse för sitt arbete och uppdrag. Det finns även vissa olikheter i lagstiftningen som försvårar tillsynen. Ett exempel på att lagstiftningen skiljer sig åt är att verksamheten vid en kraft- och regleringsdammar inte behöver lämna miljörapport. Skulle så vara fallet skulle arbetet underlättas och insynen öka för tillsynsmyndigheten.

MILJÖSAMVERKAN SVERIGE

Miljösamverkan Sverige är ett samverkansorgan kring tillsyn och tillsynsvägledning inom miljöbalksområdet mellan Sveriges länsstyrelser, Naturvårdsverket och Socialstyrelsen. Samarbetet ska öka samsynen mellan länsstyrelserna och ge en mer enhetlig hantering i tillsynsfrågor samt stödja länsstyrelserna både i deras roll som tillsynsvägledare och som operativ tillsynsmyndighet.

Miljösamverkan Sverige arbetade under 2011 med sammanlagt sju olika projekt. Två projektledare, 33 länsstyrelsemedarbetare från 16 olika län, två personer från Naturvårdsverket samt en representant från vardera Generalläkaren, Ljungby kommun, Vattenmyndigheten Bottenhavet respektive Vattenmyndigheten Bottenviken har deltagit i de olika projektgrupperna. Projektgrupperna arbetar aktivt på en intern webbaserad grupparbetsplats. Projektrapporter finns tillgängliga på www.miljosamverkansverige.se. Den samlade kostnaden för 2011 års verksamhet har preliminärt uppgått till 2,1 mnkr.

PROJEKT AVSLUTADE 2011

Förbränning – Tillsyn

Projektet har tagit fram ett handläggarstöd med syfte att ge samsyn och hjälp vid tillsyn av stora förbränningsanläggningar och anläggningar som förbränner avfall.

Länsstyrelserna och skyddet av människors hälsa

Projektet har tydliggjort hur länsstyrelserna medverkar till skyddet av människors hälsa och hur länsstyrelserna arbetar med tillsynsvägledning inom området.

Optimal tillsynsplan

Projektet har tagit fram en rubrikmall för länsstyrelsernas tillsynsplan, ett skelett till tillsynsplan med förklarande text. Rubrikmallen är uppbyggd kring länsstyrelsernas gemensamma verksamhetsstruktur VÄS. Denna struktur valdes för att länsstyrelserna lättare ska kunna göra uppföljningar av tid och kostnad och göra avvägningar mellan olika tillsynsområden. Den valda strukturen möjliggör också jämförelser mellan länen.

Tillsynsutbildning

Att bedriva en effektiv miljötillsyn är en viktig utmaning inför framtiden. Miljösamverkan Sverige har tagit fram ett koncept för en nationell tillsynsutbildning och genomfört en pilotutbildning för 40 deltagare under september 2011. Pilotutbildningen utvärderades och utbildningskonceptet justerades därefter.

PROJEKT STARTADE 2011

Samsyn i hantering av 12:6 samråd

Syftet med projektet är att på sikt åstadkomma en mer likriktad och effektiv hantering av 12:6 samråd²⁹ inom länsstyrelserna genom att ta fram ett handläggarstöd. Detta sker delvis i samverkan med det länsstyrelsegemensamma e-förvaltningsprojektet P4 med e-hantering av samrådsanmälan. Länsstyrelsen i Jämtlands län har en miljöskyddshandläggare som deltar i detta projekt.

Tillsyn MKN vatten

Ett övergripande mål för projektet är att i vissa delar tydliggöra för tillsynsmyndigheterna hur de kan agera för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska uppnås, vilka möjligheter och skyldigheter myndigheterna har och vilka begränsningar som finns.

Vattenkraft egenkontroll/recipientkontroll

Projektets syfte är att skapa gemensamma utgångspunkter för en väl fungerande egenkontroll för vattenkraft. Det är viktigt att belysa kopplingen mellan verksamheters påverkan och en skälig övervakningsinsats. Ett vägledningsdokument kommer att ge en tydlighet gentemot verksamhetsutövarna om vad som krävs inom ramen för egenkontrollen och en möjlighet för tillsynsmyndigheterna, som i regel är en länsstyrelse, att vid tillsyn ställa likvärdiga krav.

52. Länsstyrelserna ska efter samråd med kommunerna bidra till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan. Länsstyrelserna ska redovisa hur

²⁹ Samråd enligt 12 kapitlet 6 paragrafen i miljöbalken

länsstyrelsernas arbete har bedrivits.

Tillsynsvägledning är en arbetsuppgift som under de senaste åren ökat i omfattning men denna uppgift har också en stor positiv potential för samverkan, samordning, utveckling och effektivisering av länets miljöarbete. Länsstyrelsen har en tillsynsvägledningsplan 2010 till 2013 vilken involverar vissa delar av Naturvårdsverkets, Kemikalieinspektionens och även Socialstyrelsens vägledningsplaner.

54. Länsstyrelserna ska fortsätta arbetet med biologisk mångfald och naturvård när det gäller bland annat områdesskydd, restaurering, förvaltning och samhällsplanering. Länsstyrelserna ska särskilt:

- » *skydda värdefulla naturområden enligt miljökvalitetsmålen. Bevarande av skogar är högt prioriterat och ska ske med utgångspunkt i strategierna för formellt skydd av skog*
- » *förvalta skyddade områden väl, fortsätta arbetet med artbevarande, genomförandet av rovdjurspolitiken och främjandet av friluftslivet, samt*
- » *se till att naturvårdsarbetet sker i god dialog med medborgare, företag och andra aktörer.*

Länsstyrelserna ska vidare översiktligt redovisa viktigare insatser inom området. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa hur arbetet med naturvårdsavtal för bevarande av skyddsvärda områden utvecklas.

ARBETET MED ATT BEVARA OCH UTVECKLA BIOLOGISK MÅNGFALD

Arbetet med skydd och skötsel av skyddade områden samt arter är en viktig del av arbetet med att bevara och utveckla biologisk mångfald. Arbetet omfattar även samråd och tillsyn med syfte att förhindra oönskade exploateringar, men detta redovisas inte här. En grund för arbetet är de nationella och regionala miljömålen *Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö och Ett rikt växt- och djurliv.*

SKYDD AV VÄRDEFULLA NATUROMRÅDEN

Skogsskydd

Huvuddelen av arbetet har ägnats åt att fullfölja skogsskyddet utifrån strategierna för formellt skydd av skog. Följande tre områden med total areal 1 864 hektar, varav 1 345 hektar produktiv skogsmark har avsatts som naturreservat under 2011.

Reservatets namn	Areal (hektar total/produktiv skog)
Lövåsen-Fillingsåsen	1784/1265
Gårshöjden	35
Orrmyrberget	45

Länsstyrelsen och SCA Skog AB har inlett ett samarbete med så kallade mångfaldsområden. Ett mångfaldsområde har liknande karaktär som Sveaskogs Ekoparker med skillnaden att det inkluderar minst ett naturreservat. Inom mångfaldsområdena ska Länsstyrelsen och SCA samverka i olika förvaltningsåtgärder för att utveckla biologisk mångfald. De första planerade mångfaldsområdena i Jämtlands län avser brandpräglade tallskogar där naturvårdsbränning är en viktig förvaltningsåtgärd. Varje SCA-förvaltning har fått i uppgift att peka ut minst ett sådant område. Fungerar detta samarbete bra är det tänkt att även lövtrakter ska pekas ut som mångfaldsområden där förvaltningsåtgärderna inriktas på att stärka naturvärden knutna till nya och äldre lövsuccessioner.

Annat områdesskydd

Länsstyrelsen har medverkat i arbetet med att påbörja en förstudie för bildandet av nationalparken Vålådalen-Sylarna, vilken är prioriterad i Naturvårdsverkets nationalparksplan samt i regionalt och nationellt miljömålsarbete. Länsstyrelsen har också medverkat i flera lokala utvecklingsprojekt som berör Sylarnaområdet med syfte att skapa hållbar tillväxt inom natur- och kulturturismen, bland annat i en studieresa för att studera vandringsturism i en välbesökt nationalpark i Polen.

Länsstyrelsen har drivit frågan om reglering av flygverksamhet för allmänheten inom Skäcker-fjällens naturreservat, där kraven på bullerbegränsning anges i de regionala miljömålen men även har stöd i de nationella miljömålen. Skäckerfjällens naturreservat är A-område enligt terrängkörningslagstiftningen vilket innebär mycket stark begränsning av buller från motordrivna fordon, främst från snöskoter. Regleringen bedöms kunna genomföras i början av 2012.

Genom särskild skrivelse till Regeringen har Länsstyrelsen poängterat behovet av att förklara våtmarkskomplexet Tönning-Gullhögsfloarna som Natura 2000-område.

Länsstyrelsen har fullföljt arbetet med att säkerställa gränser för Natura 2000-områden.

Den goda tillgången på smågnagare har medfört att även andra arter än fjällräven har haft en mycket lyckad säsong vad gäller antal föryngringar. Särskilt kan framhållas att i norra delen av länet konstaterades två lyckade fjällugglehäckningar som följd av den goda smågnagartillgången i fjällen. Eftersom detta var en sedan flera decennier unik situation och som snabbt blev känd av både fotografer och ornitologer så krävdes åtgärder för att minska risken för störning vid häckningsplatserna. Länsstyrelsen beslöt därför om tillträdesförbud i området runt häckningarna och även om särskilda övervakningsinsatser. Åtgärderna bedöms ha bidragit positivt till att häckningarna kunde fullföljas.

Förbud mot småviltjakt infördes i de mest skyddsvärda områdena för fjällräv. Genom särskild information till enskilda småviltjägare riktades önskemål om frivillig hänsyn vid ytterligare några fjällrävslyor.

ROVDJUR

Antalet rovdjur i länet ökar och intresset för rovdjursfrågorna från allmänheten ökar med den. Från rennäringsringen upplevs det samlade rovdjurstrycket som ett stort problem och hot. Med utgångspunkt i den stora björnsjaktinventeringen som genomfördes 2006 kan länets björnstam beräknas till omkring 1 000 björnar, vilket motsvarar den nationella målsättning som fastställdes av riksdagen för cirka tio år sedan. Tilldelningen för licensjakt på björn var på samma nivå som 2010, 90 stycken björnar. Hela den tilldelade kvoten av björnar fälldes, de flesta i Härjedalens och Strömsunds kommuner. Under 2011 tilldelades länet licensjakt på 60 stycken lodjur varav 57 stycken fälldes. En viktig del i arbetet med den regionaliserad rovdjursförvaltning är att ha en Viltförvaltningsdelegation. Under 2011 har sex stycken möten genomförts. Där har arbetet med att ta fram förvaltningsmål och övergripande riktlinjer fortsatt.

FÖRVALTNING OCH SKÖTSEL AV SKYDDAD NATUR OCH FRILUFTSANLÄGGNINGAR SAMT ARTER*Löpande förvaltning och skötsel av skyddad natur och friluftsanläggningar*

Verksamheten omfattar förvaltning och skötsel av skyddade områden och fjälleder. Arbetet omfattar åtgärder för att bevara och utveckla biologisk mångfald, anläggning och underhåll av friluftsanläggningar, gränsmarkeringar samt informationsinsatser. Hela verksamheten utvecklas och utökas allteftersom antalet skyddade områden och annat skötselbehov ökar.

I länet finns 1 nationalpark, 97 naturreservat varav de flesta naturreservaten också är Natura 2000-områden, 12 djurskyddsområden, 235 Natura 2000-områden inklusive naturreservaten och 20 naturminnen. Total areal för naturskyddade områden är 650 000 hektar. Arbetet i skyddade områden följer så långt möjligt skötselplaner och bevarandeplaner. 200 mil statliga sommar- och vinterleder underhålls enligt särskilda riktlinjer. I arbetet ingår även att förvalta Naturvårdsverkets fastigheter samt att driva och utveckla Vålådalens naturum, Sonfjällets informationscentral och övriga naturutställningar. Verksamheten finansieras i huvudsak av Naturvårdsverket, medan projekten till stor del finansieras av EU-medel med Naturvårdsverket som medfinansier.

Länsstyrelsen har efter samråd med företrädare för olika intressen utarbetat ett regionalt Värna Vårda Visa-program för att tydliggöra mål, prioriteringar och åtgärder för naturvårdsskötseln i länet.

Naturum Vålådalen har utvecklat konceptet med uppsökande verksamhet. Vid fyra tillfällen genomfördes evenemanget *Var är djuren?* i Åres skidbackar som ur informationssynpunkt var mycket lyckat. Tillfälliga utställningar var *Vinterfåglar i Vålådalen* och *Träd*. I oktober 2011 var naturum Vålådalen värd för den årliga nationella naturumträffen.

Ett förslag till strategi för aktiva bränningsinsatser och spontant uppkomna bränder i skyddade områden har utarbetats under året.

Med syfte att tillgängliggöra naturskyddade områden är sju naturreservat och två informationsanläggningar särskilt anpassade för funktionshindrade besökare. Under 2011 har en större handikappanpassning genomförts vid Vackermynen.

Länsstyrelsen har deltagit i landstingets konferens om tillgänglighet under året. Ett projekt med särskilda satsningar på tillgänglighet i tolv naturreservat, för besökare med särskilda behov har påbörjats 2011. En satsning på temaskyltning för målgruppen barnfamiljer har påbörjats i några skyddade områden.

Länsstyrelsen har medverkat i arbetet med införande av ny identitet för Sveriges nationalparker, vid seminarier samt invigning av nya Hamra Nationalpark.

Förutom genom att underhålla fjällanläggningar medverkar Länsstyrelsen också i fjällsäkerhetsarbetet genom representation i Fjällsäkerhetsrådet. Förstärkt fjällinformation i form av informationsskyltning har färdigställts vid ett 40-tal viktiga utgångspunkter för statliga vinter- och sommarleder i fjällen.

Åtgärder för bevarande av hotade arter

Arbetet bedrivs främst inom ramen för Åtgärdsprogram för hotade arter, ÅGP. Minskade medel har lett till hårdare prioriteringar mellan programmen. Av 55 aktuella åtgärdsprogram, har 20 berörts av någon form av åtgärd 2011. Exempel på åtgärder är slätter, röjning, restaurering, populationsövervakning, inventering, information och rådgivning.

Tio brunkullalokaler har fejats och slagits med ÅGP-medel under sommaren. På två av dessa brunkullaängar genomfördes även en del kompletterande restaurering. En mer omfattande restaurering i form av röjning och avverkning genomfördes på två igenvuxna smällvedelslokaler under hösten i syfte att främja förnyring och behålla arten.

Insektsarter har inventerats i cirka sex lövrika skogsområden i länet. Förekomster av flera rödlistade³⁰ arter knutna till äldre lövskog kunde konstateras och i ett av dessa områden gjordes fynd av den hotade åtgärdsprogramarten *djupsvart brunbagge*. Arbetet med att ta fram ett förslag på regional landskapsstrategi för att behålla *djupsvart brunbagge* och andra arter knutna till lövrik skog i området påbörjades under 2011 och förväntas kunna presenteras 2012. Delar av arbetet med lövtrakten och framtagandet av en regional landskapsstrategi för bevarande av hotade arter i lövskog samordnas av praktiska och ekonomiska skäl med länets arbete med regionala landskapsstrategier. En färdig landskapsstrategi för området förväntas kunna presenteras under 2012.

Tidsbegränsade projekt inom förvaltning och skötsel

Under 2011 har följande sex tidsbegränsade, delvis EU-finansierade projekt pågått, bland annat ett Interregprojekt kring gränsöverskridande information med gemensam utformning i gränsfjällen i samverkan med norska naturvårdsmyndigheter och Länsstyrelsen Dalarna.

30 Hotade

LIFE to Ad(d)mire.

Återställning av våtmarker under perioden 2010 till 2015. Länsstyrelsen är huvudansvarig men projektet berör sju län, Skånes, Kronobergs, Jönköpings, Östergötlands, Dalarnas, Västernorrlands och Jämtlands län. Projektet har en budget på cirka 70 mnkr.

Foder och Fägring

Skötsel och restaurering av slätter- och betesmarker under perioden 2010-2014. Länsstyrelsen är huvudansvarig men projektet berör fyra län, Dalarna, Värmland, Gävleborg och Jämtlands län och har en budget på cirka 30 mnkr. Projektet finansieras via LIFE.

Felles fjellrev

Åtgärder och forskning med syfte att bevara den akut hotade fjällräven. Länsstyrelsen och Direktoratet för naturförvaltning äger projektet som pågår 2010 till 2013 med en budget på cirka 12 mnkr. Resultatet 2011 är mycket positivt för Jämtlands län, delvis beroende på god smågnagartillgång, men de åtgärder som har genomförts under mer än tio år inom ramen för LIFE och det nu pågående projektet har starkt bidragit till det positiva resultatet. Tillsammans med det avelsprojekt som genomförs i mellersta Norge, har genomförda åtgärder i Jämtlands län medfört att detta område i dag hyser nära tre fjärdedelar av den skandinaviska fjällrävsstammen. Projektet delfinansieras av Interreg Sverige-Norge.

Gränsöverskridande information

Under 2011 har Interregprojekt Gränslandet fullföljts. Projektet har varit lyckosamt genom att två länsstyrelser i Sverige och två fylkesmän i Norge har enats om gemensamt utforma information om biologisk mångfald och upplevelsevärden i tio naturskyddade områden. Projektet har resulterat i skyltar, hemsida och broschyrer för tio naturskyddade områden i gränsfjällen mellan Jämtlands och Dalarnas län samt Sör-Tröndelags och Hedmarks fylken, till stor nytta för både den biologiska mångfalden samt naturturismen och friluftslivet. Länsstyrelsen i Jämtlands län har varit huvudansvarig men projektet berör även Dalarnas län och två fylken, Hedmark och Sör-Tröndelag, i Norge. Projektets budget var 5 mnkr för två år och har avslutats 2011 men Länsstyrelsen kommer att ta fortsatt ansvar för informationsmaterialet. Projektet delfinansierades av Interreg Sverige-Norge.

Miljömålsarbete i skolan

Syftet är att sprida kunskap om de miljömål som är inriktade på biologisk mångfald genom utveckling av en hemsida som direkt kan användas i skolundervisningen. Projektet har pågått ett år och är avslutat under 2011, men Vålådalens naturum kommer att vara inblandad långsiktigt i det fortsatta arbetet med hemsidan.

Hoverberget

Genomförande av insatser för tillgänglighet i samverkan med kommun och lokal samrådsgrupp inom Hoverbergets naturreservat samt planering för tillgänglighetsanpassning för besökare med särskilda behov inom ytterligare tolv av länets särskilt besöksintressanta naturreservat. Projektet delfinansieras via Landsbygdsprogrammet.

INSATSER I NATURVÅRDSARBETET NÄR DET GÄLLER STÄRKT DIALOG MED MEDBORGARNA OCH ÖKAD LOKAL DELAKTIGHET I SKYDD OCH SKÖTSEL

Uppdraget att inrätta en särskild samrådsgrupp för naturvård genomfördes 2010 genom inbjudan av företrädare för skogsbolag, skogsägareföreningar, Kommunförbundet, Fastighetsverket, Svenska Kyrkan Skog, Fortifikationsverket, Naturskyddsföreningen, Jämtlands Ornitologiska förening, Jämtlands Botaniska Sällskap, Trafikverket Region Mitt, Svenska Jägarförbundet och Jägarnas riksförbund. Intresset för gruppen var svalt varför Länsstyrelsen under 2011 initierade ett samrådsforum för främst skogsfrågor tillsammans med Skogsstyrelsens sektorsråd. Ett gemensamt möte anordnades under 2011 och ett andra möte kommer i början av 2012.

För frågor som rör fjällen avser Länsstyrelsen att hantera behovet av dialog på annat sätt, till att börja med inom det föreslagna nationalparksområdet Vålådalen-Sylarna. Samverkan inom odlingslandskapet sker främst genom Lantbruksenheten.

Länsstyrelsen samverkar dessutom med skogsägare och andra lokala intressenter direkt i samband med reservatsbildning och i samband med att Länsstyrelsen i allt högre grad anlitar lokala uppdragstagare.

Projekten *Gränslandet* och *Hoverberget* med flera har genomförts i samverkan med lokala intressenter som lokala intresseföreningar och boende, lokalt näringsliv, samebyar, kommun med flera.

UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL OCH SKÖTSELINSATSER

Uppföljning av bevarandemål och skötselinsatser har framför allt genomförts i samband med de pågående LIFE-projekten vid Länsstyrelsen *LIFE to Ad(d) mire* samt *Foder och Fägring*. Uppföljning av typiska arter kärlväxter och mossor har genomförts innan genomförda skötselinsatser i några av de aktuella Natura 2000-områdena inom LIFE-projekten. Uppföljning av friluftsliv och antal besökare samt uppföljning av skötselinsatsen naturvårdsbränning har även genomförts i ett antal skyddade områden i länet under 2011. En grov planering av den löpande uppföljningsinsatsen i länet har påbörjats genom inläggning av uppgifter i planeringsverktyget *Skötsel/DOS* från skötselplanerna gällande uppföljning. En hel del arbete med detta återstår.

Länsstyrelsen har även på uppdrag av Naturvårdsverket/Ekologigruppen genomfört en delsystemutredning inom ramen för projektet biogeografisk uppföljning av habitat och arter i Natura 2000.

MILJÖÖVERVAKNING

Projektet *Satellitbaserad övervakning av våtmarker* har påbörjats under hösten 2011. Förberedande arbete och basklassning med tillhörande mosaikbilder har arbetats fram för Jämtlands län. Genom fältarbete har underlag för olika våtmarkstyper tagits fram. 2012 kommer förändringsanalysen att tas fram.

FLODPÄRLMUSSLA

Situationen för den rödlistade arten flodpärlmussla är fortsatt oroande. Tyvärr har åtgärdsarbetet med flodpärlmussla under 2011 varit av ringa omfattning på grund av medelsbrist inom åtgärdsprogrammet, ÅGP. Samarbetet med

länsstyrelsen i Västernorrlands län rörande vattenrelaterade miljöproblem kopplade till flodpärlmussla har utvecklats ytterligare under 2011. Arbetet med att formellt skydda några av länets värdefullaste flodpärlmusselförande vattendrag har tagit ett steg framåt och arbetet kommer att prioriteras under de två nästkommande åren. I syfte att kompetensutveckla och kvalitetssäkra arbetet med det nationella programmet och övervakning för stormusslor, flodpärlmussla och tjockskalig målarmussla, så anordnades en tredagars Internationell kurs/workshop i Storåbränna Jämtland för cirka fyrtioålet deltagare. Kursen var ett samarrangemang mellan Länsstyrelserna i Jämtland, Västernorrland och Jönköping.

60. Länsstyrelserna ska särskilt verka för att arbetet med vattenrelaterade miljö kvalitetsmål, havsmiljöarbetet, miljöövervakningen och arbetet enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön samordnas och så långt som möjligt sker på ett integrerat sätt. Länsstyrelserna ska översiktligt redovisa viktigare insatser och resultat i vattenmiljöarbetet.

VATTENFÖRVALTNING MED MERA

För att utveckla, effektivisera och ytterligare integrera Länsstyrelsens vattenmiljöarbete har en särskild Vattenenhet inrättats. Inom denna utarbetas med utgångspunkt från vattenförvaltningen åtgärdsplaner för hanterbara vattensystem³¹ i ett helhetsperspektiv. De inbegriper förutom vattendirektivsarbetet, fiskevård/fiskeförvaltning, kalkning, miljömålsarbete, Natura 2000-förvaltning och annat vattenskydd samt miljöövervakning. Planerna omfattar relevant kunskapsunderlag och miljöpåverkan och avslutas med den viktiga prioriteringen av de vattenmiljöåtgärder som Länsstyrelsen avser genomföra. Redan i dag är en åtgärdsplan färdigställd, nämligen Långans avrinningsområde, och arbetet med ytterligare tre planer har påbörjats. Planerna förankras sedan successivt hos kommuner och övriga aktörer inom vattenområdet, ett arbete som redan inletts för Långans vattensystem. Vidare synkroniseras åtgärdsarbetet med det som genomförs i angränsande län.

Länsstyrelsen genomför också förankringsprocesser inom ramen för vattenförvaltningsarbetet med länets kommuner. Vid träffarna deltar kommunchef och tjänstemän vid plan-, miljö- och tekniska avdelningar samt i viss utsträckning kommunpolitiker. Från Länsstyrelsen deltar personal med ansvar för plan-, miljöskydds-, fiske- och vattenförvaltningsfrågor. Vid mötena diskuteras kommunens insatser inom vattenförvaltningens åtgärdsprogram, planfrågor samt gemensamma insatser i övrigt inom vattenområdet. Hitintills har möten med tre av länets åtta kommuner genomförts. Förankringsprocessen har även inneburit möte med länets två vattenråd. När det gäller vattenrådets aktiviteter i förvaltningsarbetet kan konstateras att formerna för deras arbete ännu inte infunnit sig.

Länsstyrelsen har arrangerat ett nationellt möte för det nätverk inom statliga myndigheter som arbetar med vatten som påverkas av hydrologiska och morfologiska förändringar³². Mötet hölls i Östersund och förutom länsstyrelser från hela landet deltog vattenmyndigheterna, Kammarkollegiet, SMHI, Havs- och

³¹ Avrinningsområde 1 000-7 000 km²

³² Bland annat påverkan från vattenkraft, skogs- och jordbruk, vattenuttag.

vattenmyndigheten samt SLU. Vid mötet diskuterades åtgärdsprogram, juridiska aspekter, datahantering med mera.

VATTENDRAGSRESTAURERING - BIOLOGISK ÅTERSTÄLLNING

Länsstyrelsens arbete under 2011 med vattendragsrestaurering inom miljömålet levande sjöar och vattendrag har haft mycket svåra yttre förutsättningar på grund av höga vattenflöden. Fortsatt restaureringsarbete har finansierats via anslaget för biologisk återställning och det statliga fiskevårdsanslaget. Inom ramen för biologisk återställning i kalkade vatten har restaureringsarbeten under 2011 genomförts i fyra vattendrag ÅtgärdsOmråde 2 Lövan, ÅO9 Hoan Övre, ÅO38 Sjättvattsån och ÅO141 Linan. Arbetet har utförts med inriktning på återställning efter flottledsrensningar och inneburit att cirka 1,5 mil rinnsträcka har åtgärdats och restaurerats. Detta har skapat förutsättningar för fiskvandring, lek och ökad biologisk mångfald.

VANDRINGSHINDER

Arbete med att identifiera och åtgärda vandringshinder har fortsatt i projektet, *Vägtrummor och vandringshinder*, ett samarbete med Vägverket och Länsstyrelsen som huvudaktörer och medverkan av Skogsstyrelsen, skogsnäringsen och berörda kommuner. Projektet har på ett värdefullt sätt bidragit till gemensamt ansvarstagande och ökad privat finansiering av genomförda åtgärder. Under 2011 har 681 objekt inventerats i Lången. Totalt har 57 av dessa bedömts utgöra vandringshinder. Vattenenheten har samverkat med Bräcke kommun i ett LONA³³-projekt där sammanlagt tre vandringshinder avlägsnats varav ett i Täckelsjöån och två i Rotån.

KALKNING

Under 2011 har det preliminärt spridits cirka 2 500 ton kalkstensprodukter för att motverka försurningsskador i länet. Detta är inte tillräckligt för att uppnå ett gott resultat utan det blir nödvändigt att kraftig öka kalkmängderna under nästkommande år. Av årets kalkmängder spreds nästan 2 000 ton av länets 30 kalkningsdoserare. Under 2011 har länets kalkdoserare försetts med skyddsräcken, fallskydd och miljöbodar³⁴.

BIOTOPKARTERING

Årets biotopkartering har inneburit att 26,7 mil vattendrag karterats däribland Storsjön, Nälken samt ett antal kalkade vattendrag i södra Härjedalen. Sammanlagt har nu inom länet totalt 238,5 mil vattendrag karterats. Biotopkarteringen och inventeringar ligger till grund för kommande biotopvårdsåtgärder, återställningsinsatser och återintroduktionsinsatser.

33 Lokala naturvårdsprojekt, LONA. Tilldelning av lokalt naturvårdsbidrag styrs av Förordning 2003:598 om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt

34 Byggnad i anslutning till kalkdoserarna innehållande bland annat dieselgeneratorer. Bodar är till för att minimera risk för läckage av diesel med mera.

LABORATORIET OCH KEMISK KALKEFFEKTUPPFÖLJNING

Länsstyrelsens vattenlaboratorium är ett gott exempel på länsstyrelser i samverkan där syftet är att åstadkomma högkvalitativa analyser inom kalkeffektuppföljningen till lägsta möjliga kostnad. Laboratoriet är ackrediterat enligt Svensk standard.

För närvarande finns samarbetsavtal med sju länsstyrelser, Västerbotten, Västernorrland, Jönköping, Kalmar, Västra Götaland, Värmland samt Kronoberg. Länsstyrelserna i Blekinge och Skåne län önskar också ansluta sig till samarbetet. Totalt har drygt 15 000 vattenprover analyserats under 2011 vilket kan jämföras med 3 500 prover 2007 och 11 000 prover 2010.

ÖVERVAKNING

Det regionala miljöövervakningsprogrammet har genomförts enligt gällande plan. Under 2011 har övervakningen av miljögifter intensifierats. Det har möjliggjorts via medverkan i ett nationellt utvecklingsprojekt om miljöövervakning av vattendirektivets prioriterade ämnen enligt, och via ett särskilt projektbidrag från Havs- och vattenmyndigheten HaV. Miljögiftsundersökningarna har varit nära knutna till vattenförvaltningen och arbetet med efterbehandling av förorenade områden. Dessa inledande studier av förekomsten av miljögifter i vatten och sediment kommer att fortsätta under kommande år.

Eftersom utrymmet för utvecklingsinsatser är begränsade inom det befintliga miljöövervakningsprogrammet kommer detta att ske under förutsättning att finansiering beviljas. Länsstyrelsen driver även ett antal utvecklingsprojekt inom miljöövervakningen, bland annat inom grundvatten i samarbete med övriga norrlandslän. Avsikten är att ta fram ett program för övervakning av grundvattennivåer.

Miljöövervakningen som helhet fokuserar också på övervakning av effekterna av klimatförändringar i fjällen. För fjällvattnens del är sannolikt så att de först och i störst utsträckning kommer att påverkas av klimatförändringar. I samarbete med övriga fjällän bedrivs därför utvecklingsarbete i syfte att ta fram relevant metodik för denna övervakning. Jämtlands län har huvudansvaret i detta arbete och genomför bland annat test av metodik för ljus- och produktionsmätningar i fjällsjöar.

Som en följd av parasitutbrottet av cryptosporidium i dricksvattnet i Östersund under slutet av 2010 och början av 2011 har frågor som rör sårbarhet och skydd och av dricksvattentäkter fått ökad uppmärksamhet. Inom Östersunds kommun har en vattenberedning tillsatts som ska ta fram en plan för ett säkert och rent dricksvatten. Diskussioner om vattenplaner har även förts av kommunerna runt Storsjön och i Härjedalen.

TABELL 2.1: LÄNSFAKTA OM RENNÄRING

Länsfakta om rennärning	2011-12-31	2010-12-31	2009-12-31
Faktiskt antal renar i förhållande till tillåtet antal (%)	90,9 %	91,8 %	91,8 %
Antal slaktade renar/år	12 374	10 628	12 764
Produktion av renkött/år (ton)*	301,6	264,5	325,5
Antal renskötselföretag	154	105	105
Antal samebyar län (inkl Idre sameby)	11 (12)	11 (12)	11 (12)

Kommentarer Tabell 2.1

Antalet renskötselföretag avviker på ett iögonfallande sätt mot tidigare år. Orsaken till den stora ökningen av redovisade renskötselföretag är att Ist i år använt sig av SNI-kod 01491 och fått uppgifter på antalet momsregistrerade företag under koden 01491 = renskötselföretag. Tidigare har samebyns redovisade företag angetts vilka i flera fall innehåller två eller flera momsregistrerade företag.

* I årsredovisningarna för 2010 och 2009 har inte någon uppgift lämnats avseende produktion av renkött.

RENNÄRINGEN

Det faktiska renantalet ligger i Jämtlands län på i stort sett samma antal som förra året men med en sjunkande trend. Antalet renar har sjunkit med 400 renar från föregående år. Antalet slaktade renar har ökat med 1 746 renar i jämförelse med föregående år under motsvarande period. Flera samebyar har, enligt samebyns egen uppgift, ökat slakten av vuxna djur då man har för få kalvar att slakta för att klara sitt uppehälle. Det får ses som en mycket allvarlig signal. Det är inte hållbart att slakta kapitalet i brist på renkalv.

Länsstyrelsen ser det inte som långsiktigt hållbart att renantalet i samebyarna ligger kvar på en låg och sjunkande nivå samtidigt som antalet slaktade renar också är fortsatt lågt, även om det i år ses en viss ökning. Förklaringen till detta förhållande är enligt samebyarna det höga rovdjurstrycket. Vid rovdjursinventeringarna kan Länsstyrelsen konstatera att rovdjurstrycket är fortsatt mycket högt inom renskötseområdet och högre än vad som föreslagits i länets förvaltningsplan för till exempelvis björn. Järvförekomsten ökar stadigt liksom förekomst av varg inom renskötseområdet i länet.

Länsstyrelsen har även i år deltagit vid kalvmärkningar under sommaren 2011 och kunnat konstatera att antalet kalvar som märks in av renskötarna är dramatiskt litet. Kalvprocenten vid kalvmärkningstillfället ligger i flera samebyar på 40 – 50 % mot vad som tidigare varit acceptabelt utifrån ersättningssystem för rovdjursrivna renar, nämligen 70 – 80 %.

Se vidare om rennärningen i kapitel Länsstyrelseinstruktion 4-6 § under 6 § punkt 1.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45*)

VOLYMER OCH PRESTATIONER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	4,54	3,66	2,76
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,03	1,33	0,95
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	6 868	5 324	4 450
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,89 %	2,95 %	2,42 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	161	2 764	100
Antal beslutade ärenden	171	89	90
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	6	2
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	43	36	2

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 45*

Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser**TRYGGHETENS HUS**

Länsstyrelsen har som rapporterats i tidigare årsredovisningar drivit det så kallade Certusprojektet. Resultatet av arbetet är att blåljusmyndigheterna, Jämtlands räddnings-tjänstförbund, polismyndigheten, ambulans samt SOS Alarm numera är lokaliserade till en gemensam byggnad med gemensamma lednings- och samordningsutrymmen i Trygghetens hus³⁵. Även Länsstyrelsen kan bedriva, och har så gjort vid några tillfällen, sitt samordningsarbete i samband med regionala händelser från dessa lokaler.

Nästa steg har blivit att utveckla konceptet till att kunna göra nytta även vid större regionala eller nationella krishändelser. Länsstyrelsen har därför under 2011 påbörjat ett utvecklingsprojekt för samarbetet inom Trygghetens Hus. Projektet syftar till att utveckla det tidigare framtagna konceptet så att det ska kunna användas som ett bakre stöd vid stora insatser regionalt, nationellt och vid internationella insatser där svenska resurser är insatta.

När projektet förverkligas ska Trygghetens Hus vara en resurs som kan användas för hela landet. Med hjälp av en väl tränad och utbildad organisation med effektiva tekniska stödsystem förväntas att en effektiv samordning av resurser kan åstadkommas i de fall flera län är drabbade av en händelse. Projektet bedrivs i nära samarbete med Mittuniversitetet. Som ett första steg i arbetet har en regional samverkansutbildning baserad på konceptet genomförts. Projektet stöds bland annat av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, och Mittuniversitetet.

35 Tidigare Certus

DAMMBROTT

Länsstyrelsen har deltagit i ett pilotprojekt som syftar till att klara ut former och ansvar för att varna boende nedströms större dammar inom kraftindustrin i händelse av ett dammbrott. Effekten av projektet är att kraftindustrin preliminärt tagit på sig bygga ut ett varningssystem i Ljungan. Arbetet kommer i så fall att påbörjas under 2012.

GRÄNSÖVERSKRIDANDE KARTDATA

Länsstyrelsen leder ett Interregfinansierat projekt med syfte att ta fram digital gränsöverskridande kartdata i Jämtlands län samt Nord- och Sörtröndelags fylken. Syftet med projektet är att genom tillgång till gemensam digital kartdata hos ledande funktioner inom räddningstjänst i båda länderna genomföra effektivare samordnade insatser och därmed rädda liv. Projektet stöds av MSB, deras motsvarighet i Norge, Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap DSB, Lantmäteriet, norska Kartverket samt blåljusmyndigheterna i Jämtlands län samt Nord- och Sörtröndelags fylken. Sedan hösten 2011 finns gränsöverskridande kartmaterial installerat hos SOS Alarm, Polisen på svensk sida och hos Helse og brann på norsk sida. Projektet avslutas under 2012 och kommer då att i en rapport att redovisa uppnådda resultat och effekter.

LÄNSSAMVERKAN

Länsstyrelsen deltar också i ett samarbete mellan Länsstyrelserna i norrlandslänen kallat Nordsam. Samarbetet syftar till att öka rättsäkerhet för allmänheten och att skapa ett effektivare resursutnyttjande. Effektiviteten uppnås genom gemensam beredning av likartade uppdrag till respektive länsstyrelse. Rättsäkerheten utvecklas genom gemensam utveckling av tillsynsmetoder och uppföljning. Effekter av arbetet är att det nu finns gemensamt framtagna metodstöd och andra dokument för till exempel uppföljning av kommunernas arbete enligt Lag om skydd mot olyckor och krisberedskapslagstiftning

KRISHANTERINGSRÅD

Som ett resultat av arbetet i länets Krishanteringsråd har samarbetet mellan myndigheterna och media avsevärt förbättrats. Samarbetsproblemen togs upp av Sveriges Radios representant i Krishanteringsrådet. SOS alarms representant fick uppdrag av rådet att tillsammans med representanter för media, polis, räddningstjänst och ambulanssjukvården hitta en lösning på problemet. Ett antal träffar har hållits med representanter för media och myndigheter för att klara ut kontaktvägar, ansvarsförhållanden, sekretessproblem med mera. Detta arbete har blivit ännu viktigare med tanke på att Rakelsystemet införts. Arbetet följs regelbundet upp i Krishanteringsrådet.

Krishanteringsrådet består av representanter för aktörer med ansvar för krishantering i länet. Det är kommuner, landstinget, polis, räddningstjänst, ägare till kraftverks- och regleringsdammar, elnätsägare, telenätägare, Sveriges radio, SOS Alarm, Skogsstyrelsen, lantmäteriet, försvarsmakten, Mittuniversitetet, Trafikverket, Svenska kyrkan med flera. Syftet med Krishanteringsrådet är att förbereda för en effektiv krishantering.

ANDRA VIKTIGA INSATSER

Under julhelgen 2011 inträffade stormen Dagmar. På juldagens förmiddag blev det klart att ett tämligen omfattande oväder skulle drabba länet. Ovädret skulle enligt prognosen komma under natten mot annandagen. Länsstyrelsens Tjänsteman i Beredskap TiB beslutade genomföra en telefonkonferens på juldagens eftermiddag med elnätsägarna, kommunerna, räddningstjänst, SMHI, SOS alarm med flera. Syftet med konferensen var att förbereda aktörerna inför det befarade ovädret och att de skulle förbereda sig på detta. Vid mötet bestämdes att hålla ett uppföljande möte på annandagen. Vid det uppföljande mötet visade sig skadorna vara mycket omfattande vilket resulterat i att många blev strömlösa och senare också utan telefoni. Därefter genomförde Länsstyrelsen ytterligare samordningsmöten. Flera av kommunerna drabbades av de omfattande telestörningarna som blev följderna av ovädret. Detta medförde att kommunledningen i en del fall inte kunde nås på ordinarie telefonnät.

RAKEL

Länsstyrelsen har under året installerat utrustning för att kunna använda Rakelsystemet³⁶ i ledningsutrymmet för krisledning. Totalt har Länsstyrelsen beställt ett femtontal apparater. De flesta är tänkta att användas av personal i fälttjänst. Ingen av länets kommuner har i dagens läge anskaffat Rakel. Länsstyrelsen bedömer att om Länsstyrelsen och kommunerna hade haft tillgång till och kunskap om användning av Rakel skulle detta i vissa fall ha förenklat samordningsarbetet under och efter stormen Dagmar.

Återrapportering regleringsbrev

72. För att förbättra uppföljningen av samhällets krisberedskap ska länsstyrelserna göra en översiktlig regional sammanställning, analys och värdering av de risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner som kommuner och landsting ska göra enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska bedöma i vilken utsträckning enskilda kommuner och landsting analyserat och dokumenterat de extraordinära händelser som kan inträffa i fredstid, hur dessa händelser kan påverka kommunernas och landstingens verksamheter, samt vilken förmåga kommunerna och landstingen har att verka vid en sådan händelse.

Länsstyrelsen ska även senast den 1 mars 2011 till regeringen (Försvarsdepartementet) och i årsredovisningen för verksamhetsåret 2011 redovisa hur stor andel av länets kommuner och landsting som under det senaste året har kommit in med en risk- och sårbarhetsanalys.

Länsstyrelsen ska också redovisa hur stor andel av inkomna risk- och sårbarhetsanalyser som enligt länsstyrelsens värdering håller tillräckligt god kvalitet. Även den översiktliga regionala sammanställningen ska redovisas.

36 Radiokommunikation för effektiv ledning, Rakel.

REGIONAL SAMMANSTÄLLNING

Två av länets åtta kommuner samt landstinget har en risk- och sårbarhetsanalys som uppfyller MSB:s föreskrift. Båda dessa kommuner har förbättrat analyserna och i ett fall, i Ragunda kommun, har en kraftig förbättring skett. Ragundas analys behöver dock breddas så att den omfattar fler av kommunens verksamheter. Även Landstinget har utvecklat sitt analysarbete. Övriga kommuner uppfyller inte föreskrifterna.

I vissa fall saknas förmågebedömning och redovisning av kritiska beroenden. Två kommuner saknar sårbarhetsanalys. En kommun, Krokom, har dock en bra ansats i ett påbörjat arbete men deras analys behöver fördjupas. Under 2012 har Länsstyrelsen för avsikt att besöka samtliga kommuner för att gå igenom deras risk- och sårbarhetsanalyser i syfte att förbättra kvaliteten.

METODIK

Bedömningen grundar sig på besök i två av kommunerna samt genomgång av de rapporter som kommunerna och landstinget, JLL, lämnat in till Länsstyrelsen.

VÄRDERING

Länsstyrelsen har därefter, med hjälp av ett inom Nordsam³⁷ gemensamt metodstöd, gjort en värdering av analyserna.

REDOVISNINGAR

Länsstyrelsen har den sista februari 2011 redovisat³⁸ till Regeringen, Försvarsdepartementet hur stor andel av länets kommuner och landsting som under det senaste året har kommit in med en risk- och sårbarhetsanalys. Då redovisades även hur stor andel av inkomna risk- och sårbarhetsanalyser som enligt Länsstyrelsens värdering håller tillräckligt god kvalitet samt en översiktlig regional sammanställning.

73. Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, avseende skydd mot olyckor, ska bedöma och främja kommunernas förmåga att leva upp till de nationella målen samt de verksamhetsmål och de särskilda skyldigheter som framgår av lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Länsstyrelsernas tillsyn enligt lagen ska inriktas så att den kan samordnas med den uppföljning som ska ske av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem enligt avtalet mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting.

Länsstyrelserna ska redovisa en sammanfattande bedömning av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

37 Ett samarbete mellan Länsstyrelserna i norrlandslänen kallat Nordsam.

38 Redovisningen har diarienummer 450-558-2011

SAMMANFATTANDE BEDÖMNING

Länsstyrelsen bedömer att kommunerna i huvudsak uppfyller lagens krav när det gäller brand- och olycksförebyggande arbete. Läget har också förbättrats något beträffande brandskyddskontroll och sotning i jämförelse med tidigare år men det återstår fortfarande arbete.

METODIK

Länsstyrelsens bedömning av kommunernas arbete avseende skydd mot olyckor grundar sig i första hand på den årliga enkät till räddningstjänstkommuner som genomförs i samarbete mellan Länsstyrelserna och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB.

VÄRDERING

Eftersom enkäten genomförs nationellt ger den möjlighet till jämförelse av till exempel tillsynsaktiviteter och andra insatser mellan kommuner. Även studier av förslag till handlingsprogram, besök och dagliga kontakter utgör en del av bedömningsunderlaget. Länsstyrelsen har också jämfört dimensioneringen av den operativa räddningstjänsten hos olika kommuner i samband med värdering av kommunala handlingsprogram för länets kommuner.

LÄNSSTYRELSENS INSATSER UNDER 2011*Tillsyn och uppföljning*

Länsstyrelsen har genomfört tillsyns och uppföljningsbesök i en kommun nämligen Bräcke. Bräcke kommun ingår i Jämtlands räddningstjänstförbund. Samtidigt gjordes en uppföljning av kommunens uppgifter i krishanteringssystemet. Syftet var att pröva former för samordnad tillsyn i de fall kommunen ingår i ett räddningstjänstförbund. Resultatet av besöket kan betraktas som mindre lyckat med anledning av att det är två olika huvudmän för verksamheterna – förbundet och kommunen. Däremot gav besöket möjlighet till insyn för huvudmännen i deras respektive verksamheter vilket uppfattades som positivt av kommunens representanter.

Länsstyrelsen har också genomfört ett återbesök i en kommun nämligen Ragunda efter ett tillsyns-/uppföljningsbesök under 2010. Enligt den redovisning som kommunen lämnade vid återbesöket har läget med avseende på preciserade skyldigheter enligt lagen om skydd mot olyckor avsevärt förbättrats.

Länsstyrelsen har också genomfört ett besök i Krokoms kommun för uppföljning av kommunens uppgifter i krishanteringssystemet. Vid besöket behandlades bland annat vilka förbättringar som behöver göras i deras risk- och sårbarhetsanalys.

Länsstyrelsen har tidigare anmärkt på brister hos kommuner/ räddningstjänstförbund att genomföra olycksundersökningar. Från 2011 har räddningstjänstkommunerna i samverkan säkerställt en resurs för detta.

Andra insatser i syfte att förbättra kommunernas förmåga inom räddningstjänsten
Länsstyrelserna i Jämtlands och Västernorrlands län tog för ett antal år sedan ett gemensamt initiativ till årligen återkommande så kallade förebyggandeträffar för personal inom räddningstjänsten i de båda länen. Ansvar för träffarna har successivt tagits över av räddningstjänstorganisationerna och länsstyrelsernas insatser begränsas numera till att delta i och föreläsa på träffarna. Ett viktigt syfte

med träffarna är att skapa likvärdig bedömning i till exempel tillsynsfrågor oavsett viken kommun eller räddningstjänstförbund som hanterar frågan och därmed kvalitetssäkra verksamheten.

Under 2010 genomförde Länsstyrelsen i samarbete med polisen, länets kommuner, Jämtlands räddningstjänstförbund, Landstinget, representanter för näringslivet, Mittuniversitet, Åre Östersunds Airport, MSB med flera organisationer en större räddningstjänstövning Amalia. Länsstyrelsen har i 2011 följt upp utvärderingen av övningen med deltagande från berörda organisationer.

Ett resultat av övningen är att nya rutiner tagits fram under polismyndighetens ledning för bland annat samordningsarbetet i Trygghetens Hus. Länsstyrelsen har i samarbete med Polisen, Räddningstjänsten och Landstinget genomfört en regional samverkansutbildning baserad på de nya rutinerna.

Kulturmiljö (43*)

VOLYMER OCH KOSTNADER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	2,55	2,08	2,94
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,25	2,78	2,07
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	6 077	7 496	7 330
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,44 %	4,16 %	3,99 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	426	514	433
Antal beslutade ärenden	405	463	490
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	8	8	23
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	13	999	0
Nöjdindex undersökning 2011-verksamhet 431, Fornminnen ⁵⁾	82 %	-	-

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 43*

5) Nöjdindex från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2011 av verksamhet 431. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 % är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 72 %. Nöjdindex är en sammanvägning av tre frågor. Värdet för den enskilda frågan "Totalt sett är jag nöjd...." är 100 % vilket högre än snittet för samtliga länsstyrelser som är 63 %.

Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser**BRUKARUNDERSÖKNING 2011 OM VÄS-KOD 431 FORNMINNEN, ANSÖKNINGS/TILLSTÅNDSÄRENDEN**

Det genomsnittliga Nöjd-Indexet NI är 82 % för Länsstyrelsens arbete med tillstånd och vägledning om fornlämningar för alla intervjupersoner. Det är högre än det genomsnittliga NI, vilket uppgår till 72 % för alla länsstyrelsernas arbete med tillstånd och vägledning om fornlämningar. För nio av de 18 påståendena svarar alla (100 %) med betygen 5 stämmer mycket bra eller 4 på skalan mellan 1 och 5.

Störst andel med låga betyg får påståendet att *man fått bättre kunskap*. Två av tre av intervjupersonerna, 43 procent svarar med *1 stämmer mycket dåligt* eller *2*. Därefter följer *hur lätt det är att hitta på webbplatsen*, *att de inledande kontakterna underlättade ansökan* och *att personalen är öppen för dialog och synpunkter*. Länsstyrelsen kommer att arbeta för att förbättra de områden där brukarna i dag upplever brister.

INSATSER OCH BEDÖMNING AV UPPNÅDDA RESULTAT

Länsstyrelsen har att förvalta och utveckla kulturmiljöområdet till gagn för nuvarande och kommande generationer. Länsstyrelsen har också till uppgift att tillvarata och förmedla historiska värden i kulturlandskapet och stå för ett humanistiskt perspektiv. Inom verksamhetsområdet kulturmiljö arbetar Länsstyrelsen med övergripande frågeställningar och ärendehandläggning i en bred tvärssektoriell samverkan. Länsstyrelsens kulturmiljöarbete omfattar samråd,

tillståndsprovning, tillsyn och vägledning i enlighet med bestämmelser inom Kulturminneslagen och Miljöbalken. En stor del av verksamheten utgörs också av insatser för bevarande av kulturarvet, dels i form av egna insatser och dels i form av bidragsgivning till vård av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, vård av kulturlandskap och fornlämningar samt olika informationsinsatser. Ambitionen är att så långt det är möjligt samordna insatser med andra sakområden inom Länsstyrelsen och med utomstående intressenter. Det tvärspektoriella, liksom det utåtriktade, arbetet har stundtals fått stå tillbaka eftersom målsättningen att korta handläggningstiderna i ärendehantering har prioriterats högre. Även tillsyn och vägledningsinsatser har i viss mån fått vänta vid en samlad prioritering. Kulturmiljö har deltagit i den länsstyrelsegemensamma tillsynen över Bräcke och Krokom kommun.

Resultatet av årets arbete har varit tillfredsställande med ambitionen anpassad efter tillgängliga resurser och Länsstyrelsens övergripande prioriteringar.

PRIORITERADE INSATSER UNDER 2011

Byggnadsvård

Kulturdepartementet beslutade inför 2010 att en del av statsanslaget till kulturmiljövård skulle avsättas till vård av Sveriges hembygdsgårdar, projektet *Hus med historia*. Under 2011 tilldelades länet 675 tkr att fördela. I länet genomfördes restaurerings- och tillgänglighetsinsatser vid 13 hembygdsgårdar. Länsstyrelsen och Heimbygda, det regionala hembygdsförbundet, har tillsammans gått igenom ansökningarna och varit överens om att försöka bevilja flera begränsade bidrag i stället för några få större. Arbetet har framför allt varit inriktat på normal byggnadsvård.

Inför 2011 tog Heimbygda och Läns museet initiativ till ett inventeringsprojekt med syfte att utreda vilka skador som behövde åtgärdas på hembygdsgårdarna i länet och vilken typ av insatser som behövde göras. Samtidigt skapades en databas som ger hjälp vid handläggningen och skapar en bild av vårdbehovet i länet. *Hus med historia* har synliggjort hembygdsgårdarna och hembygdsrörelsen på ett nytt sätt. Beredskapen hos hembygdsföreningarna att söka olika former av stöd till olika delar av sin verksamhet är i dagsläget inte särskilt stor. Länsstyrelsen kommer troligen i allt mindre utsträckning att kunna ha en stödjande konsulentroll, vilket i sin tur kommer att leda till ökade krav på professionalisering av de ideella föreningarnas arbetssätt. Möjligheterna att från Länsstyrelsen sida driva egna större samverkansprojekt med ett helhetsgrepp kommer troligen att minska. Det blir i stället upp till de lokala intressena att söka samarbete och gemensamt utforma projekt att driva själva.

I länet finns ett stort antal mycket gamla timmerbyggnader, varav flera är byggnadsminnen med medeltida ursprung. Länsstyrelsen bedömer att Jämtlands län har en central roll ifråga om kunskapsspridning, restaurering och forskning när det gäller dessa byggnader, och att länet besitter en stor kunskapsmässig potential vad gäller hantverksskunnande och antikvarisk kompetens. Under 2011 rekonstruerades den så kallade Karolinerladan ursprungligen uppförd 1478. För Ankarede kyrkstad har en beskrivning av nuläget liksom förvaltningsfrågan och framtida bevarande utförts under 2011.

Länsstyrelsen har under flera år lämnat bidrag till etappvisa restaureringar inom olika byggnadsminnen och då oftast till privatägda gårdar med stora vårdbehov där kostnaderna är omfattande. Att arbeta sig långsamt framåt i etapper anser Länsstyrelsen förtydligar ägaransvaret det vill säga att staten inte kan gå in med miljonsatsningar och därmed lyfta bort alla problem i enskilda fall. I övrigt har viss vårdplanering avseende byggnadsminnena genomförts till lägre belopp. Arbetet baseras till en del på det tillsynsarbete Länsstyrelsen genomfört sedan mitten av 2010-talet och delvis på intresse och initiativ utifrån. Länsstyrelsen kan inte med de kulturmiljömedel som i dag finns att tillgå konsekvent följa upp vårdbehoven i tillsynsrapporterna. Arbetet med byggnadsminnen fungerar dock tillfredsställande. Detta mycket tack vare att byggnadssektionen vid Jamtli har åtagit sig att kostnadsfritt bistå byggnadsminnesägarna med rådgivning vanligtvis på plats vilket är något som Länsstyrelsen allt mer sällan kan ställa upp med.

FÖRNVÅRD

Den årligt återkommande fornvården har skötts i enlighet med upprättade fornvårdsplaner. Inom Jämtland har denna utförts av Skogsstyrelsen och inom Härjedalen av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen arbetar också vidare med att se över sina vårdobjekt och se till att skyltning och vård följer varandra. Detta innebär även att ett arbete påbörjats med att plocka bort inaktuella eller oläsliga skyltar. Länsstyrelsen har sedan några år tillbaka påbörjat en satsning på förnyat urval och förnyad information kring vårdade fornlämningar.

Bland övriga insatser kan nämnas uppsättande av ett staket kring Bielkes gruva i Huså, Åre kommun. Insatsen ingår i en satsning där skyltar sattes upp i 2010. Römmens skans intill Mörsils hembygdsgård är en välbesökt anläggning som haft ett eftersatt underhåll. Bland annat har ett antal nedfallna träd som kan utgöra fara för allmänheten har röjts av Skogsstyrelsen. Efter utförda åtgärder bör underhållet av skansen underlättas och till stor del skötas av hembygdsföreningen.

En källa i Åre kommun som i oktober 2011 fått godkännande av *Pilgrim i Sverige*³⁹ att använda Sankt Olavsmärket har fått ett bidrag för anpassning för funktionshindrade. Det finns ett stort behov av dessa engångsinsatser, där andra kan förväntas fortsätta att värna, vårda och bruka. De största problemen är dels att komma i kontakt med berörda och dels den möjlighet som finns på Länsstyrelsen för att prioritera överläggningar om upplägg av insatser och säkring om fortsatt underhåll.

I ett nära samarbete mellan hembygdsföreningarna i Alsen, Offerdal, Aspås, Lit och Häggenås socknar har ett projekt inletts som syftar till att popularisera fångstgropar och den lokala kulturhistorien för att öka intresset hos en yngre generation. Årets insatser har varit att GPS-märka enstaka fångstgropar i ett antal system i de inblandade socknarna. Under kommande år planerar man att ge ut en gemensam broschyr, med dels information kring fångstgropar och deras kulturella sammanhang och dels med GPS-punkter.

39 Pilgrim i Sverige är en samarbetsorganisation för olika organisationer i samhället. Syftet är att i den kristna traditionens anda lyfta fram pilgrimsmotiv/-tradition i Sverige.

Länsstyrelsen har tidigare år genomfört en inventering av länets samtliga ruiner och övergivna murverk, och utfört översiktliga åtgärdsförslag. Under 2011 fortsatte arbetet med etapp ett av flottningslämningarna vid Linsellborren i Ljusnan. Fortsatta åtgärder under 2012 är beroende av möjligheten att inom Länsstyrelsen prioritera för bland annat det omfattande upphandlingsarbetet.

KULTURRESERVAT LILLHÄRJÅBYGGET

Vårdinsatserna under 2011 har i huvudsak bestått av skötsel av jordbruket, rensning av diken och fortsatt underhåll av leder. Dikesrensningen utfördes för att nå målet i skötselplanen för åkermarken och skedde i samråd mellan olika enheter på Länsstyrelsen. Till gården Lillhärjåbygget finns gångstigar, fyrhjulingsled och skoterled som alla behöver underhållas. Under 2011 har spångning av gångstig utförts i samarbete mellan Lillhärjåbyggets kulturförening och Skogsstyrelsen. Vägvisarskyltar har också satts upp. Gården erbjuder guidade turer till kulturreseptatet. Ibland uppstår mindre konflikter mellan det antikvariska synsättet och hur ett praktiskt jordbruk drivs. I en levande miljö måste detta hanteras på ett smidigt sätt så att mål och syfte med kulturreseptatet uppnås, samtidigt som de som arbetar på gården får en fungerade vardag. En dokumentation inför kommande renovering av vinterladugården har tagits fram av Jamtli, som underlag för möte med djurskyddet med flera så att allt blir rätt från början. I augusti 2011 genomfördes slätterkurs för alla som är involverade i gårdens skötsel. Under 2011 har även ersättare för skötseln av reseptatet skolats in.

Det dokumentationsprojektet om stigar och ortnamn i kulturreseptatet som drivits i samarbete med Centrum för biologisk mångfald slutfördes under 2011 med en rapport. Under 2011 har Lillhärjåbygget besökts av Riksantikvarieämbetet och gårdens brukare har fått Härjedalens kommuns kulturpris för sin gärning.

DET KYRKLIGA KULTURARVET

Fördelningen av det ökade anslaget för den kyrkoantikvariska ersättningen har genomförts i ett nära samarbete med Härnösands stift och de i stiftet ingående länsstyrelserna och underlagen för ärendeprovningar enligt Kulturminneslagens 4 kap. om det kyrkliga kulturarvet har förbättrats.

Länsstyrelsen har också initierat en bok *Skrift om kyrkorestaurering och byggande i Härnösands stift*. Boken handlar om regionens kyrkobyggande och olika projekt som bedrivits sedan år 2000. Den regionala kulturmiljövården har varit djupt involverad i detta arbete och har haft stor betydelse för byggnadsvården generellt sett. Länsstyrelsen har under flera års tid bedrivit ett arbete med regionens pilgrimsleder och deltagit i flera utvecklingsprojekt. Arbetet engagerar en stor mängd eldsjälur och organisationer. Under perioden 2009 till 2011 har intresset för lederna från olika aktörer ökat märkbart till exempel genom Östersunds kommuns samarbete med Sundsvall och Trondheim och vad gäller efterfrågan från turistsektorn. Pilgrimslederna genom Danmark, Sverige och Norge har 2010 av Europarådet fått status som europeisk kulturväg under namnet Sankt Olavsvägarna. Under 2011 har Länsstyrelsen beviljat bidrag till vård- och informationsinsatser i anslutning till *Pilgrimsleden Jämt-Norgevägen* och *Pilgrimsleden S:t Olof*. I princip är det nu därför möjligt att vandra leden från kust till kust, från Östersjön till Atlanten. Parallellt genomförde Länsstyrelsen under 2011 en digital kartjänst för lederna och informerade om vissa besöksmål.

KALEJDOSKOP - SÄTT ATT SE PÅ KULTURARV

Ett projekt där samtliga länsstyrelserna deltar för att lyfta fram fler berättelser om kulturarv och verka för att fler ska bli delaktiga i arbetet. Projektets mål är att skapa en debatt om hur kulturarv skapas, förändras och används och utarbeta gemensamma förhållningssätt och arbetsmetoder i länsstyrelsernas arbete. Förutom deltagande i det nationella projektets styrgrupp har Länsstyrelsen arbetat med ett regionalt projekt, *Härjedalens kulturarv – dialog och strategi*, som tar en av sina utgångspunkter i det 2010 genomförda projektet *Härjedalens genuina kulturarv*. Syftet är att starta en process för framtagande av ett kulturmiljöprogram för Härjedalens kommun, med ett tydligt och förankrat mångfaldsperspektiv.

Under 2011 har bland annat en workshop kallad *Samhällsplanering, kulturarv, identitet, mångfald och integration* hållits i Vemdalen. Det främsta syftet med workshopen var att fungera som en upptakt i processen att ta fram ett kulturmiljöprogram för Härjedalens kommun varför en arbetsgrupp bildats med företrädare för olika intressen inom den kommunala förvaltningen. Programarbetet är politiskt förankrat genom att kommunstyrelsen skjutit till medel för projektet och genom att några politiker deltagit aktivt vid olika möten. Från Länsstyrelsen deltog representanter för kulturmiljö, integration och planfrågor samt särskilt sakkunnig i jämställdhetsfrågor som presenterade sina ingångar i programfrågor. Dagen innehöll en blandning av dels mer akademiska och myndighetsövergripande perspektiv och dels mer konkreta planeringsmässiga exempel. Kommunen har inlett arbetet med ett kulturmiljöprogram och även andra kommuner i länet har visat intresse att starta upp processer.

KULTURARVET SOM RESURS

Under 2011 avslutades Länsstyrelsens fleråriga projekt *Mera reseanledningar i Jämtland/Härjedalen* som syftade till att utveckla och marknadsföra länets kulturhistoriskt baserade besöksmål. Målgruppen utgjordes huvudsakligen av kvinnor som bedriver verksamhet på landsbygden. Erfarenheterna utifrån projektet bekräftar att branschen ännu är outvecklad, men att det finns en stor potential för att stimulera framväxten av arbetstillfällen genom att på ett hållbart sätt använda kulturmiljöer och kulturarv.

Kvalitetssäkring, såväl genom förmedling av kulturmiljöområdets kvalitetssyn såväl som kvalitet inom besöksnäring, har varit ett av projektets stora bidrag till att öka målgruppens kunskaper och utvecklingsmöjligheter. Inom projektet har tre nya företag startats och fem arbetstillfällen nyskapats. Dessutom har möjligheten för andra deltagare att försörja sig bättre på sin verksamhet ökat.

Länsmuseet Jamli driver två fleråriga projekt med finansiering från kulturmiljöanslaget och Interreg. Det är projekten *Husnyckeln* under 2010 till 2013 och *Kulturarvets hantverk* under 2011 till 2013. *Husnyckeln* uppmärksammar den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen som en resurs för brukare och andra lokala krafter. *Kulturarvets hantverk* uppmärksammar efterfrågan på kulturhistoriska hantverk. Båda områdena är något av länets specialgrenar.

DET SAMISKA KULTURARVET

Satsningarna på det samiska kulturarvet och samiska kulturmiljöer har bedrivits under ett flertal år och kommer så att fortsätta. Under 2011 har projektet *Saemieh Saepmesne – i det samiska rummet* slutförts. Projektet har haft ett brett anslag och under 2011 har bland annat ett seminarium med samiska byggnader och byggnadsarkeologi som tema hållits. I satsningen på informationsinsatser i samband med samiska kulturmiljöer som ett led i att presentera samliga samebyar i länet har under 2011 en broschyr som informerar besökare och lokalboende om den historien och kulturmiljöerna inom *Ruvhten Sijte* tagits fram av Gaaltije. För *Kraanjte*, (Gransjö) inom *Ohredahke* (Frostviken) togs en skrift om områdets historia fram i samband med den återbegravning som genomfördes under året.

Återbegravningen, som planerades för 2010 förlades efter diskussioner med samebyn till augusti 2011, då detta skulle passa väl in i renskötselåret. Förutsättningarna och formerna för återbegravning och olika analyser av skelettet har tagits fram i nära samarbete mellan Ohredahke sameby, Gaaltije, Jamtli och Länsstyrelsen i Jämtlands län. Vid återbegravningen deltog representanter från berörda samebyar, landshövding Britt Bohlin och länsantikvarie Lillian Rathje från Länsstyrelsen, samt Anders Hansson från Jamtli. De diskussioner som förts i samband med återbegravningen har varit givande, om än stundtals problematiska. En fortsatt diskussion bör föras kring frågor om etik inför bevarande, utveckling, arkeologiska undersökningar, tillgängliggörande med flera frågor.

DET MODERNA SAMHÄLLETETS KULTURARV

Länsstyrelsen har under 2000-talet medverkat i flera projekt och studier som handlar om lyfta fram det moderna samhällets kulturarv i Jämtlands län. Den övervägande delen av satsningarna har skett i form av projekt, där Länsstyrelsen har undersökt olika aspekter på det moderna. Under 2011 påbörjade Länsstyrelsen i samarbete med Landstinget projektet *Offentliga mötesplatser, arkitektur och konst*. Många av miljöerna från denna tid i regionen är generellt sett hotade- eller är inte längre tillgängliga för allmänheten. Orsakerna kan sammanfattas med rationalisering, rivningar, nedläggning och omorganisering av offentlig verksamhet och service, vikande befolkningsunderlag och otydlig fastighetsförvaltning och ansvarsfördelning.

SKOGENS KULTURARV

Jämtlands län saknar ett övergripande och aktuellt planeringsunderlag avseende förekomsten av fasta fornlämningar. I länet har 620 mil² inte revideringsinventerats alternativt inte inventerats alls. Under 2011 har områden inom Åre och Bergs kommuner fornminnesinventerats. Resultatet levereras till Riksantikvarieämbetet januari 2012. Även projektet *Från modell till planeringsunderlag* har som främsta mål att förbättra planeringsunderlaget genom att analysera kartmaterial med hjälp av den modell som framtoogs 2010 i ett nära samarbete med länsstyrelsen Västernorrland. I dagsläget har 8 mil² analyserats i Jämtlands län. Förändrad personalstyrka på Länsstyrelsen i Jämtland under hösten medförde att medel för analysera materialet överfördes till Västernorrland. *Rapport över analys för förbättrade kulturmiljöunderlag i samband med vindkraftsetableringar i Jämtlands- & Västernorrlands län* har sammanställts i Västernorrland.

Samarbetet med Skogsstyrelsen angående handläggning av skogsärenden som berör forn- och kulturlämningar har fortsatt under 2011 och har gett underlag till fortsatta diskussioner kring förbättringar, framförallt vad gäller skogsbrukarnas ingång till olika myndigheter samt även för förbättring av den höga skadefrekvensen angående fornlämningar. Under 2011 har Länsstyrelsen aktivt deltagit dels i FURA⁴⁰-projektet, ett samarbete mellan Skogsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen, samt i Skogsstyrelsens uppdrag *En dörr in för skogsägarna*.

Återrapportering regleringsbrev

TABELL 5.1

Länsfakta kulturmiljö	2011-12-31	2010-12-31	2009-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	23 182	23 094	22 819
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	96	95	94
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	101	101	101
Riksintresseområden för kulturmiljövården,			
– antal	61	61	61
– yta (ha)	390 000	390 000	390 000
Kulturresevat,			
– antal	1	1	1
– yta (ha)	2 698	2 698	2 698
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Källa: <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/protected>, Fornsök.

<http://www.lansstyrelsen.se/jamtland/Sv/Pages/default.aspx> (sök "byggnadsminnen")

samt internt register – även registrerat i Riksantikvarieämbetets byggnadsregister.

Kommentarer Tabell 5.1

Antalet är ett närmevärde och består av antalet beräknade fornlämningar. Under året har totalt registrerat 88 nya fornlämningar registrerats. I FMIS, databas för fornlämningar, går det inte att i dag ta fram antalet registrerade fornlämningar då till exempel boplatser, vilka också är fornlämningar, har registrerats som övrig kulturhistorisk lämning i samband med digitaliseringen. Ytan för riksintressen har avrundats till närmaste tiotusental. Ingen av länets kommuner har ett aktuellt och kommunomfattande kulturmiljöprogram.

40 Fura projektet har som syfte att förenkla och effektivisera hanteringen av avverkningsanmälningar som berör fasta fornlämningar. Målet med Fura-projektet är att minska andelen fasta fornlämningar som skadas av skogliga åtgärder. Projektet pågår 2008 till 2012.

TABELL 5.2

Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2011	2010	2009
Bidrag, vilka Länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka Länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	9 513	7 023	7 486

Källa: <http://kalla.raa.se>

Kommentarer Tabell 5.2

Utbetalningen görs vanligtvis genom Riksantikvarieämbetet. Ibland sker utbetalningar via konton på Länsstyrelsen.

Folkhälsa (70*)

VOLYMER OCH KOSTNADER	2011	2010	2009
VOLYMER OCH KOSTNADER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,88	1,79	2,50
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,68	0,01	4,47
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 605	2 167	6 673
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,91 %	1,20 %	3,63 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	40	76	243
Antal beslutade ärenden	25	72	300
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	3 110	3 029	5 114

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 70*

Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser

ÖVERGRIPANDE OM FOLKHÄLSOMÅLET

Länsstyrelsens arbete inom folkhälsoområdet är dels övergripande strukturellt och dels mer konkret i form av förebyggande arbete inom alkohol, narkotika, dopning och tobak förkortat ANDT. Det övergripande arbetet redovisas under kapitel Länsstyrelseinstruktion § 5 punkt 6.

Länssamordning Alkohol, Narkotika, Dopning och Tobak ANDT

När det gäller det förebyggande arbetet inom ANDT har Länsstyrelsen även under 2011 lämnat stöd så att alla kommuner har kunnat bedriva ett strukturerat förebyggande arbete.

I Länsstyrelsens länssamordnarroll för ANDT ingår att förverkliga de politiska mål som riksdag och regering beslutat om. Den nationella ANDT-strategin har

förtydligat Länsstyrelsens uppgift inom det förebyggande arbetet. Länsstyrelsen har lämnat stöd till regionala och lokala aktörer samt förmedlat kunskap från nationell nivå till kommunerna bland annat genom att kommunerna har inbjudits att delta vid utbildnings- och fortbildningstillfällen med strategin i fokus samt att Länsstyrelsens länssamordnare har besökt de kommuner som efterfrågat detta.

Utvecklingsmedel har utbetalats till alla kommuner i länet för genomförande av verksamhet som syftar till att uppnå vissa av de prioriterade målsättningarna inom ANDT-strategin. Exempel på detta är lokalt förebyggande arbete i form av föräldrastöd, tobaksförebyggande arbete och opinionsbildning, samt inte minst förstärkning av den lokala och kommunala organisationen för det drogförebyggande arbetet.

Regionförbundet i Jämtland har erhållit stöd för arbete med *Barn i missbruksmiljöer* samt för *opinionsbildning mot langning*. Även frivilligorganisationer har i egenskap av regionala aktörer fått stöd för verksamhet under 2011.

TILLSYN 2011

Länsstyrelsen har under 2011 bedrivit ett systematiskt tillsynsarbete enligt gällande tillsynsplan för 2011 och 2012. Länsstyrelsen har följt det länsstyrelsegemensamma utvecklingsarbetet med utveckling av alkohol- och tobakstillsynen. De förslag till nya rutiner som tagits fram där har börjat tillämpas under 2011 med gott resultat. De nya rutinerna som formellt fastställts i slutet av detta år bedöms bidra till att tillsynsarbetet effektiviseras och i än högre grad bidrar till utveckling av kommunernas arbete på området.

SAMVERKAN OCH FÖRSTÄRKT TILLSYN

Länsstyrelsen har under 2011 fortsatt sitt arbete gentemot kommunerna utifrån alkohollagen. Genom *Förstärkt tillsyn* har Länsstyrelsen också påbörjat ett arbete för att stötta kommunerna att utveckla sitt tillsynsarbete utifrån alkohol- och tobakslagen i deras roll som tillsynsmyndighet. Syftet är också att stärka näringen i deras egenkontroll, bland annat i form av utbildning inom ansvarsfull alkoholservice. Länsstyrelsen har också tagit ansvar för så kallade *Totalmöten* med kommunernas alkohol- och tobakshandläggare, tillsynspersonal, polisen och skatteverket. Detta har gett positiva effekter inom området.

Återrapportering regleringsbrev

TABELL 6.1 VERKSAMHETSKOSTNADER OCH ÅRSARBETSKRAFTER

Kostnader och årsarbetskrafter för Folkhälsa	Kostnader tkr	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)	1 178,5	1,56
– varav Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	708,3	0,91
– varav Fördelning av statsbidrag (704)	18,0	0,02
– varav Alkohol- och tobaksärenden (705)	444,0	0,61
– varav alkoholärenden (7051 – 7053)	17,0	0,02
– varav tobaksärenden (7054)	0,0	0,00
Totala kostnader (inkl. OH)	1 605,1	

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2011)

Källa: Agresso, Exelerator

Jämställdhet (80*)

VOLYMER OCH KOSTNADER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,04	0,01	0,02
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,04	0,69	1,08
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 173	806	971
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,66 %	0,45 %	0,53 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	6	6	1
Antal beslutade ärenden	6	3	3
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	28	1 795	0

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 80*

Volymer och prestationer samt andra väsentliga insatser

Under verksamhetsåret har det skett en förstärkning av arbetet med att stödja samordningen i länet av insatser som syftar till att motverka mäns våld mot kvinnor, barn bevittnar våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Övriga insatser redovisas under kapitlen Länsstyrelseinstruktion 2 § och Länsstyrelseinstruktion 4-6 §, under punkten 5 § samt under Länsstyrelseinstruktion 3, Regional tillväxt (30*), punkt 33 om hur ett jämställdhetsperspektiv har integrerats i Länsstyrelsens verksamhet inom det regionala tillväxtarbetet.

Återrapportering regleringsbrev

TABELL 7.1

Kostnader/intäkter för Jämställdhet	2011	2010	2009
Verksamhetskostnader inkl. OH ¹ (tkr)	1 172,6	806,0	970,5
– varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	901,3	768,6	834,2
– varav övrig finansiering (tkr)	271,3	37,5	130,9
Andel av Länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	0,66 %	0,44 %	0,52 %
Verksamhetsintäkter	217,8	34,0	89,6

1) Med OH avses myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Källa: Agresso, Excelerator

Kommentarer Tabell 7.1

I årsredovisningen för 2010 var fördelningen mellan ramanslag och övrig finansiering felaktig vilket nu rättats till.

Integration (85*)

VOLYMER OCH KOSTNADER	2011	2010	2009
VOLYMER OCH KOSTNADER	2011	2010	2009
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,27	0,02	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,98	0,97	0,95
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 267	992	839
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,72 %	0,55 %	0,46 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	12	14	4
Antal beslutade ärenden	10	13	3
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	0	0	0
Nöjdindex brukarundersökning 2010 – verksamhet 851, Integrationsfrågor ⁵⁾	-	100 %	-

1) 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

2) Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

3) Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

4) Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhetskod 85*

5) En gemensam brukarundersökning mellan 17 länsstyrelser har genomförts 2010 för verksamhet 851, Integrationsfrågor. Genomsnittet för samtliga länsstyrelser är 81 %. Värdet 100 % motsvarar andelen nöjda (värde 4 och 5) på den avslutande frågan "Totalt sett är jag nöjd med Länsstyrelsens arbete med integrationsfrågor".

Volym och prestationer samt andra väsentliga insatser

FLYKTINGMOTTAGANDE

I Jämtlands län har Länsstyrelsen löpande överenskommelser om flyktingmottagande med samtliga åtta kommuner. Överenskommelserna omfattar ett mottagande av sammanlagt 310 till 360 personer. Av Arbetsförmedlingens beslutade länstal framgår att Jämtlands län bör ha ett mottagande som omfattar 346 personer vilket innebär att de befintliga överenskommelserna täcker det efterfrågade antalet. Under året har Länsstyrelsen upprättat en överenskommelse om en tillfällig sänkning av antalet i mottagandet för Härjedalens kommun.

ENSAMKOMMANDE BARN

Överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn finns med sju av åtta av länets kommuner. Totalt omfattar överenskommelserna 125 platser varav 29 platser är för asylsökande barn. Under året har Länsstyrelsen omförhandlat överenskommelser i tre av länets kommuner på grund av att man utökat antalet platser. Totalt har det tillkommit elva nya platser för ensamkommande barn under året.

SAMMANFATTNING

Mottagandet i länet har under 2011 stigit något i förhållande till 2010 och länet har därmed tagit emot fler nyanlända än någon gång under de senaste femton åren. Totalt har länets kommuner under 2011 tagit emot 371 personer varav 80 var ensamkommande barn. Av det totala antalet mottagna var 206 kvotflyktingar vilket motsvarar lite drygt 55 %.

Återrapportering regleringsbrev

79. Länsstyrelserna ska inom ramen för uppdraget rörande mottagandet av nyanlända invandrare prioritera genomförandet av reformen för etablering av vissa nyanlända invandrare under verksamhetsåret 2011. Länsstyrelsen ska redovisa:

- » *en bedömning av behovet av insatser*
- » *genomförda insatser*
- » *en bedömning av det egna resultatet, och*
- » *kvarstående utvecklingsbehov.*

Länsstyrelserna ska även redovisa till vilka typer av insatser som ersättning enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar lämnats till kommuner och kommunförbund. Ersättningarna finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande. Fördelningen av medel mellan länsstyrelserna framgår av regleringsbrevet för anslaget 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län.

BEDÖMNING AV BEHOVET AV INSATSER

Länsstyrelsen har i olika sammanhang identifierat behov av insatser för att utveckla arbetet med nyanländas etablering i länet. För 2011 har Länsstyrelsen i sin verksamhet delat upp insatserna på strategisk- och operativ nivå.

På den strategiska nivån har Länsstyrelsen bedömt att arbetet med att få till en samsyn mellan länets beslutsfattare när det gäller invandringens betydelse för den regionala tillväxten och en mera långsiktig strategisk samverkan mellan länets aktörer i mottagandet av nyanlända bör förtydligas och prioriteras.

På den operativa nivån har Länsstyrelsen under 2011 nära följt insatserna hos länets aktörer när det gäller etablering av nyanlända för att identifiera utvecklingsområden och öka samverkan och samordning. I den dialogen har det framkommit att insatser inom bland annat följande områden behövs för att reformen ska få avsedd effekt:

- » Förtydliga de olika aktörernas roller, till exempel mellan Arbetsförmedlingen, lotsar och kommuner.
- » Klargöra hur myndigheter som inte har regional representation eller mandat kan delta i den regionala dialogen.
- » Formulera konkreta målsättningar för etableringsarbetet i länet.
- » Samordning och utveckling av svenskundervisningen.
- » Utveckling av samverkan kring samhällsorientering på modersmål.
- » Utveckling av utbudet av aktiviteter i delen av etableringsplanen som handlar om arbetsförberedande insatser.
- » Insatser för de som står långt ifrån arbetsmarknaden.
- » Insatser för kvotflyktingar.
- » Bättre rutiner kring etableringsersättningen.
- » Bättre rutiner kring folkbokföringen.

Länsstyrelsen gjorde också i samband med årsredovisningen 2010 en sammanställning av kvarstående behov av insatser inom olika områden i etableringskedjan. En kort sammanfattning av dessa var:

- » utveckla de regionala samverkansinsatserna när det gäller nyanländas arbetsmarknadsetablering både på strategisk och operativ nivå
- » insatser för kvotflyktingar med låg utbildningsbakgrund som står långt från arbetsmarknaden
- » utveckling av insatser för att anpassa utbildningar mot den lokala arbetsmarknaden
- » insatser för att utveckla språkutbildningen
- » tillgången till bostäder för nyanlända
- » ytterligare insatser för att befrämja nyanländas hälsa
- » utveckling av samhällsorientering enligt den nya lagstiftningen
- » att utveckla barnens introduktion.

GENOMFÖRDA INSATSER

Under 2011 har Länsstyrelsen på strategisk nivå framför allt fokuserat på att sprida information om invandringen och dess betydelse för det regionala tillväxtarbetet samt att leda och genomföra arbetet med att ta fram en regional överenskommelse om mottagning och etablering av nyanlända i Jämtlands län.

Integration i det regionala tillväxtarbetet

Landshövdingen har under 2011 inbjudit beslutsfattare från kommuner och statliga myndigheter samt företrädare för länets näringsliv för att belysa frågan om invandringens betydelse för den demografiska utvecklingen och för det regionala tillväxtarbetet i länet. Länsstyrelsen har aktivt deltagit i regionförbundets arbete

med att ta fram prioriteringar för regionala tillväxtinsatser för åren 2014-2020, i det sammanhanget har frågan om nyanländas etablering i länet lyfts fram ännu tydligare än tidigare.

I länets Regionala utvecklingsstrategi kallad RUS anges att länet ska ha en Regional integrationsstrategi som omfattar all form av invandring. Arbetet med att ta fram en sådan påbörjades under 2010 men avstannade tillfälligt på grund av omorganiseringar i länet i samband med bildandet av ett regionförbund. Under 2011 fattades ett beslut om att en sådan strategi ska tas fram för länet under 2012. Arbetet ska ledas av regionförbundet med stöd från Länsstyrelsen. Länsstyrelsen genomför tillsammans med länsstyrelsen i Västernorrland ett projekt som syftar till att bättre koppla utbildningsinsatser mot arbetsmarknadens behov.

Projektet har under 2011 tagit fram ett omfattande statistikunderlag som visar på nuvarande och framtida läge gällande befolkning och utbildning samt behov av insatser för att möta framtida behov på arbetsmarknaden. Projektet har också genomfört en stor konferens på temat. Arbete fortsätter nu i nära dialog med kommunerna för att ta fram konkreta handlingsplaner.

Regional överenskommelse RÖK om mottagning och etablering av nyanlända
Länsstyrelsen har under 2011 initierat och lett arbetet med att ta fram en regional överenskommelse om mottagning och etablering av nyanlända. Överenskommelsen syftar till att det nationella målet för integrationspolitiken ska få genomslag i länet, att skapa samsyn om ansvar och ge stöd till regionala och lokala aktörer samt att tillvarata samhällets etniska och kulturella mångfald.

Aktörer i överenskommelsen är, förutom Länsstyrelsen, Regionförbundet i Jämtlands län, Jämtlands läns landsting, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan samt Migrationsverket. Överenskommelsen är kopplad till länets Regionala utvecklingsstrategi samt den kommande Integrationsstrategin. I överenskommelsen identifieras ett antal utvecklingsområden och till dessa kommer en handlingsplan att kopplas för 2012. I samband med det kommer också mål för olika utvecklingsområden att fastställas. Det fortsatta arbetet kommer att ledas av en styrgrupp bestående av representanter från ingående aktörer.

Övriga strategiska insatser

Länsstyrelsen har tillsammans med Migrationsverket inlett en diskussion med en forskningsgrupp på Mittuniversitetet för att kartlägga vilka möjligheter det finns till framtida samverkan och forskningsinsatser inom området. Diskussionen kommer att fortsätta under 2012.

Länsstyrelsen deltar aktivt i länsstyrelsernas gemensamma strategiska utvecklingsarbete via träffarna i Länets integrationssamordningsnätverk vid de så kallade LIN-träffarna och i de fokusgrupper som finns inom gruppen. På operativ nivå har Länsstyrelsen under 2011 framför allt fokuserat på att följa implementeringen av etableringsreformen, att leda arbetet med regional samverkan samt att delta i olika utvecklingsprojekt.

Regional samverkan

Länsstyrelsen har under 2011 fortsatt sitt arbete med att verka för samverkan i etableringsarbetet genom att sammankalla länets integrationssamordningsnätverk till möte en gång i månaden. I nätverket ingår representanter för kommunerna, Arbetsförmedlingen, Landstinget och Regionförbundet. Vid träffarna har arbetet med etableringsreformen följts upp, hinder och möjliga lösningar på olika frågor har diskuterats regelbundet. Inom det regionala samverkansarbetet har temadagar och kompetensutvecklingsinsatser genomförts. Bland annat har det genomförts temadagar om Somalia och Afghanistan för att fördjupa kunskapen om förutsättningarna för de nyanlända. En temadag om kommunernas återsökning av statliga medel för mottagandet har genomförts samt en temadag för att undersöka förutsättningarna för framtida länssamverkan genom att identifiera olika angelägna utvecklingsområden. För att utveckla mottagandet för kvotflyktingar i länet har representanter från två olika kommuner vid två olika tillfällen deltagit i Sverigeprogrammets genomförande tillsammans med Migrationsverkets personal.

Samhällsorientering

Under 2011 har Länsstyrelsen sammankallat till möten för att hitta former för en framtida kommungemensam samhällsorientering. En samordnare anställdes via regionförbundet med hjälp av strukturella medel under hösten för att arbeta fram ett konkret upplägg. Ett förslag har nu tagits fram och två testutbildningar är i färd med att genomföras, en på tigrinja⁴¹ och en på arabiska. För att undanröja hindren med långa reseavstånd genomförs utbildningarna i form av videokonferenser som täcker hela länet. Utbildningarna är kopplade mot länets olika Lärcentra som är en del av den kommunala vuxenutbildningen. Utfallet av genomförda delar av testutbildningarna har hittills varit positivt och kommer förhoppningsvis att leda till en interkommunal överenskommelse om genomförandet i länet. Regionförbundet kommer att hantera frågan kommande år med stöd från Länsstyrelsen.

Utvecklingsprojekt

Länsstyrelsen har under 2011 deltagit i tre olika utvecklingsprojekt finansierade av EU-medel. Ytterligare två olika projekt har blivit beviljade medel men startar genomförandet först under 2012.

Projektet *STANNA* går ut på att hitta former för att identifiera och stödja personer som är i behov av rehabilitering och övriga extra stödinsatser för att klara genomförandet av etableringsplanen. Att hitta ett bra arbetssätt när det gäller bedömning av prestationsförmåga ingår också. Projektet ägs av Arbetsförmedlingen i samverkan med några kommuner och länsstyrelserna i Jämtlands, Västernorrlands och Gävleborgs län. Projektet kommer att pågå till och med 2012 ut.

Projektet *Kris- och traumacenter* avslutades i augusti 2011. Projektet har genomförts i samverkan mellan länets kommuner, landstinget och Länsstyrelsen. I utvärderingen av projektet visades på vikten av en fungerande sådan verksamhet. Ett par av länets kommuner anser sig dock inte ha möjlighet att finansiera ytterligare verksamhet och resultatet av projektet riskerar därför att inte kunna implementeras som en ordinarie verksamhet. Projektet *Barnintroduktion* är ett

41 Språk som talas i norra Etiopien och Eritrea

Samverkansprojekt mellan sex av länets kommuner och Länsstyrelsen. Syftet är att lyfta de nyanlända barnens behov. Målet är att systematisera mottagandet för åldersgruppen 0-19 år och att kommunerna ska ha tydliga handlingsplaner för introduktionsperioden. Projektet har under 2011 genomfört en rad utbildningar för skolpersonal och integrationssamordnare samt tagit fram ett utkast till riktlinjer för mottagandet i länet.

Det projekt som har utarbetats under 2011 men startar först 2012 är *SOLARIS* som handlar om att hitta nya vägar till arbetsmarknadsetablering för personer som står långt från arbetsmarknaden. Projektet ägs av Bräcke kommun och är ett samverkansprojekt med många aktörer, bland annat Länsstyrelsen.

Projektet *Begripligt hela vägen* handlar om att ta vara på olika metoder och arbetssätt som tagits fram i olika sammanhang för att särskilt arbeta med nyanlända kvotflyktingbarns etablering.

Övriga operativa insatser

Eftersom kommunernas socialtjänst i större utsträckning nu än tidigare är involverade i etableringsprocessen har Länsstyrelsen genomfört särskilda informationsinsatser för sådan personal.

BEDÖMNING AV RESULTATET

Länsstyrelsen bedömer att det sammanlagda resultatet av genomförda insatser under 2011 har inneburit att plattformen för regional samverkan och utveckling av etableringsinsatserna har stärkts. Ett tecken på detta är att kommunerna i länet, till skillnad från många övriga län, har ökat sitt mottagande. Andelen mottagna kvotflyktingar är fortsatt förhållandevis hög i länet och de har inte på samma sätt som asylsökande berörts av bosättningsarbetet i etableringsreformen. Länet har också en ökande andel ensamkommande barn i mottagandet. Av totalt 371 mottagna var 218, eller 59 %, under 20 år vilket fått genomslag i prioriteringarna av utvecklingsinsatser.

Länet har under 2011 stärkt sina insatser när det gäller det strategiska arbetet genom framtagandet av den Regionala överenskommelsen. Den kommer att fungera som styrdokument när det gäller beslut om inriktning av framtida utvecklingsinsatser för samtliga ingående aktörer. Via den handlingsplan som ska kopplas till överenskommelsen kommer man också att sätta tydligare mål för verksamheten och därmed också öka möjligheterna till uppföljning av insatserna. Under 2011 har Regionförbundet Jämtlands län i samverkan med Länsstyrelsen allt tydligare tagit ett samordnande ansvar för integrationsfrågorna i länet. Det samordningsansvar som Östersunds kommun har haft för kommunerna i länet har successivt flyttats över till Regionförbundet Jämtlands län.

Genom det regionala integrationsnätverket har man också under 2011 haft möjlighet att diskutera roller och avgränsningar i etableringsreformen, där återstår det dock en del frågetecken. Under 2011 har landstinget stärkt sitt deltagande i arbetet genom att tillsätta en koordinator som ska fungera som nav för landstingets insatser. Hälsofrågan har fått en mer framträdande roll i arbetet genom detta. Arbetsförmedlingen har under 2011 avsatt mer resurser för uppdraget än någonsin tidigare och har bland annat tagit ett starkare grepp

kring praktikansaffning. Det finns dock en del kvar att göra när det gäller arbetsförberedande insatser i etableringsplanerna. Arbetsförmedlingens uppdrag som samordnande och pådrivande bör också förstärkas. I länet har hälften av kommunerna undertecknade lokala överenskommelser vilket förhoppningsvis kommer att utökas till samtliga kommuner under 2012.

Samverkansinsatserna på operativ nivå har också delvis utökats under året. Deltagarantalet vid genomförda temadagar visar att frågorna nu engagerar flera delar av kommunerna och övriga organisationer. Deltagarantalet har varit högt vid samtliga genomförda insatser. Att några av kommunerna bedömer att de inte har resurser att delta i gemensamma satsningar är oroväckande inför kommande års verksamhet.

KVARVARANDE UTVECKLINGSBEHOV

Arbetet med att förbättra etableringen för nyanlända kommer att vara en ständigt pågående process inom i princip alla områden men utifrån de tidigare beskrivna behoven av insatser bedömer Länsstyrelsen att det fortsatt finns särskilda utvecklingsbehov inom följande områden:

- » Utveckling av samverkan mellan statliga myndigheter. Utmaningen är att få en regional dialog med myndigheter som inte finns representerade i länet eller som inte har mandat att besluta i olika frågor beroende på att just den frågan handläggs någon helt annanstans i landet.
- » Utveckling av Svenska för invandrare Sfi och annan språkundervisning. Under 2011 har inga särskilda framsteg gjorts inom detta område. Frågan är prioriterad och resurser måste avsättas för att hitta nya arbetsformer. Regionförbundet kommer att driva frågan med stöd från Länsstyrelsen.
- » Fortsatt arbete med att förtydliga roller och uppdrag mellan kommuner, AF och lotsar. Systemet riskerar annars att bli ineffektivt och den nyanlände hamnar i kläm.
- » Fortsatt utveckling av Samhällsorienteringen. Arbetet är på god väg men ännu återstår mycket arbete innan verksamheten helt har hittat sina former. En av utmaningarna är att hitta pedagoger med rätt språkbakgrund.
- » Ett ökat utbud av arbetsförberedande insatser som gör det möjligt att individanpassa etableringsplanerna på ett bättre sätt. I dag hänvisas man i stor utsträckning till ett fåtal upphandlade verksamheter.
- » Särskilda insatser för dem som står långt ifrån arbetsmarknaden. Här ingår insatser för analfabeter och personer med olika former av handikapp.
- » Lyfta frågan om kvotflyktingarnas särskilda behov. Om man jämför en kommun med en hög andel egenbosatta och en kommun med hög andel kvotflyktingar ser behoven av de kommunala insatserna helt olika ut. Trots detta är ersättningarna desamma i båda fallen vilket kvotkommunerna upplever som en utmaning i framtida verksamhet.
- » Förbättrade rutiner för etableringsersättning och folkbokföring. Det här är framför allt en fråga för den nationella nivån men konsekvenserna av att systemet inte flyter på ett bra sätt måste på något sätt hanteras på lokal nivå.
- » Utveckla utbildningar som är anpassade mot den lokala arbetsmarknaden
- » Lyfta frågan om tillgången till bostäder för målgruppen. Flera av länets kommuner har i bostadsmarknadsenkäterna signalerat att de ser svårigheter att få fram bostäder både nu och på några års sikt.
- » Lyfta hälsofrågor i samband med introduktionen

- » Att säkerställa en bra introduktion för barnen. Tillgång till barnomsorg och en bra skolgång är avgörande även för föräldrarnas möjligheter att tillgodogöra sig etableringsinsatser.

Flera av dessa utvecklingsbehov kommer att hanteras i den Regionala överenskommelsen. Där har det identifierats 10 olika utvecklingsområden samt några insatser kopplade till var och en av dem. Detta kommer att bilda stommen till den länsövergripande handlingsplan som ska upprättas för 2012.

Områdena är:

1. Invandringens betydelse för länet - attityder och värderingar.
2. Länsgemensam strategisk inriktning - mål och styrning.
3. En bostadsförsörjning som motsvarar behoven.
4. Anvisning - balans mellan arbetslinjen och humanitära behov.
5. En hälsoinriktad introduktion.
6. En språkutbildning och samhällsorientering som främjar etableringen i länet.
7. Ett varierat utbildningsutbud.
8. En arbetsmarknadsinriktad etablering - validering, praktik och arbete.
9. Skola och barnomsorg.
10. Fritid.

INSATSER SOM BEVILJATS STÖD ENLIGT FÖRORDNINGEN (2010:1122) § 37

Länet har blivit tilldelat 1,3 mnkr av medlen för strukturella insatser. I Jämtlands län har kommunerna beslutat att samla sig kring en gemensam ansökan från Regionförbundet som tar ett samordnande ansvar för genomförandet av utvecklingsinsatserna. Syftet är att den utvecklade länssamverkan ska ge likvärdiga förutsättningar för de nyanlända oavsett vilken kommun man kommer till i länet och att med detta som utgångspunkt effektivisera resurserna inom de prioriterade gemensamma behovsområdena.

De fyra identifierade områdena är:

1. Skapa strukturer för att stödja god hälsa	340
2. Länsgemensam samhällsorientering	305
3. Skapa förutsättningar för tillträde till arbetsmarknaden	190
4. <u>Länssamverkan för hög kompetens, samverkan och likvärdighet</u>	<u>465</u>
	1 300 tkr

Inom varje målområde har ett antal aktiviteter identifierats som särskilt ska stödjas.

INOM MÅLOMRÅDE 1

- » Utveckling av en permanent verksamhet med ett kris- och traumateam genom samverkan mellan kommuner och landsting.
- » Utveckling av en väl känd struktur för ansvar och rutiner gällande nyanländas tillgång till vård på lika villkor. Se över och klargöra ansvar och gränsdragningsfrågor mellan olika aktörer särskilt när det gäller nyanlända med särskilda behov. Ta fram en regional överenskommelse som tydliggör ingångar, processer och rutiner för snabb tillgänglighet till rätt instans.

INOM MÅLOMRÅDE 2

- » Utveckling av en plattform för samhällsorientering.
- » Försöksverksamhet med den nyskapande länsgemensamma plattformen för samhällsorientering.

INOM MÅLOMRÅDE 3

- » Skapa underlag som ger förutsättningar för en funktionell individanpassad *svenska för invandrare* i hela länet. Utvärdera dagens sfi och inventera framgångsrika exempel från övriga landet. Genomföra en workshop med specialister inom analfabetism i samarbete med Nationellt centrum för sfi och svenska som andra språk.
- » Öka möjligheterna till etablering för nyanlända ungdomar och vuxna genom förbättrad information gällande vidarestudier och arbete. Utveckla länets funktion för studie- och yrkesvägledning med fokus på nyanlända. Kartlägga befintliga utvecklingsbehov i länet. Kartlägga goda exempel från övriga delar av landet. Kompetensutvecklingsinsatser med fokus på interkulturell studie- och yrkesvägledning. Framtagande av åtgärdsplan för interkulturell studie- och yrkesvägledning.

INOM MÅLOMRÅDE 4

- » Samordning av Länssamverkan 2012. Utveckling av länssamordningsfunktion på Regionförbundet. Stöd till kommuner samt ha en pådrivande och samordnande roll vid genomförandet av planerade aktiviteter enligt aktivitetsplanen. Administration och ledarskap för processerna. Ett lärande som utvecklar länets integrationsarbete genom erfarenhetsutbyte mellan kommuner och övriga berörda. Handläggare- och vägledarträffar för berörda tjänstemän. Seminariedagar och kompetenshöjande insatser för personal. Länsträffar för olika professioner med anledning av etableringsreformen samt implementering av den regionala överenskommelsen RÖK och dess handlingsplan.

84. Länsstyrelserna ska under ledning av Migrationsverket verka för att det finns beredskap och kapacitet att ta emot asylsökande ensamkommande barn och ensamkommande barn som har beviljats uppehållstillstånd. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska ansvara för att samordna länsstyrelsernas genomförande av uppdraget. Länsstyrelsen i Kronobergs län ska ansvara för att särskilt redovisa länsstyrelsernas insatser och samarbetet med Migrationsverket och andra berörda aktörer på nationell nivå. Av respektive länsstyrelses redovisning ska särskilt framgå:

- » *vilka insatser som har genomförts av länsstyrelsen för att skapa fler platser för ensamkommande barn*
- » *hur länsstyrelsen har samarbetat med Migrationsverket*
- » *hur organisation och genomförande av uppdraget har samordnats med uppdraget rörande nyanländas etablering.*

INSATSER FÖR ATT SKAPA FLER PLATSER FÖR ENSAMKOMMANDE BARN

Under 2010 genomförde Länsstyrelsen tillsammans med två av länets kommuner ett omfattande arbete för att förmå länets övriga kommuner att teckna överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn. Resultatet blev att ytterligare fem av länets åtta kommuner beslutade att teckna överenskommelser och starta upp verksamhet. Totalt är det under 2011 sju av åtta kommuner som har ett mottagande. Antalet platser i mottagandet ökade då från cirka 50 till 115 platser varav 28 var avsedda för asylsökande barn. Verksamheterna i kommunerna startade i de flesta fall under hösten 2010 varför 2011 framför allt har inneburit en period av konsolidering av de nystartade verksamheterna.

Länsstyrelsen har under hela 2011 haft en tät dialog med verksamhetsansvariga i kommunerna om möjligheter till ett utökat mottagande. Trots att verksamheterna är nystartade har man i tre av kommunerna beslutat om ett utökat mottagande under 2011 med sammanlagt tio nya platser.

Vid utgången av 2011 omfattar mottagandet totalt 125 platser varav 29 är avsedda för asylsökande barn. Länsstyrelsen har haft kontakt med samtliga kommuners beslutsfattare under 2011 för att diskutera ytterligare möjligheter till en utökning av mottagandet.

Länsstyrelsen har under 2011 initierat och sammankallat till ett nätverk för verksamhetsansvariga för mottagandet av ensamkommande barn i kommunerna. Nätverket har träffats en gång i månaden där man delat erfarenheter och tagit upp frågor gällande samverkan och gemensamma utvecklingsinsatser. Till nätverket kopplas olika personer och organisationer beroende på aktuella frågeställningar. Under 2011 har möten genomförts med representanter från Migrationsverket, Polisen, Barn- och ungdomspsykiatrisk verksamhet BUP vid Jämtlands läns landsting samt Socialstyrelsen. Nätverket har i samverkan med Länsstyrelsen genomfört ett tvådagars studiebesök vid ett ankomstboende och vid Migrationsverkets anvisningsenhet i Stockholm. Nätverket har tillsammans med Länsstyrelsen också genomfört två välbesökta temadagar, den första handlade om att ge personalen på boendena möjlighet att utbyta erfarenheter och knyta kontakter för vidare samverkan.

Den andra temadagen genomfördes i samverkan med BUP och deras personal dels för att ge en fördjupad kunskap inom området men även för att diskutera hur samarbetet ska fungera mellan organisationerna. Nätverket har också påbörjat ett samarbete med Birka folkhögskola för att ta fram en länsgemensam utbildning för boendepersonalen samt för att undersöka möjligheter till en samverkan kring sommarskola för ungdomarna i mottagandet.

Alla insatser syftar till att skapa beredskap och kapacitet i kommunerna för att de så småningom ska ha förutsättningar att utöka sitt mottagande.

LÄNSSTYRELSENS SAMARBETE MED MIGRATIONSVERKET

Länsstyrelsen har under 2011 haft kontinuerlig kontakt med Migrationsverket som bistått med information och vägledning i olika frågor. Migrationsverket har också deltagit vid en temadag kring återsök av statliga medel som anordnades i länet.

Migrationsverket har även regelbundet deltagit vid möten när personal som ansvarar för frågan om ensamkommande vid norrlandslänens länsstyrelser träffas för erfarenhetsutbyte. Länsstyrelsen i Jämtlands län representerar norrlands länsstyrelser i den så kallade EKB⁴²-gruppen där Migrationsverket och länsstyrelserna vid regelbundna möten drar upp nationella riktlinjer för samverkan och genomförande av uppdraget kring ensamkommande barn.

HUR ORGANISATION OCH GENOMFÖRANDE AV UPPDRAGET HAR SAMORDNATS MED UPPDRAGET FÖR NYANLÄNDAS ETABLERING

Båda uppdragen handhas av samma person vid Länsstyrelsen. När Länsstyrelsen diskuterat frågor om mottagande av nyanlända i kommunerna tas även frågan om mottagandet av ensamkommande barn upp i samma sammanhang. I flera av Jämtlands läns kommuner organiserar man nu om verksamheten så att båda verksamheterna hamnar under samma enhet vilket syftar till att underlätta samverkan och samordning inom kommunen. Under 2011 har Länsstyrelsen sammankallat till nätverksmöten både för integrationssamordnarna och för verksamhetsansvariga för verksamheten kring ensamkommande. Vid respektive träffar informeras om frågor som är på gång inom verksamheterna. Under 2011 har också gemensamma kompetensutvecklingsinsatser i form av temadagar genomförts för personal inom båda verksamheterna.

91. Länsstyrelserna ska redovisa hur 5 § punkt 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion har beaktats i verksamheten samt bedöma resultatet av detta. Åtgärder som har vidtagits för att genomföra myndigheternas antidiskrimineringsstrategier, samt resultatet av detta, ska särskilt redovisas.

LÄNSSTYRELSESNAS GEMENSAMMA INSATSER

För länsstyrelsernas gemensamma insatser utifrån handlingsplanen 2010-2012 för lika rättigheter och möjligheter hänvisas till redovisning från länsstyrelsen i Dalarnas län.

INSATSER LÄNSSTYRELSENS JÄMTLANDS LÄN

Länsstyrelsen har deltagit i det gemensamma arbetet genom representant i den nationella styrgruppen och deltagande i aktiviteter för personal- och informationschefer. Dessutom har Länsstyrelsen deltagit i två samråd angående de statliga myndigheternas arbete med mänskliga rättigheter samt lämnat yttrande på Samlat, genomtänkt och uthålligt? En utvärdering av regeringens nationella handlingsplan för mänskliga rättigheter 2006 – 2009 (SOU 2011:29)

Länsstyrelsen har i stort följt den gemensamma handlingsplanen inom områdena *A. Organisation* och *C. Kommunikation*.

När det gäller *B. Sakområden*, upplever Länsstyrelsen sig inte ligga helt i fas med den gemensamma planen. Samtliga chefer gick ett utbildningsprogram under

42 Ensamkommande barn, EKB

2009 om mänskliga rättigheter och diskriminering i arbetslivet. Inom område personalpolitik och arbetsmiljö använder Länsstyrelsen den likabehandlingsplan som utformades 2009-2010. När det gäller Länsstyrelsens kärnområden deltog all personal vid en grundläggande utbildning om mänskliga rättigheter och diskriminering 2009. Året efter fick sakområdesansvariga en fördjupad utbildning om mänskliga rättigheter med fokus på konventionsåtaganden. Länsstyrelsen har även under 2011 främst utgått från konventionsåtaganden eftersom de upplevs lättare att koppla till kärnverksamheten än en utgångspunkt i lika villkor och diskriminering. Se även kapitel Länsstyrelseinstruktion 4 – 6 § under § 5 punkt 3-5.

Organisationsstyrning

99. Länsstyrelserna ska kunna använda och samverka med det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Länsstyrelserna ska var och en betala 100 000 kr till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) som abonnemangsavgift för det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Beloppet ska betalas efter fakturering från MSB.

Länsstyrelsen har föreberett för införandet av Rakel i sin verksamhet genom installation av så kallad repeterutrustning i Länsstyrelsens ledningsplats. Länsstyrelsen har i slutet av år 2011 också beställt ett femtontal Rakelapparater för användning i såväl beredskapsorganisationen som i fältverksamheten.

Länsstyrelseinstruktion 4-6 §

4 § Länsstyrelsens uppgifter omfattar också

1. DE ALLMÄNNA VALEN

Länsstyrelsen i Jämtlands län omfattas inte av uppdraget 2011.

2. TILLSYN ÖVER VETERINÄRERS VERKSAMHET SAMT LEDNING OCH SAMORDNING AV ÅTGÄRDER MOT DJURSJUKDOMAR

För 2011 har målet vara att utföra 15 kontroller av djurhälsopersonal. Fokus har legat på veterinärer som medger villkorad läkemedelsanvändning. Totalt har 17 kontroller utförts, varav 11 fysiska genom besök hos veterinärer. Övriga sex har varit dokumentkontroller. De informationsinsatser, som Länsstyrelsen utfört om djurhälsopersonalens skyldigheter, har riktats till djurhälsopersonal eller personer som är yrkesverksamma inom djurens hälso- och sjukvård. De har bestått av samtal och diskussion om kraven med mera och genomförts i anslutning till kontroller. Länsstyrelsen har tillsammans med Västernorrlands län medverkat till att ordna och deltagit vid utbildningsdagar angående antibiotikaresistensproblematik. Utbildningen har syftat till ökad medvetenhet hos veterinärer i regionen och minskad antibiotikaanvändning. Resultaten av genomförda kontroller har påvisat smärre brister. De formella felaktigheter, som rört rutiner för rapportering också av instruktioner med mera till djurägare, har klargjorts vid besöket. Efterlevnaden följs regelmässigt upp. Regelefterlevnaden över lag är god.

3. TILLSYN ÖVER ATT FASTIGHETSINNEHAV AVVECKLAS ENLIGT 18 KAP. 7 § ÄRVDABALKEN. FÖRORDNING (2008:1346)

Tillsyn av avveckling av dödsboägda lantbruksenheter är omfattande i länet. Under 2011 kontrollerades 168 stycken dödsbons fastighetsinnehav varav 17 ledde till skriftlig påminnelse. Ett ärende gällande avveckling av dödsboägd fastighet som trots upprepade skriftliga påminnelser inte avvecklats inom utsatt tid har belagts med vite.

5 § Länsstyrelsen ska

1. INTEGRERA ETT JÄMSTÄLLDHETSPERSPEKTIV I SIN VERKSAMHET GENOM ATT BELYSA, ANALYSERA OCH BEAKTA KVINNORS OCH MÄNS SAMT FLICKORS OCH POJKARS VILLKOR

Länsstyrelsen har en handlingsplan för jämställdhetsintegrering 2011 till 2013 som beslutades under 2010. Den ska vara en del i ordinarie verksamhetsplanering. Men insatser och effekter uppstår sällan ett och samma år. Därför finns behov av ett långsiktigt avstämnings- och måldokument där både ledning och medarbetare har kännedom om inriktningen. Jämställdhetsarbetet har under året haft ökat fokus på externa aktörer och tillväxtfrågorna vilka redovisas under kapitel Länsstyrelseinstruktion § 2. Även arbetet med målområdet mäns våld mot kvinnor har förstärkts. Jämställdhetsintegreringen har gått framåt även om Länsstyrelsen inte ligger helt i fas med planen.

Ärenden som tas upp vid ledningens beslutsmöten och direkt eller indirekt påverkar kvinnor och män externt, ska innehålla jämställdhets- eller könkonsekvensanalyser från och med 2011. Det förutsätter att det finns könuppdelad statistik. För att underlätta detta har regional statistik tagits fram.

Länsstyrelsens medarbetare erbjöds 2010, och början av 2011, grundutbildning i analysmetoder. Antalet analyser uppgår till tio stycken, fördelat på 80 ärenden motsvarande cirka 12 %. Det är en godtagbar siffra med tanke på att det för många ärenden inte är möjligt att genomföra en analys. Följsamheten är varierande beroende på nivån av kunskap, men även i vilken grad besluten brådskar. Det finns ett behov av ökat stöd för att höja kvalitén på jämställdhetsanalyserna. Som en del i detta har beslut tagits att Länsstyrelsens jämställdhetsexpert regelbundet deltar vid Samrådsforums möten där sektorsövergripande ärenden bereds.

Inom Jordbruksstöden har det varit svårt att hitta områden där Länsstyrelsen har möjlighet att påverka utifrån de jämställdhetspolitiska målen. Inom enheten drivs ett projekt – *Rikare odlingslandskap*. Projektet har målsättningen att de olika aktiviteterna ska nå lika många kvinnor som män i relation till andelen sysselsatta inom jordbruket. Under åren 2008 till 2011 har målet följts upp. Andelen kvinnor uppgår till 37 % vid kurser och rådgivning. Siffran är något osäker då andelen sysselsatta på hel och deltid varierar över tiden. Inbjudningar har formulerats så att både män och kvinnor ska känna sig välkomna till olika aktiviteter. Trots detta finns skillnader beroende på ämnesområde. Växtodling lockar övervägande män medan floravandringar lockar fler kvinnor. Inom några områden har viss förändring skett. Inom fårskötsel har andelen män ökat även om kvinnorna fortfarande är i majoritet.

Medarbetare vid samhällsplanering och boende har under året tagit del av goda exempel vid två olika seminarier, *(O)Trygg samhällsplanering* och *Från tanke till (plan)handling!* som anordnades av Boverket i samverkan med länsstyrelserna. Vidare har Boverkets skrift *Vidga vyerna – planeringsmetoder för trygghet och jämställdhet*⁴³ använts. Ökad kunskap och medvetenheten har resulterat i ett ökat antal påpekanden om jämställdhet. En effekt av arbetet är att kommunerna börjat efterfråga stöd från Länsstyrelsen. Konkreta exempel på hur kommunerna kan tänka om jämställdhet presenterades vid ett seminarium *Samhällsplanering, kulturarv, identitet, mångfald och integration*. Länsantikvarie, integrationssamordnare och arkitekt berättade om Länsstyrelsens tvärsektoriella perspektiv, särskilt utifrån jämställdhet, kulturmiljö, integration och samhällsplanering, och visade på hur frågor berör varandra.

Näringslivsenheten som består av företagsstöd, projektstöd inom landsbygdsprogram samt EU:s Interregprogram har genomfört en kartläggning av sina uppdrag och kopplingar till jämställdhetspolitiken. Företagsstöd använder möjligheten att ställa krav på jämställdhetsplaner hos företagen. Länsstyrelsen har noterat att företagen ser positivt på insatsen, när den väl är genomförd. Vinster är ökad medvetenheten om företagets struktur, bra underlag i bedömningar av kvalifikationer, prestationer och löner. Medarbetare vid Länsstyrelsen har i syfte att öka förmågan till dialog med företagen deltagit i en konferens om den könsuppdelade arbetsmarknaden.

Inom området företagsstöd har det under 2011 påbörjats ett speciellt projekt att stödja kvinnor som driver företag genom så kallade tillväxtcheckar. Det är dock ännu för tidigt att bedöma effekterna.

43 Skriften har tagits fram inom regeringsuppdraget Att stärka tryggheten i stads- och tätortsmiljöer ur ett jämställdhetsperspektiv, och är ett samarbete mellan Boverket och Länsstyrelserna.

Jämställdhet är ett av de horisontella kriterierna i Interreg Sverige-Norge programmet. I ansökan om EU-medel ska följande fråga besvaras *Hur kommer projektet att arbeta med det horisontella kriteriet jämställdhet?* Detta har följts upp i projektens läges- och slutrapporter. Efter varje beslutsomgång har de nya projektägarna kallats till- och deltagit i en utbildningsdag. Vid ett av dessa tillfällen under 2011 deltog särskilt sakkunnig i jämställdhetsfrågor vid Länsstyrelsen. Innan utbildningen hade experten tagit del av ansökningar och beslut för att kunna ge deltagarna konkreta tips och råd om hur aktiviteter i projekten kan bli mer jämställda.

En slutsats som kan dras är att det troligen behövs ett skarpare formulerat krav på jämställdhetsaktiviteter i beslutsprocessen. Medarbetarna har tagit del av metodstödet *Dragkraft*⁴⁴, både vid ett seminarium som vid eget personalmöte i syfte att öka sin egen kunskap i dialog med projektägare.

Inom landsbygdsprogrammets projektstöd har Länsstyrelsens medarbetare påbörjat arbete med att utforma en jämställdhetschecklista att ha i dialog med sökanden redan i vid ansökan. Den nationella statistiken från Jordbruksverket visar på att andelen kvinnor i förhållande till män som får stöd i länet inom området microföretagande och turism är betydligt mindre än i många andra län. Målet är att öka andelen kvinnor som får stöd. Vidare har man nationellt framfört behovet av en avstämning av hur jämställdhet beaktas i redovisningssystemet. Arbetet kommer att följas upp under 2012.

Inom krisberedskap påbörjades 2009 ett kartläggnings- och analysarbete som resulterade i ett jämställdhetsintegrerat metodstöd till Lagen om skydd mot olyckor. Länsstyrelsen använder vägledningen vid sin tillsyn. Detta har medfört en ökad medvetenhet hos kommunerna att människor har olika kön, villkor och möjligheter.

Länsstyrelsen följer andelen kvinnliga styrelseledamöter vid länets samtliga fiskevårdsorganisationer. Detta sker årligen. För 2011 är andelen kvinnliga ledamöter 10,8 % det vill säga i reella tal 105 kvinnor av totalt 969 ledamöter vilket är en minskning med 0,6 % sedan 2010.

Den inventering som påbörjades 2010 av vilka områden som har störst relevans att bidra till jämställdhetspolitiken utifrån länets förhållanden är fortfarande aktuell, men en ny inventering och förankring har genomförts under året. Denna ligger till grund för enheternas verksamhetsplanering av jämställdhetsåtgärder 2012. Några områden som tillkommit från tidigare kartläggning är:

- » att utveckla en genusmedveten text och bildhantering eftersom Länsstyrelsen både beställer och producerar bilder och texter. I medieforskning med genusperspektiv analyseras hur medierna framställer förhållanden och maktrelationer mellan könen och hur kvinnlighet och manlighet konstrueras
- » att anlägga ett jämställdhetsperspektiv på friluftsliv och nyttjande av naturen i en förstudie om bildandet av en nationalpark.

44 Dragkraft! Om jämställdhetsintegrering och ESF Jämt. Länsstyrelsen i Örebro län i samverkan med övriga Länsstyrelser, 2011

2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta

KÖNSUPPDELAD STATISTIK

Länsstyrelsen har som mål att öka andelen könsuppdelad statistik. Detta sker främst genom krav på att det ska finnas jämställdhetsanalyser vid olika beslut. Genom att medarbetarna har tillgång till könsuppdelad statistik i form av fickkalendrar med mera underlättas arbetet.

3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

Barnkonventionen

Sverige ratificerade 1990 FN:s konvention om barnets rättigheter, den så kallade barnkonventionen. Sverige har genom detta åtagit sig att vidta bland annat alla lämpliga lagstiftningsåtgärder för att genomföra de rättigheter som anges i konventionen. Enligt artikel 3, så ska barnets bästa komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn. Begreppet *barnets bästa* är konventionens grundpelare. Barn har också, enligt artikel 12, rätt att uttrycka sin åsikt i frågor som rör dem.

ARTIKEL 3 OCH 12

Under 2010 gjordes en satsning på att öka kunskapen hos Länsstyrelsens medarbetare om barnet perspektiv i fysiskt planering. Länsstyrelsen har under verksamhetsåret i sina samrådsyttranden påtalat hur barns situation påverkas av olika samhällsutvecklingar. Under 2011 har Östersunds kommun genomfört ett planarbete som på ett mycket genomgripande sätt tagit vara på barns medverkan i samhällsplaneringen.

ARTIKEL 19

Länsstyrelsen har initierat och verkat för bildandet av ett kommunalt centrum mot våld. Inom detta finns förutom mottagning för våldsutsatt kvinnor, utbildad personal som arbetar med barn som bevittnat våld i nära relation. Under 2011 har ett 30-tal barn fått stöd.

ARTIKEL 22 - FLYKTINGBARNNS BEHOV AV SKYDD OCH HJÄLP.

För att på ett bättre sätt kunna föra in barnperspektivet redan i förhandlingarna om överenskommelser med kommunerna har Länsstyrelsen under 2011 deltagit i en tvådagars utbildning i barnkonventionen arrangerad av länsstyrelsernas nationella samordning kring uppdraget om ensamkommande.

I Länsstyrelsens arbete med flyktingmottagande och mottagande av ensamkommande barn är barnperspektivet grundläggande. Under 2011 tog länet emot 371 personer varav 218 var under 20 år, det vill säga nästan 59 % var under 20 år. Länsstyrelsen är projektpartner i ERF⁴⁵-projektet som handlar om barns introduktion. Projektet omfattar sex av länets åtta kommuner och syftar till att utveckla mottagandet av barn, framför allt inom skolan och barnomsorgen. Länsstyrelsen sitter också med i styrgruppen för ERF-projektet *Begripligt hela vägen* som syftar till att särskilt se på processen för kvotflyktingbarn från själva

⁴⁵ Europeiska flyktingfonden ERF

uttagningen till ankomsten i kommunen och vad som händer därefter. Strömsunds kommun är projektägare.

ARTIKEL 24 – VARJE BARN HAR RÄTT ATT ÅTNJUTA BÄSTA UPPNÅELIGA HÄLSA OCH RÄTT TILL SJUKVÅRD.

2010 initierade Länsstyrelsen samverkan och mellan kommunförbund, skolhälsovård och smittskyddsenhet i syfte att förbättra hälsoundersökningar för nyanlända flyktingar och asylsökande. En överenskommelse har träffats som ska resultera i att barn och ungdomar får en snabb och effektiv skolstart i enlighet med skollagen, att barn snabbt kan börja i förskola så att vuxna kan genomföra sin etableringsplan. Ett annat mål var att förhindra ryktesspridning och fördomar/stigmatisering mot flyktingar och smitta. Hälsoundersökningen ska standardiseras och vara känd hos all berörd personal. Resultatet är att vårderna ska vara likvärdigt, och bemötandet lika i hela länet.

Tillsammans med kommuner och landstinget i form av BUP har Länsstyrelsen utvecklat samverkan genom att återkommande ta upp frågan om ensamkommande barns psykiska hälsa i ensamkommandenätverket som leds av Länsstyrelsen. Nätverket har också genomfört en gemensam temadag med personal från kommunerna och BUP för att förbättra rutiner och kvalitét i arbetet.

Länsstyrelsen är projektpartner i ERF-projektet *STANNA* som syftar till att kartlägga och förbättra insatser för nyanlända med särskilda behov. Särskilda behov kan vara fysiska och psykiska handikapp av olika slag. Projektägare är arbetsförmedlingen.

ARTIKEL 34 - ATT SKYDDA BARNET MOT ATT VUXNA TVINGAR DEM TILL SEX ELLER ATT BARNET TVINGAS ATT SÄLJA SEX.

Länsstyrelsen har i uppdrag att förebygga prostitution och människohandel samt bidra till ökad kunskap vid operativa myndigheter. En regional kartläggning har visat på ungdomars utsatthet för prostitution via Internet. Under verksamhetsåret har det varit en dialog med ungdomsarbetare i syfte att identifiera olika behov. Ökad kunskap har varit en återkommande önskan. I samverkan med Länsstyrelsen i Västernorrland har därför planering av en workshop genomförts. Länsstyrelsen har även verkat för ökad kompetens genom att inbjuda och samordna Socialstyrelsens utbildning *Sex mot ersättning*. Representanter från länet som genomfört utbildningen kommer att medverka som processledare under den tidigare nämnda workshopen i början av 2012. Syftet är förutom ökad kunskap, att stärka samverkan i respektive län. Målgruppen är anställda som möter unga vid kommuner, landsting och polis.

4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Många av Länsstyrelsens verksamhetsområden arbetar med att förbättra tillgängligheten i vid mening, tillgänglighet för barn, för invandrare och för personer med funktionsnedsättning, på olika sätt. När det gäller tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning sker en allt konsekventare granskning av kommunernas planer enligt plan- och bygglagen, inom kulturmiljövården bevakas tillgänglighetsfrågan i beslut om till exempel stöd till byggnadsminnen och kyrkor och inom naturvården beaktas denna fråga vid reservatsbildningar

med mera. Inom naturvården har det lett till att sju naturreservat och två informationsanläggningar är anpassade för funktionshindrade besökare och under år 2011 har en större handikappanpassning genomförts vid Vackermynen, där bland annat en 650 meter lång Rullstolsramp färdigställts. Därutöver har ett projekt med särskilda satsningar på tillgänglighet för besökare med särskilda behov i 12 naturreservat påbörjats under 2011.

5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Med utgångspunkt i *Från erkännande till egenmakt* - regeringens strategi⁴⁶ för de nationella minoriteterna har Länsstyrelsen arbetat med att:

- » motverka diskriminering och utsatthet av samerna
- » stärka samernas egenmakt och inflytande, samt
- » främja bevarandet av de nationella minoritetsspråken.

Länsstyrelsen främjar bevarandet av de nationella minoritetsspråken genom en strävan att öka andelen text på sydsamiska på Länsstyrelsens hemsida. Detta har resulterat i att de som talar sydsamiska kan gå in på hemsidan och läsa grundläggande information om bland annat Länsstyrelsens uppdrag, organisation och verksamhet. Det gäller även verksamhetsområden som berör den samiska befolkningen särskilt mycket till exempel renskötselselfrågor samt jakt- och fiskefrågor på statens mark. Den sydsamiska informationen på hemsidan är en del i ett större arbete när det gäller satsningar på minoriteter och minoritetsspråk. Sedan hösten 2011 sitter det sydsamiska skyltar på Länsstyrelsens fasad. Det pågår även ett arbete med att utforma en handlingsplan vad gäller Länsstyrelsens ansvar för det sydsamiska språket och kulturarvet. Det sker bland annat i samverkan med länets samebyar, Sametinget och Gaaltije.

Länsstyrelsen personal har deltagit vid informationsmöte om lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

De nationella minoriteterna ska få möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige och ges möjligheter till inflytande i frågor som berör dem. I sitt arbete med *Kalejdoskop*, ett projekt där samtliga länsstyrelserna deltar, har Länsstyrelsen under året påtalat att det samiska kulturarvet har behandlats bristfälligt inom Härjedalens kommun. Ett lokalt seminarium har genomförts i Härjedalen på temat *Samhällsplanering, kulturarv, identitet, mångfald och integration* som fick mycket positiv respons.

Länsstyrelsen har under många år arbetat med att få till stånd ett avtal om vinterbete för ren i Härjedalen. Under 2011 undertecknades det historiska avtalet. Ett sådant avtal utgör grunden för en fortsatt rennäring och bevarandet av kulturen.

Landshövdingen har regelbundna möten med kvinnliga representanter från samebyarna i syfte att stärka deras egenmakt och inflytande.

⁴⁶ Prop. 2008/09:158

Samerna har själva uppgett svårigheten att nå fram inom sjukvården när man mår dåligt. Man känner frustration över att inte bli förstådd utifrån den samiska identiteten och vad det innebär i stort. Den samiska kulturen och identiteten kan upplevas som en barriär mellan samerna och samhället i stort när man drabbas av ohälsa. Insatser för detta påbörjades under 2010 genom att frågeställningen om samernas hälsa, och möjligheter till hjälp via primärvården, diskuterades i de återkommande mötena mellan Länsstyrelsen och samebyordförandena. I dessa möten sitter landshövdingen ordförande. Under 2011 har arbetet resulterat i att Landstinget i Jämtlands län tagit tag i frågeställningen på ett mycket konkret och konstruktivt sätt.

En samrådsgrupp har skapats enligt lagen för nationella minoriteter. Under 2011 träffades gruppen vid fyra möten och genomförde även en studieresa till det norska kompetenscentrat för psykisk ohälsa SANKS i november. Gruppen som åkte hade en bred representation från länet med primärvård, psykiatri, informationsfunktionen vid Länsstyrelsen, politiker och samebyar. Efter studieresan genomfördes en arbetsdag där det reflekterades över besöket och togs fram ett utkast på en handlingsplan. Utöver handlingsplanen, förs nu diskussioner om ett samiskt centra i Strömsund i samarbete med såväl kommuner, övriga län och Norge. Landstinget arbetar vidare med verksamheten och söker nu finansiering till den fortsatta verksamheten inom området.

RÄTTEN TILL ARBETE – EN AV DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

Länsstyrelsen har under 2011 ansvarat för att ta fram en *Regional överenskommelse om mottagning och etablering av nyanlända invandrare i Jämtlands län*. Grunden i denna överenskommelse är etableringsreformen från 2010 där arbetslinjen är tongivande.

Syftet med överenskommelsen är att bidra till:

- » att det nationella målet för integrationspolitiken, lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund ska få genomslag i länet
- » att skapa samsyn om ansvar och ge stöd till regionala och lokala aktörer i deras arbete med tidiga etablerings- och mottagningsinsatser för nyanlända flyktingar och skyddsbehövande
- » ett samhälle med etnisk och kulturell mångfald där människor kompletterar varandra och ömsesidigt bidrar med sin kompetens och livserfarenhet.

Överenskommelsen är tecknad mellan Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Försäkringskassan, Landstinget Jämtlands län och Jämtlands läns landsting och bygger på synen att samverkan och samarbete skapar mervärde och utgör en plattform för regionalt stöd till ett samordnat utvecklingsarbete över kommungränserna och över myndighetsgränserna. Som allmänna utgångspunkter ingår att de parter som undertecknat denna överenskommelse inte accepterar diskriminering utifrån de olika diskrimineringsgrunderna. Parterna avser att ta sitt ansvar genom att i de egna verksamheterna arbeta förebyggande mot diskriminering och att öka andelen kvinnor och män med utländsk bakgrund i den egna verksamheten. Samverkan syftar till att ge alla flickor, pojkar, kvinnor och män samma rättigheter och möjligheter att bli aktiva samhällsmedborgare. Flickor, pojkar, kvinnor

och män ska, oavsett etnisk tillhörighet, ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet. Den regionala överenskommelsen har målsättningen att integrera barn- och jämställdhetsperspektivet i mottagnings- och etableringsarbetet.

KVINNOKONVENTIONEN

Artikel 1

FN betecknar våld mot kvinnor som den värsta sortens diskriminering och menar att våld som riktas mot en kvinna i egenskap av hennes könstillhörighet eller som drabbar kvinnor oproportionerligt hårt, ska ingå i definitionen av vad som är diskriminering av kvinnor. Detta gäller oavsett om det är staten eller en privatperson som är förövare. FN:s råd för mänskliga rättigheter har kritiserat Sverige då alltför få kommuner kan erbjuda hotade och våldsutsatta kvinnor skydd, utan förlitar sig helt på ideella kvinnojourer.

Under verksamhetsåret har betydande insatser från Länsstyrelsen genomförts i syfte att vidmakthålla den kommunala centrumverksamhet som startade under 2010. Länsstyrelsen har lämnat information om syftet för statliga utvecklingsmedel på hemsida och till media, deltagit i ett flertal informationsträffar med företrädare för länets kommuner, politiker och kvinnojour. Arbetet har varit framgångsrikt. Kommunernas avsikt är att bygga upp och förvalta kunskap för en framtida permanent verksamhet. Det operativa målet är att *Centrum mot våld* ska vara ett fysiskt resurscentrum för våld i nära relationer, barn som bevittnar våld samt hedersrelaterat våld och förtryck och fungera som ett samlande nav i dessa frågor för hela länet.

Enheten arbetar med direkt stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som växer upp i våld. Under 2011 noterats ett ökat behov när det gäller hedersrelaterat våld, hos unga kvinnor samt missbrukande kvinnor. Arbetet följs av en styrgrupp bestående av myndighetschefer och med landshövdingen som ordförande. Enligt det samverkansavtal som undertecknats ska samtliga parter prioritera arbetet med att motverka våld i nära relation inom respektive verksamhet. Styrgruppen har under året initierat en workshop på temat *Vågar du fråga, agera och samverka?* Fortsatta utbildningsinsatser samt fungerande nätverk mellan aktörerna är en given förutsättning.

Artikel 2

Kvinnor ska ha ett rättsligt skydd på samma grunder som män och nationella domstolar och andra offentliga institutioner måste säkerställa ett effektivt skydd för kvinnor mot varje diskriminerande handling. Ovan nämnda styrgrupp har därför bjudit in lagmannen för Östersunds tingsrätt och förhört sig om nämndemännens kunskap på området våld i nära relationer samt hur framtida kunskapsinhämtning kan säkerställas.

6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak

ÖVERGRIPANDE OM FOLKHÄLSOMÅLET

Länsstyrelsens arbete inom folkhälsoområdet är dels övergripande strukturellt och dels mer konkret i form av förebyggande arbete inom alkohol, narkotika, dopning och tobak förkortat ANDT. På det strukturella planet har Länsstyrelsen lämnat råd och stöd i samband med kommunernas fysiska planering. Ett tydligt folkhälsoperspektiv har också funnits i den Länstransportplan för perioden 2010 – 2021 som Länsstyrelsen fastställde under 2010 och som det nybildade Regionförbundet Jämtlands län nu ansvarar för. I denna plan görs en mycket kraftfull satsning på gång- och cykelvägar. En satsning som bedöms ge positiva effekter för både miljö och folkhälsa då fler kan välja att gå eller cykla i stället för att ta bilen för korta resor. Länssamordning kring Alkohol, Narkotika, Dopning och Tobak ANDT redovisas närmare under kapitel Länsstyrelseinstruktion 3 § under Folkhälsa (70*).

7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag

Förenkla för företag

En viktig förutsättning för ett framgångsrikt arbete med service för företagare eller för att underlätta för företag är en så bra verklighetsbeskrivning som möjligt. Länsstyrelsen har därför initierat såväl interna som externa undersökningar för att få en bild av vilka verksamheter inom Länsstyrelsen som har kontakter med företagavärlden och i vilka sammanhang de förekommer såsom i företagsstöd, miljöprövningar, dispenser, landsbygdsstöd med mera. Parallellt med detta har två viktiga företagargrupper i länet, lantbruksföretagare och turismföretagare tillfrågats om deras upplevelser av sina kontakter med Länsstyrelsen och om de har förslag på hur Länsstyrelsens service kan förbättras. Dessa undersökningar påbörjades år 2009 och syftet har varit att få ett bra underlag i det fortsatta arbetet med att ge bättre service till och underlätta för företagen. Detta initiativ ska fortsätta genom att identifierade insatser genomförs.

Undersökningar av Länsstyrelsernas service till företagen har också genomförts på helt privat initiativ. Sålunda ger Företagarnas Myndighetsranking 2010 en kompletterande bild av utgångsläget. I den rankingen hamnar Länsstyrelsen i Jämtland län i topp när företagen själva avger sina omdömen. Utgångsläget inför fortsatt arbete med förbättringar är med andra ord bra.

GENOMFÖRDA OCH PÅGÅENDE INITIATIV

Näringslivsråd

Länsstyrelsen har många beröringspunkter med länets företag. Företagsstöden är direkt riktade mot företag och många företag berörs av tillsyns- och tillståndsfrågor. Länsstyrelsens roll att samordna staten regionalt berör även företag direkt.

Syftet med Näringslivsrådet är dubbelt dels att fånga upp företagens syn i olika frågor och dels att förankra olika verksamheter på Länsstyrelsen i länets företag. Det kan vara frågor kring principer, övergripande prioriteringsgrunder och

policyinriktningar för företagsstöd, återrapportering kring stödets användning, återföring av uppgifter från statliga myndigheter som berör företag, frågor kring tillsyn och tillstånd, företagens syn på länets utvecklingsarbete, frågor kring förenkling för företag med mera.

Näringslivsrådet är ett rådgivande organ till Länsstyrelsen med direkt medverkan från företagen, inte företagens intresseorganisationer.

Länsstyrelsens hemsida

Hemsidan har granskats från ett företagarperspektiv och identifierade förbättringsinsatser har genomförts.

Informationsinsatser och andra insatser för lantbruksföretag

Speciella informationsinsatser har riktats mot konsulter inom lantbruksområdet och ett mentorsystem via telefon eller personliga besök för lantbrukare som ska ansöka om stöd har införts. Därutöver har ett rådgivningsprojekt inom området miljömål/miljöåtaganden påbörjats med syfte att säkra tillgängliga miljöersättningar. Tillsammans med övriga länsstyrelser och Statens jordbruksverk arbetar Länsstyrelsen med att vidareutveckla olika former av e-tjänster med mera.

Medverkan i företagsnätverk med mera

Länsstyrelsen deltar i flera företagsgrupperingar i länet. Syftet är att kunna informera varandra om företagens behov, den nationella politiken med mera. Det är bland annat Z-Group som är en konstellation av tillverkande företag, Vindkraftscentrum och Jämtland/Härjedalens Turism.

Länsstyrelseinternt utvecklingsarbete

Internt har Länsstyrelsen etablerat en grupp för samordning av sektorsövergripande frågor, Samrådsforum och påbörjat ett arbete med att utveckla Länsstyrelsens interna processer, inklusive processkartläggningar. Syftet är bland annat att tidigt klargöra alla aspekter som kan beröra en fråga och på det sättet få en rättssäkrare och snabbare hantering bland annat av frågor som har med länets företag att göra.

Energifrågor

I Energi- och klimatstrategin för Jämtlands län betonas företagens betydelse för ett framgångsrikt arbete såväl när det gäller energibesparingsåtgärder som utveckling av förnybar energi och miljöteknik. I projektet Energisamverkan Norr, som är ett projekt gemensamt för de fyra nordliga länen, följs detta arbete upp med direkta kontakter med små- och medelstora företag och goda förebilder lyfts fram.

I samband med den andra internationella Regionala Utvecklingskonferensen, RDC2011, i Östersund lyftes Jämtlands och Västernorrlands företag och deras arbete inom förnyelsebar energi och miljöteknik fram. Dessutom klarlades vilka möjligheter företagen har, att med stöd av olika europeiska fonder och program, få bättre tillgång till en internationell marknad. Se även under kapitel Länsstyrelseinstruktion 3 § om Regional tillväxt (30*) uppdrag 31.

8. verka för att de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen uppnås, och svara för regionalt mål- och uppföljningsarbete, stödja kommunerna med underlag

för deras miljömålsarbete, verka för att målen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat.

Länsstyrelserna ska i fråga om sitt miljömålsarbete enligt första stycket 8 rapportera till det miljömålsråd som finns inom Naturvårdsverket och samråda med rådet om vilken rapportering som behövs. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsens arbete med miljö kvalitetsmålen redovisas i kapitel Länsstyrelseinstruktion 3 §, Naturvård, miljö och hälsoskydd (5*) under uppdrag 50.

6 § Vissa länsstyrelser har särskilda uppgifter

1. Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län har uppgifter i fråga om rennärning m.m.

Rennärningen

Länsstyrelsens uppgifter i fråga om rennärning är följande:

- » Fastställa det högsta renantal som varje sameby får ha och se till att det följs.
- » Se till att samebyarna tar hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen.
- » Bevaka rennäringens riksintressen i samhälls- och miljöplaneringen.
- » Härjedalsförhandlingarna genom uppdrag.

Länsstyrelsen deltar årligen vid renräkning i tre utvalda samebyar. Grunden för urval kan vara att byarna är särskilt utsatta av rovdjursförekomst, att markägarna i samebyns vinterbetesområde har uppfattningen att högsta tillåtna renantal inte efterlevs av samebyn eller att Länsstyrelsen har en indikation i samma riktning. På grund av läget i Härjedalen efter domen i tingsrätten 1996 har renräkning genomförts i två Härjedalsbyar under 2011 liksom tidigare år. 2011 räknades renar i Ruvhten Sijte och Mittådalens samebyar. Dessutom räknades ren i Jouvnevaerie sameby. I samtliga byar genomfördes en komplett renräkning.

Se också under kapitel Länsstyrelseinstruktion 3 §, Naturvård, miljö- och hälsoskydd (5*), Tabell 2.1 Länsfakta om rennärning.

Länsstyrelsens bevakar att rennäringens riksintressen beaktas i samhälls- och miljöplaneringen. Det sker genom att Länsstyrelsen tar in yttrande från sakkunniga i rennäringens frågor i samtliga frågor som berör rennäringens betesmarker. Länsstyrelsen har noterat att det är problematiskt för samebyarna att förhålla sig till exempel vindkraftsexploateringar inom samebyns betesmarker. Länsstyrelsen har därför lyft frågan om vindkraft under 2011 på återkommande möten med samebyarnas ordföranden. Syftet är att samebyn på ett tidigt stadium ska kunna lyfta problem och frågeställningar i samråd för att nå en lösning för inblandade parter. Även vid möten med övriga fjällän och centrala myndigheter och verk har frågan om tillståndsprocessen lyfts för att finna möjligheter för Länsstyrelsen att bidra till att förbättra och snabba upp tillståndsprocessen.

Härjedalsförhandlingarna

Arbetet med att finna en långsiktig lösning på renbeteskonflikten i Härjedalen fortsatte under 2011.

Sommaren år 2010 uppnåddes enighet mellan förhandlingsdelegationer representerande tre av de fyra Härjedalsbyarna, nämligen Tåssåsens, Handölsdalens och Mittådalens samebyar och berörda markägare. Under hösten år 2010 och vintern 2011 skrev markägarna under upplåtelseavtal. Cirka 75 till 80 procent av den vinterbetesareal som renägarna uttryckt intresse av att arrendera är nu avtalade.

Under förhandlingarna har främst arrendebeloppets storlek, ersättningsmöjligheter för skogsskador till följd av renbete, utsträckningen av den årliga arrendeperioden och frågan om samernas sedvanerätt till renbete varit de besvärligaste frågorna.

Samtliga avtal undertecknades i maj 2011 av samebyordföranden och ett stort arbete påbörjades för att hantera utbetalningarna till markägarna. Den retroaktiva ersättningen för tiden från 1996 kunde börja utbetalas under senhösten 2011 efter tillskapandet av en utbetalningsorganisation och genomgång av underlag för utbetalning. Arbetet löper i dag mycket bra med Skogsstyrelsen som utbetalande myndighet.

I enlighet med det nu gällande avtalet har en samverkansgrupp bildats med representanter från de tre samebyarna och från markägarna. Länsstyrelsen har av parterna utsetts inneha rollen som ordförande i samverkansgruppen. Gruppens uppgift är att följa utvecklingen i Härjedalen och hur avtalet efterlevs. Eventuella problem lyfts i gruppen och hanteras skyndsamt för att förhindra att situationer uppstår som skulle kunna äventyra avtalet på sikt. Gruppen har haft tre möten under första avtalsåret.

Förhandlingsgruppen upprättade under våren 2011 en handlingsplan som ett krav från parterna och framför allt från samernas sida. Handlingsplanen innefattar de uppgifter som av parterna anses viktiga att hantera i det fortsatta arbetet i Härjedalen för att långsiktigt få en stabil lösning på betesfrågan. I följande frågeställningar har arbete påbörjats under 2011 i syfte att skapa en långsiktigt hållbar lösning på renbeteskonflikten i Härjedalen.

Kursiverad stil avser uppdragen enligt diariet för överenskommelse.

1. *Skrivelse upprättad av medlingsgruppen om "sedvanerätt och upplåtelse av betesrätt genom avtal" av 2010-10-11, reviderad 2010-10-14 på samebyarnas begäran, undertecknas av samtliga parter och diariet för och arkiveras hos länsstyrelsen för framtiden.*

Kommentar: Skrivelsen är undertecknad av samtliga parter och diariet för hos Länsstyrelsen.

2. *Skriftlig anhållan rörande utökning av regeringsuppdraget till medlingsgruppen från att avse enbart vinterbete till att avse även barmarksbete har av Jordbruksverket skickats till regeringen den 24 mars 2011. En sådan utvidgning ger medlingsgruppen formell möjlighet till arbete med upplåtelseavtal för barmarksbetet i Messlingen-Särvsjöområdet.*

Kommentar: Medlingsgruppen har aktivt arbetat för att förhandlingsuppdraget skulle utökas till att även innefatta möjlighet till arbete med upplåtelseavtal för barmarksbetet i Messlingen-Särvsjöområdet. Beslut om utökat uppdrag antogs av regeringen 2011-04-28.

3. *Medlingsgruppen kommer att fortsätta de redan påbörjade diskussionerna med markägarna i Messlingen – Särvsjöområdet i avsikt att skapa ett upplåtelseavtal för barmarksbete för ren i detta område.*

Kommentar: Efter det ändrade regeringsbeslutet inleddes diskussioner om ett åretruntbete i området med företrädare för området under hösten 2011 i syfte att få avtal till stånd. Framsteg har gjorts men frågan fick inte sin lösning under 2011. Arbetet fortsätter med inplanerade möten.

4. *Medlingsgruppen kommer att fortsätta arbeta med stängselfrågan som en möjlighet att stärka Handölsdalens vinterbetesavtal i enlighet med bl.a diskussionerna som fördes i Mittådalen den 11 november 2010. Arbetet skall ges hög prioritet och inriktningen på arbetet är förutom genomförandet av de aktuella åtgärderna även att finna en långsiktig finansiering för genomförande och underhåll.*

Kommentar: Arbetet har resulterat i att samebyarna enats om en framtida stängselddragning över Särvfjället i Härjedalen och diskussioner har inletts under 2011 om finansiering och underhåll av stängslet. Stängselfrågan ses av Länsstyrelsen och övriga aktörer i förhandlingsarbetet som en mycket viktig del för att avtalet ska kunna hållas långsiktigt av parterna.

5. *Frågan om Renskötselkonventionen ligger hos Landsbyggsdepartementet vilket innebär att den ligger utanför medlingsgruppens direkta påverkansmöjligheter. Länsstyrelsen och Jordbruksverket bevakar dock frågan aktivt och lyfter fram konsekvenserna för renbetet i Härjedalen.*

Kommentar: Möten har hållits med berörda tjänstemän inom regeringskansliet för att informera om konventionens effekter på renskötseln och de ändrade

förutsättningar som föreligger med ökat behov av höstbete som följd av avtalet i Härjedalen. Grunden till det ökade behovet av höstbete är att samebyarna i antalet förbundit sig att inte börja använda vinterbetet förrän 1 november under betesåret. Enligt rennäringslagen gäller vinterbetet från 1 oktober.

6. *Medlingsgruppen kommer att fortsätta diskussioner med de skogsbolag som är part i gällande förlikningsavtal för att, om möjligt, omvandla reservbetesområdet i förlikningsavtalet till enligt avtalet ordinarie vinterbetesområde.*

Kommentar: Arbete pågår i frågan. Arbete har genomförts för att lägga grund för omvandling av området till ordinarie vinterbetesområde. Forest Stewardship Council FSC har medgivit att reservbetesområdet vid ett överförande till ordinarie vinterbetesområde genom ett särskilt avtal kan undantas från kravet på utökat samråd. FSC:s medgivande skedde efter en gemensam framställning från parterna i arrendeförhandlingarna gjord via Medlingsgruppen. Önskemålet om undantag från kravet på utökat samråd har tidigare framförts från skogsägarparten i förlikningsavtalet.

2. Länsstyrelserna i Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län har uppgifter i fråga om fjällförvaltningen i länen

Fjällförvaltningen

MARKFÖRVALTNINGEN PÅ RENBETESFJÄLL

Inom området markförvaltning arbetar Länsstyrelsen med frågor kring nyttjande av statens mark på renbetesfjället till en rad olika ändamål. Länsstyrelsen hanterar en avtalsstock omfattande cirka 700 byggnader och dessutom cirka 700 tillstånd till samiska byggnader. Frågor som hanteras under den här rubriken är följande:

- » Ansökningar om att få arrendera mark för byggnad eller anläggning och att få hyra byggnader.
- » Ansökningar om nyttjanderätt/arrende i samband med ändrade förhållanden.
- » En femtedel av samtliga nyttjanderättsavtal omsätts varje år genom att nya tilläggsavtal tecknas. Till detta kommer ansökningar om att få göra ändringar i eller överlåtelse av avtal.
- » Uppsägningar av nyttjanderättsavtal. Föra ärenden till och förhandlingar i arrendenämnd.
- » Ansökan om friköp av fjällägenhet.
- » Ansökningar om att få arrendera jordbruksmark.
- » Ansökningar om att få genomföra organiserade aktiviteter.
- » Yttrande till Statens Fastighetsverk beträffande ansökningar om förvärv av mark, ledningsrätter.
- » Yttranden över ansökningar om spridning av aska efter avliden på renbetesfjällen.
- » Registrering av uppförande av renvaktarstuga eller annan samisk anläggning.

För att öka effektiviteten och rättssäkerheten i markförvaltningen har Länsstyrelsen i Jämtlands län initierat en förstudie tillsammans med Lst-It för att ta fram ett IT-baserat upplåtelsesystem som ska kunna nyttjas av samtliga fjällän. Upplåtelsesystemet ska innehålla ett registersystem kopplat till gemensamt avtals- och blankettsystem. Programmet ska kunna kopplas till ett kartprogram där man även visuellt ska kunna se var upplåtelser finns. Med detta system ska problem med dubbelupplåtelser elimineras. Förstudien avslutades vid årsskiftet.

Länsstyrelserna i fjällänen har återkommande möten för att diskutera gemensamma frågor såsom hantering av vindkraftsansökningar och andra tyngre gemensamma frågeställningar, till exempel avveckling av fjällägenheter. Syftet med de återkommande mötena är att få en likartad hantering av frågorna i fjällänen.

FISKE PÅ RENBETESFJÄLLEN

Länsstyrelsens arbete med upplåtelser av det allmänna fisket på renbetesfjällen har resulterat i 8 508 sålda fiskekort under 2011. Antalet sålda fiskekort ligger på samma nivå som för 2010. Huvuddelen av upplåtelseverksamheten sköts numera via en Internet-applikation⁴⁷ som utvecklats av Länsstyrelsen. Återförsäljare, tillsynsmän, fångstrapportering, fakturaunderlag och statistik administreras snabbt och effektivt genom applikationen. Även länsstyrelsen i Västerbotten är användare av applikationen samt medverkande i utvecklingsarbetet. Tillsynen av vattnen utförs av naturbevakare samt övriga fisketillsynsmän om totalt 71 stycken.

Arbetet med kunskapsuppbyggnad kring skötsel och funktion hos länets vatten fortsätter. Samarbetet med forskare vid Umeå universitet kring produktion i fjällsjöar har fortsatt och data av gemensamt intresse samlas in, bland annat via de serier av nätprovfisken som har utförts. Under 2011 har fyra stycken nätprovfisken genomförts. Dessa kunskaper i kombination med lämnade fångstrapporter och uppgifter om fisketrycket ger ännu bättre möjligheter att förvalta länets vatten på ett bra sätt. Dessutom sker i samarbete med Länsstyrelsens miljöövervakning gemensamma insatser inom utveckling av metodik för övervakning av fjällsjöar ur klimatsynvinkel. I första hand gäller det ljusmätningar och bestämning av fiskproduktion och biomassa.

JAKTEN PÅ RENBETESFJÄLL

Länsstyrelsen har att förvalta småviltsstammarna inom renbetesfjällen på vetenskapliga grunder så att dessa har kunna nyttjas på ett långsiktigt hållbart sätt. Förvaltningen har även under 2011 skett i samverkan med Västerbotten och Norrbotten. Genom en egenutvecklad Internet-applikation⁴⁸ som ett unikt förvaltningsverktyg har jakten kunna upplåtas till nytta för både lokalt boende samt turismnäring och i största möjliga samverkan med rennäringen. Då småviltsjakten i princip genererat det besöksstryck som är möjligt ur ett biologiskt perspektiv har förvaltningen fokuserats på att kunna medge ett bibehållet besöksstryck men med ökat ekonomiskt utbyte i regionen.

47 www.fjallfiske.nu/jamtland/index.html

48 www.smavilt.se

Åtgärder

- » Fortsatt kvoterad jakt i Handölsdalen, Mittådalen och Tåssåsens samebyars jaktområden med lokal administration.
- » Avsatt kommersiella områden i samråd med jägare och samebyar.
- » Fortsatt driva på nordiskt samarbete vad gäller forskning och förvaltning i Finland, Norge och Sverige.
- » Utveckla informationsstrukturen för småviltsjakt, främst genom förbättringar i applikationen www.smavilt.se
- » Fortsatt samverkan med FOMA⁴⁹-vilt angående fjällripa.

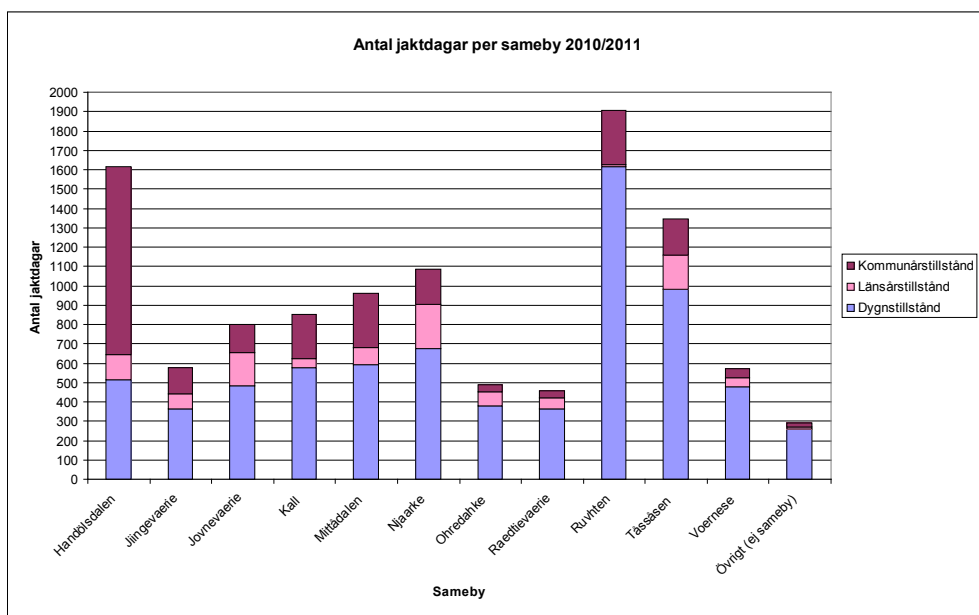

Diagram: Fördelning av jaktdagar per sameby

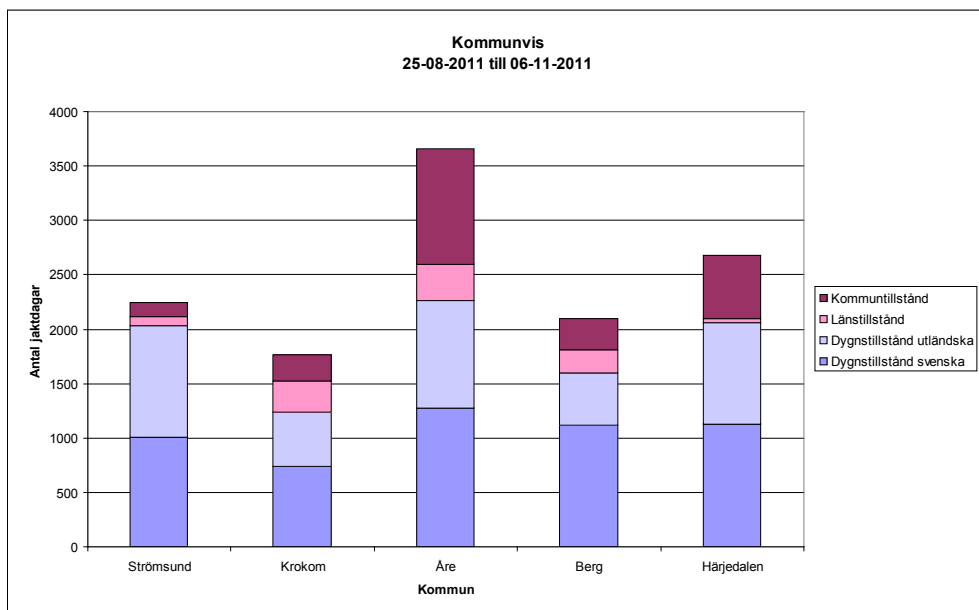

Diagram: Fördelning jaktdagar kommunvis

Avslutningsvis, Länsstyrelsen i Jämtlands län har 2010 i ett brett genomfört arbete arbetat fram en vision för 2013 som bland annat innebär att Länsstyrelsen ska profilera sig inom naturmiljöområdet med tyngdpunkt på fjällmiljön då Länsstyrelsen har både lång erfarenhet och hög kompetens inom dessa verksamheter. Profileringsområdet innefattar förvaltning, skydd och tillgängliggörande av de resurser som finns i fjällens natur- och kulturmiljöer, i samverkan med befintliga, expanderande och framtida näringar, och med hänsyn till de målkonflikter som kan uppstå. Länsstyrelsen har också hög kompetens avseende uppföljning och analys av storskaliga miljöförändringar i fjällmiljö. Länsstyrelsen i Jämtlands län har därmed förutsättningar att genom egen kompetens, aktivitet och initiativ gentemot departement och centrala myndigheter, bli den länsstyrelse i landet som har den största samlade kompetensen och resurserna för naturmiljöfrågor i fjällen.

ÖKAT INTRESSE FÖR AKTIVITETER INOM FJÄLLOMRÅDET

Länsstyrelsen har under senare tid upplevt ett markant ökat intresset från olika aktörer att utveckla aktiviteter inom fjällområdet. Stora investeringar har gjorts i turistanläggningar i såväl Åredalen liksom i västra Härjedalen vilket ökat antalet besökare i regionen på ett påtagligt sätt. Den ökningen fortsätter. Aktörerna, framför allt rennäringens företrädare, känner oro för det ökade trycket mot rennäringen och har vid återkommande tillfällen tryckt på för att Länsstyrelsen ska vidta åtgärder för att minska störningarna för rennäringen. Turistföretagare och deras företrädare trycker på från sitt håll för att Länsstyrelsen ska ge de olika aktörerna möjlighet att utveckla sina turistiska produkter. Från naturskydds- och bevarandesidan känner man oro för att området ska bli exploaterat på ett okontrollerat sätt som försvårar skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer.

KUNSKAPSUPPBYGGNAD

Länsstyrelsen står inför en mycket svår uppgift att väga de olika intressena mot varandra och göra det på ett sådant sätt att det gagnar utvecklingen i regionen. Länsstyrelsen har olika roller och det blir en utmaning att försöka sammanföra dessa för att bidra till en positiv utveckling av vår region. Länsstyrelsens ambition är att med personalens samlade kompetens skapa förutsättningar för en hållbar utveckling av området. De kan göras genom att utveckla processer för det tvärssektoriella samarbetet där olika kompetensområden samarbetar för att skapa nödvändiga förutsättningar för framtida utveckling.

Nationalparksprocessen i Sylarna Vålådalsområdet kan vara en samlande process för kunskapsuppbyggnad, metodutveckling och avvägningar mellan olika intressen samtidigt som man kan utveckla hållbara utvecklingsinsatser, som sen kan tillämpas i hela fjällområdet.

Länsstyrelsen har under en lång tid fört en dialog med Naturvårdsverket för att få starta en förstudie kring nationalparksfrågan. Under 2011 har Länsstyrelsen och Naturvårdsverket gemensamt fört en dialog med berörda kommuner, samebyar och byaföreningar om innebörden av en förstudieprocess. Under hösten kom ett positivt besked från samtliga inblandade parter att man är intresserade av att gå in i en förstudie i frågan. Beslut togs av Naturvårdsverket i januari 2012 om att en förstudie inför en eventuell nationalparksbildning för området Sylarna-Vålådalen-Helagsområdet ska genomföras 2012. Länsstyrelsen ska genomföra förstudien.

3. Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län är förvaltande och attesterande myndighet för vissa program inom målet europeiskt territoriellt samarbete inom EU:s strukturfonder enligt rådets förordning (EG) nr 1083/2006 av den 11 juli 2006 om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt om upphävande av förordning (EG) nr 1260/1999 och enligt förordningen (2007:14) om förvaltning av EU:s strukturfonder

PROGRAMMET INTERREG SVERIGE-NORGE 2007-2013

Arbetet för förvaltande myndighet FM för programmet Interreg Sverige-Norge har under 2011 bestått av att leda, genomföra och följa programmet. I arbetet har bland annat ingått samordning av och rådgivning till sekretariaten, genomgång av ansökningar, beslutsfattande, kommunikationsaktiviteter, rapportering, prognoser, sekretariat till styrkommittén, underlag till övervakningskommittén med mera.

Under 2011 har 42 projekt beviljats EU-medel med totalt 78 mnkr. Utbetalningar under 2011 uppgår till 56 mnkr. Den så kallade n+2 regeln, som är en nedre gräns för utbetalt stödbelopp två år efter budgetåret n, har liksom tidigare år uppnåtts. Detta innebär att programmet klarat kraven och därmed inte behöver betala tillbaka några medel från årsbudgeten enligt programmets finansieringsplan.

Kommunikation/information är en viktig del i programmet och flera aktiviteter har genomförts. En av aktiviteterna 2011 var att Sverige-Norge programmet tillsammans med Interreg-programmen Botnia-Atlantica och Nord hade en gemensam workshop vid EU kommissionens *Open days* i Bryssel. Temat var *Security across borders, cooperation for better healthcare, welfare, rescue service and crisis management*. Sverige-Norge programmet hade även ett eget seminarium *Erfarenheter inför framtiden, Interreg Sverige-Norge mot 2020*.

En utvärdering av Interreg-programmet påbörjades under hösten av externa utvärderare. Utvärderingen består av flera delar; programanalys, portföljanalys, projektresultatanalys och programresultatanalys. En första rapport kommer att ges under 2012.

4. Länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län är ansvariga för kontroller enligt artikel 16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1080/2006 av den 5 juli 2006 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och om upphävande av förordning (EG) nr 1783/1999 och enligt förordningen om förvaltning av EU:s strukturfonder

Efter den årliga översynen av urvalsmodellen för kontroll på plats hos projektägare, reviderades urvalsmodellen under första kvartalet 2011. Under året genomfördes 13 kontrollbesök hos svenska projektägare i de tre delområdena; Nordens Gröna Bälte, Inre Skandinavien och Gränslöst Samarbete. Inga iakttagelser av systematisk art har påträffats. Vanliga frågor som behandlades vid besöken var bland andra offentliga upphandlingar samt information och skyltning av EU:s medverkan. Totalt har hittills 32 kontrollbesök genomförts under programperioden.

Personaluppgifter

Kompetensförsörjning ÅR 2011

Från och med 1 januari 2011 har Länsstyrelsen i Jämtland en ny organisation. Motivet till förändringen var bland annat de förändringar som har skett och sker inom länsstyrelsevärlden, där verksamheter koncentreras eller på annat sätt ändras. Den nya organisationen består av åtta enheter mot tidigare fem avdelningar. De olika sakområdena har delvis flyttat ihop respektive delat på sig. Syftet har varit att få en tydligare organisation utifrån både ärendehandläggning och beslutsvägar.

Ledarskapet har prioriterats i den nya organisationen. Under 2011 har samtliga nya enhetschefer genomgått ett omfattande ledarutvecklingsprogram. Målet har varit att skapa enhetlighet i chefs- och ledarrollen, få en effektivare verksamhetsstyrning och en högre kvalitet i chefs- och ledarskapet.

Arbetet med Länsstyrelsens interna styrdokument Vision 2013 har fortsatt. Där har en ny organisation varit en del, men arbetet har även innehållit systematisk omvärldsbevakning, ett fortsatt fokus på Länsstyrelsens roll och uppgifter, vision och strategiska målsättningar. Planering inför ett värdegrundsarbete inleddes under året, med start under första kvartalet 2012. Arbetet med att analysera och kvalitetssäkra Länsstyrelsens kärnprocesser har fortsatt under året. Syftet är att processbeskrivningarna ska ge en bättre kvalitet och kortare handläggningstider samt att underlätta introduktionen av nya medarbetare. Länsstyrelsen deltar även i ett länsstyrelsegemensamt projekt, P4, som syftar till att ensa processer för alla länsstyrelser inom ett antal ärendeslag.

Neddragningar i verksamheten under 2011 med en minskad personalstyrka som följd har inneburit en högre medvetenhet om hur resurser kan användas ur ett helhetsperspektiv. Det har också ställt högre krav på en effektiv handläggning och kompetensöverföring.

Länsstyrelsen har i sin strävan efter en jämnare könsfördelning från och med 2011 en majoritet kvinnor i ledande befattningar.

VIDTAGNA ÅTGÄRDER

Rekrytera och attrahera medarbetare

För att kunna genomföra sina uppdrag är det en förutsättning att Länsstyrelsen har medarbetare med rätt kompetens.

Länsstyrelsen har under 2011 externannonserat 15 tjänster. Antalet sökande till varje tjänst har minskat från föregående år från 58 sökande per tjänst 2010 till 33 sökande 2011. Även om det är en ökning av antalet tjänster som har externannonserats jämfört med föregående års tio tjänster så har det minskat över tid, främst på grund av nedskärningar i verksamheten. Till största delen är det ersättningsrekryteringar då medarbetare slutar eller går i pension. Enbart en av de utannonserade tjänsterna är en ny roll, en tjänst som IT-samordnare, där Länsstyrelsen bedömt att kompetens i dag saknas.

MOTIVERA, BEHÅLLA OCH UTVECKLA KOMPETENS

För Länsstyrelsen som helhet har organisationsförändringen inneburit mycket arbete med att matcha kompetenser och organisation mot kraven i verksamheten.

För att kunna vara en attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare på arbetsmarknaden och kunna möta en alltför hög personalomsättning har Länsstyrelsen vid den senaste lönerevisionen uttalat en målsättning om en önskvärd lönenivå som ska vara 95 –105 % av medianlönen för statlig verksamhet i länet.

Kompetensbehovet hanteras löpande under 2011 i samverkansarbetet inom de olika verksamheterna. Myndighetens totala kompetensbehov sammanställs årligen genom en analys av kompetensutvecklingsbehovet. Länsstyrelsen har från och med 2010 en treårig plan som rullar varje år. Länsstyrelsens personal deltar också i olika informations- och utbildningsinsatser som anordnas av nationella nätverk, centrala verk samt andra aktörer. Inom några verksamheter har kompetens tillförts genom anlitande av externa konsulter.

Länsstyrelsen samverkar med flera myndigheter i Östersund genom att tillfälligt låna ut kompetens. Inom arkivområdet finns ett flerårigt samarbete med bland annat Folkhälsoinstitutet. Även Länsstyrelsens naturvårdsenhet lånar ut resurser till Naturvårdsverket i olika projekt.

De senaste åren har Länsstyrelsen förbättrat anställningsvillkoren för flertalet tillfälligt, men regelbundet återkommande arbetskraft, främst inom fältverksamhet, där det nu i högre grad än tidigare används säsongsanställning istället för återkommande korta anställningar. Syftet är att motivera och behålla kompetens som är viktig för Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen kartlägger årligen arbetsmiljön inom ramen för systematiskt arbetsmiljöarbete SAM men också genom årliga medarbetarundersökningar. Syftet är att skapa en attraktiv arbetsplats med bra arbetsmiljö där personalen får vara med och påverka sin egen arbetssituation. Årets medarbetarundersökning genomfördes i november och resultatet kommer att hanteras efter årsskiftet 2012.

Under 2011 har Länsstyrelsen arbetat om sitt samverkansavtal, som ytterligare förstärker delaktigheten för varje medarbetare. Basen i samverkan är den individuella dialogen mellan medarbetare och chef och är ett viktigt verktyg för att motivera, behålla och utveckla kompetensen i verksamheten. Medarbetarsamtal genomförs årligen, där varje medarbetare får en individuell utvecklingsplan.

AVVECKLA KOMPETENS OCH KOMPETENSÖVERFÖRING

För att minimera behovet av uppsägningar under de närmaste åren på grund av arbetsbrist; verksamhetsförändringar och medelsbrist, har Länsstyrelsen under 2011 fortsatt erbjudandet om arbetsbefrielse, normalt tre till sex månader, under förutsättning att medarbetaren själv säger upp sig. Under 2011 anmälde sig åtta personer. I tre av fallen har besparingsvinster kunnat göras och arbetsbefrielse därmed beviljats.

Den 1 januari 2011 erbjöds fem personer inom regionala utvecklingsfrågor verksamhetsövergång till Jämtlands Regionförbund. Tre accepterade övergång och två motsatte sig. Uppsägningar blev inte nödvändiga, en person erbjöds fortsatt anställning på Länsstyrelsen och den andra erbjöds anställning på en annan arbetsplats och slutade på egen begäran.

Under 2011 har förberedelse inför kommande verksamhetsövergångar, Miljöprövningsdelegationen, MPD, telefoni och ärendeslag som ingår i koncentrationsutredningen påbörjats. En del av den eventuella övertalighet som kommer att uppstå har minimerats med hjälp av tidsbegränsade anställningar, frivilliga avgångar och kommande pensioneringar.

Under 2011 har tre personer uppnått 65 års ålder. Av dessa valde två att sluta sin anställning. Från 2012 till och med 2015 uppnår 27 personer 65 års ålder och kan välja att gå i pension. Länsstyrelsen kartlägger årligen kommande pensionsavgångar och planerar för kompetensöverföring och omfördelning av arbetsuppgifter.

Under 2011 var personalomsättningen 8,6 %, vilket är ungefär samma nivå som tidigare år. Förutom pensionsavgångar och frivilliga avgångar är det främst personer med relativt kort anställningstid som väljer att lämna Länsstyrelsen för annat arbete. Under 2011 har Länsstyrelsen inte kunnat ersätta de som slutar i samma utsträckning som önskvärt vilket till största delen beror på nedskärningar i verksamheten på grund av medelsbrist. Detta har ställt och kommer att ställa allt högre krav på kompetensöverföring där projektet med processbeskrivningar ses som viktigt för att säkra kompetensförsörjningen.

Året i siffror

TABELL A – VERKSAMHETSKOSTNADER 2011									
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH kostnader		Kostnader inkl OH			
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	4 547,6	2,57 %	1 997,1	4,52 %	6 544,8	3,71 %		
25	Trafikföreskrifter m.m.	429,0	0,24 %	199,6	0,45 %	628,5	0,36 %		
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	4 180,8	2,36 %	1 738,4	3,93 %	5 919,2	3,35 %		
30	Regional tillväxt	11 168,0	6,31 %	4 025,5	9,11 %	15 193,4	8,61 %		
34	Infrastrukturplanering	182,7	0,10 %	83,1	0,19 %	265,8	0,15 %		
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 222,9	1,82 %	1 461,9	3,31 %	4 684,8	2,65 %		
41	Stöd till boende	640,2	0,36 %	303,1	0,69 %	943,3	0,53 %		
42	Energi och klimat	946,8	0,54 %	317,4	0,72 %	1 264,2	0,72 %		
43	Kulturmiljö	4 600,0	2,60 %	1 477,3	3,34 %	6 077,3	3,44 %		
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	4 936,9	2,79 %	1 931,5	4,37 %	6 868,4	3,89 %		
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	14 191,9	8,02 %	5 506,9	12,46 %	19 698,8	11,16 %		
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	27 606,2	15,60 %	6 524,3	14,76 %	34 130,5	19,33 %		
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 234,6	0,70 %	556,9	1,26 %	1 791,5	1,01 %		
53	Vattenverksamhet	3 368,5	1,90 %	1 435,6	3,25 %	4 804,0	2,72 %		
54	Mineral- och torvfyndigheter	300,2	0,17 %	97,6	0,22 %	397,8	0,23 %		
55	Miljöfarlig verksamhet	2 728,9	1,54 %	1 121,6	2,54 %	3 850,5	2,18 %		
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	73,1	0,04 %	33,1	0,07 %	106,2	0,06 %		
57	Förenade områden, efterbehandling	2 027,9	1,15 %	666,0	1,51 %	2 694,0	1,53 %		
58	Restaurering	7 674,5	4,34 %	1 517,2	3,43 %	9 191,7	5,21 %		
60	Lantbruk	26 686,4	15,08 %	9 392,7	21,25 %	36 079,1	20,43 %		
61	Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	6 050,2	3,42 %	1 571,1	3,56 %	7 621,3	4,32 %		
62	Fiske	2 670,8	1,51 %	1 086,0	2,46 %	3 756,7	2,13 %		

TABELL A – VERKSAMHETSKOSTNADER 2011

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
70	Folkhälsa	1 178,5	0,67 %	426,6	0,97 %	1 605,1	0,91 %
80	Jämställdhet	840,5	0,48 %	332,1	0,75 %	1 172,6	0,66 %
85	Integration	879,2	0,50 %	388,1	0,88 %	1 267,3	0,72 %
	SUMMA PRODUKTION	132 366,1	74,81 %	44 190,7	100,00 %	176 556,8	100,00 %
10	Myndighetsövergripande verksamhet	12 967,7	7,33 %				
11	Administration och intern service	31 592,0	17,86 %				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	176 925,8	100,00 %			176 556,8	
	Resurssamverkan ¹⁾	844,7				1 213,4	
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ²⁾	177 770,6				177 770,2	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾						
	– Nivå 1 (113-115)	19 677,5	21,26 %				
	– Nivå 2 (110-112, 116-119)	11 914,5	12,87 %				
	– Nivå 3 (100-109)	12 967,7	14,01 %				
	Personalkostnad, produktion (inkl 4, verksamhetskod 2-8)	92 574,7					

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. Och intern service (11).

2. Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.

3. Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vg 2-8 (inkl 4).

Källa: Agresso, Excelerator

Kommentarer Tabell A

Definition av resurssamverkan:

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (så kallat sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör läggas fast.

TABELL B.1 - VERKSAMHETSKOSTNADER 2009 - 2011, TOTALT OCH FÖRVALTNINGSANSLAGET 5:1

VÄS- KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2011 Tkr	kostnader totalt	2011 Tkr	varav an- slag 5:1	2010 Tkr	kostnader totalt	2010 Tkr	varav an- slag 5:1	2009 Tkr	2009 Tkr	varav an- slag 5:1
20-21	Övrig förvaltning		4 547,60		2 855,40	5 735,90		4 395,20		4 726,50		3 545,30
24	Yrkesmässig trafik									211,3		211,3
25	Trafikföreskrifter m.m.		429		424,8	508		-398		1 997,30		266,7
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor		4 180,80		3 959,50	3 999,10		3 842,50		4 413,00		4 137,70
30	Regional tillväxt		11 168,00		4 718,50	12 380,50		6 896,00		13 902,50		7 756,00
34	Infrastrukturplanering		182,7		90,2	416,5		264,8		876,7		851,1
40	Hållbar samhällsplanering och boende		3 222,90		2 606,70	3 869,80		2 933,80		2 911,10		2 354,00
41	Stöd till boende		640,2		635,4	606,8		517		687,5		687,5
42	Energi och klimat		946,8		183,9	567,9		488,8		1 185,30		563,1
43	Kulturmiljö		4 600,00		2 352,90	6 069,80		2 112,20		5 847,20		2 102,50
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar		4 936,90		2 091,20	3 911,90		1 784,70		3 356,60		1 845,30
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd		14 191,90		6 196,80	7 130,10		5 221,50		12 197,40		5 035,00
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden		27 606,20		3 687,10	31 383,60		3 055,30		26 194,90		3 743,60
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen		1 234,60		1 072,40	825,8		734,3		974,3		701,9
53	Vattenverksamhet		3 368,50		1 162,80	5 131,60		742,2		3 552,70		661,4
54	Mineral- och torvfyndigheter		300,2		300,2	111,1		111,1		54		54
55	Miljöfarlig verksamhet		2 728,90		2 689,70	2 875,30		2 254,10		3 015,70		1 997,50
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd		73,1		73,1	75,9		75,9		93		41,4
57	Förorenade områden, efterbehandling		2 027,90		122,5	1 772,70		407,1		1 499,20		412,2

TABELL B.1 - VERKSAMHETSKOSTNADER 2009 - 2011, TOTALT OCH FÖRVALTNINGSANSLAGET 5:1

VÄS- KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2011 Tkr	2011 Tkr	2011 varav an- slag 5:1	2010 kostnader totalt	2010 Tkr	2010 varav an- slag 5:1	2009 kostnader totalt	2009 Tkr	2009 varav an- slag 5:1
58	Restaurering	7 674,50		350,1	9 911,30		746,2	6 423,50		767,4
60	Lantbruk	26 686,40		8 423,30	24 986,10		7 692,40	28 905,30		8 272,40
61	Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	6 050,20		2 567,30	6 709,00		2 928,70	6 398,70		3 151,20
62	Fiske	2 670,80		2 067,80	3 408,20		2 705,60	3 041,10		2 426,20
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)						0	0		0
70	Folkhälsa	1 178,50		334,9	1 617,00		565,5	4 712,20		3 481,50
80	Jämställdhet	840,5		622,7	570,6		536,1	676,5		586,9
85	Integration	879,2		876,4	682,8		682,8	576,4		576,4
	SUMMA PRODUKTION	132 371,0		50 466,4	135 257,4		51 295,9	138 430,0		56 229,4
10	Myndighetsövergripande verksamhet	12 967,7		11 263,4	14 048,0		13 280,2	15 445,9		12 044,3
11	Administration och intern service	31 592,0		18 112,7	31 780,3		20 256,8	30 546,1		20 418,9
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	176 930,7		79 842,6	181 085,8		84 833,0	184 422,0		88 692,5
99	Resurssamverkan ¹⁾	844,7		1 124,8	1 635,7		1 828,3	1 332,9		1 760,7
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL. RESULTATRÄKNINGEN ²⁾	177 775,4			182 721,5		86 661,3	185 754,9		90 453,2

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länsstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod.

2. Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar.

Källa: Agresso, Excelerator

TABELL B.2 - ÅRSARBETSKRAFTER¹⁾ 2009 - 2011

VÄS- KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2011 årsarb	2011 årsarb	2011 varav kvin- nor	2011 varav män	2010 årsarb	2010 totalt	2009 årsarb	2009 totalt
		totalt							
20-21	Övrig förvaltning	6,82	4,53		2,28	8,84		8,15	
24	Yrkesmässig trafik							0,46	
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,71	0,65		0,06	0,62		3,83	
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	6,27	5,30		0,97	5,93		6,68	
30	Regional tillväxt	12,92	6,33		6,59	15,87		18,71	
34	Infrastrukturplanering	0,26	0,19		0,07	0,64		1,27	
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4,59	2,39		2,20	5,35		4,67	
41	Stöd till boende	1,36	0,00		1,36	1,28		1,50	
42	Energi och klimat	1,23	0,79		0,44	0,90		1,45	
43	Kulturmiljö	4,81	2,25		2,55	4,86		5,01	
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	6,57	2,03		4,54	4,99		3,72	
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	19,07	8,22		10,85	18,60		17,35	
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	24,86	6,17		18,69	25,18		26,99	
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1,67	0,64		1,03	1,20		1,81	
53	Vattenverksamhet	4,64	1,05		3,59	3,27		4,04	
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,32	0,07		0,25	0,16		0,09	
55	Miljöfarlig verksamhet	3,74	3,33		0,41	3,86		4,26	
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,08	0,08		0,00	0,08		0,07	
57	Förenade områden, efterbehandling	2,70	1,69		1,01	3,13		2,42	

TABELL B.2 - ÅRSARBETSKRAFTER¹⁾ 2009 - 2011

VÄS- KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2011 årsarb	2011 varav kvin- nor	2011 årsarb	2011 varav män	2010 årsarb	2010 totalt	2009 årsarb	2009 totalt
58	Restaurering	6,26	0,86		5,40	7,71			6,05
60	Lantbruk	36,89	25,78		11,11	34,02			34,83
61	Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	5,47	2,95		2,52	6,29			5,95
62	Fiske	4,02	0,15		3,87	5,59			5,90
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)					0,00			0,00
70	Folkhälsa	1,56	0,68		0,88	1,80			6,97
80	Jämställdhet	1,08	1,04		0,04	0,70			1,10
85	Integration	1,25	0,98		0,27	0,99			0,95
	SUMMA PRODUKTION	159,14	78,16		80,98	161,88			174,21
10	Myndighetsövergripande verksamhet	15,81	10,96		4,85	17,52			17,99
11	Administration och intern service	14,86	9,51		5,35	17,58			18,87
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	189,81	98,63		91,17	196,98			211,06
	Resurssamverkan ²⁾	1,28	0,91		0,38	2,82			2,59
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER²⁾	191,09	99,54		91,55	199,80			213,65

1) 1 årsarbetskraft = 1 760 timmar

2) Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad.
Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffriga

Källa: Agresso, Excelerator

TABELL B.3 REPRESENTATION						
Kostnader för representation	2011	2011	2010	2010	2009	2009
	Totalt tkr	per åa kronor	Totalt tkr	per åa kronor	Totalt tkr	per åa kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskonto-planen)	241	1 259,00	112	561,67	327	1 530,76
Extern representation (undergrupp 552 i baskonto-planen)	436	2 279,34	557	2 789,25	692	3 240,33

Källa: Agresso, Excelerator

TABELL B.4 LOKALER			
Lokalkostnader	2011	2010	2009
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103	764	967	1 247
Lokalyta (m ²)	832	832	992
Lokalkostnad (kr) per m ²	918	1 162	1 260
Lokaler ¹⁾			
Lokalkostnader (tkr) 113	5 999	6 429	7 647
Lokalyta (m ²)	6 301	6 614	7 172
Lokalkostnad per m ²	952	972	1 066
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	31	32	36
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	33	33	34
Kontorslokaler ²⁾			
Kontorslokalyta (m ²)	5 076	5 800	6 100
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	27	29	29
SUMMA LOKALKOSTNADER	6 763	7 171	7 648

1) Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

2) Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Agresso, Excelerator

Kommentarer Tabell B.4

I april 2011 återtog Länsstyrelsen 245 m² och lämnade 629 m² kontorsyta vilket ger en genomsnittlig total lokalyta för år 2011 på 6 301 m². Kontorsytan kommer att minska ytterligare under 2012. Lokalvården bedrivs nu helt på entreprenad sedan maj 2011. Den enda egen anställda lokalvårdaren gick i pension under året.

Kostnaderna för residenset kommer att öka något under 2012 då Statens fastighetsverk bland annat installerar hiss och renoverar köket i representationsvåningen.

TABELL B.5 AVGIFTER OCH ANDRA INKOMSTER I ÖVRIGT

Avgifter m.m. resultatområde/ärende- grupp	Ingående balans ¹⁾	Utgående balans ¹⁾	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr
Ärenden enl. stiftelseför- ordningen	0	0				
– tillsyn 2062	0	0		0,0	0,0	0,0
– registrering 2061	0	0		0,0	0,0	0,0
Ärenden enl. förordning om bevakningsföretag 212	23	18	132	15,8	41,7	-25,9
Kameraövervakning 211	28	47	40	99,9	151,9	-52,0
Pantbanksärenden 2051	0	0	2	4,0	3,2	0,8
Lönegarantiärenden 207	59	29	74	309,0	331,8	-22,8

1) Uppgifterna i Ingående och Utgående balans ska för de ärenden som även finns i tabell D vara samma som i tabell D.

Källa: Platina, Agresso.

Kommentarer Tabell B.5

Ingående balanserna har justerats jämfört med utgående balans i fjolårets årsredovisning.

Tabell C - Kostnader och årsarbetskrafter 2011 per sakområdesindelning

VÅS- KOD	Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2011 för Övrig förvaltning	Kostnader (tkr)	Varav anslag 5:1	Årsarb totalt	Varav kvinnor	Varav män
200	Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning	1 296,5	1 239,5	1,70	1,26	0,44
2009	Varav Kompetensutveckling inom områdena 20 och 21	28,7	28,7	0,03	0,03	0,00
201	Allmänna val	54,9	54,9	0,09	0,09	0,00
202	Medborgarskap	13,3	13,3	0,02	0,02	0,00
203	Överförmyndare	57,1	57,1	0,10	0,07	0,02
204	Begravningsfrågor	124,1	124,1	0,21	0,21	0,00
205	Näringsrättsliga frågor	5,3	5,3	0,01	0,00	0,01
2051	Varav Pantlåneverksamhet	2,2	2,2	0,00	0,00	0,00
2052	Varav Frågor enligt aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar m.fl.	1,6	1,6	0,00	0,00	0,00
206	Stiftelser	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
2061	Varav Stiftelser - registrering	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
2062	Varav Stiftelser - tillsyn	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
207	Lönegaranti	230,3	-78,7	0,40	0,40	0,00
208	Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m.	428,3	417,3	0,61	0,61	0,00
2081	Varav Deponerade medel	13,6	13,6	0,03	0,03	0,00
2082	Varav Allmänna arvsfonden	4,8	4,8	0,01	0,01	0,00
2083	Varav Bygdeavgifter	284,8	273,8	0,57	0,57	0,00
2084	Varav Rederistöd	11,0	0,0	0,00	0,00	0,00
2085	Varav Åborätten och allmänningar	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
211	Allmän kameraövervakning	102,8	102,8	0,19	0,14	0,05

Tabell C - Kostnader och årsarbetskrafter 2011 per sakområdesindelning

VÄS- KOD	Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter 2011 för Övrig förvaltning	Kostnader (tkr)	Varav anslag 5:1	Årsarb totalt	Varav kvinnor	Varav män
212	Bevakningsföretag m.m.	28,2	28,2	0,05	0,03	0,02
213	Ärenden enligt ordningslagen m.m. överklaganden av polismyndighetens beslut	29,8	29,8	0,03	0,03	0,00
214	Delgivning, viten, diverse förordnanden	156,1	156,1	0,15	0,14	0,01
215	Lotterier, bingo m.m.	71,2	71,2	0,14	0,13	0,01
216	Kampsportsmatcher	0,0	0,0	0,00	0,00	0,00
218	Jakt och viltvård	1 939,5	624,3	3,11	1,40	1,72
219	Övriga ärenden inom övrig förvaltning	10,2	10,2	0,02	0,01	0,01
20-21	Totalt Övrig förvaltning exkl OH	4 547,6	2 855,4	6,82	4,53	2,28
	Andel av myndighetsövergripande kostnader (10+11)	1 997,1	0,0			
	Totalt Övrig förvaltning inkl OH	6 544,8	2 855,4			

Källa: Agresso, Excelerator.

Kommentarer Tabell C

Kolumn "Kostnader" omfattar samtliga kostnader i kontoklass 4*5*, 6* och 9*. Kolumn "Varav anslag 5.1" inkluderar även intäkter i kontoklass 3*. I kolumnen "kostnader" exkluderas konto 9800 för VÄS-kod 20-21, För raden "andel av myndighetsövergripande kostnader" görs endast urval på konto 9800. Kolumnen "Årsarb totalt" baseras på rapporterade timmar för period 01-15 dividerat med årsarbetstiden (1760) och konto 9800 exkluderad.

I kolumnen "Varav anslag 5:1", på raden "Lönegaranti" redovisas ett negativt belopp. Det har uppkommit p.g.a. att denna verksamhet är intäktfinansierad och redovisas mot anslag 5:1. Alltså redovisas här ett nettobelopp, dock utan hänsyn till OH-kostnader. Om även dessa räknas in uppnås i princip ett nollresultat, vilket är avsikten.

Nedanstående tabell innehåller samtliga ärenden oavsett databas och svarar mot de krav på återrapportering som anges för samtliga områden. I de fall individärenden förekommer under regional tillväxt och infrastrukturplanering ska dessa redovisas även uppdelat efter kvinnor/män och juridiska personer, se tabell D.1.

Tabell D – Redovisning av ärenden 2011										
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år	
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	62	161	358	491	90	2	1	0	2	
Övrig förvaltning (20-21)	220	1 271	84	1 357	218	23	3	1	15	
– varav stiftelser (206)	0	0	0	0	0	0	0		0	
– varav allmän kameraövervakning (211)	28	55	4	40	47	1	0	0	3	
– varav bevakningsföretag m.m (212)	23	105	22	132	18	0	0	0	5	
Trafikföreskrifter m.m. (25)	117	159	2	252	26	17	1	1	0	
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	97	558	381	944	92	11	0	0	1	
– varav Livsmedelskontroll (281)	28	21	51	88	12	5	0	0	1	
– varav Djurskydd (282)	55	469	272	733	63	5	0	0	0	
– varav Smittskydd (283)	5	13	7	17	8	0	0	0	0	
– varav Allmänna veterinära frågor (284)	6	16	15	29	8	0	0	0	0	
Regional tillväxt (30)	68	285	30	331	52	0	0	0	6	
Infrastrukturplanering (34)	30	18	1	16	33	0	0	0	18	
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	65	920	12	937	60	144	8	0	1	
Stöd till boende (41)	115	97	0	160	52	11	7	2	0	
Energi och klimat (42)	4	4	1	0	9	0	0	0	2	

Tabell D – Redovisning av ärenden 2011

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
Kulturmiljö (43)	178	368	58	405	199	1	0	4	8
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	70	126	35	171	60	7	3	0	0
– varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	11	4	7	12	10	0	0	0	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	52	123	22	143	54	33	2	1	0
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	165	134	136	220	215	2	0	0	49
– varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	3	0	3	0	0	0	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	126	497	19	498	144	12	0	0	1
Vattenverksamhet (53)	66	166	44	201	75	7	0	0	1
– varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	50	104	16	123	47	0	0	0	1
Mineral- och torvfyndigheter (54)	23	81	3	87	20	1	0	0	3
Miljöfarlig verksamhet (55)	161	572	90	673	150	6	0	0	0
– varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	76	409	88	489	84	4	0	0	0
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	7	88	0	84	11	0	0	0	0
Företnadsområden, efterbehandling (57)	48	48	65	133	28	0	0	0	0

Tabell D – Redovisning av ärenden 2011

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal överklagade ärenden ¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans ²	varav antal ändrade ³	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år
– varav tillsyn av förenadeområden och miljöriskområden (575)	20	39	2	55	6	0	0	0	0
Restaurering (58)	12	23	26	51	10	0	0	0	0
Lantbruk (60)4	545	8 441	1 075	9 183	878	34	4	2	37
– varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	695	7 943	1 034	9 920	752	31	2	0	37
Rennärning m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)	141	224	180	329	216	5	0	0	17
Fiske (62)	92	522	31	572	73	2	0	0	0
Folkhälsa (70)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jämsällighet (80)	4	22	18	25	19	1	0	0	0
Integration (85)	3	3	3	6	3	0	0	0	0
Summa	2 473	14 921	2 676	17 279	2 791	319	29	11	161
– varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	49	19	0	51	17	1	0	0	0

1) Avser ärenden som är beslutade av Länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

2) Ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2011.

3) Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut.

4) Lantbruksärenden inkl. jordbruksstödsärenden registrerade i IAKS och Ararat.

Källa: Väs 41:Svanen, Väs 60 och 601 IAKS och Ararat.

Övriga väskoder: Diabas, Platina.

Kommentarer Tabell D

Övergripande

Tabellen är justerad avseende ingående balans 2011 jämfört med utgående balans för 2010. Detta då antalet ärenden vid senare kontroll inte alltid är desamma som vid föregående årsredovisnings upprättande. Detta problem är svårt att helt komma till rätta med då skälen till hur differenserna uppstår inte är helt klarlagda. En försvårande omständighet är att underlaget är en summering av ett antal olika datasystem till exempel Diabas, Platina, Ararat och Svanen (Bofinc). Ärenden kan i några av systemen också registreras retroaktivt såväl när det gäller ankomstdatum eller upprättande som åtgärder och datum för beslut och avslut. Länsstyrelsen arbetar dock kontinuerligt med att förbättra detta och stora förhoppningar finns nu på Platina som är under införande.

Väskod 601:

Anledningen till att antalet ärenden på 601 ökat jämfört med 2010 är bland annat att det 2011 var möjligt att ansöka om förlängning av de åtaganden som annars gick ut 2011. En förlängning gör att åtagandet räcker till och med 2013. Denna typ av förlängning kommer även att vara möjlig 2012 för dem som har åtaganden som går ut 2012. Antalet överklagningar har också ökat något på grund av det stora jobbet med återkrav efter Jordbruksverkets inventering av jordbruksmark.

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer

Det är avsändare/mottagare som avgör till vilken kategori i tabellen som ett ärende registreras.

A Sakområde och del av sakområde	C Antal inkomna ärenden under 2011			E Antal beslutade ärenden under 2011			G Antal överklagade ärenden under 2011		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Trafikföreskrifter, Infrastruktur (25, 34)	0	0	7	1	3	113	7	6	4
Regional tillväxt (30)	2	5	238	5	7	287	0	0	0

Källa: Diabas, Platina

Tabell D.2 Handläggningstider

VÄS-KOD	Beskrivning	Ärendetyp	Mål 2011 median dagar	Utfall 2011 median dagar
Ärendegrupper med tressiffrig VÄS-kod				
202	Medborgarskap	alla	11	9
204	Begravningsfrågor	Ansökan om att sprida aska	22	30
211	Allmän kameraövervakning	Anmälan	10	175
211	Allmän kameraövervakning	Ansökan	75	165
212	Bevakningsföretag m.m.	Anmälan, e-tjänster	1	1
212	Bevakningsföretag m.m.	Ansökan om godkännande av personal hos auktoriserat bevakningsföretag, e-tjänster	10	19
218	Jakt och viltvård	Tillstånd för skyddsjakt	8	5
282	Djurskydd	Förprovning av djurstall	52	36
282	Djurskydd	16 § (Tillståndsplikt för yrkesmässig djurhållning av sällskapsdjur)	40	34
402	Detaljplan, områdesbest, fastighetsplan	Prövning av antagen plan, detaljplaner m.m.	19	4
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	Överklagande av beslut om detaljplaner	14	222
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	Överklagande av beslut om lovärenden samt förhandsbesked	180	119
431	Fornminnen	Avverkningsärenden	30	44
505	Överklagande av kommuns beslut enligt miljöbalken m.fl. författningar	alla	43	164
521	Tillstånd och dispenser avseende naturskydd	Strandskyddsdispenser	29	38
525	Samråd enl. 12 kap 6 § miljöbalken	alla	26	42
551	Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. MIB	Samråd o beslut om betydande miljöpåverkan	60	219
551	Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. MIB	Prövning vid miljöprovsningsdelegationen	540	336
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	Anmälningsärenden	8	19

Tabell D.2 Handläggningstider				
VÄS-KOD	Beskrivning	Ärendetyp	Mål 2011 median dagar	Utfall 2011 median dagar
Ärendegrupper med tresiffrig VÄS-kod				
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	Miljörapporter	85	176
562	Prövning av avfall och producentansvar	Alla	55	19
602	Stöd till landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Ansökan om företagsstöd landsbygdsutveckling	60	21
602	Stöd till landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Utbetalning av företagsstöd landsbygdsutveckling	60	17
602	Stöd till landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Ansökan om projektstöd exkl. miljöinvesteringar	60	150
602	Stöd till landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Utbetalning av projektstöd exkl. miljöinvesteringar	60	35

Källa: Diabas, Platina, IAKS och Ararat

Kommentarer Tabell D.2 Avseende Väs-koderna 525, 551, 555, 562 har viss prioritering skett av ej beslutade ärenden äldre än två år, vilket gett en, i vissa fall, överskriden mediantid. Det har emellertid varit viktigt att söka prioritera dessa ärenden för att kunna avsluta dem. Väs 211. På grund av samtidig men tillfälligt hög personalomsättning i handläggargruppen som hanterar ärendegruppen har handläggningstiden dragit ut på tiden. Väs 521. Strandskyddsdispenser avser 1 ärende.	Väskod 602. Ansökan om projektstöd exklusive miljöinvesteringar: Målet 60 dagar avser ärenden där hela beslutsprocessen hanteras av Länsstyrelsen, det vill säga projekt, projekt inom kompetensutveckling med externa projektägare samt projekt inom kompetensutveckling där Länsstyrelsen är projektägare. För dessa ärendegrupper blir utfall 2011 56 dagar i median. I tabellen är även projektstöd till Leader inkluderat för vilka den huvudsakliga beslutsprocessen hanteras av Leaderkontoren där handläggningstiden är väsentlig längre än Länsstyrelsens.

Avgiftsbelagd verksamhet									
Verksamhet	2011	2011	2011	2011	2011	ackumulerat utfall tom 2010	2010	2010	ackumulerat utfall tom 2009
	Intäkter	Kostnader	Nettoutfall	Nettobudget			Intäkter	Kostnader	Nettoutfall
OFFENTLIGRÄTTSLIG VERKSAMHET									
Körkortsadministration							0	0	0
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	84	209	-125	0	4	138	134	4	0
Reg avgifter för jaktområden	43	43	0	-10	30	60	57	3	27
Alkolås						0	0	0	-69
Prövn. om ansökan om handledarskap enl. 4 kap. 8 § körkortsför. (1998:980)						0	0	0	157
Övrig offentligrättslig verksamhet	15	4	11	0	15	4	0	4	11
UPPDRAGSVERKSAMHET									
Intäkter resurssamverkan	784	844	-60	0	-60	935	935	0	0
Skoglig verksamhet									
Fjällförvaltning	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Övrig uppdragsverksamhet	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SUMMA TOTALT OVAN	926	1 100	-174	-10	-11	1 137	1 126	11	706
SUMMA OFFENTLIGRÄTTSLIGT	142	256	-114	-10	49	202	191	11	706
SUMMA UPPDRAGSVERKSAMHET	784	844	-60	0	-60	935	935	0	0

Tabellen över avgiftsfinansierad verksamhet ska stämma mot resultat- och balansräkning.

Kommentarer avgiftsbelagd verksamhet
Den så kallade Fjällförvaltningen kommer att redovisas från och med 2012.

Nedan följer en sammanställning av för Länsstyrelsen väsentliga nyckeltal som återfinns i andra tabeller i årsredovisningen.

Tabell Nyckeltal	2011	2010	2009
Antal inkomna ärenden	14 921	16 847	26 155
Antal beslutade ärenden	17 279	16 481	27 136
Antal beslutade ärenden/åa	90	82	127
Totalt antal beslutade ärenden/totalt antal inkomna ärenden	1,16	0,98	1,04
Antal ärenden äldre än två år	161	177	156
Utgående ärendebalans	2 791	2 491	2 085
Årsarbetskrafter (åa)	191,09	199,80	213,65
– varav kvinnor	99,54	104,37	113,95
– varav män	91,55	95,43	99,70
Lokalkostnad/åa	31,39	32,18	35,79
Intern representation (tkr)	241	112	327
Extern representation (tkr)	436	557	692
Total sjukfrånvaro %	2,6	1,5	2,8
Sjukfrånvaro män %	2,0	0,9	3,5
Sjukfrånvaro kvinnor %	3,0	2,1	2,2
Andel OH-kostnader av totala kostnader %	25,07 %	25,08 %	24,76 %
Andel förvaltningsanslagsfinansiering %	47 %	46 %	48 %

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen skall göras enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

	2011	2010	2009	2008	2007
Låneram					
beviljad	6 500	6 000	6 500	10 000	10 000
utnyttjad	4 252	4 309	4 789	6 396	6 970
Kontokredit hos RGK					
beviljad	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
max. utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto					
räntekostnader	82	22	0	0	0
ränteintäkter	597	189	381	3 195	2 700
Totala avgiftsintäkter	12 056	13 296	18 022	8 907	11 913
(ktogrupp 31-34, 7)	61 023	50 253	28 788	98 476	388 927
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter (ktogrupp 31-34, 7) enl. regleringsbrev					
Delar av uppgifterna saknas varför inga jämförelser kan göras.					
Anslagskredit					
beviljad	3 962	3 424	4 577	4 300	4 402
utnyttjad	1 579	334	0	0	0
Summa utg. reservationer (anslag)	0	0	0	0	0
Summa anslagssparande 5:1	0	0	377	3 259	2 540
Summa anslagssparande		98 332	161 239	135 811	131 167
Övriga anslag	49 113				
- därav intecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande	0	0	0	1 730	34 867
Bemyndiganden					
tilldelat	346 000	419 000	389 000	320 000	613 500
summa åtaganden	311 331	325 322	306 619	282 840	445 577
Årsarbetskrafter (åa) ¹	191	200	214	230	232
Medelantalet anställda ¹	222	230	248	251	275
1 Driftkostnad per år Mätmetod skall finnas dokumenterad.	919	902	865	793	792
Årets kapitalförändring	18 598	-18 864	-143 435	103 735	-35 139
Balanserad kapitalförändring	17 012	36 435	107 732	-119 057	-83 918

Resultaträkning

		2011-01-01-- 2011-12-31	2010-01-01-- 2010-12-31
Verksamhetens intäkter	Not		
Intäkter av anslag	1	91 731	92 180
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	12 056	13 296
Intäkter av bidrag	3	75 399	80 446
Finansiella intäkter	4	602	226
<i>Summa intäkter</i>		<i>179 788</i>	<i>186 148</i>
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-113 418	-116 370
Kostnader för lokaler		-9 071	-9 418
Övriga driftskostnader		-53 126	-54 604
Finansiella kostnader	6	-89	-84
Avskrivningar		-2 071	-2 245
<i>Summa kostnader</i>		<i>-177 775</i>	<i>-182 721</i>
Verksamhetsutfall		2 013	3 426
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disp. av mynd.	7	61 023	50 258
Intäkter av uppbörd		24	34
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet		-84 153	-30 527
<i>Saldo</i>	8	<i>-23 106</i>	<i>19 765</i>
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	9	158 802	154 726
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		78 050	75 324
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		39 123	62 528
Finansiella intäkter	10	815	239
Upplösning/avsättning av/till fonder för transfereringsändamål		640	-3 253
Lämnade bidrag		-274 934	-293 892
<i>Saldo</i>	11	<i>2 495</i>	<i>-4 327</i>
Årets kapitalförändring		-18 598	18 864

Balansräkning

Tillgångar (tkr)

		2011-12-31	2010-12-31
Immateriella anläggningstillgångar	Not		
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		13	26
<i>Summa immateriella anläggningstillgångar</i>	12	13	26
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet		551	744
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		3 892	3 857
Konst och andra ej avskrivningsbara inventarier		18	18
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>	13	4 460	4 619
Utlåning			
Utlåning		11 743	10 049
<i>Summa utlåning</i>	14	11 743	10 049
Varulager m.m.			
Fastigheter		8	8
<i>Summa varulager m.m.</i>	15	8	8
Fordringar			
Kundfordringar		1 302	874
Fordringar hos andra myndigheter		5 508	17 725
Övriga fordringar		4 962	33 397
<i>Summa fordringar</i>		11 772	51 997
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	16	2 070	2 193
Upplupna bidragsintäkter	17	31 794	24 200
Övriga upplupna intäkter	18	2 356	12 227
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		36 220	38 619
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket		47 720	57 014
<i>Summa avräkning med statsverket</i>	20	47 720	57 014
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	20	34 784	36 532
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	21	4 744	4 684
Plusgiro och bank		21 993	24 367
<i>Summa kassa och bank</i>		61 521	65 583
Summa Tillgångar		173 458	227 914

Kapital och skulder (tkr)

		2011-12-31	2010-12-31
Myndighetskapital	Not		
Statskapital	22	21 728	19 302
Donationskapital		75	75
Balanserad kapitalförändring	23	-17 012	-36 435
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	24	-18 598	18 864
<i>Summa myndighetskapital</i>		<i>-13 808</i>	<i>1 805</i>
Fonder			
Fonder	25	59 770	53 625
<i>Summa fonder</i>		<i>59 770</i>	<i>53 625</i>
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	26	891	139
Övriga avsättningar	27	1 328	1 033
<i>Summa avsättningar</i>		<i>2 219</i>	<i>1 172</i>
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	28	4 252	4 309
Skulder till andra myndigheter		7 833	8 983
Leverantörsskulder		4 942	6 312
Övriga skulder		30 363	47 515
Depositioner		4 743	4 684
<i>Summa skulder m.m.</i>		<i>52 133</i>	<i>71 804</i>
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	29	14 455	19 717
Oförbrukade bidrag	30	58 688	77 113
Övriga förutbetalda intäkter	31	0	2 678
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>		<i>73 143</i>	<i>99 508</i>
<i>Summa skulder och kapital</i>		<i>173 458</i>	<i>227 914</i>

Anslagsredovisning

Anslag	Ingående överför. belopp	Arets tilldelning enl regeringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	Nyttiadelen av medgett överskrid.	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
1 5:1 19 Länsstyrelserna m.m. förvaltningskostnader Jämtlands län, ramanslag	-334	86 556	570	0	0	86 792	-88 371	-1 579
14 22:1 6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006. Region Södra skogslänen (mål 1), ramanslag	46 289	0	0	0	-43 289	3 000	0	3 000
14 22:1 7 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2000-2006. Statlig medfinansiering av mål 1. Region Södra skogslänen, ramanslag	14 095	0	0	0	-12 095	2 000	0	2 000
19 1:1 19 Regionala tillväxtåtgärder. Länsstyrelsen i Jämtlands län, ramanslag	-3 200	109 000	0	0	0	105 800	-110 137	-4 337
19 1:3 2 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007-2013. Territoriellt program Sverige-Norge 2007-2013, ramanslag	4 024	59 000	0	0	0	63 024	-56 037	6 987
19 33:5 2 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2000-2006. Åtgärder inom Mål 1 Södra skogslansregionen och Interreg III A programmet Norge-Sverige, ramanslag	37 126	0	0	0	0	37 126	0	37 126
Summa:	98 000	254 556	570	0	-55 384	297 742	-254 545	43 197

1 5:1 19 Länsstyrelserna m.m. och 19 1:1 19 regionala tillväxtåtgärder

Såväl ingående som utgående överföringsbelopp för båda dessa anslag är negativa. Samtliga belopp ligger dock inom ramen för respektive anslags och års anslagskredit.

Finansiella villkor

	Villkor tkr	Utfall tkr
1 5:1 19 Länsstyrelserna m.m. (förvaltningskostnader)		
Länsstyrelsen i Jämtlands län disponerar under budgetåret en låneram i Riksgäldskontoret för investeringar i anläggningstillgångar som används i verksamheten.	6 500	4 252
Länsstyrelsen i Jämtlands län har tillgång till en kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret.	7 000	0
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	3 962	1 579
Länsstyrelsen i Jämtlands län ska finansiera samverkansorganet i länet	2 600	2 600
 19 1:1 19 Regionala tillväxtåtgärder		
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	10 100	4 337
Länsstyrelsen i Jämtlands län har rätt att nyttja del av anslaget för uppföljning och utvärdering.	2 500	2 316
 19 1:3 2 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007-2013. Territoriellt program Sverige-Norge		
Utöver tilldelat belopp under anslaget får Länsstyrelsen i Jämtlands län disponera en anslagskredit.	5 500	0

Redovisning mot bemyndiganden

Anslag	Tilldelad bemyndi- ganderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år	2012	2013	2014	2015	2016
19 1:1 19 Regionala tillväxtåtgärder	180 000	183 513	148 780	84 000	50 000	13 500	1 280	0	
19 1:3 2 Europeiska regional utv fonden Interreg IV, 2007-2013	166 000	141 789	163 394	56 000	55 294	40 700	9 800	1 600	
Summa	346 000	325 302	312 174	140 000	105 294	54 200	11 080	1 600	

Redovisning mot inkomsttitel**Inkomsttitel**

		Beräknat belopp	Utfall 2011-01-01-- 2011-12-31
2322	Räntor på övriga näringslån, Kammarkollegiet	0	1
2511	Expeditions- och ansökningsavgifter	1 000	1 030
2537	Miljöskyddsavgifter	1 000	3 177
2539	Täktavgift	1 200	0
2552	Övriga offentligrättsliga avgifter	40	61
2714	Sanktionsavgifter m m	0	114
2811	Övriga inkomster av statens verksamhet	100	1 234
4132	Återbetalning av lån, såddfinansiering	400	0
4136	Återbetalning av övriga näringslån, Kammarkollegiet	45	0
4137	Återbetalning av övriga näringslån, SJV	33	0
6122	EG-finansierade struktur- och regionalstöd till jordbruks- sektorn, 2000-2006. Mål 1 Region Södra skogslänen	880	0
6312	Bidrag från EG:s regionalfond, 2000-2006 Mål 1 Region Södra skogslänen och Interreg IIIA	18 100	15 034
6313	EG:s regionalfond 2007-2013. Interreg IV	65 000	63 475
6412	Bidrag från EG:s socialfond, 2000-2006 Mål 1 Region Södra skogslänen	-31 210	0
9455	Lotteriavgifter	38	27
Summa		56 626	84 153

Kommentarer

Enligt ESV:s föreskrifter ska redovisningen mot inkomsttitlar ske på underindeld nivå. Eftersom de beräknade beloppen i regleringsbrevet genomgående gjorts på aggregerad nivå har Länsstyrelsen valt att redovisa på den aggregerade nivån.

2537 Miljöskyddsavgifter och 2539 Täktavgifter

Täktavgifter redovisas från 1 januari 2011 på inkomsttitel 2537.

2714, 2811, 4132, 4136, 4137 Återbetalning av olika lån m.m.

Samtliga dessa inkomsttitlar är mycket svåra att prognosticera eftersom ev. inbetalningar styrs av händelser som Länsstyrelsen har svårt att påverka och som dessutom inträffar högst oregelbundet.

6122 Bidrag från EG:s regionalfond 2000-2006

Länsstyrelsens fordran på EG har överförts till Jordbruksverket

6412 Bidrag från EG:s socialfond avseende perioden 2000-2006

Länsstyrelsen är återbetalningsskyldig till EG:s socialfond. Återbetalningsbeloppet är kalkylerat till det belopp som här anges som "beräknat belopp". Länsstyrelsen hade räknat med att återbetalningen skulle ske 2011. Så har dock inte blivit fallet pga att EG ännu inte är klar med sin slutgranskning.

Noter

Tilläggsupplysningar och noter

Kommentarer till noter

Belopp i tusental kronor.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag, samt förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Semesterlöneskulden

Från och med 2009 finns två principer för semesterlöneskulden. Den ena innebär att all intjänad semester till och med 2008 avräknas utgiftsmässigt vid uttag, detta till skillnad från den andra principen som innebär att semester intjänad 2009 och framåt anslagsavräknas vid intjänandet.

Undantag från redovisningsregler

Länsstyrelsen har undantag från bestämmelserna i 3 kap 1§ andra stycket Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag när det gäller redovisning för uppgifter i 2 § förordningen (2007:825) med länsstyrelsinstruktion.

Regleringsbrevets anvisningar avseende verksamhetskostnader m.m. utgör ett undantag från 3 kap 2 § i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag.

Förändrade redovisningsprinciper

Inga förändringar under året

Värdering av fordringar och skulder

Värdereglering av lönegaranti

Fordran avseende lönegarantin värderegleras med 99%.

Redovisningen av lönegarantier följer från och med december 2002 ESV:s rutinbeskrivning beslutad 2002-12-06.

Värdereglering av fordringar

Fordringar har upptagits till de belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Värdereglering av skulder

Skulder har upptagits till nominellt belopp.

Värdering av anläggningstillgångar

Med anläggningstillgång menas tillgång som är avsedd för stadigvarande bruk eller innehav, d v s har en ekonomisk livslängd överstigande tre år och kostar 20 tkr eller mer (exklusive moms). Även objekt utgörande en fungerande enhet vars sammanlagda anskaffningsvärde uppgår till 20 tkr klassificeras som en anläggningstillgång.

Anläggningstillgångarna skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

Möbler, förbättringsutgifter annans fastighet	7 år
Datorutrustning, bilar mm	4 år
Immateriella tillgångar	3 år

Undantagna från avskrivning är kulturtillgångar.

Värdering av övriga tillgångar**Jordfondens fastigheter**

Jordfondens fastigheter värderas till inköpspris med justeringar för gjorda åtgärder.

Investeringslån

Investeringslånen har upptagits till de belopp som beräknas bli betalda.

Räntestöd

Räntestöden har upptagits till de belopp som beräknas bli betalda.

Såddfinansiering

Värderegleras genom en individuell bedömning i samband med delårsrapport samt vid årsbokslutet.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs händelser med belopp överstigande 20 tkr.

Brytdag

Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret har gjorts fram till 2012-01-10.

Sjukfrånvaro

Enligt kraven i FÅB 7 kap 3 § redovisas anställdas sjukfrånvaro under tilläggsupplysningarna.

Kön	Ålder	2010			2011		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%) *	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%) *	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	-29	1	0		5	0,8	
	30-49	61	1		63	0,4	
	50 -	59	0,9		58	3,8	
	Alla män	121	0,9	16,3	126	2	57,9
Kvinnor	-29	8	1,6		4	4,1	
	30-49	67	1,7		62	2,5	
	50 -	64	2,5		64	3,5	
	Alla kvinnor	139	2,1	30,7	130	3	55,7
Samtliga	-29	9	1,3		9	3	
	30-49	128	1,3		125	1,5	
	50 -	123	1,8		122	3,6	
	Totalt	251	1,5	26,6	256	2,6	56,5

Den totala sjukfrånvaron för 2011 har stigit i jämförelse med föregående år, både för kvinnor och för män. Den största ökningen består av sjukfrånvaro 60 dagar eller längre.

Under 2011 hade fyra personer, två kvinnor och två män en sjukfrånvaro på 60 dagar eller längre, varav en kvinna och en man var frånvarande hela året. Under 2010 var ingen person frånvarande under hela året. Två personer, två kvinnor, hade en sjukfrånvaro på mer än 60 dagar.

Kvinnors sjukfrånvaro totalt sett är högre än männens, men för båda könen är det åldersgruppen över 50 år som står för en hög andel av den totala frånvaron.

Ersättning till ledamöter i Insynsrådet och ledande befattningshavare

Skattepliktig ersättning och andra förmåner.

	Ersättning	Förmån	Totalt
Landshövding			
Britt Bohlin	1 033	201	1 233
Länsråd (f.r.o.m. 2011-08-22)			
Susanna Löfgren	307	1	308
Länsråd, tf (2011-01-01--2011-08-21)			
Bengt-Åke Strömqvist	762	3	765
(Här ingår även lönekostnaden för resten av året)			
Insynsrådets ledamöter			
AnnSofie Andersson	2	0	2
Arne Hafstad	7	0	7
Conny Hansson	5	0	5
Harriet Jorderud	5	0	5
Maud Mattsson	5	0	5
Saila Quicklund	5	0	5
Håkan Wiklund	5	0	5
Per Åsling	5	0	5

Ledande befattningshavares styrelseuppdrag i aktiebolag och statliga myndigheter

Britt Bohlin, landshövding

Inga uppdrag

Susanna Löfgren, länsråd, augusti-december

Inga uppdrag

Bengt-Åke Strömquist, tf länsråd, januari-augusti

Inga uppdrag

Insynsrådets ledamöters och suppleanterns styrelseuppdrag i aktiebolag och statliga myndigheter.

Annsophie Andersson

Östersunds Sport och Eventarena AB

Jämtkraft AB

Polisstyrelsen för Jämtlands län

Scandem AB

Arne Hafstad

Mårtenlien AB

Åre Ski Inn AB

Åre Centrum AB

Per Åsling

Östersundstidningar AB

Trångsviksbolaget AB

Stampen Media Partner AB

Ekonord Invest AB

Åse Bruk AB

Harriet Jorderud

Inga uppdrag

Maud Mattsson

Inga uppdrag

Håkan Wiklund

Inga uppdrag

Conny Hansson

Inga uppdrag

Saila Quicklund

Inga uppdrag

Not 1 Intäkter av anslag		2011	2010
1 5:1 19	Länsstyrelserna förvaltningskostnader	83 951	85 117
19 1:1 19	Regionala tillväxtåtgärder	3 132	3 893
19 1:3 2	Europeiska reg. utv.fonden 2007-2013, Sverige Norge	4 647	3 170
		91 731	92 180

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2011	2010
--	-------------	-------------

§§ 4 Avgiftsförordningen

Intäkter av avgifter enligt 4§ Avgiftsförordningen

Intäkter av utbildning och konferenser	1 408	1 680
Intäkter av konsultuppdrag	1 825	1 790
Försäljning av publikationer	231	236
Intäkter av övriga avgifter enligt 4§ Avgiftsförordningen	5 432	2 844
	8 897	6 549

Ökningen av "övriga intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen" beror på utökad verksamhet inom laboratorieverksamheten där Länsstyrelsen säljer tjänster till övriga länsstyrelser.

Offentligrättsliga avgifter som disponeras av myndigheten

Avgifter jaktområden	43	60
Arrendeavgifter	1 158	4 691
Övrigt	546	199
	1 747	4 950

Den del av arrendeavgifterna som ska utbetalas till samebyar och samefonden bokförs fr.o.m. 2011 i transfereringsavsnittet.

Övriga intäkter i verksamheten

Reavinster	580	16
Arrendeavgifter, fiskekort	32	208
Smaklusträssa mm inom Eldrimnerprojektet	17	130
Övrigt	783	1 441
	1 412	1 796

Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	12 056	13 296
--	---------------	---------------

Intäkter och kostnader avseende pantbanksverksamhet

Avgifter pantlåneverksamhet	4	4
Kostnader pantlåneverksamhet, inkl OH	0	0
	4	4

Intäkter och kostnader avseende jaktområden

Avgifter jaktområden	43	60
Kostnader jaktområden, inkl OH	-35	-69
	8	-9

Not 3 Intäkter av bidrag	2011	2010
Intäkter från statliga myndigheter		
Naturvårdsverket	37 547	50 818
Jordbruksverket	21 734	16 169
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 545	1 531
Riksantikvarieämbetet	1 864	2 393
Regeringskansliet	316	1 136
Arbetsförmedlingen	1 065	2 358
Folkhälsoinstitutet	985	1 821
Övriga statliga	6 077	5 618
	71 132	81 844
Intäkter från övriga		
EU-kommissionen	2 640	-55
Kommuner	334	159
Övriga	1 293	-1 502
	4 268	-1 398

De två negativa beloppen för 2010 beror på under det året gjorda justeringar, dels för utebliven finansjustering (EU), dels flyttning av delar av intäkterna för markupplåtelser till transfereringsavsnittet.

Summa intäkter av bidrag	75 399	80 446
---------------------------------	---------------	---------------

Not 4 Finansiella intäkter	2011	2010
Ränteintäkter på räntekonto hos Riksgäldskontoret	597	189
Övriga finansiella intäkter	6	36
	602	226

Den stora ökningen av ränteintäkter beror på att räntesatsen under 2010 var mycket låg.

Not 5 Kostnader för personal	2011	2010
Lönekostnader	75 088	76 576
Sociala avgifter	35 195	36 763
Resor	456	449
Utbildning	1 178	650
Övrigt	1 501	1 933
	113 418	116 370

Not 6 Finansiella kostnader	2011	2010
Räntekostnader på lån hos Riksgäldskontoret	82	22
Övriga finansiella kostnader	7	63
	89	84

Not 7 Intäkter av avgifter m.m samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten

	2011	2010
Intäkter av offentligrättsliga avgifter, inomstatliga	26	547
Intäkter av offentligrättsliga avgifter, utomstatliga	4 871	5 735
Intäkter av övriga avgifter	56 126	43 977
	61 023	50 258

Not 8 Uppbördsverksamhet, saldo

	2011	2010
Förutbetalda intäkter Regionala fonden	-7 507	-15 510
Förutbetalda intäkter Sociala fonden	2 678	27 004
Förutbetalda intäkter Jordbruksfonden	-1 066	-337
Förutbetalda intäkter Interreg IV reg fonden	-1 106	21 748
Periodisering täktavgifter	0	-1 214
Slutlig utgiftsdeklaration Regionala fonden	-15 753	15 753
Slutlig utgiftsdeklaration Sociala fonden	0	-28 016
Slutlig utgiftsdeklaration Jordbruksfonden	-337	337
Befarade förluster fordringar 2011	-15	0
	-23 106	19 765

De stora differenserna mellan åren beror till stor del på förändringen av fordran/skuld gentemot EU som i sin tur beror på skillnaden mellan de medel Länsstyrelsen betalat ut och de medel Länsstyrelsen erhållit från EU.

Not 9 Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag

	2011	2010
1 5:1 19 Länsstyrelserna förvaltningskostnader	3 393	648
19 1:1 19 Regionala tillväxtåtgärder	104 020	111 272
19 1:3 2 Europeiska reg. utvecklingsfonden. Sverige Norge 2007-2013	51 389	42 806
	158 802	154 726

Ökningen av bidragsutbetalning från förvaltningsanslaget beror på att länsstyrelsen månatligen betalar ut del av erhållet anslag till det från 1 januari nyinrättade kommunala samverkansorganet.

Not 10 Finansiella intäkter

	2011	2010
Ränteintäkter bygdemedel	633	193
Ränteintäkter övriga	182	46
	815	239

Den stora ökningen av ränteintäkter beror på att räntesatsen under 2010 var mycket låg.

Not 11 Transfereringar, saldo

	2011	2010
Kapitalförändring Lönegaranti	175	548
Kapitalförändring Donationer	-5	-5
Periodiserade bidragsutbetalningar	3 556	-2 613
Avskrivning och värdereglering såddfinansiering	-1 231	-2 258
	2 495	-4 327

Not 12 Immateriella anläggningstillgångar	2011	2010
IB anskaffningsvärde	1 309	1 309
Årets anskaffningar	0	0
Summa ack.anskaffningar	<u>1 309</u>	<u>1 309</u>
IB ack.avskrivningar	-1 284	-1 267
Årets avskrivningar	-13	-17
Summa ack. Avskrivningar	<u>-1 297</u>	<u>-1 284</u>
UB Bokfört värde	13	26
 Not 13 Materiella anläggningstillgångar	 2011	 2010
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
IB anskaffningsvärde	2 356	1 691
Årets anskaffningar	0	664
Summa ack.anskaffningar	<u>2 356</u>	<u>2 356</u>
IB ack.avskrivningar	-1 611	-1 477
Årets avskrivningar	-193	-135
Summa ack. Avskrivningar	<u>-1 805</u>	<u>-1 611</u>
UB Bokfört värde	551	744
 Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
IB anskaffningsvärde	30 893	39 453
Årets anskaffningar	2 104	2 281
Årets fsg/utrangeringar	-8 547	-199
Summa ack.anskaffningar	<u>24 451</u>	<u>41 535</u>
IB ack.avskrivningar	-27 018	-35 695
Årets avskrivningar	-1 865	-2 094
Årets fsg/utrangeringar	8 342	129
Summa ack. Avskrivningar	<u>-20 541</u>	<u>-37 660</u>
UB Bokfört värde	3 909	3 875
Summa Materiella anläggningstillgångar	4 460	4 619

Den totala reavinsten för året är 580 tkr medan reaförlusten är 33 tkr.

Not 14 Utlåning

	IB 2011	Årets utlåning	Årets amortering	Värde- reglering	Årets nedskrivning	UB 2011
Villkorad utlåning						
Såddfinansiering	9 800	3 900	-855	59	-1 350	11 554
	9 800	3 900	-855	59	-1 350	11 554
Utlåning utan villkor						
Investeringslån	0	0	0	0	0	0
Investeringslån II	210	0	-60	0	0	150
Räntestöd	39	0	0	0	0	39
	249	0	-60	0	0	189
Utlåning	10 049	3 900	-915	59	-1 350	11 743

Not 15 Fastigheter

	2011	2010
Avser Jordfondens fastigheter.	8	8

Not 16 Förutbetalda kostnader

	2011	2010
GE Real Estate	1 452	1 498
Statens Fastighetsverk	250	246
Övriga	369	449
	2 070	2 193

Not 17 Upplupna bidragsintäkter

	2011	2010
Fiskeriverket	273	285
Krisberedskapsmyndigheten	282	260
Nutek/Tillväxtverket	1 853	398
Jordbruksverket	25 271	15 596
Regeringskansliet	2 719	2 740
Övriga	181	3 737
Upplupna bidragsintäkter, inomstatliga	30 579	23 017
Samefonden	443	952
Övriga	772	230
Upplupna bidragsintäkter, utomstatliga	1 215	1 183

Upplupna bidragsintäkter totalt

31 794 24 200

Den stora fordran på Jordbruksverket beror på att jordbruksverket tar mycket lång tid på sig för att handlägga våra rekvisitioner avseende Eldrimner, det nationella resurscentrumet för mathantverk.

Not 18 Övriga upplupna intäkter	2011	2010
Fordran mot EU Regionala fonden	0	7 507
Fordran mot EU Jordbruksfonden	0	1 066
Fordran mot EU Regionala fonden Interreg IV	1 868	2 974
Övriga upplupna intäkter	488	680
	2 356	12 227

De minskade fordringarna gentemot EU beror på att den äldre (2000-2006) perioden nu är slutreglerad vad avser den Regionala fonden och Jordbruksfonden

Not 19 Avräkning med statsverket	2011	2010
Uppbörd		
Ingående balans	-1 288	-1 346
Redovisat mot inkomsttitel	-84 153	-30 567
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	83 098	30 626
Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel	0	0
Skulder avseende uppbörd	-2 343	-1 288
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	622	-4
Redovisat mot anslag	166 173	164 770
Medel hänförliga till transf. m.m som betalats till icke räntebärande flöde	-166 648	-164 144
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	148	622
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	334	-377
Redovisat mot anslag	88 371	87 309
Anslagsmedel som tillförts räntekontot	-87 126	-86 598
Återbetalning av anslagsmedel	0	0
Fordran avseende anslag i räntebärande flöde	1 579	334
Fordran avseende semesterlöneskuld ej redovisad mot anslag		
Ingående balans	6 484	8 029
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-1 027	-1 545
Fordran avs. semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	5 457	6 484
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans	50 861	40 316
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	237 765	211 403
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-329 297	-334 377
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	83 550	133 519
Saldo	42 879	50 861
Belopp under utredning	0	0
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken	42 879	50 861
Summa avräkning med statsverket	47 720	57 014

Not 20 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2011	2010
Anslagsmedel	-1 579	-334
Avgifter	-125	19
Bidrag	17 010	35 491
Övriga fordringar/skulder	19 478	1 356
	34 784	36 532

Varav kortsiktigt likviditetsbehov: 15 mkr kronor.

Minskningen av behållningen av bidragsmedel beror på att bidrag från andra myndigheter i allt större utsträckning betalas ut i efterskott.

Övriga fordringar/skulder har ökat p.g.a. av minskade fordringar avseende medel på räntekontot.

Not 21 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2011	2010
Avser tillgodohavande på konto för depositioner.	4 744	4 684

Not 22 Statskapital	2011	2010
Investeringslån	150	210
Såddfinansiering	21 560	19 074
Kulturtillgångar	18	18
	21 728	19 302

Not 23 Balanserad kapitalförändring	2011	2010
Projekt, interna bidragsfinansierade	255	-2 959
Donationer	-46	-41
Lönegaranti	1 503	954
Avgiftsfinansierad verksamhet	19	26
Utlåning	-8 715	-7 016
Periodiseringseffekter avseende transfereringar	-7 036	-4 643
EG-medel, avser periodiseringseffekter i uppbördsavsnittet	-2 991	-22 756
	-17 012	-36 435

Not 24 Årets kapitalförändring	2011	2010
Projekt, interna bidragsfinansierade	2 156	3 214
Donationer	-5	-5
Lönegaranti	175	548
Avgiftsfinansierad verksamhet	-144	-7
Utlåning	-1 291	-2 258
Periodiseringseffekter avseende transfereringar	3 616	-2 393
EG-medel, avser periodiseringseffekter i uppbördsavsnittet	-23 106	19 765
	-18 598	18 864

2010 hade Länsstyrelsen en stor nettofordran till EU. 2011 har Länsstyrelsen i stället en mindre nettoskuld. Förändringen beror bl.a. på att det stora Mål 1 programmet är delvis slutreglerat

Not 25 Fonder	2011	2010
Älgårdsfonden:		
IB	1 038	1 216
Erhållna medel	1 318	1 642
Utbetalade medel	-1 044	-1 820
	1 312	1 038
Bygdemedel:		
IB	52 587	49 156
Erhållna vattenregleringsmedel	32 407	34 355
Utbetalade vattenregleringsmedel	-26 535	-30 923
	58 459	52 587
Fonder totalt:	59 770	53 625

Bidragsmedel omfattande ca 8 mkr har under året flyttats till fonder.

Not 26 Avsättningar för pensioner	2011	2010
Ingående avsättning	139	127
Årets pensionskostnader	1 030	161
Årets pensionsutbetalningar	-278	-149
Utgående avsättning	891	139

Not 27 Övriga avsättningar	2011	2010
-----------------------------------	-------------	-------------

Avsättning för lokalt omställningsarbete

Ingående avsättning	58	0
Årets avsättning	223	112
Överfört från annat konto (upplupna kostnader)	413	0
Årets nyttjande	-28	-54
Utgående avsättning	666	58

Avsättningar för lokalt omställningsarbete har t o m 2010-06-30 redovisats som upplupna kostnader. Saldot flyttades först under 2011.

Avsättning för arbetsbefriad personal

Ingående avsättning	975	0
Årets avsättning	663	975
Årets nyttjande/återföring	-975	0
Utgående avsättning	663	975
	1 328	1 033

Not 28 Lån i Riksgäldskontoret	2011	2010
---------------------------------------	-------------	-------------

Låneskuld Riksgäldskontoret IB	4 309	3 997
Under året nyupptagna lån	2 124	2 623
Under året gjorda amorteringar	-2 181	-2 311
Utgående skuld	4 252	4 309

Beviljad låneram enligt regleringsbrev uppgår till 6.500 tkr.

Not 29 Upplupna kostnader	2011	2010
Upplupna löner och semesterlöner	6 959	6 980
Upplupna avgifter på löner och semesterlöner	3 296	3 164
Periodisering av bidragsutbetalningar	3 742	8 610
Övriga	458	963
	14 455	19 717

Not 30 Oförbrukade bidrag	2011	2010
Boverket	188	395
Naturvårdsverket	6 535	18 794
Jordbruksverket	17 358	14 517
Riksantikvarieämbetet	1 239	804
Regeringskansliet	1 174	1 433
Post och telestyrelsen	1 927	10 122
Nutek/Tillväxtverket	2 240	253
Övriga	17 325	17 016
Oförbrukade bidrag, inomstatliga	47 987	63 335

EU-kommisionen	3 058	5 714
Kommuner	166	286
Kammarkollegiet Samefonden	4 653	5 509
Övriga	2 823	2 270
Oförbrukade bidrag, utomstatliga	10 700	13 778

Oförbrukade bidrag totalt	58 688	77 113
----------------------------------	---------------	---------------

Minskningen beror i huvudsak på att allt färre bidrag betalas ut i förskott.

Not 31 Övriga förutbetalda intäkter	2011	2010
Förutbetald intäkt Sociala fonden	0	2 678
	0	2 678

Minskningen av skulden till Sociala fonden beror på att Länsstyrelsen enligt rekommendation från ESV har bokat bort den skuld som orsakats av kursdifferenser och därmed inte var reell.

Östersund 2012-02-17

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Jag bedömer vidare att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Britt Bohlin
landshövding

Länsstyrelsen Jämtlands län

Postadress: 831 86 Östersund
Besöksadress: Residensgränd 7
Telefon: 063-14 60 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland